

NİLÜFER KENT SAĞLIK PROFİLİ 2022

Nilüfer

Kent Sağlık Profili

Editör: Prof. Dr. Kayıhan PALA

Hazırlayanlar:

Dr. Pınar KAYKILARLI

Dr. Nil Kader ÇAĞAÇ

Mehmet Can YILMAZ

Prof. Dr. Alpaslan TÜRKKAN

Prof. Dr. Kayıhan PALA

ISBN: 978-605-9897-87-7

Baskı: Ankamat

Sertifika No: 46700

Fotoğraflar: Nilüfer Belediyesi

Nilüfer Belediyesi

İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü

Sağlıklı Kentler Proje Ofisi

Aralık 2022

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	2
TABLO DİZİNİ	6
ŞEKİL DİZİNİ	10
KISALTMALAR DİZİNİ	15
Başkanın Mesajı	16
Nilüfer Kent Sağlık Profiline Hazırlanma Süreci.....	18
Nilüfer Kent Sağlık Profiline Sınırlılıkları	22
Genel bilgiler	23
Sağlıklı Kent Kavramı	23
Kent Sağlık Profili	24
Nilüfer Kent Sağlık Profili	26
Sağlıklı Kent Göstergeleri.....	26
<i>DSÖ Sağlıklı Kent Göstergeleri</i>	26
<i>Avrupa Temel Sağlık Göstergeleri</i>	27
<i>Türkiye Geneline Kent Sağlık Göstergeleri</i>	29
Nilüfer Hakkında Genel Bilgiler	32
1. Sağlık Durumu	35
1.1 Nüfus.....	35
1.1.1 Nüfusun Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	35
1.1.2 Nüfus Piramidi	37
1.1.3 Nüfus Yoğunluğu.....	38
1.1.4 Nüfus Artışı	39
1.1.5 Bağımlı Nüfus	41
1.1.6 Medeni Durum	44
1.1.7 Göç.....	47
1.2 Doğumlar.....	48
1.2.1 Kaba Doğum Hızı	48
1.2.2 Doğurganlık	49
1.2.3 Toplam Doğurganlık Hızı	50
1.2.4 Ölü Doğumlar	51

1.1.1	Aile Planlaması	52
1.2	Ölümler	53
1.2.1	Ölüm Nedenleri	53
1.2.2	Kaba Ölüm Hızı	55
1.2.3	Cinsiyete Göre Ölümler	58
1.2.4	Fazladan Ölümler	61
1.2.5	Bebek Ölümleri	64
1.2.6	5 Yaş Altı Çocuk Ölümleri	65
1.2.7	Erken Ölümler	65
1.3	Engellilik	71
2.	Sağlık Hizmeti Göstergeleri	77
2.1	Sağlık Hizmetleri Sunumu	77
2.2	Yabancı Dilde Temel Sağlık Hizmeti veren Kurumlar	84
2.3	Sağlık İnsan Gücü	86
2.4	Çalışan Sağlığı ve Güvenliği	90
2.5	Sağlık Hizmeti Kullanımı	91
2.6	Bulaşıcı Hastalıklar	101
3.	Yaşam Biçimleri	105
3.1	Bağımlılık Yapan İlaçlar, Uyuşturucu ve Uçucu Madde Kullanımı	105
3.2	Egzersiz	107
3.3	Beslenme	109
4.	Yaşam Koşulları	111
4.1	Hane Başına Düşen Nüfus	111
4.2	Konutların Genel Özellikleri	113
5.	Eğitim	119
5.1	Nüfusun Cinsiyete Göre Eğitim Durumu	120
5.2	Kentte Bulunan Eğitim Kurumları	122
5.2.1	Okul Öncesi Eğitim Kurumları	123
5.2.2	İlköğretim Kurumları	127
5.2.3	Ortaöğretim Kurumları	134
5.2.4	Özel Eğitim Okulları	138

5.2.5	Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	139
5.2.6	Üniversite Sınavı Sonuçları	140
5.2.7	Yükseköğretim Kurumları	140
5.2.8	Sürücü Kursları	141
5.2.9	Halk Eğitim Faaliyetleri	142
5.3	Öğrenci Yurtları	144
6.	Sosyoekonomik Durum.....	147
6.1	İstihdam	147
6.1.1	İstihdam Edilenlerin İstihdam Edilme Biçimlerine Göre Dağılımı	152
6.1.2	Yaş Gruplarına göre İstihdam Durumu	154
6.1.3	Çırak ve Çalışan Çocuklar	155
6.2	Nilüfer İlçesinin GSYİH'dan Aldığı Pay	155
6.3	Kültürel Özellikler.....	156
6.3.1	Müzeler.....	157
6.3.2	Sinema Salonları	157
6.3.3	Tiyatro.....	158
6.3.4	Kütüphaneler	159
6.3.5	Kitap Dağıtımı	160
6.4	Nilüfer İlçesinde Var Olan Tarihi, Arkeolojik, Doğal, Kentsel Sit Alanları, Dinsel ve Kültürel Alanları	160
6.4.1	Doğal Sit Alanları	160
6.4.2	Kentsel Sit Alanları	160
6.4.3	Arkeolojik Sit Alanları.....	160
6.5	Topluluk Ağları	161
6.5.1	Nilüfer Kent Konseyi	161
7.	Fiziksel Çevre	163
7.1	Hava Kalitesi.....	163
7.1.1	Hava Kirleticilerinin Tasnifi ve Düzeyleri	163
7.2	Su Kalitesi	170
7.2.1	İçme Suyu.....	170
7.3	Su ve Kanalizasyon Hizmetleri	174
7.3.1	Atık Sular ve Arıtma Sistemleri	174

7.4 Gürültü Kirliliği	174
7.4.1 Gürültünün İzlenmesi	174
7.5 Açık ve Yeşil Alanlar	175
7.5.1 Hektar Başına Kamuya Açık Alanlar	176
7.5.2 Çocuk Bahçesi	178
7.5.3 Koşu ve Yürüme Yolları	178
7.5.4 Bisiklet Yolları	179
7.6 Vektör Kontrolü	180
7.7 Hayvan Hastanesi Bakım ve Barınma Merkezi	180
7.8 Gıda Güvenliği	181
7.8.1 Nilüfer Kadın Dernekleri	182
7.8.2 Nilüfer Belediyesi Hasanağa Gıda Merkezi'nde Gıda Güvenliği	182
7.8.3 Üretici Pazarlarında Gıda Güvenliği	182
7.8.4 Örnek İşyeri Projesi	182
7.9 Atık Yönetimi	182
7.10 Geri Kazanım Projesi	184
7.11 Atık Pil Projesi	186
7.12 Olağandışı Durum Yönetimi	186
8. Fiziksel ve Sosyal Altyapı	191
8.1 Ulaşım	191
8.1.1 Taşımacılık Sistemleri	191
8.1.2 Araç Sahipliği	192
8.1.3 Kentlinin Toplu Taşıma Sisteminden Memnuniyeti.....	193
8.1.4 Kentsel Alanda Yaralanmalı ve Ölümlü Trafik Kazası Sayısı	194
9. Eşitsizlikler	197
KAYNAKÇA.....	202

TABLO DİZİNİ

TABLO 1. Nüfusun Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı (2021)	35
TABLO 2. Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Mahallelerde Dağılımı (2021)	36
TABLO 3. Nilüfer Kentinde Nüfus Yoğunluğunun Mahallelere Göre Dağılımı (2021)	38
TABLO 4. Türkiye, Bursa ve İlçelerinin Nüfusları ve Nüfus Artış Hızları	40
TABLO 5. İlçelere Göre Bağımlı Nüfus Oranları (%) (2021)	41
TABLO 6. Nilüfer İlçesinde Nüfusun Yıllara Göre Yaş Gruplarında Dağılımı, Yaşlı Nüfusu ve Bağımlılık Oranları	42
TABLO 7. Mahallelere Göre Bağımlı Nüfus Oranları (%) (2021)	43
TABLO 8. Medeni Duruma Göre 15 Yaş Üstü Bireylerin Dağılımı (2021)	44
TABLO 9. Nilüfer’de 15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Medeni Duruma Göre Dağılımı (2021) ..	47
TABLO 10. İlçelerin Yıllara Göre Aldığı-Verdiği Göç Sayıları	47
TABLO 11. Kadın Sağlığı Seminer Programı Kapsamında Eğitim Verilen Yerler ve Katılımcı Sayıları	53
TABLO 12. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Mahallelerin Kaba Ölüm Hızı	57
TABLO 13. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Pandemi Öncesi Son 5 Yıla (2015-2019) Kıyasla Nilüfer İlçesi 2020 ve 2021 Yılları P Skoru, Fazladan Ölüm Sayısı ve Fazladan Ölüm Hızı	62
TABLO 14. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Pandemi Öncesi Son 5 Yıla (2015-2019) Kıyasla Nilüfer İlçesi 2020 ve 2021 Yılları Fazladan Ölümler – Kadınlarda	62
TABLO 15. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Pandemi Öncesi Son 5 Yıla (2015-2019) Kıyasla Nilüfer İlçesi 2020 ve 2021 Yılları Fazladan Ölümler – Erkeklerde	63
TABLO 16. Mahallelerin Yıllara Göre Erken Ölüm Hızları (Binde)	69
TABLO 17. Nilüfer’de Sağlık Hizmeti Sunan Kuruluşların Dağılımı	77
TABLO 18. Sağlık Kuruluşları Açısından Nilüfer ve Bursa İli Karşılaştırması (2020)	78
TABLO 19. Nilüfer’deki ve Bursa İlindeki Hastane Yatak Kapasiteleri (2020)	79
TABLO 20. Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin Palyatif Yatak Sayıları (2019).....	79
TABLO 21. Ameliyathane Bilgilerine İlişkin Veriler	80
TABLO 22. Faaliyette Olan Eczane ve Eczane Deposu Sayıları (2019)	80
TABLO 23. Bursa İli Faaliyette Olan Eczane ve Çalışan Sayısı (2022)	81
TABLO 24. İl geneli Acil Sağlık İstasyonu ve Ambulans Dağılımı	82
TABLO 25. Acil Sağlık Hizmetlerinin Vakaya Ulaşım Süresi (2019)	83
TABLO 26. GSM’lerde Sunulan Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Sayıları	84
TABLO 27. Suriyeli Hastalara Verilen İkinci Basamak Sağlık Hizmetleri (Sağlık Bakanlığı Hastaneleri)	85
TABLO 28. Nilüfer’de Bulunan Yabancılar ve Statüleri	85
TABLO 29. Bursa ve Nilüfer’de Bulunan Sağlık Çalışanlarının Dağılımı (2019)	86
TABLO 30. Ağız Diş Sağlığı Polikliniklerinde ve Muayenelerinde Çalışan Diş Hekimi ve Uzman Hekim Sayılar	90
TABLO 31. Sağlıklı Hayat Merkezi Verileri (2019)	92

TABLO 32. Sağlıklı Hayat Merkezlerinde Gerçekleştirilen Taramaların İhtiyacı Karşılama Durumu (2019)	93
TABLO 33. Sağlıklı Hayat Merkezlerine İlişkin Veriler 2020	94
TABLO 34. Sağlıklı Hayat Merkezlerinde Gerçekleştirilen Taramaların İhtiyacı Karşılama Durumu (2020)	94
TABLO 35. Toplum Ruh Sağlığı Merkezi Verileri	95
TABLO 36. Yataklı Tedavi Kurumları Ameliyat Sayıları (2019)	96
TABLO 37. Tıp Merkezlerinde Ameliyat Sayıları	96
TABLO 38. Bursa ve Nilüfer'de Hastane Hizmetleri	97
TABLO 39. Diyaliz Hizmetleri (2019)	98
TABLO 40. Diyaliz Hizmetlerinin Kamu ve Özel Kurumlarda Dağılımı (2019)	98
TABLO 41. Yataklı Tedavi Kurumlarında Gerçekleşen Doğum Sayıları (2019)	99
TABLO 42. Hastane Anne Misafirhanesi Hizmetleri (2019)	100
TABLO 43. AMATEM ve ÇEMATEM'de Ayaktan veya Yatarak Tedavilere Yönelik İstatistikler (2019)	105
TABLO 44. Nilüfer'de Mahallelere Göre Hane Halkı Büyüklüğü Dağılımı (2021)	112
TABLO 45. Nilüfer ve Bursa'da Yıllara Göre Yapı Kullanma İzni Verilen Yapı Sayıları ...	113
TABLO 46. Nilüfer ve Bursa'da Yıllara Göre Yapı Kullanma İzni Verilen Yapıların Yüzölçümleri (m ²)	114
TABLO 47. Nilüfer'de Yıllara Göre Yapı Kullanım İzni Verilen İkamet Amaçlı Yapıların Yapı Sahiplerine Göre Dağılımı	115
TABLO 48. Nilüfer'de Yıllara Göre Yapı Kullanım İzni Verilen İkamet Amaçlı Yapıların Isıtma Sistemlerine Göre Dağılımları	117
TABLO 49. 6 Yaş ve Üzeri Nüfusun Okuryazarlık ve Eğitim Durumu Oranı (%)	120
TABLO 50. 6 Yaş ve Üzeri Toplam Nüfusun Okuma Yazma Bilmeme Oranı (%)	121
TABLO 51. Nilüfer'de Bulunan Eğitim Kurumları	122
TABLO 52. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'na Kayıtlı Üyelerin Sektörel Sınıflamaya Göre Sayıları, Bursa Mart 2022	147
TABLO 53. 2015-2021 Yılları Arası Açılan Ve Kapanan Firma İstatistikleri	148
TABLO 54. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı Tüzel ve Gerçek Kişi Sayıları	148
TABLO 55. Bursa'da SGK Kapsamında Toplam İş Yeri Sayısı, Çalışan ve Bakmakla Yükümlü Sayısı, Emekli Sayısı ile SGK Kapsamı Oranı	149
TABLO 56. Türkiye ve Bursa'da SGK Kapsamında Çalışan Nüfus ve Bakmakla Yükümlü Olunan Nüfusun Tüm Nüfusa Oranı (2015-2021)	150
TABLO 57. Kayıt Altına Alınan İşsizlik Sayılarının Meslek Grupları İçerisinde Dağılımı, Bursa 2021	151
TABLO 58. İŞKUR Tarafından Kayıt Altına Alınan İşsizlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı, Bursa 2021	152
TABLO 59. Türkiye İş Kurumu Tarafından 2018-2021 Yılları Arasında Bursa'da Kamu ve Özel Sektörde İstihdam Edilen Kişi Sayıları	153

TABLO 60. Türkiye İş Kurumu Tarafından Gerçekleştirilen İşe Yerleştirme Sayısının Eğitim Durumları Dağılımı, 2021 Bursa	154
TABLO 61. Erkeklerde Yaş Grubuna Göre İş Gücüne Katılım Oranları (%)	154
TABLO 62. Kadınlarda Yaş Grubuna Göre İş Gücüne Katılım Oranları (%)	154
TABLO 63. Nilüfer İlçesinde Sosyal Güvenlik Kurulu'na Kayıtlı 18 Yaş Altı Çırakların Yaş Gruplarına Göre Dağılımının Yıllar İçerisindeki Değişimi	155
TABLO 64. Sosyal Güvenlik Kurulu'nda Çırak Olarak Kaydedilen Kişilerin Kayıt Edildiği Mesleki Grupların ISCO-08 Sınıflamasına Göre Değerlendirilmesi	155
TABLO 65. Bursa Gayri Safi Yurt İçi Hasılasının 2018-2020 Yılları Arası Sektörler Arası Dağılımı	156
TABLO 66. Kültür ve Turizm Bakanlığına Bağlı Müzeler ve Özel Müzeler Bünyesinde Eser, Müze ve Ziyaretçi Sayıları	157
TABLO 67. Bursa'da Sinema Salonlarında Vizyona Giren Yerli ve Yabancı Film Sayısı ile Seyirci Sayılarının Yıllara Göre Değişimi	157
TABLO 68. Nilüfer İlçesinde Sinema Koltuk Sayısı ve Bin Kişi Başına Düşen Koltuk Sayısının Yıllara Göre Değişimi	158
TABLO 69. Bursa'da Tiyatro Eser, Gösteri ve Seyirci Sayılarının Yıllara Göre Değişimi	158
TABLO 70. Nilüfer İlçesinde Toplam Tiyatro Koltuk Sayısı ve Bin Kişi Başına Düşen Tiyatro Koltuk Sayısının Değişimi	158
TABLO 71. 2015-2020 Yılları Arasında Bursa Halk Kütüphaneleri Sayısı, Kitap Sayısı, Ödünç Materyal Sayısı, Kullanıcı Sayısı ve Bin Kişi Başına Düşen Yararlanma Sayısı ...	159
TABLO 72. Nilüfer Belediyesi Kütüphane Müdürlüğü'ne Bağlı Kütüphanelere İlişkin Verilerin Yıllara Göre Değişimi	159
TABLO 73. Nilüfer İlçesinde Mahallelere Göre Arkeolojik Sit Alanları	160
TABLO 74. Nilüfer Arkeolojik Sit Alanları ve Dereceleri.....	161
TABLO 75. Nilüfer Kent Konseyi Meclis ve Çalışma Grupları Üye Sayıları	161
TABLO 76. Hava Kalitesi Sınır Değerleri (2021, $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	164
TABLO 77. Nilüfer Belediyesi Hava Kalitesi İstasyonuna Göre Hava Kirleticisi Aylık Ortalama Değerleri (2021, $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	164
TABLO 78. Bursa'da İlçelere Göre Günlük Su Tüketimi (2020)	171
TABLO 79. Nilüfer'de Yıllara Göre Abone Sayısı ve İçme Suyu Tüketimi	171
TABLO 80. Bölgesel Büyük Atıksu Arıtma Tesisleri (2020)	174
TABLO 81. Nilüfer İlçesinde Yıllara Göre Yeşil Alan Miktarı (m^2).....	176
TABLO 82. 2021 Yılı Park Sayısı, Toplam Park Alanı ve Toplam Park Yeşil Alanı	177
TABLO 83. Mahallelerin Toplam Koşu Yolu Sayısı ve Koşu Yolu Uzunlukları (2021)	178
TABLO 84. Nilüfer İlçesi Bisiklet Yolları Uzunluklarının (m) Mahalleler Arası Dağılımının Yıllar İçerisindeki Değişimi	179
TABLO 85. Nilüfer Belediyesi Hayvan Bakım ve Tedavi Merkezi'nde Yapılan Girişimler	180
TABLO 86. Gıda İşkollarına Göre Denetim Sayıları	181
TABLO 87. Gıda İş Yerlerindeki Uygunsuzluk Dağılımı	182

TABLO 88. Üç Merkez Belediyenin Atık Üretim Miktarları Değişimi	183
TABLO 89. Üç Büyük Merkez İlçede Atık Geri Kazanım Miktarları (ton)	184
TABLO 90. Nilüfer’de Faaliyet Gösteren Deprem Öncü İşaretleri İzleme İstasyonları	188
TABLO 91. 2015-2021 Yılları Arasında Stabilize Yol, Soğuk Asfalt Yol ve Parke Yol Uzunluklarının Değişimi	191
TABLO 92. İstasyonların Yıllara Göre Yolcu Girişi Sayıları	192
TABLO 93. Motorlu Taşıt Sayılarının Yıllar İçindeki Değişimi (Bursa)	192
TABLO 94. Bin Kişi Başına Düşen Motorlu Taşıt Sayısının Yıllar İçinde Değişimi (Bursa)	193
TABLO 95. İlçeler Arası Araç Tescil Sayısının Yıllar İçerisinde Değişimi	193
TABLO 96. Bursa’da Trafik Kazaları, Kazaya Bağlı Ölüm ve Yaralanma Sayılarının Yıllar İçerisinde Değişimi	194
TABLO 97. 2017 ve 2022 Yılı SEGE Nilüfer İlçe Sıralamasının Değişimi	198
TABLO 98. 2017, 2018 ve 2020 Yılı İGE-İ Nilüfer İlçe Sıralamasının Değişimi	200

ŞEKİL DİZİNİ

ŞEKİL 1. Nilüfer Belediyesi Sınırları İçerisinde Bulunan Mahallelerin Bölgesel Dağılımı	32
ŞEKİL 2. Nilüfer İlçesi Nüfus Piramidi (2021)	37
ŞEKİL 3. Yıllara Göre Nüfus Artış Hızları	40
ŞEKİL 4. Medeni Duruma Göre 15 Yaş Üstü Kadınların Dağılımı (2021)	45
ŞEKİL 5. Medeni Duruma Göre 15 Yaş Üstü Erkeklerin Dağılımı (2021)	46
ŞEKİL 6. Yıllara Göre Bursa ili ve Nilüfer İlçesi Net Göç Hızlarının Karşılaştırması	48
ŞEKİL 7. Yıllara göre Nilüfer, Bursa ve Türkiye’de Kaba Doğum Hızı (Binde)	48
ŞEKİL 8. İlçelere Göre Kaba Doğum Hızı (2021)	49
ŞEKİL 9. Yıllara Göre Çocuk Kadın Oranı	49
ŞEKİL 10. İlçelere Göre Çocuk Kadın Oranı (2021)	50
ŞEKİL 11. TÜİK Verilerine Göre Bursa ve Türkiye’de Toplam Doğurganlık Hızı (Kadın Başına Çocuk)	50
ŞEKİL 12. Nilüfer İlçesi Ölü Doğum Hızlarının Yıllara Göre Değişimi	51
ŞEKİL 13. DSÖ Tahminlerine Göre Türkiye Ölü Doğum Hızlarının Yıllara Göre Değişimi	52
ŞEKİL 14. TÜİK Verilerine Göre Türkiye ve Bursa’da Ölümlerin Yıllara ve Nedenlere Göre Dağılımı	54
ŞEKİL 15. Bursa ve Nilüfer İlçesinin Yıllara Göre Kaba Ölüm Hızı (Binde)	55
ŞEKİL 16. Bursa ve İlçelerinin Kaba Ölüm Hızı (Binde) (2019)	55
ŞEKİL 17. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Nilüfer İlçesinin Yıllara Göre Kaba Ölüm Hızı (Binde)	56
ŞEKİL 18. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Yıllar içinde Nilüfer İlçesi Mahalleleri Arasında En Düşük Ölüm Hızına Sahip Mahalle ile En Yüksek Ölüm Hızı Arası Fark (Binde)	58
ŞEKİL 19. Bursa ve Nilüfer İlçesinin Yıllara Göre Kadın Cinsiyete Özel Ölüm Hızı	59
ŞEKİL 20. Bursa ve İlçelerinin Kadın Cinsiyete Özel Ölüm Hızı	59
ŞEKİL 21. Bursa ve Nilüfer İlçesinin Yıllara Göre Erkek Cinsiyete Özel Ölüm Hızı	60
ŞEKİL 22. Bursa ve İlçelerinin Erkek Cinsiyete Özel Ölüm Hızı (Binde) (2019)	60
ŞEKİL 23. Nilüfer İlçesi Defin Verilerine Göre Yıllar İçinde Kaba ve Cinsiyetlere Özel Ölüm Hızları (Binde)	61
ŞEKİL 24. İl Sağlık Müdürlüğü Verilerine Göre Nilüfer İlçesi Bebek Ölümü Sayısı ve Bebek Ölüm Hızının Yıllara Göre Değişimi, Bursa ve Türkiye TÜİK Verileriyle Karşılaştırılması.	64
ŞEKİL 25. Nilüfer İlçesi Defin Verilerine Göre Nilüfer İlçesi 0-5 Yaş Çocuk Ölümü Sayısı ve 0-5 Yaş Ölüm Hızının (Bursa ve Türkiye) TÜİK Verileriyle Karşılaştırılması	65
ŞEKİL 26. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Ölümler İçinde Yıllara Göre Erken Ölümler ve 65 Yaş Üzeri Ölümlerin Payı (%)	66
ŞEKİL 27. Bursa’da TÜİK Verilerine Göre Ölümler İçinde Yıllara Göre Erken Ölümler ve 65 Yaş Üzeri Ölümlerin Payı (%)	66
ŞEKİL 28. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Erken Ölüm Hızı (Binde)	67
ŞEKİL 29. Bursa TÜİK Verilerine Göre Erken Ölüm Hızı (Binde)	68
ŞEKİL 30. Türkiye TÜİK Verilerine Göre Erken Ölüm Hızı (Binde)	68

ŞEKİL 31. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre 2021 Yılında Mahallelerin Erken Ölüm Hızı (Binde)	70
ŞEKİL 32. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü Tarafından Bakımı ve Onarımı Yapılan Tekerekli Sandalye Sayısı	72
ŞEKİL 33. Engelli Vatandaşlara Yönelik Verilen Ulaşım Hizmeti Sayısı	72
ŞEKİL 34. Engelli Bireylere Yönelik Düzenlenen Atölye Çalışmalarına Katılım	73
ŞEKİL 35. Engelli Birey ve Yakınlarına Yönelik Yapılan Etkinlik Sayısı	73
ŞEKİL 36. Engelliler Hizmet Birimine Gelen Talep Sayısı	74
ŞEKİL 37. Yıllara Göre Bursa ve Nilüfer'de Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus	82
ŞEKİL 38. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da 112 Ambulans Başına Düşen Kişi Sayısı	83
ŞEKİL 39. Acil Sağlık Hizmetlerinin Vakaya Ulaşım Süresi (2019)	84
ŞEKİL 40. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Yüz Bin Kişi Başına Düşen Toplam Hekim	87
ŞEKİL 41. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Yüz Bin Kişi Başına Düşen Pratisyen Hekim .	88
ŞEKİL 42. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Yüz Bin Kişi Başına Düşen Asistan Hekim	88
ŞEKİL 43. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Yüz Bin Kişi Başına Düşen Uzman Hekim	89
ŞEKİL 44. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Yüz Bin Kişi Başına Düşen Hemşire Sayısı	89
ŞEKİL 45. Bursa'da Yıllara Göre Kişi Başına Yılda Toplam Hekime Başvuru Sayısı	91
ŞEKİL 46. Nilüfer ve Bursa'da Yıllara Göre Kişi Başına Yılda Aile Hekimine Başvuru	92
ŞEKİL 47. Nilüfer ve Bursa'da Yıllara Göre 112 Ambulans Çıkışlarının Çağrı Nedenine Göre Dağılımı	95
ŞEKİL 48. Antibiyotik Yazılan Reçete Oranlarının (%) Yıllara Göre Değişimi/Aile Hekimi	100
ŞEKİL 49. Antibiyotik Yazılan Reçete Oranlarının (%) Aylara Göre Değişimi	101
ŞEKİL 50. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Tam Açılı Çocukların Oranı	102
ŞEKİL 51. AMATEM ve ÇEMATEM'de Tedavi Görenlerin Yaş Dağılımı (2019)	105
ŞEKİL 52. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü Bağımlılıkla Mücadele Birimi Bağımlılıkla Mücadele ve Farkındalık Seminerleri	106
ŞEKİL 53. Nilüfer Belediyesi Bağımlılıkla Mücadele Birimi Tarafından Madde Bağımlılığına İlişkin Danışmanlık Hizmeti Verilen Birey Sayısı	106
ŞEKİL 54. Nilüfer Belediyesi Tarafından Dağıtılan Bisiklet Sayısı	107
ŞEKİL 55. Nilüfer Belediyesi Tarafından Düzenlenen Organizasyon ve Katılımcı Sayısı	107
ŞEKİL 56. Nilüfer Belediyesi Spor Tesislerini Kullanan Kişi Sayısı	108
ŞEKİL 57. Nilüfer Belediyesi Sportif Faaliyetlerinden Yararlanan Engellilerin Toplam Katılımcılar İçindeki Oranı	108
ŞEKİL 58. Nilüfer İlçesi Hane halkı Büyüklüklerine Göre Hanelerin Dağılımı (2021)	111
ŞEKİL 59. Türkiye, Bursa ve Nilüfer'de Yıllara Göre Hane Başına Düşen Nüfus	111
ŞEKİL 60. Nilüfer İlçesindeki Çekirdek Ailelerin Özelliklerine Göre Dağılımı (2021)	113
ŞEKİL 61. Bursa'da Yıllar İçinde Yapı Kullanma İzni Verilen Binaların Nilüfer'de Bulunma Yüzdeleri	114
ŞEKİL 62. Bursa'da Yıllara Göre Yapı Kullanma İzni Verilen Binaların Yüzölçümlerinin Nilüfer'de Bulunma Oranları	115

ŞEKİL 63. Nilüfer'de Yıllara Göre Yapı Kullanım İzni Verilen İkamet Amaçlı Yapıların Kat Sayılarına Göre Dağılımı	116
ŞEKİL 64. Nilüfer'de Yıllara Göre Yapı Kullanım İzni Verilen İkamet Amaçlı Yapıların En Fazla Kullanılan Taşıyıcı ve Dolgu Malzemelerine Göre Dağılımı	116
ŞEKİL 65. Nilüfer'de Yıllara Göre Yapı Kullanım İzni Verilen İkamet Amaçlı Yapılarda Isıtma Amacıyla Doğalgaz Kullanımının Oranı	117
ŞEKİL 66. Nilüfer İlçesi Eğitim Alanları	119
ŞEKİL 67. 6 Yaş ve Üzeri Nüfusun Cinsiyete Göre Okuryazarlık ve Eğitim Durumu	120
ŞEKİL 68. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus Oranının Değişimi	121
ŞEKİL 69. Nilüfer'de Yükseköğretim ve Üzeri Eğitim Alan Nüfus Oranı	122
ŞEKİL 70. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okul Öncesi Kurumları.....	123
ŞEKİL 71. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okul Öncesi Kurumlardaki Sınıf Sayıları	124
ŞEKİL 72. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okul Öncesi Kurumlardaki Şube Sayıları	124
ŞEKİL 73. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okul Öncesi Kurumlardaki Öğretmen Sayıları	125
ŞEKİL 74. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okul Öncesi Kurumlardaki Öğrenci Sayıları	125
ŞEKİL 75. Nilüfer İlçesi 3-5 Yaş Brüt Okul Öncesi Okullaşma Oranı	126
ŞEKİL 76. Nilüfer İlçesi 3-5 Yaş Net Okul Öncesi Okullaşma Oranı	126
ŞEKİL 77. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki İlkokulların Sayısı	127
ŞEKİL 78. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde İlkokullardaki Sınıf Sayıları	128
ŞEKİL 79. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde İlkokullardaki Şube Sayıları	128
ŞEKİL 80. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde İlkokullardaki Öğretmen Sayıları	129
ŞEKİL 81. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde İlkokullardaki Öğrenci Sayısı	129
ŞEKİL 82. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Ortaokulların Sayısı	130
ŞEKİL 83. Nilüfer İlçesinde Ortaokullardaki Sınıf Sayıları	131
ŞEKİL 84. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaokullardaki Şube Sayıları	131
ŞEKİL 85. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaokullardaki Öğretmen Sayıları	132
ŞEKİL 86. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaokullardaki Öğrenci Sayıları	132
ŞEKİL 87. Nilüfer İlçesinde 6-9 Yaşta İlkokul Net Okullaşma Oranı	133
ŞEKİL 88. Nilüfer İlçesinde 10-13 Yaşta Ortaokul Net Okullaşma Oranı	133
ŞEKİL 89. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarının Sayısı	134
ŞEKİL 90. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarındaki Sınıf Sayıları	134
ŞEKİL 91. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarındaki Şube Sayıları	135
ŞEKİL 92. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğretmen	135
ŞEKİL 93. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrenci Sayıları	136
ŞEKİL 94. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Mesleki Liselerin Sayısı	136
ŞEKİL 95. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Mesleki Liselerdeki Öğrenci Sayıları	137
ŞEKİL 96. Nilüfer İlçesinde 14-17 Yaşta Ortaöğretim Net Okullaşma Oranı	137
ŞEKİL 97. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Özel Eğitim Gerektiren Okulları Sayıları	138
ŞEKİL 98. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Özel Eğitim Gerektiren Okullarındaki Öğrenci Sayıları.....	138

ŞEKİL 99. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi ve Derslik Sayıları.....	139
ŞEKİL 100. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezindeki Öğretmen Sayısı	139
ŞEKİL 101. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezindeki Öğrenci Sayısı	140
ŞEKİL 102. Nilüfer İlçesinin Yıllara Göre Üniversite Sınavı Başarı Oranları	140
ŞEKİL 103. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Bulunan Sürücü Kursu Sayısı ve Derslik Sayısı	141
ŞEKİL 104. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Sürücü Kurslarındaki Öğretmen Sayıları ve Cinsiyet Dağılımları	141
ŞEKİL 105. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Sürücü Kurslarındaki Öğrenci Sayıları ve Cinsiyet Dağılımları	142
ŞEKİL 106. Nilüfer Sınırları İçerisinde, Erişkinlerin Katılım Gösterdiği Halk Eğitim Kursları, Akşam Kursları vb. Eğitim Kurumlarının Sayısı	142
ŞEKİL 107. Nilüfer Sınırları İçerisinde, Erişkinlerin Katılım Gösterdiği Halk Eğitim Kursları, Akşam Kursları vb. Eğitim Kurumlarına Katılan Erişkin Sayıları	143
ŞEKİL 108. Nilüfer Sınırları İçerisinde, Erişkinlerin Katılım Gösterdiği Halk Eğitim Kursları, Akşam Kursları vb. Eğitim Kurumlarına Katılan Erişkinlerin Cinsiyet Dağılımı	143
ŞEKİL 109. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Bulunan Özel Öğrenci Yurdu Sayısı	144
ŞEKİL 110. Nilüfer Belediyesi Denetim Müdürlüğü Tarafından Verilen Ruhsat Sayısı ..	149
ŞEKİL 111. Yıllara Göre İŞKUR'a Kayıtlı İşsiz Sayıları, Bursa	150
ŞEKİL 112. Yıllara göre işsizlik ödeneği hak eden kişi sayılarının değişimi, Bursa	151
ŞEKİL 113. Kayıt Altına Alınan İşsizlerin Yaş Grubu Dağılımı Grafiği, Bursa 2021	152
ŞEKİL 114. 2021 yılında Türkiye İş Kurumu tarafından yapılan işe yerleştirmelerin yaş ve cinsiyete göre dağılımı, Bursa 2021	153
ŞEKİL 115. 2015-2019 Yılları Arasında Nilüfer İlçesinde Gerçekleştirilen Ulusal ve Uluslararası Kutlama, Şölen ve Festival Benzeri Faaliyetler	156
ŞEKİL 116. Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında PM ₁₀ Derişimleri (2021, µg/m ³)	165
ŞEKİL 117. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında PM ₁₀ Derişimleri (2022 ilk üç ay, µg/m ³)	165
ŞEKİL 118. Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında PM _{2.5} Derişimleri (2022 ilk üç ay, µg/m ³)	166
ŞEKİL 119. Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında SO ₂ Derişimleri (2021, µg/m ³)	167
ŞEKİL 120. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında SO ₂ Derişimleri (2022 ilk üç ay, µg/m ³)	167
ŞEKİL 121. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında Ozon Derişimleri (2021, µg/m ³)	168

ŞEKİL 122. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında Ozon Derişimleri (2022 ilk üç ay, $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	168
ŞEKİL 123. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında NO_2 Derişimleri (2021, $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	169
ŞEKİL 124. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında NO_2 Derişimleri (2022 ilk üç ay, $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	170
ŞEKİL 125. Nilüfer’de Kırsal Mahallelerde Su Analizi Sonuçları	172
ŞEKİL 126. Nilüfer Kentsel Mahallelerinde Suda Klor Seviyesi	173
ŞEKİL 127. Nilüfer Kırsal Mahallelerinde Suda Klor Seviyesi	173
ŞEKİL 128. Nilüfer Gürültü Şikâyetleri Sayısı	175
ŞEKİL 129. Nilüfer İlçesi Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı (m^2)	176
ŞEKİL 130. Nilüfer’de Çocuk Park ve Oyun Alanı Sayısının Değişimi.....	178
ŞEKİL 131. Bursa İlinde 2019 Yılı İtibariyle Katı Atık Kompozisyonu	183
ŞEKİL 132. Nilüfer’de Toplanan Geri Dönüşüm Materyallerinin Değişimi (ton)	185
ŞEKİL 133. Nilüfer’de Geri Dönüşüm Eğitim ve Bilgilendirme Yapılan Kişiler	185
ŞEKİL 134. Nilüfer’de Toplanan Atık Pillerin Miktarı	186
ŞEKİL 135. Bursa Afet Müdahale Planı Yerel Düzey Müdahale Organizasyon Şeması .	187
ŞEKİL 136. Nilüfer Belediyesi Tarafından Dış Paydaşlara Yönelik Sivil Savunma, Deprem, Yangın ve Temel Afet Bilinci Eğitimi Verilen Kişi Sayısı	187
ŞEKİL 137. Mahallelere Konan Toplam Afet Konteyneri Sayılarının Değişimi	188
ŞEKİL 138. Nilüfer İlçesi Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Araştırması Skor Diyagramı	201

KISALTMALAR DİZİNİ

AMATEM	: Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlıları Tedavi ve Araştırma Merkezi
ASH İstasyonu	: Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu
ASM	: Aile Sağlığı Merkezi
BAMP	: Bursa Afet Müdahale Planı
BTSO	: Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
BURULAŞ	: Bursa Ulaşım Toplu Taşıma İşletmeciliği
BUSKİ	: Bursa Su ve Kanalizasyon İdaresi
CO ₂	: Karbon dioksit
COVID-19	: Koronavirüs Hastalığı 2019 (Coronavirus Disease 2019)
ÇEMATEM	: Çocuk Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezi
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
GA	: Güven Aralığı
GGK	: Gaitada Gizli Kan
GSM	: Göçmen Sağlığı Merkezi
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
ha	: Hektar
HPV	: İnsan Papilloma Virüs (Human Papillomavirus)
ISCO-08	: International Standart Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflandırması)
İBBS	: İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması
İBBS-2	: Türkiye'nin 26 alt bölgeye ayrılıp incelendiği gruplama çeşididir.
İGE	: İnsani Gelişme Endeksi
İGE-İ	: İnsani Gelişme Endeksi-İlçeler
İSM	: İlçe Sağlık Müdürlüğü
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
Mah.	: Mahallesi
MMG	: Mamografi
MTHM	: Marmara Temiz Hava Merkezi
NO ₂	: Azot dioksit
O ₃	: Ozon
OECD	: Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development)
PM ₁₀	: Havada kirlilikler sonucu oluşan 10 mikrondan daha küçük parçacıklar
PM _{2.5}	: Havada kirlilikler sonucu oluşan 2,5 mikrondan daha küçük parçacıklar
PPM	: Milyonda Bir (Parts Per Million)
SB	: Sağlık Bakanlığı
SEGE	: Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SHM	: Sağlıklı Hayat Merkezi
SO ₂	: Kükürt Dioksit
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TRSM	: Toplum Ruh Sağlığı Merkezi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

Başkanın Mesajı

Bir insan için iyi olma hali nasıl ki hem fiziksel ve duygusal, hem çevresel ve sosyal faktörleri içeren bir kavram ise, sağlıklı kent kavramı da aynı şekilde pek çok etkene bağlı bir tanımlamadır.

Bir kentte yaşayanların sağlığı, o kentin sağlıklı olma seviyesiyle doğrudan bağlantılıdır. Dolayısıyla yerel yönetimler kent halkının sağlığından en temel seviyede sorumludur.

İçtiğiniz su, soluduğunuz hava, sebzesini-meyvesini yediğiniz toprak ne kadar temiz ve sağlıklıysa siz de o kadar sağlıklısınız. Yaşadığınız kent ne kadar doğa ile barışık, çağımızın sorunu elektromanyetik alan kirliliğinden, gürültüden ne kadar korunabiliyorsa, yurttaşların en temel ihtiyaçlarını ne ölçüde karşılayabiliyor, dayanışmaya, katılımcılığa, sosyal ve kültürel doyuma ne kadar zemin sağlıyorsa o kadar sağlıklıdır.

Nilüfer’de kentin havasını, suyunu takip altında tutuyor ve riskli durumları kamuoyuyla paylaşıyoruz. Kentin gürültü durumunu, elektromanyetik alan kirliliğini ölçümlüyor ve vatandaşlarımızı bilgilendirmeye çalışıyoruz. Sağlıklı bir kent ortamı yaratabilmek için kişi başına düşen yeşil alan oranını artırmaya çalışıyor ve çevre sağlığı-temizliği alanındaki hizmetlere büyük önem veriyoruz. Sağlıklı kent yaklaşımı içinde bisiklet yolları yaparak kentte bisiklet kullanımını yaygınlaştırmaya, çocuklara çevre ve enerji eğitimleri vererek yeni nesillere çevre bilinci aşılamaya çalışıyoruz. Yenilenebilir enerjiye ve enerji verimliliğine büyük önem veriyor ve kamu binalarımızda güneş enerjisinden faydalanmaya yönelik adımlar atıyoruz. İklim Değişikliğine Uyuma Yönelik Başkanlar Sözleşmesi’ne imza atan bir belediye olarak, iklim değişikliğiyle mücadele ve kentimizdeki karbon salımının azaltılmasına yönelik çalışmalarımız da devam ediyor.

Sürdürülebilir bir ekosistem için üzerimize düşeni yapmaya çabalarken her yıl bir tema belirleyerek, Nilüfer’de “Tarım Yılı”, “Gıda Yılı” ve “İklim Yılı” gibi temalarla çeşitli çalışmalar yaparak vatandaşlarımızda farkındalık yaratmaya çalışıyoruz. Çünkü artık sağlıklı gıdanın üretimi, adil dağılımı ve iklim adaptasyonu gibi konular “sağlıklı kent” kavramından ayrı düşünülemez.

Sağlıklı kent aynı zamanda kent insanının yaşam kalitesinin yükseltilmesini içeren bir kavram. O nedenle sadece fiziki hizmetlerin sağlanması yetmez kente yaşayanların sosyal kültürel ihtiyaçlarını da karşılamak gereklidir. Nilüfer özellikle vatandaşların sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılama konusunda iddialı bir kent olduğu gibi, yurttaşların kentle ilgili kararlara katılımını sağlama konusunda da örnek bir yapılanmaya sahiptir. Herkes için sağlıklı bir gelecek yaratmak ancak kentte yaşayanların da bu çabaya katılımı ile mümkündür. Bu nedenle Nilüfer’de Mahalle Komiteleri yapılanmasıyla yurttaşlar da kente dair alınan kararlara katılma olanağına sahiptir.

Nilüfer Kent Sağlık Profili, Nilüfer’de halk sağlığını etkileyen faktörlerin durum tespitini yapan ve bundan sonraki çalışmalarımızda bize rehber olacak bilimsel bir çalışmadır. Emeği geçenlere sonsuz teşekkürler...

Turgay ERDEM

Nilüfer Belediye Başkanı

Nilüfer Kent Sağlık Profiline Hazırlanma Süreci

Şehirlerdeki nüfus artışının ve kentleşmenin getirdiği; ulaşım, atık, aşırı kentleşme, yoksulluk, eşitsizlik gibi sonuçlar, şehirde sağlığın tesis edilmesini de bir o kadar zorlaştırmaktadır. İçinde yaşadığımız şehirler de bizimle (vatandaşlarla) birlikte büyümekte ve gelişmektedir, bu manada kentlerin de aslında canlı olduğunu kabul etmeliyiz ve bu canlının büyümesinin planlı ve sağlıklı şekilde olması için çalışmanın her vatandaşın görevi olduğunun bilincinde olmalıyız. Bu bağlamda, şehirlerde sağlığın tesis edilmesinde, yani şehrin sağlıklı bir şehir olmasında vatandaşların yerel yönetimlerin rolü büyüktür. Bursa'nın en fazla göç alan ilçesi olan Nilüfer'de de benzer hususlar benzer sonuçlar doğurmaktadır, yani Nilüfer'in sağlığını korumak için üzerimize epey görev düşmektedir.

Yerel yönetimlerin gündemlerinde sağlığı ilk sıraya koymaları, sağlıklı bir kent olmanın ilk koşuludur. Sağlıklı kent sonucu olan bir eylem değil, bir süreçtir, sağlıklı bir kent de sağlığı birincil konumda tutma bilinci üzerine inşa edilmektedir. DSÖ Sağlıklı Şehirler Ağı, sağlığı şehir yönetimlerinin sosyal, ekonomik ve politik gündeminin üst sıralarına koymak için çalışan sağlıklı şehir ağlarından biridir. DSÖ'nün sağlıklı şehir yaklaşımı, sağlığı şehirlerin siyasi ve sosyal gündeminin üst sıralarına koyarak, yerel düzeyde halk sağlığı için güçlü bir hareket inşa etmeyi amaçlamaktadır. Sağlığın belirleyicilerini ele almak için eşitlik, katılımcı yönetim ve dayanışma, sektörler arası iş birliği ve eylemi kuvvetle vurgulamaktadır. Yani sağlıklı bir şehir olmak için öncelikle şehri yönetenlerin siyasi olarak açık taahhütte bulunması ve buna liderlik etmesi gerekmektedir. Yerel yönetimlerin bu taahhütte bulunması; siyasi ve sosyal gündeminde sağlığı daimi olarak ilk sırada tutmalarını, sağlık gündemine bağlı kalmalarını, yerel yönetimin her kademesinde sürecin farkında olmalarını, gerekli kurumsal değişiklikleri yapmalarını ve ağlarla ilişkileri koordine edecek bir yapıyı bünyesinde barındırmalarını beraberinde getirmektedir. Tüm bunların yanında da sektörler arası ortaklıkların kurulması sağlıklı şehir inşa etmenin olmazsa olmazlarından.

Sağlıklı Şehirler yaklaşımı, sağlığın belirleyicilerini ve kamu, özel, gönüllü ve toplum sektörü kuruluşları arasında iş birliği içinde çalışma ihtiyacını tanımaktadır. Bu çalışma ve düşünme tarzı, yereldeki insanları karar alma sürecine dahil etmeyi içermektedir, siyasi taahhüt ve organizasyonel ve toplumsal gelişme gerektirmekte ve sürecin sonuçlar kadar önemli olduğunu kabul etmektedir.

Sağlıklı Şehirler hareketi, bünyesinde 1400 belediyeyi kapsayan ve 30 yıldır, insanların sağlığını ve esenliğini destekleyen daha sağlıklı kentsel ortamlar yaratarak değişimin öncü bir itici gücü olmuştur. DSÖ, belediyelerde kapasite geliştirmenin yanı sıra siyasi, stratejik ve teknik destek sağlamaktadır. Ortak hedef ise, yerel yönetimleri siyasi taahhüt, kurumsal değişim, kapasite geliştirme, ortaklığa dayalı planlama ve inovasyona dahil etmektir. Sağlıklı Şehirler kavramı, Avrupa politika çerçevesi Health2020 ve

Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi ile (ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile) tamamen uyumludur.

Nilüfer Belediyesi de DSÖ Sağlıklı Şehirler Ağı'na ve ülkemizdeki ulusal ağ olan Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'ne üye olan bir yerel yönetimdir. Nilüfer'i daha sağlıklı bir Nilüfer haline getirmek için, Sağlıklı Kentler Proje Ofisi olarak DSÖ ve SKB ile iletişimimizi sürdürmekte, sağlığa doğrudan ve dolaylı olarak etki eden tüm faaliyetlerde DSÖ'nün önerilerine uygun hareket edilmesi için çalışmaktayız. Nilüfer Belediyesi olarak Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin aktif bir üyesi olmanın yanı sıra, DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın 7. Fazı'na (2019-2025) kabul edilmiş belediyeler arasında yerimizi almış bulunmaktayız.

Nilüfer Belediyesi olarak, tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 pandemisi ile tanıştığımız yıl, DSÖ Sağlıklı Şehirler Ağı'nın 2020 Yıllık İş Toplantısı ve Konferansı'nda iyi uygulama örneği olan COVID-19 tedbirlerimizle ilgili iki sunum gerçekleştirmiş bulunmaktayız. Bunların ilki virüsün yayılımını azaltmak için yerel inisiyatif kullanarak gerçekleştirdiğimiz Maske Üretimimiz ve ikincisi de risk grubundaki sakinleri barındıran İnci-Taner Altınmakas Huzurevi'nde sıfır vaka için alınan tedbirlerdir. Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi ve Halk Sağlığı Uzmanı Prof. Dr. Kayıhan Pala'nın anlatımıyla, uluslararası arenada COVID-19 önlemleriyle takdir toplamış bir yerel yönetim olmanın gururunu yaşamış bulunmaktayız.

Preparing for COVID-19 in Nursing Home in Nilüfer Municipality/TURKEY

Kayıhan Pala*, Zerrin Güleç†, Selçuk Şahin†, Mehmet Can Yılmaz†

* Bursa Uludağ University, Faculty of Medicine, Department of Public Health

† Nilüfer Municipality, Directorate of Environmental Protection and Control

‡ Nilüfer Municipality, Directorate of Social Support

With the
implementation of the
action plan,
no COVID-19 cases
have been confirmed
or suspected
until today.

DSÖ Sağlıklı Şehirler Ağı'nın 2021 Yıllık İş Toplantısı ve Konferansı'nda da Nilüfer Belediyesi'nin pandemi dönemindeki faaliyetleri uluslararası arenada Sağlıklı Kentler Proje Ofisi tarafından sunulmuştur.

Çevrimiçi toplantıların yerini yavaş yavaş yüz yüze toplantılara bıraktığı 2022 yılında ise DSÖ Sağlıklı Şehirler Ağı'nın 2022 Yıllık İş Toplantısı ve Konferansı'na yüz yüze katılım gerçekleştirilmiştir.

Nilüfer Kent Sağlık Profili 2007 ile ilk şehir sağlık profili yayınlamış olan Nilüfer Belediyesi, 15 yıl aradan sonra sağlık profilini güncellemiş ve yeniden yayınlamış bulunmaktadır. DSÖ'nün her yeni fazına geçişte güncellenecek olan Nilüfer Kent Sağlık Profili aynı zamanda Şehir Sağlık Gelişim Planı için altlık olma özelliği taşımaktadır. Sağlığı, belediyenin gündeminde tutma görevini icra eden ve her birimle etkileşim içinde olan Sağlıklı Kentler Proje Ofisi, Şehir Sağlık Gelişim Planı ile yapılması gereken projeleri, uygulanması gereken politikaları, yine Avrupa politika çerçevesi Health2020 ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile uyumlu şekilde ortaya koyacaktır.

Sağlıklı bir kent olmanın ilk koşulu olarak kabul edilen ve kentin adeta bir “röntgeni” sayılan şehir sağlık profili, mevcut durumun saptanması için çok önemli bulguları gözler önüne sermektedir. Profildeki bulgular ışığında değerlendirmelerin, öncelikli eylem alanları ile planlama ve iş programlarının yapılması, yani kentin sağlığına kavuşması veya sağlıklı kalabilmesi için güncel şehir sağlık profiline sahip olması çok önemlidir. Şehir sağlık profili verileri güncellenirken, yüzlerce resmi yazı ve kaynak ile veriler toplanmıştır. Gelecekteki profil çalışmalarında verilere daha kolay ulaşabilmek için, aynı amaç doğrultusunda çalıştığımız tüm resmi kurumların yer aldığı bir yürütme kurulunun oluşturulması ve sektörler arası ortaklıkların kurulması için de çabalarımız sürecektir.

Sağlığın tesis edilmesi için çalışan ve pandemi döneminde dahi canı pahasına görevine sarılan sağlık çalışanlarına minnetlerimi sunar; Nilüferin asli karar vericisi olan Nilüferlilere, daha sağlıklı bir Nilüfer için çalışan yöneticilerimize ve emekçilerimize, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı öğretim üyeleri ve araştırma görevlilerine, bizlere verileri tedarik edenlere ve Nilüfer Kent Sağlık Profili 2022’de emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet Can YILMAZ

Nilüfer Belediyesi, İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü
Sağlıklı Kentler Proje Koordinatörü

Nilüfer Kent Sağlık Profiline Sınırlılıkları

Nilüfer Kent Sağlık Profili, veri toplamada yaşanan sorunlar nedeniyle bazı sınırlılıklar içermektedir. Bazı veriler hiç elde edilememiş, bir kısım veriler ise Nilüfer ve diğer ilçelere göre değil ancak Bursa düzeyinde elde edilebilmiştir.

Profil hazırlanırken, sınırlılıkları biraz olsun aşmak amacıyla eğitimde olduğu gibi kapsamlı elde edilebilen bazı veriler daraltılmamıştır.

Değişik kaynaklardan elde edilen bazı verilerde ise tutarsızlıklarla karşılaşmış, bu durumda söz konusu veriye profile yer verilmemiştir.

Defin ruhsatlarından elde edilen ölüm verilerinde olduğu gibi bazı veriler ise eksiktir, Nilüfer’de yaşarken vefat eden herkesi, defin ruhsatlarının başka yerlerden de verilmiş olması nedeniyle kapsamamaktadır.

Nilüfer Kent Sağlık Profiline bu sınırlılıklar bilinerek okunması uygun olacaktır.

Genel bilgiler

Sağlıklı Kent Kavramı

İnsanların yaşamlarını sürdürdükleri sosyal, ekonomik, kültürel ve fiziksel ortamlar, sağlıkları ve refahları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda, yaşadığımız kentler birçok açıdan sağlığımız için belirleyici bir özelliğe sahiptir.

Toplum sağlığının iyileştirilmesi, kentsel alanlarımızı nasıl planladığımız, kullandığımız ve geliştirdiğimize, içinde yaşayan herkes için yaratılan istihdam olanaklarına ve sosyal ağlara kadar, kentlere geniş bir izdüşümden bakılmasını zorunlu kılmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü sağlıklı kenti **“sürekli olarak fiziksel ve sosyal ortamlar yaratan, bu ortamları geliştiren ve insanların yaşamın tüm işlevlerini yerine getirebilmelerinde ve en yüksek potansiyellerine ulaşmalarında birbirlerini karşılıklı olarak desteklemelerini sağlayan toplumsal kaynakları genişleten kent”** olarak tanımlamaktadır¹.

Sağlıklı bir kent; yalnızca elde edilen sonuçlar ile değil, kentin süreci ile tanımlanır. Sağlıklı kent belli bir sağlık düzeyine ulaşmış bir kent olmasa bile, sağlıklı kent konusunda bilinçli ve sağlığı daha iyiye götürmek için çaba harcayan bir kent olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle, sağlık düzeyine bakılmaksızın her kent sağlıklı bir kent olabilir, sağlıklı bir kent olmak için gereken kendisini sağlığa adanmış olmak ve bunu başarmak için bir düzenlemeye, örgüt yapısına ve sürece sahip olmaktır.

Dünya Sağlık Örgütü Sağlıklı Kentler yaklaşımı kapsamında, sağlıklı bir kent şunları sağlamayı amaçlamalıdır²:

1. Yüksek kaliteli temiz ve güvenli bir fiziksel çevre ve konut,
2. İstikrarlı ve uzun erimli sürdürülebilir bir eko-sistem,
3. Güçlü, karşılıklı destekleyici ve istismarcı olmayan bir toplum,
4. Halkın kendi yaşamlarını, sağlığını ve refahını etkileyen kararlara katılımı ve bu kararları denetimi,
5. Temel ihtiyaçların (gıda, su, barınma, gelir, güvenlik ve iş) tüm kentliler için sağlanması,
6. Farklı iletişim, etkileşim ve iletim yollarının sağlanması ile geniş kapsamlı ve farklı kaynaklara ve deneyimlere erişim,
7. Çeşitli, canlı ve yenilikçi bir kent ekonomisi,
8. Geçmişle, tarihsel ve biyolojik miras ile ve diğer grup ve bireyler ile bağlantının güçlendirilmesi,
9. Söz geçiren niteliklerle uyumlu ve onları güçlendirecek bir tutum,
10. Optimum düzeyde halk sağlığı ve herkesin erişebileceği sağlık hizmetleri ve
11. Sağlığın en yüksek, hastalığın en düşük düzeyde olduğu yüksek bir sağlık durumu.

Kent Sağlık Profili

Kent sağlık profili, sağlık ve kentlerdeki belirleyicileri hakkında önemli bilgileri bir araya getiren, bilgileri yorumlayan ve analiz eden bir halk sağlığı raporudur. Profilin temel işlevi sağlığı iyileştirecek eylemleri teşvik etmektir. Kent sağlık profili, daha sonra kent nüfusunun sağlığını iyileştirmek için müdahale stratejileri ve programları belirleyen kent sağlık planının temelini oluşturur.

Bir kent sağlığı profili; kentte yaşayanların sağlığının ve bunları etkileyen etmenlerin niteliksel ve niceliksel bir açıklamasıdır. Profil sorunları tanımlar, çözüm için önerilerde bulunur ve çalışmaları teşvik ederek, ilgili tüm sektörlerin bilginin toplanması, analiz edilmesi, yorumlanması ve sunulması için birlikte çalışmalarını sağlar.

Kent sağlığı profilleri, sağlıklı kent yaklaşımının benimsendiğinin ortaya konması açısından temel ürün olarak değerlendirilir.

Profiller yerel düzeyde sağlığı geliştirme konusunda ciddi çabaların gösterilmesini sağlar. Kent sağlık profili aynı zamanda, sağlık savunuculuğu ve sağlık için hesap verilebilirliğin temeli olarak etkili bir kaynak oluşturur.

Kent sağlık profili, kentte yaşayan insanların sağlığı ve başta yaşam koşulları olmak üzere sağlıklarını etkileyen belirleyiciler hakkındadır. Bu nedenle yerel düzeyde karar alma ve stratejik planlama süreçlerinin ayrılmaz bir parçası olmalıdır.

Kapsamlı olarak hazırlanmış bir profil sektörler arası iş birliği, toplum ve medya katılımı için eşsiz fırsatlar yaratır.

Halkı ve yerel düzeyde karar vericileri yaşadıkları kentteki sağlık ve belirleyicileri hakkında bilgilendirmek, kentteki tüm ilgili grupların ele aldıkları fikirleri, soruları ve sorunları gerçekten anlamalarını sağlamanın anahtarıdır. Kent sağlığı profili, bilgi vermek için çok çeşitli verileri bir araya getirmenin ideal bir yoludur.

Kent sağlık profili;

- Halkı, sağlık çalışanlarını ve politikacıları bilgilendirerek, onları harekete geçirmek için teşvik ederek,
- Bölge hakkında epidemiyolojik bir bilgi kaynağı sağlayarak,
- Sağlık sorunlarını, sağlık açısından yüksek riskli grupları ve karşılanmayan sağlık gereksinimlerini belirleyerek,
- Sağlık planlamasının bir bileşeni olarak, sağlık önceliklerini, tercih edilecek kaynak tahsisini ve sağlık hizmetini geliştirme yönünü göstererek ve
- Sektörler arası iş birliğine odaklanarak

kentlerdeki sağlık politikasını etkileyebilir.

Kapsamlı bir kent sağlık profili;

- Kentle ilgili sağlık bilgilerini özetlemeli,
- Kentteki sağlık sorunlarını tanımlamalı,
- Kentte sağlığın sosyal belirleyicileri de içinde olmak üzere, sağlığı etkileyen etmenleri tanımlamalı,
- Sağlığın geliştirilmesi için önerilen çalışma alanlarını tanımlamalı,
- Kentte sağlıkla ilgili değişiklikler yapılması için öneriler içermeli,
- Sağlıkla ilgili olarak hedeflerin belirlenmesine katkıda bulunmalı,
- Sektörler arası iş birliği ve etkileşim için bir uyarıcı görevi yapmalı,
- Kente özgü sağlık göstergeleri için veri gereksinimlerini tanımlamalı,
- Sağlığın sosyal belirleyicileri hakkında halka, sağlık ve sosyal alanda çalışanlara ve politikacılara kolayca anlaşılabilir biçimde bilgi vermeli,
- Sağlık durumunu, sağlık sorunlarını ve sağlık belirleyicilerini görünür hale getirmeli ve
- Yerel topluluğun kentteki sağlık konularına ilişkin görüşlerini kapsamalıdır.

Sağlığın sosyal belirleyicileri, sağlığı ve iyi olma halini etkileyen temel etmenler olarak bilinir; bunlar doğduğumuz, büyüdüğümüz, yaşadığımız, çalıştığımız koşullar ve yaşıdır. Bu koşulları bireyin içerisinde yer aldığı sosyal sınıf temel olarak belirler ve genellikle hastalıkların doğrudan nedeni değildir, ancak hastalıklara yol açan “Nedenlerin nedeni” olarak tanımlanır³.

Sağlığın sosyal belirleyicileri pek çok durumu kapsar ve sağlıkta eşitsizlikler bu durumdan etkilenir.

Önde gelen sağlığın sosyal belirleyicileri şunlardır⁴:

- Gelir (ve gelir dağılımı)
- Eğitim
- İşsizlik ve iş güvencesi
- İstihdam ve çalışma koşulları
- Erken çocukluk dönemindeki gelişme
- Irk
- Toplumsal cinsiyet
- Cinsiyet
- Gıda güvenliği (ve açlık)
- Barınma
- Sosyal dışlanma
- Sosyal güvenlik ağı (refah politikaları)
- Sağlık hizmetleri
- Göçmenlik
- Sakatlık.

Nilüfer Kent Sağlık Profili

Nilüfer Kent Sağlık Profili ilk olarak Mart 2007’de yayınlanmıştır. On beş yıl aradan sonra güncellenen Nilüfer Kent Sağlık Profili, ilk sürümünde olduğu gibi, Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) sağlıklı kent yaklaşımına uygun olarak, DSÖ’nün benimsediği kapsam ve içerikle hazırlanmıştır.

Profilde DSÖ sağlıklı kent göstergelerinin yanı sıra, Nilüfer Belediyesi’nin sağlık ve sosyal politikalarına yön vermek üzere Nilüfer’e özgü bilgi, veri ve ek göstergelerin de yer almasına özen gösterilmiştir.

Nilüfer Sağlık Profili içerisinde yer alan sağlıklı kent göstergelerinin Bursa’nın diğer ilçeleri, Bursa ve Türkiye ile karşılaştırılması hedeflenmiş olmakla birlikte, söz konusu göstergelere erişimle ilgili sorunlar nedeniyle bu hedef çok sınırlı olarak gerçekleştirilebilmiştir.

Sağlıklı Kent Göstergeleri

Dünya Sağlık Örgütü, sağlıklı kentler yaklaşımı kapsamında sağlık ve sağlığın belirleyicileri ile ilgili 32 temel gösterge belirlemiştir⁵. Sağlıklı kent göstergelerinin amacı; sağlığa bağlı kanıt temelli akılcı politika üretmek, öncelikleri belirlemek ve bu göstergelerin toplanıp analiz edilmesi, kentin sağlık durumunu tanımlamak, karşılaştırmalar için bir dayanak oluşturmak, kentleri karşılaştırmak ve göstergeler arasında ilişki kurmak olarak açıklanmaktadır.

DSÖ Sağlıklı Kent Göstergeleri

A. Sağlık göstergeleri

1. Ölüm, Tüm Sebepler
2. Ölüm Sebebi
3. Düşük Doğum Ağırlığı

B. Sağlık Hizmetleri göstergeleri

1. Kent Sağlık Eğitim Programı
2. Tam Aşılı Çocukların Oranı
3. Temel Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Pratisyen Hekim Başına Düşen Kişi Sayısı
4. Hemşire Başına Düşen Nüfus
5. Sağlık Sigortası Kapsamındaki Nüfus Oranı
6. Yabancı Dilde Temel Sağlık Hizmeti Veren Kurumlar
7. Her Yıl Kent Konseyi Tarafından Ele Alınan Sağlıkla İlgili Konular

C. Çevre göstergeleri

1. Hava Kirliliği
2. Su Kalitesi
3. Su Kirleticilerinin Toplam Atık Sudan Arındırılması Yüzdesi
4. Evsel Atık Toplama Kalitesi
5. Evsel Atık Arıtım Kalite İndeksi
6. Kentte Bulunan Yeşil Alanların Rölatif Düzeyi
7. Yeşil Alanlara Halkın Ulaşımı
8. Metruk sanayi yerleşimleri
9. Spor ve Boş Zamanları Değerlendirme
10. Yaya Yolları
11. Bisiklet Yolları
12. Toplu Taşıma
13. Toplu Taşıma Ağının Kapsamı
14. Yaşam Alanı

D. Sosyo-ekonomik göstergeler

1. Düşük Standartlı Konut Koşullarında Yaşayan Nüfus Yüzdesi
2. Evsizlerin Sayısı
3. İşsizlik Hızı
4. Ortalama gelirin altında kazanan insanların yüzdesi
5. Okul Öncesi Çocuklar İçin Kreş- Anaokulu Yüzdesi
6. 20'den Küçük, 20-34, 35+ Yaşlarındaki Annelerin Canlı Doğum Yüzdesi
7. Toplam Canlı Doğum Sayısına Göre Düşük Hızı
8. Özürlülerden Çalışanların Sayısı

Avrupa Temel Sağlık Göstergeleri

Avrupa Birliği temel sağlık göstergeleri olarak, "Demografi ve Sosyo-ekonomik Durum" başlığı altında 9, "Sağlık Durumu" başlığı altında 32, "Sağlığın Belirleyicileri" başlığı altında 14, "Sağlık Hizmetleri" başlığı altında 29 ve "Sağlığı Geliştirme" başlığı altında 4 olmak üzere toplam 88 sağlık göstergesi belirlemiş bulunmaktadır⁶.

A. Demografi ve sosyo-ekonomik durum

1. Cinsiyet / yaşa göre nüfus
2. Kaba Doğum Hızı
3. Annenin yaş dağılımı
4. Toplam doğurganlık hızı
5. Nüfus projeksiyonları
6. Eğitime göre nüfus
7. Mesleğe göre nüfus
8. Toplam işsizlik
9. (a). Yoksulluk sınırının altındaki nüfus
9. (b). Gelir eşitsizliği

B. Sağlık durumu

1. Doğumda Beklenen Yaşam Ümidi ve Eğitim durumuna göre yaşam beklentisi
2. Bebek ölüm hızı
3. Perinatal mortalite
4. Hastalığa özgü mortalite
5. Uyuşturucuya bağlı ölümler
6. Sigara ile ilişkili ölümler
7. Alkolle ilişkili ölümler
8. Isı dalgalarına bağlı aşırı ölüm
9. Seçilmiş bulaşıcı hastalıkların görülme sıklığı
10. HIV / AIDS
11. Kansere insidansı
12. (a). Diyabet: kendi bildirimlerine göre görülme sıklığı
12. (b). Diyabet: kayıtlara göre görülme sıklığı
13. Demans
14. (a). Depresyon: kendi bildirimlerine göre görülme sıklığı
14. (b). Depresyon: kayıtlara göre görülme sıklığı
15. Akut miyokard enfarktüsü
16. İnme
17. (a). Astım: kendi bildirimlerine göre görülme sıklığı
17. (b). Astım: kayıtlara göre görülme sıklığı
18. (a). Kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH): kendi bildirimlerine göre görülme sıklığı

18. (b). Kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH): kayıtlara göre görülme sıklığı
19. Düşük doğum ağırlığı
20. (a). Yaralanmalar: ev, boş zaman, okul: kendi bildirimlerine göre görülme sıklığı
20. (b). Yaralanmalar: ev, boş zaman, okul: kayıtlara göre görülme sıklığı
21. (a). Yaralanmalar: trafik: kendi bildirimlerine göre görülme sıklığı
21. (b). Yaralanmalar: trafik: kayıtlara göre görülme sıklığı
22. İş kazaları
23. İntihar girişimi
24. Algılanan sağlık
25. Kronik hastalık sıklığı
26. Uzun vadeli fiziksel faaliyet kısıtlılıkları
27. Fiziksel ve duyuşsal fonksiyonel sınırlamalar
28. Genel kas-iskelet ağrısı
29. Psikolojik sıkıntı
30. Psikolojik iyi olma hali
31. (a). Doğumda Beklenen Yaşam Ümidi: Sağlıklı Yaşam Yılları (HLY) - 2004 sonrası
31. (b). Doğumda Beklenen Yaşam Ümidi: Sağlıklı Yaşam Yılları (HLY) - 2004'ten önce
32. Doğumda Beklenen Yaşam Ümidi, diğerleri

C. Sağlığın belirleyicileri

1. Vücut kitle indeksi
2. Kan basıncı
3. Düzenli sigara içenler
4. Sigara içen hamile kadınlar

5. Toplam (kaydedilmiş + kaydedilmemiş) alkol tüketimi
6. Tehlikeli alkol tüketimi
7. Yasadışı uyuşturucuların kullanımı
8. Meyve tüketimi
9. Sebze tüketimi
10. Emzirme
11. Fiziksel aktivite
12. 53 İşle ilgili sağlık riskleri
13. Sosyal destek
14. PM (partikül madde) maruziyeti

D. Sağlık hizmetleri

1. Çocuklarda aşı kapsamı
2. Yaşlılarda grip aşılama oranı
3. Meme kanseri taraması
4. Rahim ağzı kanseri taraması
5. Kolon kanseri taraması
6. Gebe kadınlar arasında ilk doğum öncesi ziyaretlerin zamanlaması
7. Hastane yatakları
8. Pratisyen hekimler (Aile hekimi başına nüfus)
9. Uygulama hemşireleri
10. Sağlık profesyonellerin hareketliliği
11. Tıbbi teknolojiler: MRI birimleri ve CT tarayıcılar
12. Hastanelerden taburcu olan hasta sayısı
13. Hastanede yatırılan gün
14. Toplam hasta popülasyonunun yüzdesi olarak hastane günü vakaları (hastalar ve gündüz vakaları), seçilmiş teşhisler
15. Hastanede ortalama kalış süresi
16. Pratisyen hekim kullanımı
17. Seçilmiş poliklinik ziyaretleri
18. Seçilmiş ameliyatlar

19. İlaç kullanımı
20. Hasta hareketliliği
21. Sigorta kapsamı
22. (a). GSYİH yüzdesi olarak sağlık hizmetlerine yapılan harcamalar
22. (b). Satın alma Gücü Paritesine göre sağlık hizmetlerine yapılan harcamalar
23. Hayatta kalma oranları, kanser
24. Akut miyokard enfarktüsü (AMI) ve inmede 30 günlük ölüm oranı
25. Sağlık hizmetlerine erişim eşitliği
26. Seçilmiş ameliyatlara için bekleme süreleri

27. Cerrahi yara enfeksiyonları
28. Kanser tedavi kalitesi
29. Diyabet kontrolü

E. Sağlığın geliştirilmesi

1. Çevresel tütün dumanına maruz kalma politikaları
2. Sağlıklı beslenme politikaları
3. Sağlıklı yaşam tarzları ile ilgili politikalar ve uygulamalar
4. İşyeri, okullar, hastane dahil olmak üzere ortamdaki bütünleşik programlar

Türkiye Geneline Kent Sağlık Göstergeleri

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı tarafından hazırlanan ve Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği tarafından 2013 yılında yayınlanan “Türkiye Geneline Kent Sağlık Göstergeleri” kitabında toplam olarak 75 gösterge yer almaktadır⁷.

Kitabın hazırlanması sırasında, Türkiye için uygun kent sağlık göstergelerini oluşturabilmek amacıyla DSÖ sağlık ve sağlığın belirleyicileri ile ilgili göstergeler, TÜBA Komünite Düzeyinde Yaşam Kalitesinin Nesnel Değerlendirme Ölçütleri ve ayrıca Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Kentsel Göstergeler Kılavuzu’nda kullanılan “Kent Sağlık Göstergeleri” olarak tanımlanan toplam 265 gösterge değerlendirmeye alınmış, eşleşmeler ve sağlıklı kent kapsamı dışında kalanlar çıkarıldıktan sonra elde kalan 107 gösterge yeniden değerlendirilmiş ve veri elde edilemeyen 32 gösterge içerikten çıkarılmak zorunda kalınarak, kitap toplam 75 gösterge ile yayınlanmıştır.

Sonuç olarak, Türkiye Geneline Kent Sağlık Göstergeleri altı ana başlıkta “Demografi”, “Eğitim”, “Sosyoekonomik Durum”, “Sağlık ve Sağlık Hizmetleri”, “Çevre”, “Ulaşım” ve “Kültür ve Sanat” olarak sınıflandırılmıştır.

Türkiye Geneline Kent Sağlık Göstergeleri;

A. Demografi

1. Kaba Doğum Hızı
2. Kaba Ölüm Hızı
3. Nüfus Yoğunluğu
4. Yıllık Nüfus Artış Hızı
5. İllerin Net Göç Hızı
6. Genç Bağımlılık Oranı
7. Yaşlı Bağımlılık Oranı
8. Kaba Evlenme Hızı
9. Kaba Boşanma Hızı
10. Ortalama İlk Evlenme Yaşı – Kadın
11. Ortalama İlk Evlenme Yaşı – Erkek
12. Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü

B. Eğitim

1. Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus Oranı - Toplam
2. Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus Oranı- Kadın
3. Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus Oranı - Erkek
4. İlköğretim Okullaşma Oranı – Toplam
5. İlköğretim Okullaşma Oranı – Kadın
6. İlköğretim Okullaşma Oranı – Erkek
7. Yüksekokul ve Üzeri Mezunların Oranı - Toplam
8. Yüksekokul ve Üzeri Mezunların Oranı - Kadın
9. Yüksekokul ve Üzeri Mezunların Oranı - Erkek
10. İlköğretim Düzeyinde Okul Başına Öğrenci Sayısı
11. İlköğretim Düzeyinde Öğretmen Başına Öğrenci Sayısı
12. İlköğretim Düzeyinde Derslik Başına Öğrenci Sayısı
13. Ortaöğretim Düzeyinde Okul Başına Öğrenci Sayısı
14. Ortaöğretim Düzeyinde Öğretmen Başına Öğrenci Sayısı
15. Ortaöğretim Düzeyinde Derslik Başına Öğrenci Sayısı

C. Sosyo-Ekonomik Durum

1. Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Kişi Oranı
2. İşsizlik Oranı
3. İşgücüne Katılım Oranı
4. Tuvaleti Konut Dışında Olan Hane Halkı Oranı

5. Konut İçinde ya da Dışında Tuvaleti Bulunmayan Hane Halkı Oranı
6. Mutfak Konut Dışında Olan Hane Halkı Oranı
7. Konutunda Mutfak Olmayan Hane Halkı Oranı
8. Banyosu Konut Dışında Olan Hane Halkı Oranı
9. Konutunda Banyosu Olmayan Hane Halkı Oranı
10. Şebeke Suyu Konutun Dışında Olan Hane Halkı Oranı
11. Konutunda Şebeke Suyu Olmayan Hane Halkı Oranı
12. Kiracı Olan Hane Halkı Oranı
13. Ev sahibi Olan Hane Halkı Oranı
14. Ortalama Oda Sayısı
15. Belediye Meclis Üyeleri İçinde Kadınların Oranı
16. Ekonomik Faaliyetlere Göre Hizmet Sektöründe İstihdam Edilenler
17. Ekonomik Faaliyetlere Göre Sanayi Sektöründe İstihdam Edilenler
18. Ekonomik Faaliyetlere Göre Tarım Sektöründe İstihdam Edilenler
19. Kişi Başına Mesken Elektrik Tüketimi

D. Sağlık ve Sağlık Hizmetleri

1. Bebek Ölüm Hızı
2. Doğumda Beklenen Yaşam Süreleri - Kadın
3. Doğumda Beklenen Yaşam Süreleri - Erkek
4. Dolaşım Sistemi Hastalıklarından Ölüm Oranı
5. Kanserden Ölüm Oranı

6. Solunum Sistemi Hastalıklarından Ölüm Oranı
7. Kaba İntihar Hızı
8. Engelli Oranları
9. 20 Yaşından Küçük Doğum Yapan Annelerin Oranı
10. 35 Yaşından Büyük Doğum Yapan Annelerin Oranı
11. Yüz Bin Kişi Başına Düşen Hastane Yatağı Sayısı
12. Yüz Bin Kişi Başına Düşen Toplam Hekim Sayısı
13. Yüz Bin Kişi Başına Düşen Pratisyen Hekim Sayısı
14. Yüz Bin Kişi Başına Düşen Uzman Hekim Sayısı
15. Yüz Bin Kişiye Düşen Toplam Hemşire Sayısı

E. Çevre

1. SO₂ Konsantrasyon Ortalamaları
2. PM10 Konsantrasyon Ortalamaları
3. İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Oranı
4. İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Nüfusun Oranı

5. Düzenli Depolama ve Kompost Yöntemiyle Bertaraf Edilen Atık Oranı
6. Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Oranı
7. Atık su Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Nüfusun Nüfus Oranı
8. Atık Hizmeti Verilen Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı

F. Ulaşım

1. Bir Milyon Araç Başına Trafik Kazalarında Ölü Sayısı
2. Bir Milyon Araç Başına Trafik Kazalarında Yaralı Sayısı
3. Bir Milyon Nüfus Başına Trafik Kazalarında Ölü Sayısı
4. Bir Milyon Nüfus Başına Trafik Kazalarında Yaralı Sayısı

G. Kültür ve Sanat

1. Bin Kişiye Düşen Sinema Salonu Koltuk Sayısı
2. Bin Kişiye Düşen Tiyatro Salonu Koltuk Sayısı

Nilüfer Hakkında Genel Bilgiler

Nilüfer ilçesi Bursa ilin Büyükşehir statüsüne geçmesi ile birlikte Büyükşehir Merkez İlçe statüsünde 1987 yılında kurulmuş ve bugün 50.757 ha alana kurulu, 2021 yılı itibariyle 64 mahallesinde toplam 518.382 nüfusa sahip bir kenttir. Doğusunda Osmangazi, batısında Karacabey, kuzeyinde Mudanya, güneyinde ise Orhaneli ve Mustafakemalpaşa ilçeleri ile komşudur.

Aşağıda yıllara göre ilçe nüfusu yer almaktadır.

Merkez Nüfusu (1990) :	36.897
Toplam İlçe Nüfusu (2013) :	358.265
Toplam İlçe Nüfusu (2014) :	375.474
Toplam İlçe Nüfusu (2015) :	397.303
Toplam İlçe Nüfusu (2016) :	415.818
Toplam İlçe Nüfusu (2017) :	424.909
Toplam İlçe Nüfusu (2018) :	441.299
Toplam İlçe Nüfusu (2019) :	465.956
Toplam İlçe Nüfusu (2020) :	484.832
Toplam İlçe Nüfusu (2021) :	518.382

Şekil 1. Nilüfer Belediyesi Sınırları İçerisinde Bulunan Mahallelerin Bölgesel Dağılımı

SAĞLIK DURUMU

1. Sağlık Durumu

1.1 Nüfus

Nilüfer ilçe nüfusuna ilişkin bilgiler TÜİK Adrese Dayalı Kayıt Sistemi'nden elde edilmiş ve yıllara göre değerlendirilmiştir.

1.1.1 Nüfusun Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Nilüfer ilçe nüfusu TÜİK 2021 verilerine göre⁸ 518.382 kişidir. Nüfusun yaş gruplarına ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 1'de, yaş gruplarına göre mahallelerde dağılımı ise Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1. Nüfusun Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı (2021)⁸

Yaş Grubu	Kadın		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-4	14.977	2,9	15.893	3,1	30.870	6,0
5-9	17.928	3,5	18.710	3,6	36.638	7,1
10-14	17.478	3,4	18.380	3,5	35.858	6,9
15-19	16.418	3,2	17.468	3,4	33.886	6,5
20-24	21.660	4,2	19.599	3,8	41.259	8,0
25-29	22.590	4,4	19.767	3,8	42.357	8,2
30-34	22.637	4,4	20.960	4,0	43.597	8,4
35-39	23.891	4,6	22.674	4,4	46.565	9,0
40-44	24.069	4,6	23.406	4,5	47.475	9,2
45-49	19.567	3,8	19.727	3,8	39.294	7,6
50-54	15.689	3,0	16.101	3,1	31.790	6,1
55-59	13.618	2,6	13.751	2,7	27.369	5,3
60-64	10.813	2,1	10.477	2,0	21.290	4,1
65-69	8.710	1,7	8.407	1,6	17.117	3,3
70-74	5.821	1,1	5.157	1,0	10.978	2,1
75-79	3.484	0,7	2.811	0,5	6.295	1,2
80-84	1.998	0,4	1.437	0,3	3.435	0,7
85-89	1.093	0,2	598	0,1	1.691	0,3
90+	470	0,1	148	0,0	618	0,1
Toplam	262.911	50,7	255.471	49,3	518.382	100

Nilüfer'de tüm nüfusun içindeki kadın erkek payı birbirine yakın olup kadınlar açısından %1,4 fazlalık bulunmaktadır. İlçede nüfusun %20'sini 0-14 yaş çocuklar; %7,7'sini 65 yaş ve üzeri nüfus oluşturmaktadır (Tablo 1).

Tablo 2. Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Mahallelerde Dağılımı (2021)⁸

Mahalle Adı	0-14		15-65		65+		Toplam
	Sayı	%*	Sayı	% ¹	Sayı	% ¹	
Ürünü	244	18,3	927	69,5	163	12,2	1.334
Odunluk	1.653	24,1	4.796	69,9	415	6,0	6.864
Alaaddinbey	151	16,5	644	70,4	120	13,1	915
Özlüce	772	23,0	2.353	70,2	228	6,8	3.353
Ertuğrul	3.159	24,9	8.971	70,6	578	4,5	12.708
Çamlıca	3.844	21,7	12.508	70,6	1.372	7,7	17.724
Kültür	3.098	23,7	9.091	69,5	891	6,8	13.080
Gümüştepe	216	15,9	958	70,4	186	13,7	1.360
Demirci	3.418	24,0	10.049	70,4	798	5,6	14.265
Konak	4.847	19,5	17.302	69,7	2.688	10,8	24.837
Üçevler	6.442	25,1	17.912	69,8	1.290	5,0	25.644
Ahmet Yesevi	1.998	24,7	5.592	69,0	511	6,3	8.101
Balat	3.696	18,3	15.730	77,8	789	3,9	20.215
Minareliçavuş	1.159	23,6	3.341	68,1	407	8,3	4.907
Fethiye	4.543	21,2	15.216	71,0	1.665	7,8	21.424
Karaman	2.018	18,0	7.654	68,3	1.540	13,7	11.212
İhsaniye	5.186	18,0	20.029	69,4	3.632	12,6	28.847
Işıktepe	908	23,5	2.649	68,4	313	8,1	3.870
Esentepe	2.428	18,5	9.186	70,1	1.492	11,4	13.106
Cumhuriyet	3.162	19,0	11.531	69,3	1.951	11,7	16.644
Ataevler	2.701	18,4	10.333	70,4	1.651	11,2	14.685
Barış	2.495	18,6	9.435	70,2	1.503	11,2	13.433
Altınşehir	4.159	22,0	13.426	71,0	1.334	7,1	18.919
Beşevler	4.480	19,1	16.926	72,3	2.014	8,6	23.420
Akçalar	2.023	24,5	5.624	68,0	624	7,5	8.271
Çalı	4.173	24,8	11.758	70,0	863	5,1	16.794
Gölyazı	161	12,4	886	68,4	248	19,2	1.295
Görükle	2.083	6,3	30.393	91,2	845	2,5	33.321
Dumlupınar	3.779	14,9	20.576	81,4	924	3,7	25.279
Kurtuluş	1.489	21,4	5.004	71,9	464	6,7	6.957
İrfaniye	224	19,6	751	65,8	166	14,5	1.141
Balkan	1.959	15,7	8.877	71,3	1.612	12,9	12.448
Hasanağa	276	17,5	1.081	68,6	219	13,9	1.576
Kızılçıklı	1.990	24,8	5.654	70,3	394	4,9	8.038
30 Ağustos Zafer	1.795	24,9	5.188	72,1	213	3,0	7.196
Kayapa	460	19,4	1.672	70,6	237	10,0	2.369
Yüzüncüyıl	4.092	21,4	13.437	70,4	1.559	8,2	19.088
23 Nisan	4.448	23,9	13.393	71,9	791	4,2	18.632
29 Ekim	3.528	24,0	10.323	70,2	863	5,9	14.714
19 Mayıs	732	19,9	2.589	70,5	353	9,6	3.674
Doğanköy	550	25,2	1.492	68,3	142	6,5	2.184
Güngören	85	16,7	321	63,1	103	20,2	509
Konaklı	202	18,4	706	64,2	192	17,5	1.100
Tahtalı	247	20,3	799	65,8	169	13,9	1.215
Yaylacık	409	19,8	1.382	66,9	274	13,3	2.065
Yolçatı	1.260	26,0	3.252	67,2	328	6,8	4.840
Toplam	102.742	20,0	371.717	72,4	39.114	7,6	513.573[†]

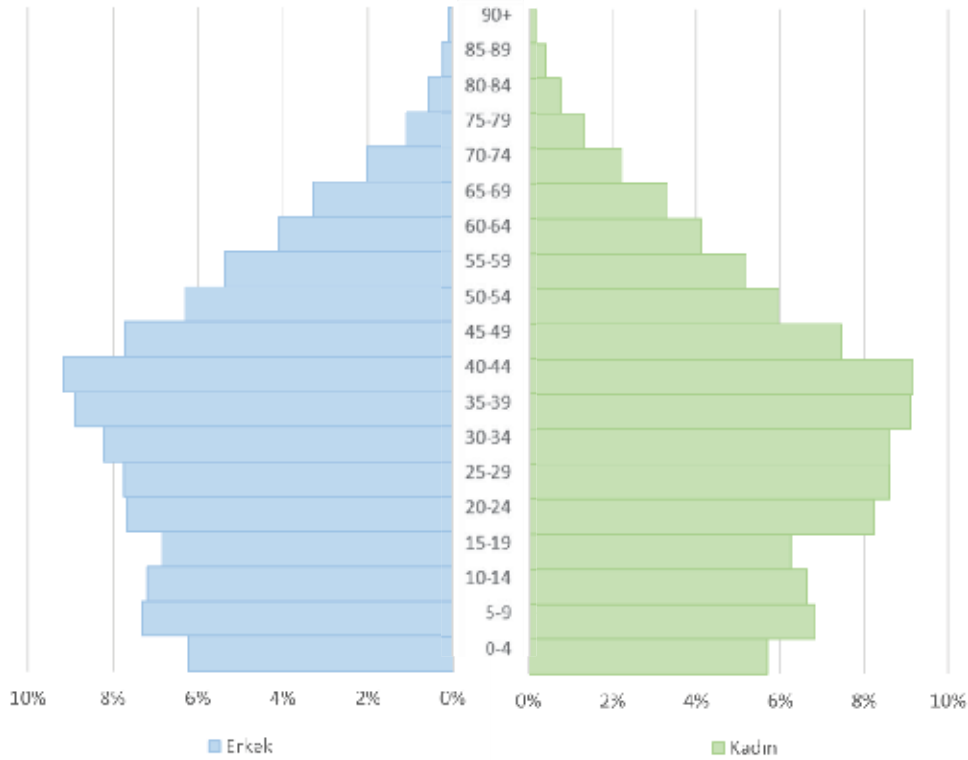
* Satır yüzdesi

[†] Elde edilen TÜİK verilerinde, Atlas, Ayvaköy, Badırğa, Başköy, Büyükbalklı, Çatalağıl, Çaylı, Dağyenice, Fadıllı, Gökçe, İnegazi, Kadriye, Karacaoba, Korubaşı, Kuruçeşme, Makşempınarı, Unçukuru, Üçpınar mahalleleri bulunmadığından toplam nüfus Nilüfer ilçe toplam nüfusundan 4.809 kişi daha azdır.

Tablo 2'deki veriler değerlendirildiğinde Nilüfer ilçe nüfusunun %72,4'ünü 15-64 yaş grubu ve %20,0'ını 0-14 yaş grubu oluşturduğu görülmektedir. Yolçatı Mahallesi %26,0'lık 0-14 yaş grubu ile en genç, Güngören Mahallesi ise %20,2 oranındaki 65 yaş ve üstü nüfusu ile en yaşlı nüfusa sahip mahallelerdir. 65 yaş üzeri nüfusun en yoğun olduğu mahalleler Güngören, Gölyazı ve Konaklı; genç nüfusun en yoğun olduğu mahalleler ise Yolçatı, Doğanköy ve Üçevler'dir.

1.1.2 Nüfus Piramidi

Nüfus piramidi, "yaş piramidi" veya "yaş ve cinsiyet piramidi" olarak da adlandırılmaktadır. Nüfusun çeşitli yaş gruplarına ve cinsiyetlere göre dağılımının grafiksel bir anlatımıdır. Nüfus piramitleri bir toplumun demografik geçiş aşamasını, gelişmişlik düzeyini, yaşam beklentisini, bağımlılık düzeyleri gibi parametreleri gösterir⁹.

Şekil 2. Nilüfer İlçesi Nüfus Piramidi (2021)¹⁰

Şekil 2'de sunulan Nilüfer ilçesi nüfus piramidi değerlendirildiğinde 0-4 yaş grubunda olan nüfusun azaldığı ve çocukların erişkinlere kıyasla daha az olduğu görülmektedir. 0-15 yaş arasındaki grup 65 yaş üzeri grubu halen geçmekte de olsa doğum ve ölümler açısından aynı eğilimler devam edecek olursa önümüzdeki 20 yıl içerisinde 65 yaş üzeri grubun 0-15 yaş arası grubu geçeceği söylenebilir. Nilüfer ilçesinde doğum hızının

azaldığı, yaşam beklentisinin uzun olduğu görülmektedir. Popülasyonun ileriye yönelik eğiliminin aynı seyretmesi durumunda toplumda artabilecek kronik hastalık yükü, kanser yükü, yaşlı nüfusun bakım ihtiyacı gibi durumlar göz önüne alınarak bu açıdan ilçede planlama yapılması gerekmektedir.

1.1.3 Nüfus Yoğunluğu

Nüfus yoğunluğu, (toplam) nüfus ile yüzey (arazi) alanı arasındaki orandır¹¹. Nüfus yoğunluğu; metrekaresi, hektar veya kilometrekare başına düşen birey olarak hesaplanabilir. Nüfus yoğunluğu; ekosistem çalışmaları, insan sağlığı ve epidemiyoloji ile altyapı hizmetlerinin planlanması dâhil birçok ilgili alanda önemlidir¹².

Tablo 3. Nilüfer Kentinde Nüfus Yoğunluğunun Mahallelere Göre Dağılımı (2021)¹³

Mahalleler	Nüfus	Alan (ha)	Nüfus Yoğunluğu (kişi/ ha)
19 Mayıs Mah.	3.674	232	15,8
23 Nisan Mah.	18.632	152	122,6
29 Ekim Mah.	14.714	136	108,2
30 Ağustos Zafer Mah.	7.196	977	7,4
Ahmet Yesevi Mah.	8.101	99	81,8
Akçalar Mah.	8.271	2594	3,2
Alaaddinbey Mah.	915	692	1,3
Altınşehir Mah.	18.919	282	67,1
Ataevler Mah.	14.685	106	138,5
Atlas Mah.	387	1701	0,2
Ayvaköy Mah.	157	686	0,2
Badırğa Mah.	330	1693	0,2
Balat Mah.	20.215	430	47,0
Balkan Mah.	12.448	568	21,9
Barış Mah.	13.433	87	154,4
Başköy Mah.	267	1699	0,2
Beşevler Mah.	23.420	162	144,6
Büyükbalkılı Mah.	462	770	0,6
Çalı Mah.	16.794	2052	8,2
Çamlıca Mah.	17.724	191	92,8
Çatalağıl Mah.	176	1127	0,2
Çaylı Mah.	318	915	0,3
Cumhuriyet Mah.	16.644	115	144,7
Dağyenice Mah.	364	1111	0,3
Demirci Mah.	14.265	510	28,0
Doğanköy Mah.	2.184	925	2,4
Dumlupınar Mah.	25.279	328	77,1
Ertuğrul Mah.	12.708	129	98,5
Esentepe Mah.	13.106	84	156,0
Fadıllı Mah.	384	879	0,4
Fethiye Mah.	21.424	344	62,3
Gökçe Mah.	445	394	1,1
Gölyazı Mah.	1.295	612	2,1
Görükle Mah.	33.321	2120	15,7
Gümüştepe Mah.	1.360	686	2,0
Güngören Mah.	509	1543	0,3
Hasanağa Mah.	1.576	1892	0,8
İhsaniye Mah.	28.847	149	193,6
İnegazi Mah.	138	658	0,2
İrfaniye Mah.	1.141	857	1,3

Mahalleler (Devamı)	Nüfus	Alan (ha)	Nüfus Yoğunluğu (kişi/ ha)
Işıktepe Mah.	3.870	280	13,8
Kadriye Mah.	102	1440	0,1
Karacaoba Mah.	289	714	0,4
Karaman Mah.	11.212	64	175,2
Kayapa Mah.	2.369	2007	1,2
Kızılıklı Mah.	8.038	376	21,4
Konaklı Mah.	1.100	1693	0,6
Konak Mah.	24.837	158	157,2
Korubaşı Mah.	298	2097	0,1
Kültür Mah.	13.080	120	109,0
Kurtuluş Mah.	6.957	679	10,2
Kuruçeşme Mah.	77	1112	0,1
Makşempınarı Mah.	263	1444	0,2
Minareliçavuş Mah.	4.907	537	9,1
Odunluk Mah.	6.864	256	26,8
Özlüce Mah.	3.353	477	7,0
Tahtalı Mah.	1.215	1500	0,8
Üçevler Mah.	25.644	493	52,0
Üçpınar Mah.	84	745	0,1
Unçukuru Mah.	251	1222	0,2
Ürünü Mah.	1.334	483	2,8
Yaylacık Mah.	2.065	1165	1,8
Yolçatı Mah.	4.840	883	5,5
Yüzüncüyıl Mah.	19.088	124	153,9

Nilüfer Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü verilerine göre mahallelere göre nüfus yoğunluğu dağılımı Tablo 3'te sunulmuştur. Nilüfer ilçesinde en yoğun mahalleler sırasıyla; İhsaniye (193,6), Karaman (175,2), Konak (157,2), Esentepe (156,0) ve Barış (154,4) mahalleleridir. En düşük yoğunluk ise Kuruçeşme (0,1), Kadriye (0,1), Üçpınar (0,1) ve Korubaşı (0,1) mahallelerindedir.

1.1.4 Nüfus Artışı

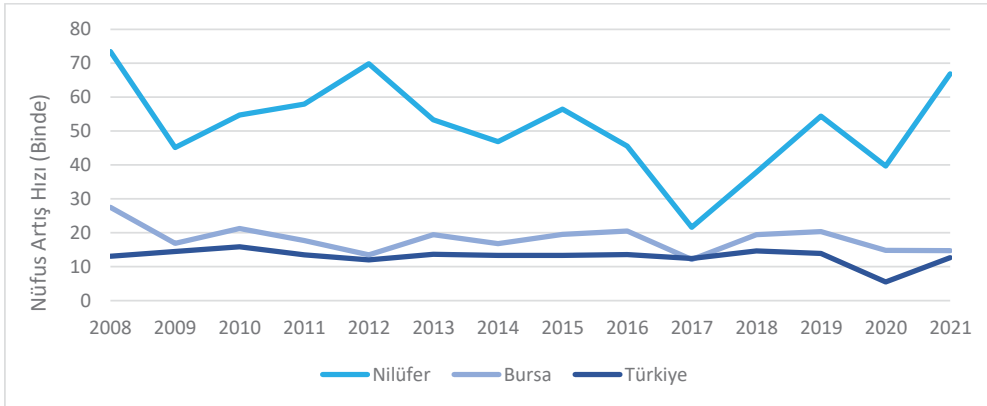
Nüfus artışı belirli bir dönem boyunca belirli bir ülke, bölge veya coğrafi alan için nüfus büyüklüğündeki yıllık ortalama değişim oranı olup nüfus büyüklüğündeki yıllık artış ile o yıldaki toplam nüfus arasındaki oranı ifade eder¹⁴.

Hızlı nüfus artışı, özellikle ekolojik açıdan sorunlara sahip, yoksul, kaynaklara erişim sıkıntısı olan, üretim ve tüketim dengesizliklerinin bulunduğu bölgelerde; ekonomik, sosyal ve çevresel alanlarda çeşitli sorunlara neden olabilir¹⁵. Bu nedenle nüfus artış eğilimi bölgelere ilişkin planlamalar ve düzenlemeler yapılırken göz önünde bulundurulması gereken bir faktördür.

Tablo 4. Türkiye, Bursa ve İlçelerinin Nüfusları ve Nüfus Artış Hızları¹⁶

	Nüfus			Nüfus Artış Hızı (Binde)	
	2010	2020	2021	2010-2021 Toplam	2020
Büyükorhan	12.743	9.485	9.321	-351,3	-17,4
Gemlik	100.927	115.404	118.037	173,5	22,6
Gürsu	57.942	96.985	99.278	587,8	23,4
Harmancık	7.894	6.145	6.016	-284,3	-21,2
İnegöl	221.116	281.384	286.848	286,6	19,2
İznik	44.314	44.102	44.050	-15,9	-1,2
Karacabey	79.229	84.666	84.241	66,5	-5,0
Keles	14.641	11.499	11.246	-304,1	-22,3
Kestel	48.198	70.865	72.439	417,6	22,0
Mudanya	71.671	102.523	105.308	423,4	26,8
Mustafakemalpaşa	101.412	101.820	101.407	-3,9	-4,1
Nilüfer	298.911	484.832	518.382	605,3	66,9
Orhaneli	23.530	19.055	18.786	-244,6	-14,2
Orhangazi	75.228	80.118	80.216	65,5	1,2
Osmangazi	778.526	881.459	884.451	144,1	3,4
Yenişehir	51.514	54.315	54.485	57,9	3,1
Yıldırım	617.699	657.176	653.307	80,0	-5,9
Bursa	2.605.495	3.101.833	3.147.818	210,4	14,7

2010-2021 yıllarında, Bursa ilçelerinde nüfusu en fazla artış gösteren ilçe binde 605,3 ile Nilüfer'dir, bunu ikinci sırada binde 587,8 ile Gürsu izlemektedir. Bursa ilinde aynı periyotta nüfus artışı binde 210,4 olarak gerçekleşmiştir. Nüfus artış hızı en az olan ilçe ise binde -351,3 ile Büyükorhan olmuştur. 2020 yılında yıllık nüfus artış hızları açısından bakıldığında binde 66,9 artış hızı ile Nilüfer ilçesi birinci sırada olup bunu binde 26,8 ile Mudanya ve binde 23,4 ile Gürsu takip etmektedir (Tablo 4).

Şekil 3. Yıllara Göre Nüfus Artış Hızları¹⁶

Yıllara göre nüfus artış hızları açısından Nilüfer ve Bursa kıyaslandığında 2008 yılından bu yana Bursa, Türkiye ve de Nilüfer'de nüfusun arttığı ve Nilüfer'de nüfus artış hızının tüm bu yıllarda Bursa ve Türkiye'ye kıyasla daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 3).

1.1.5 Bağımlı Nüfus

Bağımlılık oranı, çocuk (0-14 yaş) ve yaşlı (65 yaş ve üzeri) nüfusun, çalışma çağındaki nüfusa (15-64 yaş) oranlanmasıyla hesaplanır. Bağımlılık oranları; yaş yapılarındaki değişikliklerin, sosyal ve ekonomik kalkınma üzerindeki potansiyel etkilerini ve sosyal destek alanındaki ihtiyaç eğilimlerini gösterir¹⁷.

Tablo 5. İlçelere Göre Bağımlı Nüfus Oranları (%) (2021)⁸

	Genç Bağımlılık Oranı (%)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (%)	Toplam Bağımlılık Oranı (%)
Büyükorhan	19,9	47,3	67,2
Gemlik	27,3	17,1	44,4
Gürsu	37,3	9,7	47,0
Harmancık	18,3	44,9	63,3
İnegöl	35,7	12,0	47,7
İznik	24,5	23,8	48,3
Karacabey	29,5	20,9	50,4
Keles	16,5	50,8	67,2
Kestel	31,4	14,2	45,6
Mudanya	23,1	23,8	46,8
Mustafakemalpaşa	27,0	23,1	50,0
Nilüfer	27,6	10,7	38,3
Orhaneli	23,5	37,3	60,8
Orhangazi	28,7	17,7	46,5
Osmangazi	30,7	13,1	43,8
Yenişehir	28,8	23,0	51,8
Yıldırım	33,7	12,9	46,6
Bursa	30,6	14,3	44,9
Türkiye	33,0	14,4	47,4

TÜİK verilerine göre 2021 yılında toplam bağımlılık oranı Bursa ilinde %44,9, Türkiye’de ise %47,4 olarak belirtilmektedir. Buna göre Nilüfer’de bağımlı nüfus oranı Bursa iline ve Türkiye’ye göre daha düşüktür. Nilüfer, Bursa içinde toplam bağımlılık oranının en düşük olduğu ilçedir. Bursa ilçeleri arasında en yüksek genç bağımlılığa sahip ilçe %37,3 ile Gürsu’dur. Keles hem %50,8 ile en yüksek yaşlı bağımlılığının, hem de %67,2 ile Büyükorhan ile birlikte toplam bağımlılığın en yüksek olduğu ilçedir (Tablo 5).

Tablo 6. Nilüfer İlçesinde Nüfusun Yıllara Göre Yaş Gruplarında Dağılımı, Yaşlı Nüfusu ve Bağımlılık Oranları⁸

Yıl	Toplam	0-14	15-64	65+	65+ Nüfus (%)	Bağımlılık Oranları (%)		
						Toplam Bağımlılık Oranı	Genç Bağımlılık Oranı	Yaşlı Bağımlılık Oranı
2010	298.911	63.489	219.394	16.028	5,4	36,2	28,9	7,3
2011	316.753	66.893	232.741	17.119	5,4	36,1	28,7	7,4
2012	339.667	70.978	250.095	18.594	5,5	35,8	28,4	7,4
2013	358.265	74.982	262.959	20.324	5,7	36,2	28,5	7,7
2014	375.474	79.255	274.068	22.151	5,9	37,0	28,9	8,1
2015	397.303	83.378	289.231	24.694	6,2	37,4	28,8	8,5
2016	415.818	86.930	302.285	26.603	6,4	37,6	28,8	8,8
2017	424.909	88.845	307.602	28.462	6,7	38,1	28,9	9,3
2018	441.299	92.557	318.197	30.545	6,9	38,7	29,1	9,6
2019	465.956	96.168	335.930	33.858	7,3	38,7	28,6	10,1
2020	480.006	99.043	344.856	36.107	7,5	39,2	28,7	10,5
2021	518.382	103.366	374.882	40.134	7,7	38,3	27,6	10,7

Yıllara göre değerlendirildiğinde Nilüfer ilçesinde yaşlı nüfus oranında ve yaşlı bağımlılık oranında genç bağımlılık oranına göre belirgin bir artış gözlenmektedir (Tablo 6). Nilüfer’de nüfus gittikçe yaşlanmaktadır.

Tablo 7. Mahallelere Göre Bağımlı Nüfus Oranları (%) (2021)⁸

Mahalle Adı	Genç Bağımlılık Oranı (%)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (%)	Toplam Bağımlılık Oranı (%)
19 Mayıs	28,3	13,6	41,9
23 Nisan	33,2	5,9	39,1
29 Ekim	34,2	8,4	42,5
30 Ağustos Zafer	34,6	4,1	38,7
Ahmet Yesevi	35,7	9,1	44,9
Akçalar	36,0	11,1	47,1
Alaaddinbey	23,4	18,6	42,1
Altınşehir	31,0	9,9	40,9
Ataevler	26,1	16,0	42,1
Balat	23,5	5,0	28,5
Balkan	22,1	18,2	40,2
Barış	26,4	15,9	42,4
Beşevler	26,5	11,9	38,4
Cumhuriyet	27,4	16,9	44,3
Çalı	35,5	7,3	42,8
Çamlıca	30,7	11,0	41,7
Demirci	34,0	7,9	42,0
Doğanköy	36,9	9,5	46,4
Dumlupınar	18,4	4,5	22,9
Ertuğrul	35,2	6,4	41,7
Esentepe	26,4	16,2	42,7
Fethiye	29,9	10,9	40,8
Gölyazı	18,2	28,0	46,2
Görükle	6,9	2,8	9,6
Gümüştepe	22,5	19,4	42,0
Güngören	26,5	32,1	58,6
Hasanağa	25,5	20,3	45,8
Işıktepe	34,3	11,8	46,1
İhsaniye	25,9	18,1	44,0
İrfaniye	29,8	22,1	51,9
Karaman	26,4	20,1	46,5
Kayapa	27,5	14,2	41,7
Kızılıklı	35,2	7,0	42,2
Konak	28,0	15,5	43,5
Konaklı	28,6	27,2	55,8
Kurtuluş	29,8	9,3	39,0
Kültür	34,1	9,8	43,9
Minareliçavuş	34,7	12,2	46,9
Odunluk	34,5	8,7	43,1
Özlüce	32,8	9,7	42,5
Tahtalı	30,9	21,2	52,1
Üçevler	36,0	7,2	43,2
Ürünü	26,3	17,6	43,9
Yaylacık	29,6	19,8	49,4
Yolçatı	38,7	10,1	48,8
Yüzüncüyıl	30,5	11,6	42,1
Mahalleler Toplamı *	27,6	10,5	38,2

* TÜİK verilerinde, Atlas, Ayvaköy, Badırğa, Başköy, Büyükbalkılı, Çatalağıl, Çaylı, Dağyenice, Fadıllı, Gökçe, İnegazi, Kadriye, Karacaoba, Korubaşı, Kuruçeşme, Makşempınarı, Unçukuru, Üçpınar mahalleleri bulunmadığından toplam nüfus Nilüfer nüfusundan 4.809 kişi azdır.

Tablo 7’deki mahallelere göre bağımlı nüfus bilgilerine bakıldığında Nilüfer Kenti’nde en fazla bağımlı nüfus %58,6 ile Güngören Mahallesi’nde, en düşük bağımlı nüfus ise %9,6 ile Görükle Mahallesi’nde bulunduğu görülmektedir. En fazla genç bağımlı nüfus %38,7 ile Yolçatı Mahallesinde, yaşlı bağımlı nüfus ise %32,1 ile Güngören Mahallesi’nde bulunmaktadır.

Genç bağımlı nüfusun en yoğun olduğu Yolçatı (%38,7), Doğanköy (%36,9), Akçalar (36,0), Üçevler (%36,0) ve Ahmet Yesevi (%35,7) Mahallelerinde, üreme sağlığı hizmetleri, çocuk sağlığı hizmetleri, bağışıklama ve büyüme ile gelişmenin izlenmesi öncelenmesi gereken hizmetlerdir. Yaşlı bağımlı nüfusun en yoğun olduğu Güngören (%32,1), Gölyazı (%28,0), Konaklı (%27,2), İrfaniye (%22,1) ve Tahtalı (%21,2) mahallelerinde kronik hastalıklara yönelik koruyucu sağlık hizmetleri, kanser tarama hizmetleri, ilgili gruplara yönelik bağışıklama hizmetleri ve bakım hizmetleri öncelenmelidir.

1.1.6 Medeni Durum

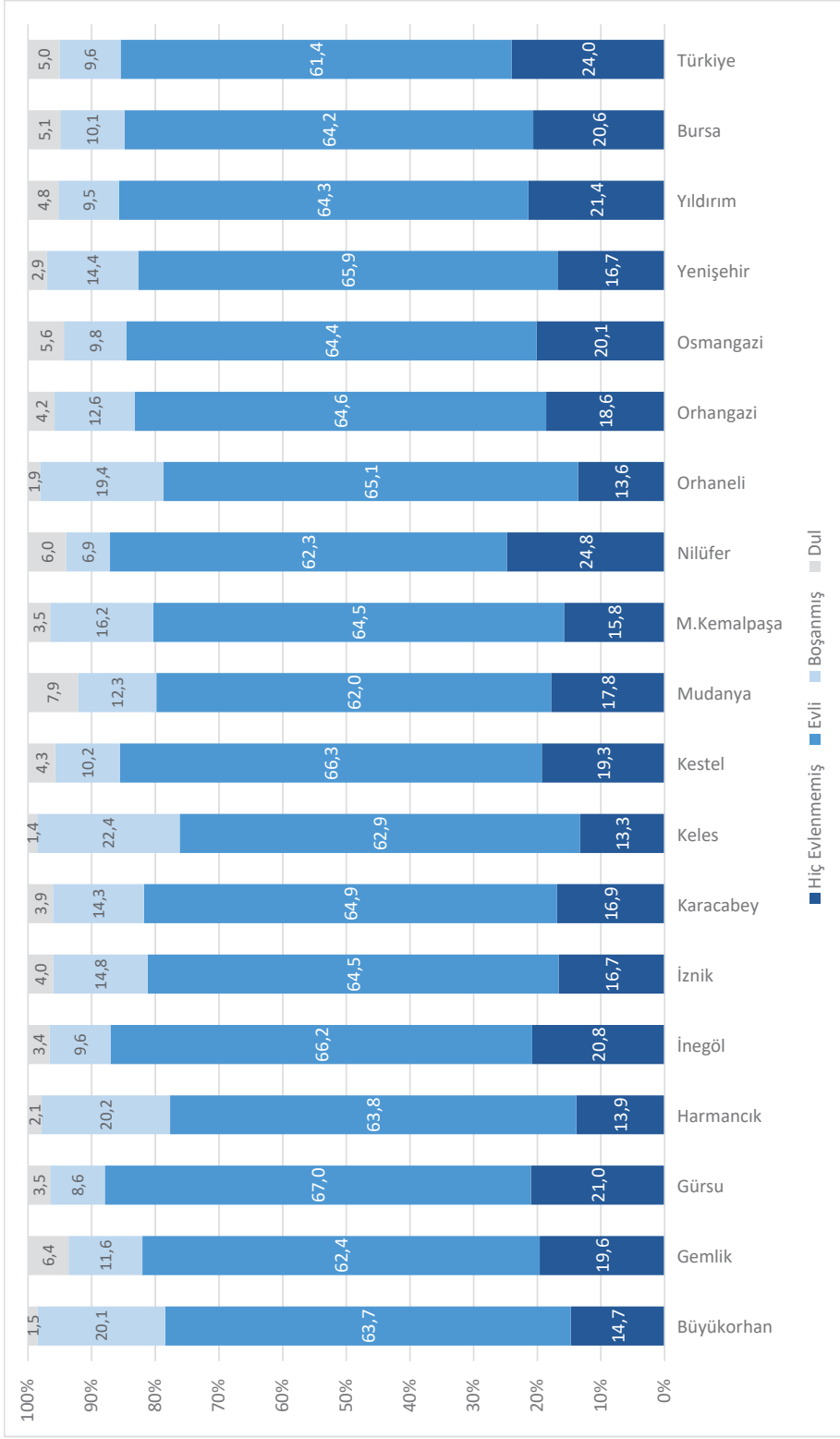
Medeni durum, her bireyin ülkenin evlilik yasaları veya gelenekleriyle ilgili durumudur¹⁸. Medeni durum, kişinin yasalar önündeki resmi statüsünü belirlemek amacıyla kullanılmaktadır.

Tablo 8. Medeni Duruma Göre 15 Yaş Üstü Bireylerin Dağılımı (2021)¹⁹

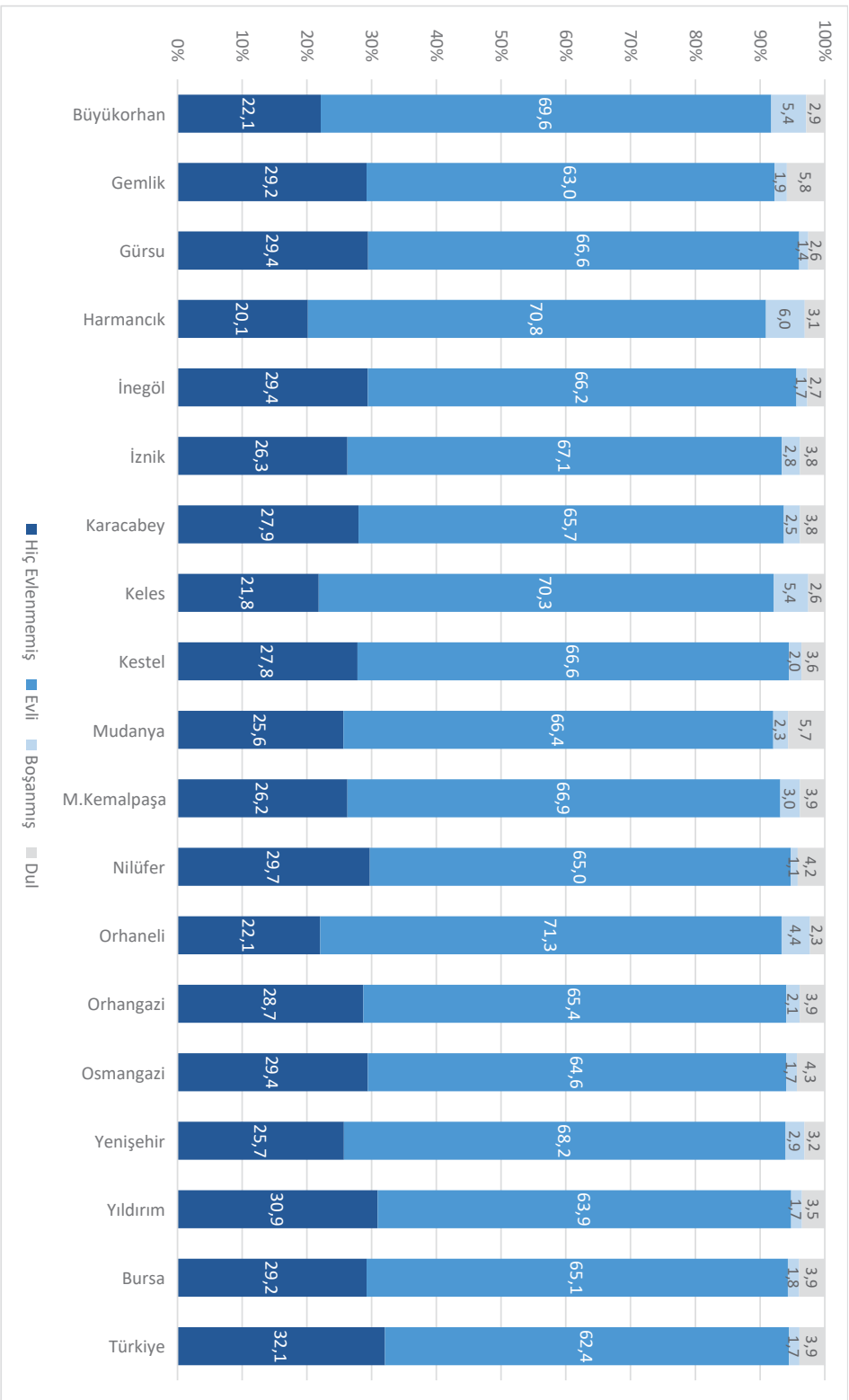
	Kadın			Erkek			Toplam		
	Nilüfer	Bursa	Türkiye	Nilüfer	Bursa	Türkiye	Nilüfer	Bursa	Türkiye
Hiç Evlenmedi (%)	24,8	20,6	24,0	29,7	29,2	32,1	27,2	24,9	28,0
Evli (%)	62,3	64,2	61,4	65,0	65,1	62,4	63,6	64,6	61,9
Dul (%)	6,0	5,1	5,0	4,2	3,9	3,9	5,1	4,5	4,4
Boşanmış (%)	6,9	10,1	9,6	1,1	1,8	1,7	4,0	6,0	5,6

TÜİK verilerine göre 15 yaş ve üzeri nüfusun medeni durumlarının dağılımları Tablo 8’de verilmiştir. Buna göre Nilüfer’de boşanmış bireylerin oranı Bursa ve Türkiye’den az olup, hiç evlenmemiş bireylerin oranı Bursa’dan daha fazla, Türkiye’den ise daha azdır. Nilüfer’deki dul bireylerin oranının Bursa ve Türkiye’den daha fazla olduğu görülmektedir.

TÜİK verilerine göre 2021 yılında Türkiye, Bursa ve Bursa’nın ilçelerindeki 15 yaş ve üzeri bireylerin medeni durumlara göre dağılımları Şekil 4 ve 5’te gösterilmiştir. Kadınların medeni durumlarına ilişkin dağılımına bakıldığında; %24,8 ile hiç evlenmemiş kadınların oranının en fazla olduğu ilçe Nilüfer, evli kadınların oranının en fazla olduğu ilçe %67,0 ile Gürsu, boşanmış kadınların oranının en fazla olduğu ilçe %22,4 ile Keles, dul kadınların oranının en fazla olduğu ilçenin ise %7,9 ile Mudanya olduğu görülmektedir (Şekil 4). Erkeklerin medeni durumlarına ilişkin dağılımına bakıldığında; %30,9 ile hiç evlenmemiş erkeklerin oranının en fazla olduğu ilçe Yıldırım, evli erkeklerin oranının en fazla olduğu ilçe %71,3 ile Orhaneli, boşanmış erkeklerin oranının en fazla olduğu ilçe %6,0 ile Harmancık, dul erkeklerin oranının en fazla olduğu ilçenin ise %5,8 ile Gemlik olduğu görülmektedir (Şekil 5).

Şekil 4. Medeni Duruma Göre 15 Yaş Üstü Kadınların Dağılımı (2021)¹⁹

Şekil 5. Medeni Duruma Göre 15 Yaş Üstü Erkeklerin Dağılımı (2021)¹⁹

Tablo 9. Nilüfer’de 15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Medeni Duruma Göre Dağılımı (2021)¹⁹

Medeni Durum	Kadın		Erkek		Toplam
	Sayı	%*	Sayı	%	Sayı
Hiç Evlenmemiş	51.399	46,7	58.766	53,3	110.165
Evli	129.259	50,1	128.550	49,9	257.809
Dul	12.475	60,1	8.276	39,9	20.751
Boşanmış	14.216	87,1	2.111	12,9	16.327
Toplam	207.349	51,2	197.703	48,8	405.052

TÜİK verilerine göre 15 yaş üzerinde Nilüfer’de evli olanların sayısı 257.809 (%62,3), hiç evlenmemiş bireylerin sayısı 110.165 (%24,8), boşanmışların sayısı 16.327 (%6,9) ve dulların sayısı 20.751’dir (%6,0). Hiç evlenmemiş bireylerin %46,7’si, evli olanların %50,1’i, dulların %60,1’i ve boşanmış bireylerin %87,1’i kadındır (Tablo 9).

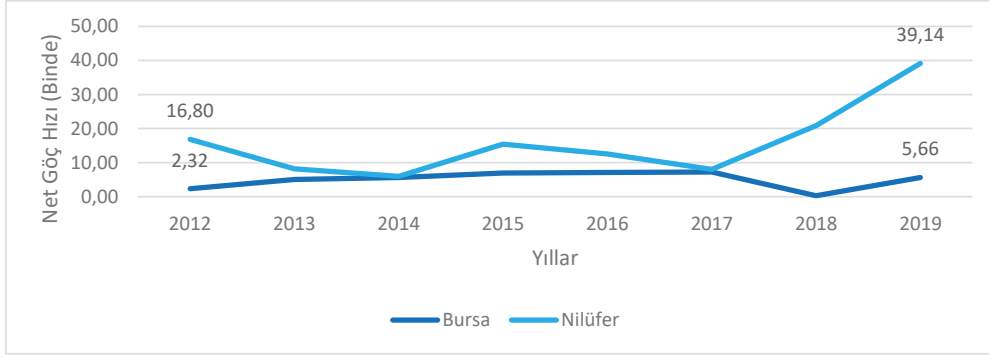
1.1.7 Göç

2012-2019 yıllarında TÜİK verilerince, alınan – verilen göç sayılarına bakıldığında (Tablo 10) Nilüfer’in nüfusunun göç nedeniyle 52.479 kişi arttığı görülmektedir. 2019 yılında göçlerle net olarak 17.889 kişi nüfus artmıştır. Nilüfer Kenti hem 2019 yılında gerçekleşen net göç açısından hem de 2012-2019 yılları arasında gerçekleşen net göçler açısından en fazla göç ile nüfusu artan ilçe olmuştur.

Tablo 10. İlçelerin Yıllara Göre Aldığı-Verdiği Göç Sayıları²⁰

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2012-2019
Büyükorhan	-322	113	48	-107	-28	19	53	-353	-577
Gemlik	264	317	910	999	742	1.393	726	792	6.143
Gürsu	722	994	1.167	1.151	1.017	812	-141	-60	5.662
Harmancık	-164	-25	-35	-51	40	14	162	-146	-205
İnegöl	1.267	1.823	2.427	2.416	1.524	1.798	355	829	12.439
İznik	-880	-26	-112	-111	69	174	670	-30	-246
Karacabey	-543	294	90	134	684	643	259	298	1.859
Keles	-396	-6	-6	8	35	6	450	-307	-216
Kestel	-62	399	409	381	532	922	2.825	1.748	7.154
Mudanya	-111	431	804	629	805	741	3.304	3.174	9.777
M.Kemalpaşa	-1.132	-138	-198	115	23	130	437	-21	-784
Nilüfer	5.660	2.924	2.235	6.069	5.196	3.387	9.119	17.889	52.479
Orhaneli	-653	-72	-46	-276	-104	98	31	-168	-1.190
Orhangazi	-964	196	147	176	169	389	-206	8	-85
Osmangazi	2.477	4.126	4.659	5.214	5.382	6.721	-5.631	15	22.963
Yenişehir	-338	48	112	12	352	113	229	4	532
Yıldırım	1.391	2.376	3.079	2.936	4.208	3.854	-11.788	-6.432	-376
Bursa	6.216	13.774	15.690	19.695	20.646	21.214	854	17.240	6.216

*Satır Yüzdesi

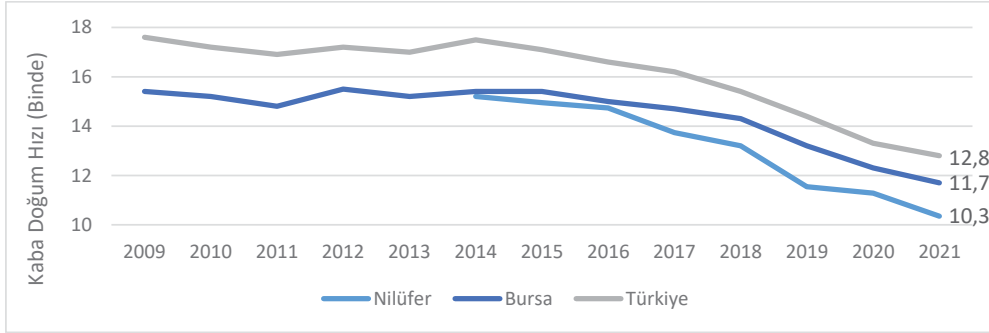
Şekil 6. Yıllara Göre Bursa ili ve Nilüfer İlçesi Net Göç Hızlarının Karşılaştırması²⁰

Yıllara göre net göç hızlarına bakıldığında (Şekil 6) Nilüfer ilçesinde 2012 yılında binde 16,80 olan net göç hızının, 2019'da 39,14'e çıktığı görülmektedir ve net göç hızı açısından tüm bu yıllarda Bursa ilinin toplam hızını geçmektedir.

1.2 Doğumlar

1.2.1 Kaba Doğum Hızı

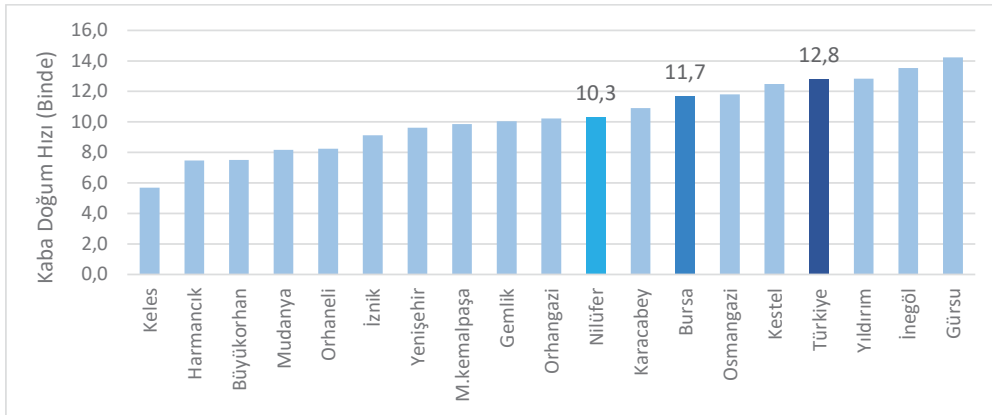
Kaba doğum hızı, belirli bir coğrafi bölgede, belirli bir yıl içinde, yıl ortası toplam nüfus başına meydana gelen canlı doğumların sayısıdır²¹. Bir bölgenin nüfusunun artışı, yaş dağılımı, demografik dönüşümün hangi aşamasında olduğu gibi bilgiler hakkında fikir edinilmesini sağlar.

Şekil 7. Yıllara göre Nilüfer, Bursa ve Türkiye’de Kaba Doğum Hızı (Binde)^{22*}

TÜİK verilerine göre Nilüfer, Bursa ve Türkiye’nin kaba doğum hızına yönelik bilgiler Şekil 7’de verilmiştir. Buna göre Nilüfer, Bursa ve Türkiye’nin kaba doğum hızı yıllar içinde azalmıştır. Nilüfer ilçesinde en düşük doğum hızına sahiptir.

*Nilüfer ilçesi kaba doğum hızı TÜİK Doğum İstatistikleri - İlçelere Göre Doğum Sayısı verisinin TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Nüfus verilerine bölünmesiyle elde edilmiştir. Bursa ve Türkiye kaba doğum hızları TÜİK Doğum İstatistikleri – Kaba Doğum Hızı (Binde) verilerinden elde edilmiştir.

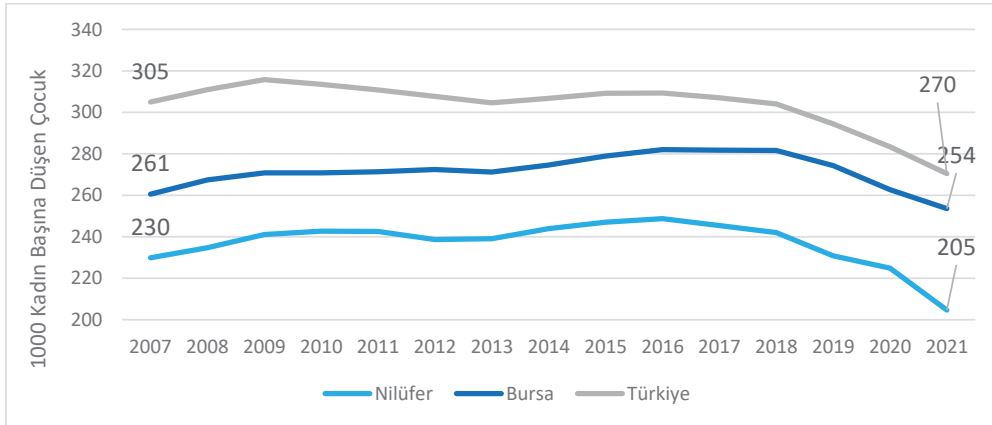

Şekil 8. İlçelere Göre Kaba Doğum Hızı (2021)^{22*}

TÜİK verilerine göre Bursa ilçelerinden Keles kaba doğum hızı en düşük olan ilçe iken Gürsu en fazla olan ilçedir (Şekil 8). Nilüfer ilçesi kaba doğum hızı açısından 7. en yüksek ilçedir.

1.2.2 Doğurganlık

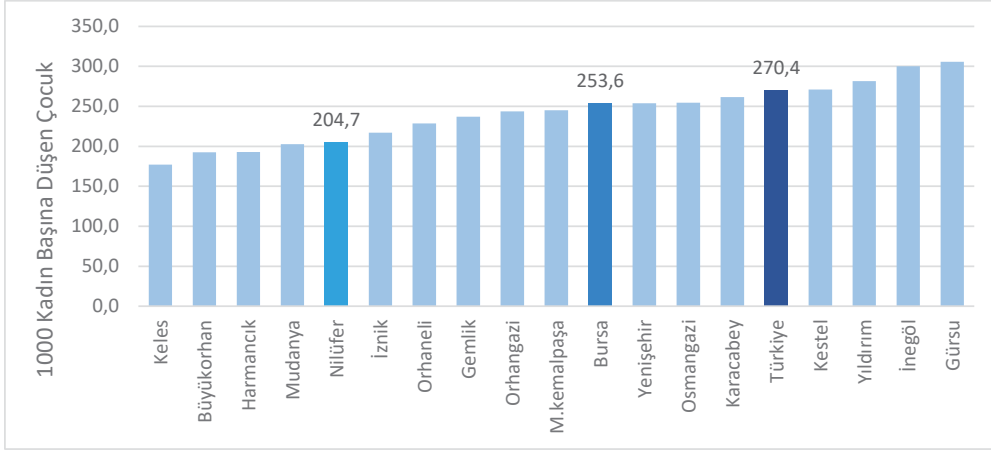
Doğurganlık; doğurgan çağıdaki 15-49 yaş her 1000 kadında, 0-4 yaş grubundaki çocuk sayısı olarak tanımlanan çocuk kadın oranı verilerine göre değerlendirilmiştir. Bu basit ölçü, tam bir doğurganlık ölçüsü değil, daha çok nüfus yapısının bir ölçüsüdür²³.

Şekil 9. Yıllara Göre Çocuk Kadın Oranı⁸

2007'den bu yana Nilüfer'de çocuk kadın oranının azaldığı ve tüm bu süreç boyunca Bursa ve Türkiye genelinden daha düşük olduğu görülmektedir (Şekil 9).

*Nilüfer ilçesi kaba doğum hızı TÜİK Doğum İstatistikleri - İlçelere Göre Doğum Sayısı verisinin TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Nüfus verilerine bölünmesiyle elde edilmiştir. Bursa ve Türkiye kaba doğum hızları TÜİK Doğum İstatistikleri – Kaba Doğum Hızı (Binde) verilerinden elde edilmiştir.

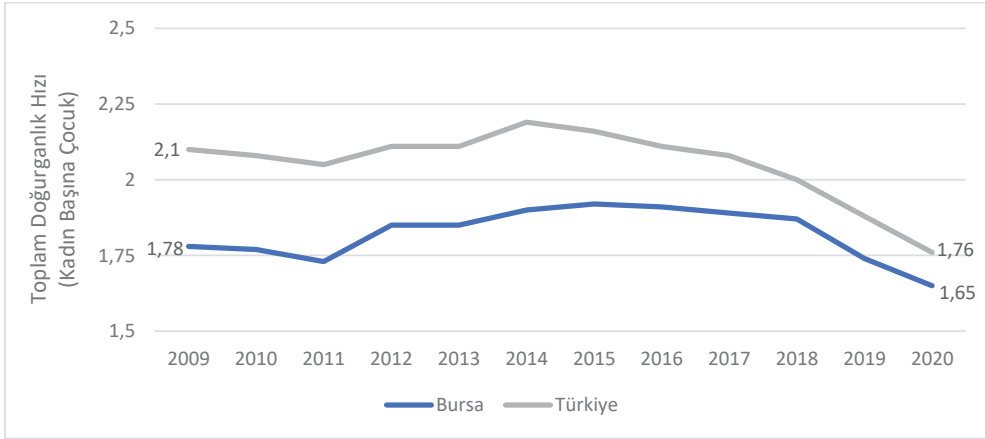

Şekil 10. İlçelere Göre Çocuk Kadın Oranı (2021)⁸

Diğer ilçeler değerlendirildiğinde Keles'in en düşük, Gürsu'nun ise en yüksek çocuk kadın oranına sahip olduğu görülmektedir. Nilüfer ilçesi ise Bursa ilçeleri arasında en düşük çocuk kadın oranına sahip olan 5. ilçedir (Şekil 10).

1.2.3 Toplam Doğurganlık Hızı

Toplam doğurganlık hızı varsayımsal bir kadın kohortunun, tüm yaşamları boyunca üreme dönemleri sonunda sahip olacağı ortalama çocuk sayısıdır. Kadın başına çocuk olarak ifade edilmektedir. 15 - 49 yaş arasındaki kadınların yaşa özel doğurganlık hızlarının toplamı ve 5 ile çarpılması ile hesaplanır²⁴.

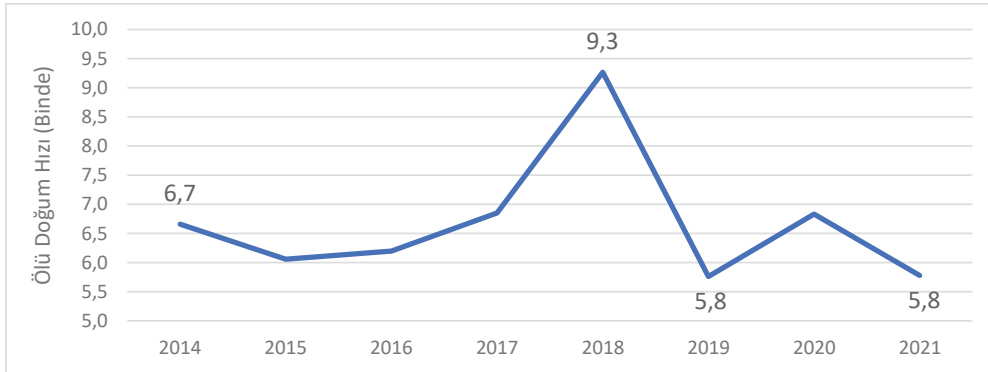
Şekil 11. TÜİK Verilerine Göre Bursa ve Türkiye’de Toplam Doğurganlık Hızı (Kadın Başına Çocuk)²⁵

Nilüfer’de kadınların yaşlara göre doğum sayıları ya da doğum hızları ya da toplam doğurganlık hızı verisi bulunamadığından sadece Bursa ve Türkiye verileri değerlendirilebilmektedir (Şekil 11). Bursa’da tüm doğurganlık çağı sonunda bir kadının sahip olması beklenen çocuk sayısı Türkiye’den daha düşüktür.

1.2.4 Ölü Doğumlar

Sağlık Bakanlığı tarafından benimsenen tanıma göre ölü doğum; gebeliğin 22. haftası ve sonrasında ya da 500 gram ve üzeri doğum ağırlığı ile canlı doğumla sonlanmayan gebeliktir²⁶. Dünya Sağlık Örgütü tanımına göre ise ölü doğum, 28 haftalık hamilelikten sonra ölü doğan bebekleri tanımlar²⁷. Ölü doğum hızı 1000 doğumdan kaçının ölü doğum olarak sonuçlandığını gösteren bir göstergedir²⁷. Tanımlardaki farklılıklar nedeniyle Türkiye resmî kurumları tarafından hesaplanan verilerin birinci tanıma göre hesaplanıyor olduğu fakat uluslararası karşılaştırmaların ikinci tanıma göre hesaplanıyor olduğuna dikkat edilmelidir. Sonuç olarak Türkiye’de resmî kurumların ulusal hesaplarının uluslararası örgütlerin hesaplamasına kıyasla daha yüksek çıkması beklenen bir durumdur.

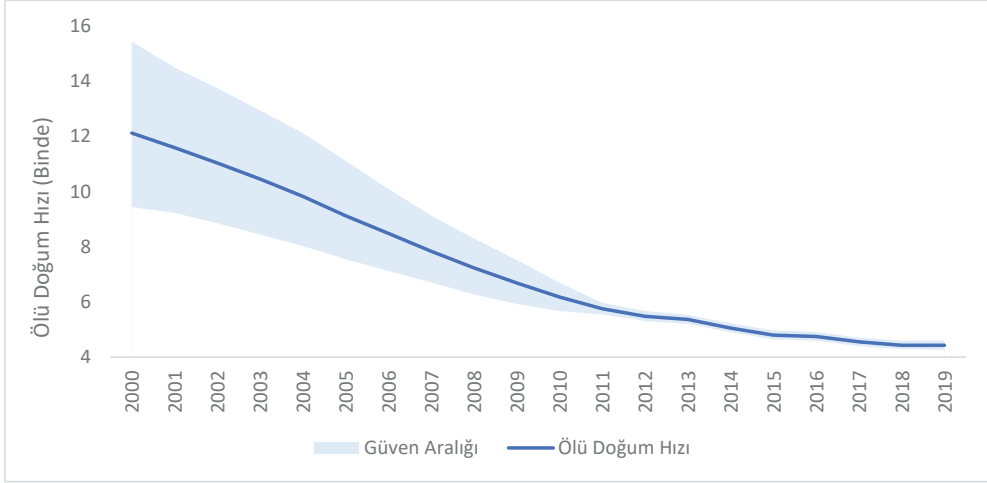
Bursa İl Sağlık Müdürlüğü tarafından “...verilerin ölümün meydana geldiği adrese göre listelenebildiği...” uyarısıyla birlikte verilen ölü doğum verileri ve TÜİK’ten elde edilen Nilüfer ilçesi doğum verileri kullanılarak hesaplanan hızlara göre Nilüfer ilçesindeki ölü doğum hızının değişimi Şekil 12’de gösterilmektedir.

Şekil 12. Nilüfer İlçesi Ölü Doğum Hızlarının Yıllara Göre Değişimi²⁸

Günümüze en yakın Türkiye verisi olan 2018 TNSA’da son 5 yılda her 100 gebelikten yaklaşık 80’inin canlı doğum, 13’ünün kendiliğinden düşük, 6’sının isteyerek düşük ve 1’inin ölü doğum olduğu bilgisi verilmektedir²⁹. TNSA’da yer alan verilere göre Türkiye’nin ölü doğum hızının yaklaşık olarak binde 12,5 olduğu tahmin edilebilir. Bu değerle kıyaslandığında Nilüfer’de ölü doğum hızı (Şekil 12) daha düşük olabilir.

Dünya Sağlık Örgütü’ne göre Türkiye’nin 2019 yılında ölü doğum hızı binde 4,43’tür (GA: 4,27 - 4,61) ve 196 ülke arasında 50. sıradadır³⁰. Şekil 13’te DSÖ verileri doğrultusunda Türkiye’nin ölü doğum hızının yıllara göre değişimini gösterilmektedir.

Şekil 13. DSÖ Tahminlerine Göre Türkiye Ölü Doğum Hızlarının Yıllara Göre Değişimi³⁰

TNSA'ya göre binde 12,5 olarak tahmin edilen ölü doğum hızının DSÖ tahminlerine göre 4,43³⁰ olduğu görülmektedir (Şekil 13). Bu durum başta belirtilen ölü doğum hesaplamasındaki tanım farklılıklarından kaynaklanmaktadır. DSÖ tahminlerine göre Türkiye'de yıllar içinde ölü doğum hızının azaldığı görülmektedir. Nilüfer'de ölü doğum hızının TNSA verilerine göre Türkiye'deki ölü doğum hızından daha düşük olduğu ile bir değerlendirme yapıldığında Nilüfer'de ölü doğum hızı için kesim noktası 28. hafta olarak alınırsa binde 4,43'ten daha düşük olacağı öngörülebilir.

1.1.1 Aile Planlaması

Aile planlaması kapsamında Nilüfer'de ne kadar kişinin aile planlaması hizmetlerinden faydalandığı ya da ihtiyacı olduğu bilgisine ulaşılamamıştır.

Nilüfer Belediyesi, 2019 yılından 2020'de pandeminin başlangıcına kadar, kadın sağlığı eğitim programları sürdürmüştür. Bu program Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması (TAP) Vakfı iş birliği ile Nilüfer Belediyesi Eşitlik Birimi'nde görev yapan sosyolog ve psikologların "eğitici eğitimleri"nin tamamlanmasını takiben; kadınların temel cinsel sağlık konularında doğru bilgilere erişimini sağlamak, koruyucu sağlık davranışları konusunda rol almalarını teşvik etmek, aile ve toplum içindeki konumlarının iyileştirilmesi ve yaşam kalitesinin geliştirilmesini sağlamak amacıyla hayata geçirilmiştir.

Bu seminer dizisi boyunca hem kırsal hem merkezdeki kadınlara; Üreme Organları ve Gebelik, Temizlik ve Beslenme, Güvenli Annelik, Kadınlara Özel Sorunlar ve Hastalıklar, Gebeliği Önleyici Yöntemler, Çocukluk ve Ergenlikte Cinsel Eğitim, Kadın Hakları konuları hakkında bilgi verilmiştir (Tablo 11).

Tablo 11. Kadın Sağlığı Seminer Programı Kapsamında Eğitim Verilen Yerler ve Katılımcı Sayıları

2019		2020	
Yer	Katılımcı Sayısı	Yer	Katılımcı Sayısı
Bizim Ev Engelliler Sosyal Yaşam ve Destek Merkezi	30	İrfaniye Mahallesi	45
Balkan Mahallesi	5	Işıktepe Mahallesi	50
Büyükbalkılı Mahallesi	11	Hasanağa Mahallesi	60
Hasanağa Mahallesi	11	30 Ağustos Zafer Mahallesi	7
Işıktepe Mahallesi	70	Ürnlü Mahallesi	80
Konaklı Mahallesi	16	Yolçatı Mahallesi	12
Kurtuluş Mahallesi	23	Büyükbalkılı Mahallesi	79
Minareliçavuş Mahallesi	53	Çaylı Mahallesi	41
		Minareliçavuş Mahallesi	14

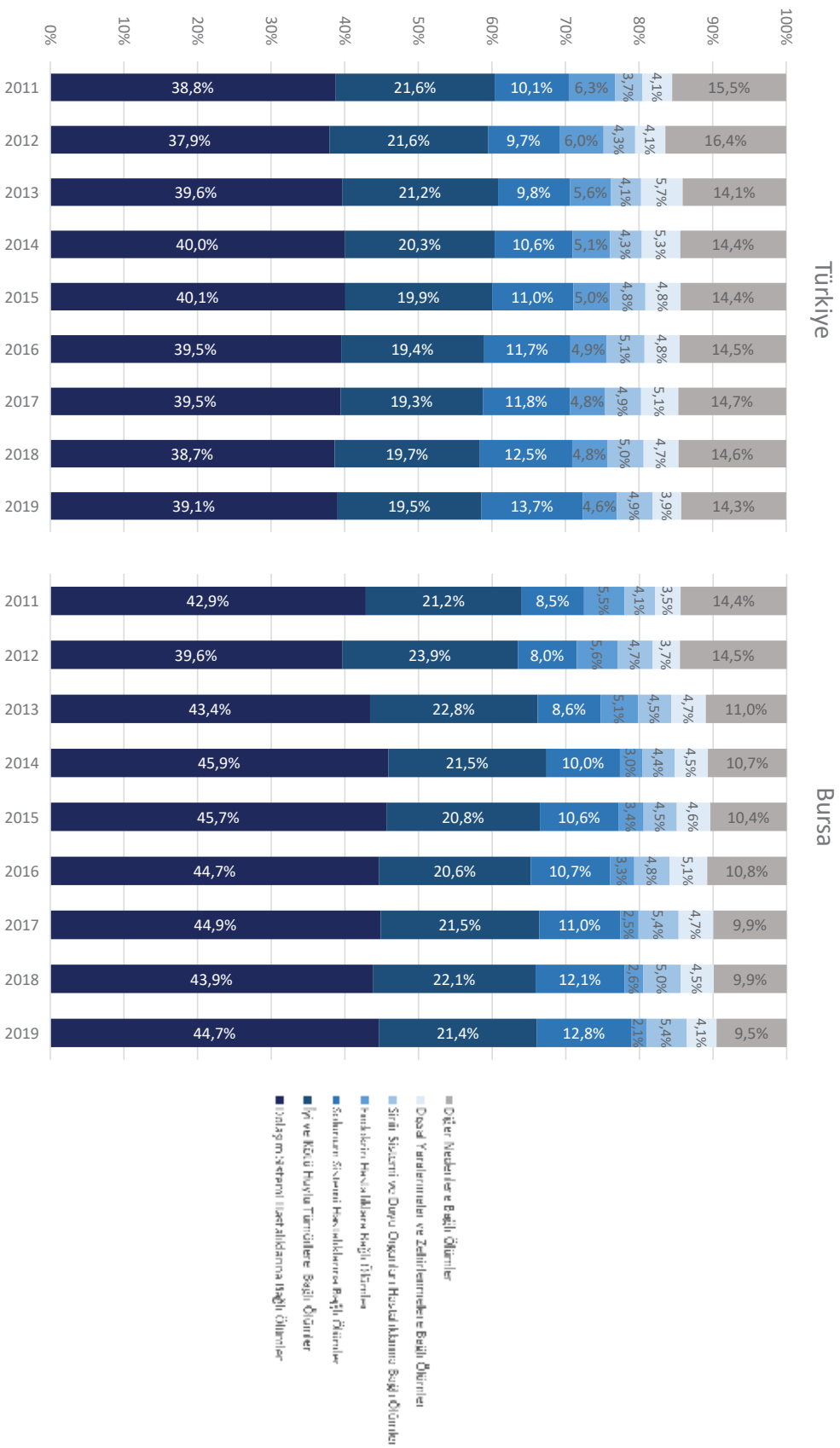
1.2 Ölümler

1.2.1 Ölüm Nedenleri

Ölüm Nedenlerine ilişkin bilgiler bir toplumda öncelikle müdahale edilmesi gereken hastalıkları ve sağlık durumlarını göstermesi açısından önemlidir.

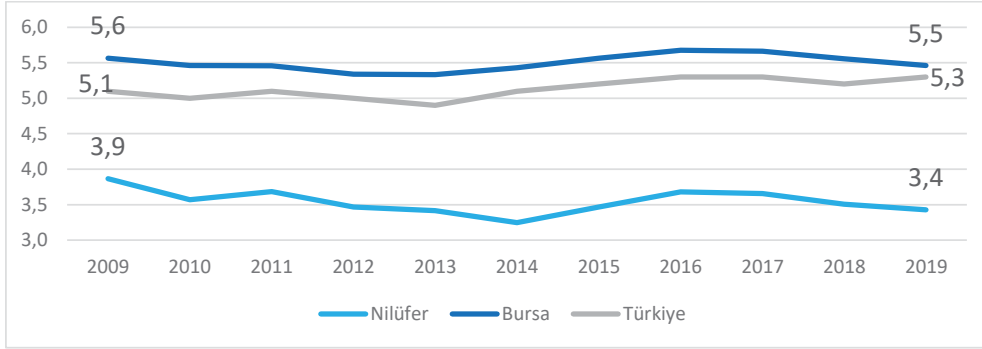
Nilüfer’de gerçekleşen ölümlerin nedenlerine ilişkin bilgiler elde edilememiş olsa da TÜİK’ten elde edilen bilgilere göre Bursa ve Türkiye’de gerçekleşen ölümlerin nedenlerine ilişkin bilgiler Şekil 14’te verilmiştir³¹. Bu bilgilere göre Bursa’da meydana gelen ölümlerin ilk üç nedeni sırasıyla dolaşım sistemi hastalıkları, malign ve benign neoplazmlar ve solunum sistemi hastalıklarıdır. Bursa’da yıllar içinde tüm bu üç nedene bağlı ölümlerin tamamı artmıştır. Türkiye’deki ölümlerin ilk üç nedeni sırasıyla dolaşım sistemi hastalıkları, malign ve benign neoplazmlar ve diğer nedenlere bağlı ölümler olarak görülmektedir.

Sağlık Göstergeleri ve Değerlendirme Enstitüsü (Institute for Health Metrics and Evaluation, IHME) çalışmalarına göre dünya genelinde orta-düşük, orta ve orta-yüksek gelişmişlik indeksine sahip ülkelerde ölümlerin en sık 3 nedeni sırasıyla kardiyovasküler hastalıklar, neoplazmlar ve kronik solunum sistemi hastalıklarıdır³². Bu bağlamda Bursa dünya ve Türkiye’ye yakın gelişmişlik düzeyinde olan ülkelerle ölüm nedenleri açısından benzerlik göstermektedir.

Şekil 14. TÜİK Verilerine Göre Türkiye ve Bursa'da Ölümlerin Yıllara ve Nedenlere Göre Dağılımı³¹

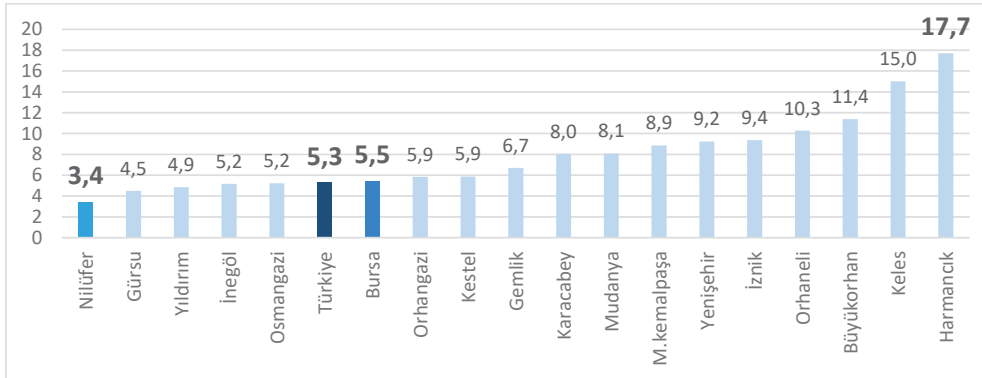
1.2.2 Kaba Ölüm Hızı

Kaba ölüm hızı, yıl ortasında tahmin edilen nüfus üzerinden, yıl içinde 1000 kişi başına meydana gelen ölümlerin sayısını gösterir. Kaba ölüm hızı, bir coğrafi bölgenin veya nüfusun genel sağlık durumunun bir göstergesidir ancak yaş dağılımlarında büyük farklılıklar olan popülasyonların veya alanların karşılaştırılmasında uygun değildir³³.

Şekil 15. Bursa ve Nilüfer İlçesinin Yıllara Göre Kaba Ölüm Hızı (Binde)³⁴*

TÜİK verilerine göre (Şekil 15) Bursa ve Nilüfer'in 2009'dan 2019'a kadar olan kaba ölüm hızları karşılaştırıldığında Hem Bursa ilinde hem de Nilüfer ilçesinde 10 yılın sonunda kaba ölüm hızlarında düşüş meydana geldiği görülmektedir. Nilüfer ilçesinin kaba ölüm hızı 10 yıl boyunca hem Türkiye hem de Bursa'dan daha düşüktür.

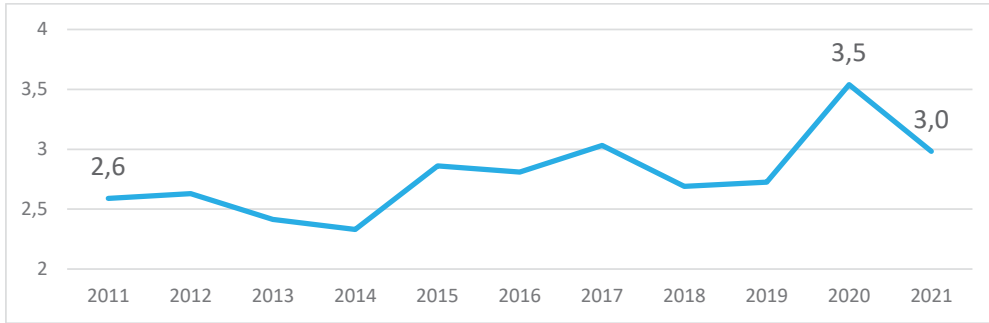
Şekil 16. Bursa ve İlçelerinin Kaba Ölüm Hızı (Binde) (2019)³⁴*

TÜİK verilerine göre Türkiye, Bursa ve ilçelerinin kaba ölüm hızları 2019 yılı için karşılaştırılacak olursa (Şekil 16) Nilüfer ilçesi hem Türkiye hem de Bursa ortalamasından daha düşük bir kaba ölüm hızına sahiptir ve ilçeler arasında en düşük kaba ölüm hızı Nilüfer'dedir. İlçeler arasında kaba ölüm hızları arasında büyük farklar olduğu görülmektedir. Nilüfer binde 3,4 ile en düşük kaba ölüm hızına sahip iken, Harmancık

*İlçelerin Kaba Ölüm Hızları; TÜİK Ölüm İstatistikleri - İlçelere Göre Doğum Sayısı verisinin TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Nüfus verilerine bölünmesiyle elde edilmiştir. Bursa ve Türkiye kaba doğum hızları TÜİK Doğum İstatistikleri – Kaba Doğum Hızı (Binde) verilerinden elde edilmiştir.

binde 17,7 ile en yüksek hıza sahiptir. Bu durumun ilçeler arasında yaşlı nüfusun dağılımında olan farklılıklar (Keles ve Harmancık yaşlı bağımlılık oranının en yüksek olduğu ilçeler), sosyo-ekonomik eşitsizlikler ve sağlık hizmetlerindeki eşitsizlikler gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ölüm hızlarının ilçeler açısından karşılaştırmaya daha uygun ve daha ayrıntılı değerlendirilebilmesini sağlayabilecek standart ölüm hızları veya bunları hesaplayabilecek bilgiler elde edilemediğinden ölümler hakkında yapılabilecek çıkarımlar belirtilenlerle sınırlı kalmaktadır.

Nilüfer Belediyesi tarafından defin hizmeti verilen bireylere ilişkin veriler ölümlere ilişkin değerlendirmede kullanılabilecek bir diğer veri kaynağı olup, TÜİK verilerinde 2020 ve 2021 yıllarına dair bilgilerin paylaşılmamış olması nedeniyle bu yıllarda olan ölümlerin değerlendirilmesi için alternatif bir kaynak olarak kullanılmıştır. Bu veri Nilüfer Belediye'si tarafından sunulan defin hizmetini kapsıyor olduğundan bu hizmetten faydalanmayan ilçe içi ölümleri dışarıda bırakmaktadır. Bu nedenle bu kaynaktan elde edilen ölüm sayıları TÜİK verilerine kıyasla daha düşüktür (2011 yılından itibaren her yıl sırasıyla 347, 284, 359, 344, 240, 363, 266, 361, 327 ölüm daha azdır).

Şekil 17. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Nilüfer İlçesinin Yıllara Göre Kaba Ölüm Hızı (Binde)^{35*}

Nilüfer Belediyesi defin verilerine göre ölümler yıllara göre Şekil 17’de verilmiştir. Buna göre elde edilen kaba ölüm hızının (Şekil 17) da Bursa genelindeki ölüm hızından (Şekil 15) daha düşük olduğu görülmektedir. 2020 yılında ölüm hızındaki belirgin artışın COVID-19’a bağlı olduğunu düşünmek mümkündür. 2021 yılındaki ölüm hızının da 2019’dan daha fazla olduğu görülmektedir.

Nilüfer Belediyesi defin verilerine göre mahallelerin yıllara göre kaba ölüm hızlarına ilişkin hesaplamalar Tablo 12’de sunulmuştur.

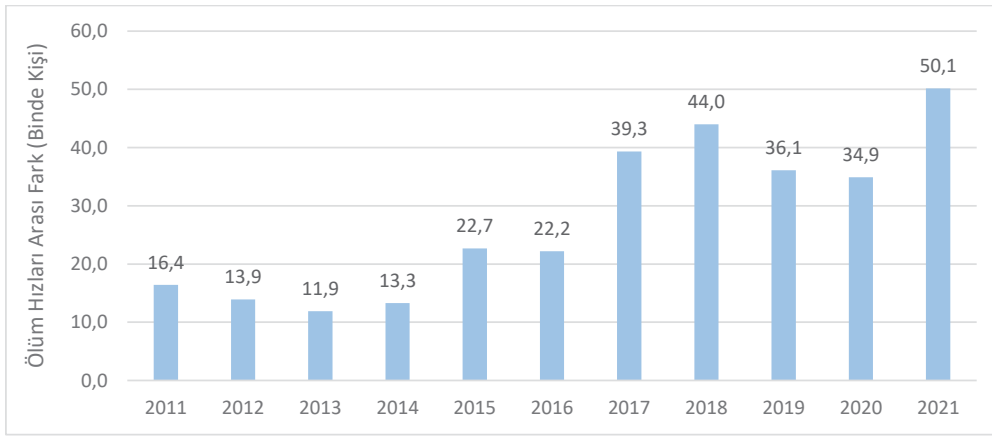
*Defin verilerine göre hesaplanan kaba ölüm hızı, Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü defin verileri ile TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Nilüfer nüfusu verilerinin bölünmesi ile hesaplanmıştır.

Tablo 12. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Mahallelerin Kaba Ölüm Hızı (Binde)^{35*}

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
19 Mayıs Mah.	-	-	0,0	0,7	1,1	3,1	3,4	5,3	3,4	8,4	7,1
23 Nisan Mah.	-	-	0,0	0,8	1,3	1,0	1,1	1,0	1,1	1,6	1,5
29 Ekim Mah.	-	-	0,1	1,1	1,5	1,3	1,6	1,6	1,6	2,1	2,0
30 Ağustos Zafer Mah.	11,6	6,5	3,2	0,8	0,0	2,6	3,0	0,0	1,7	0,8	1,1
Ahmet Yesevi Mah.	2,5	0,5	1,0	1,6	1,3	2,4	1,3	1,7	1,2	2,4	2,0
Akçalar Mah.	6,7	5,2	4,5	5,9	5,6	7,3	6,1	5,4	3,1	4,5	3,1
Alaaddinbey Mah.	1,3	5,4	4,1	10,6	9,4	7,6	8,7	3,8	3,6	7,0	8,7
Altınşehir Mah.	2,1	1,4	1,9	1,7	1,6	2,0	1,9	1,6	2,2	2,0	2,3
Ataevler Mah.	3,2	3,4	3,3	3,0	3,1	4,0	5,1	2,9	2,4	3,5	3,5
Atlas Mah.	0,0	0,0	3,2	0,0	3,6	14,7	7,0	13,0	2,5	5,0	12,9
Ayvaköy Mah.	0,0	0,0	0,0	13,2	6,5	22,2	14,9	14,2	6,7	13,4	6,4
Badırğa Mah.	0,0	0,0	2,7	8,4	0,0	14,5	2,9	8,8	15,0	11,6	9,1
Balat Mah.	1,5	1,9	1,4	0,4	1,2	1,3	1,2	1,1	1,1	1,7	1,0
Balkan Mah.	0,0	0,0	1,5	2,2	4,9	4,6	7,4	3,8	5,3	5,9	4,5
Barış Mah.	1,9	2,6	2,2	1,9	2,9	3,0	3,0	4,0	3,6	3,7	2,5
Başköy Mah.	3,4	7,3	3,8	7,1	22,7	4,0	17,1	14,6	15,0	22,4	11,2
Beşevler Mah.	3,0	2,4	2,3	2,0	2,5	2,8	3,2	2,2	3,0	3,9	3,5
Büyükbalklı Mah.	6,4	0,0	6,2	12,5	2,3	2,2	4,4	4,3	6,6	12,9	8,7
Cumhuriyet Mah.	2,5	2,9	1,6	2,6	2,6	3,3	3,3	2,7	3,4	4,4	4,1
Çalı Mah.	4,1	3,8	4,7	5,0	2,2	3,8	3,5	2,7	3,9	4,5	3,2
Çamlıca Mah.	1,5	1,4	2,1	2,2	1,9	1,9	2,5	1,8	2,5	2,5	2,7
Catalağıl Mah.	0,0	0,0	0,0	0,0	14,8	5,2	29,7	14,4	25,3	19,9	51,1
Çaylı Mah.	0,0	0,0	0,0	8,6	11,4	0,0	3,0	14,7	12,3	9,4	12,6
Dağyenice Mah.	0,0	0,0	3,6	7,1	17,7	0,0	3,3	6,3	0,0	15,0	2,7
Demirci Mah.	3,7	4,2	1,9	1,5	2,4	3,3	1,8	2,3	1,5	3,0	2,6
Doğanköy Mah.	0,0	0,0	0,5	3,1	4,1	1,5	1,9	2,4	3,4	4,7	4,6
Dumlupınar Mah.	1,0	0,5	1,4	1,2	1,0	1,4	1,7	1,2	1,3	2,5	1,6
Ertuğrul Mah.	1,1	1,2	3,4	1,2	1,8	0,9	1,6	0,9	1,2	1,7	1,7
Esentepe Mah.	2,9	3,1	2,5	1,8	3,5	3,7	4,1	1,9	3,3	3,7	3,7
Fadillı Mah.	0,0	0,0	2,4	0,0	14,9	5,1	7,6	25,2	23,3	12,9	18,2
Fethiye Mah.	2,5	2,9	2,6	2,3	2,7	3,2	2,3	2,7	2,4	4,2	3,0
Gökçe Mah.	0,0	6,6	4,3	4,3	4,5	4,3	8,8	2,2	2,3	4,5	4,5
Gölyazı Mah.	7,8	7,8	7,3	8,2	11,1	13,4	12,2	8,7	11,7	9,0	10,0
Görükle Mah.	5,2	4,8	3,4	3,2	1,8	1,5	2,0	1,7	1,5	2,1	1,4
Gümüştepe Mah.	7,1	5,6	11,9	5,6	4,0	5,5	6,4	2,4	8,2	7,2	9,6
Güngören Mah.	0,0	0,0	1,9	1,9	11,8	3,9	7,9	13,7	7,9	5,9	3,9
Hasanağa Mah.	16,4	13,9	10,1	11,3	16,0	7,7	12,3	13,5	12,4	13,8	13,3
İşıktepe Mah.	3,4	3,7	4,8	2,0	5,5	3,0	3,7	3,7	3,7	3,9	4,1
İhsaniye Mah.	2,9	3,1	2,6	3,0	3,7	3,7	3,8	4,2	3,7	5,0	4,5
İnegazi Mah.	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	0,0	16,4	7,3	12,4	13,4	14,5
İrfaniye Mah.	0,8	3,4	6,0	8,5	6,8	8,7	9,7	8,8	8,7	6,9	11,4
Kadriye Mah.	0,0	0,0	0,0	9,1	0,0	10,1	10,8	22,7	36,1	34,1	9,8
Karacaoba Mah.	0,0	0,0	4,0	4,0	16,3	3,9	7,7	9,7	3,4	10,2	27,7
Karaman Mah.	3,4	4,2	3,3	3,2	5,4	3,5	4,6	5,3	4,1	5,9	5,3
Kayapa Mah.	2,4	4,8	10,2	5,4	10,6	5,9	6,9	9,3	3,8	8,5	5,1
Kızılıklı Mah.	0,0	0,0	0,2	0,8	0,5	0,2	0,7	0,8	1,4	1,6	1,6
Konak Mah.	2,1	2,1	2,2	2,2	1,8	2,7	3,0	2,5	2,8	3,6	3,0
Konaklı Mah.	0,0	0,0	0,9	4,6	5,4	6,2	6,3	6,2	11,5	6,3	5,5
Korubaşı Mah.	0,0	0,0	0,0	3,4	7,0	10,7	11,0	10,5	3,5	35,7	10,1
Kurtuluş Mah.	2,2	1,5	7,1	2,0	3,3	1,2	3,0	3,2	2,1	3,5	3,0
Kuruçeşme Mah.	0,0	0,0	0,0	0,0	13,7	0,0	40,0	44,0	35,7	12,8	13,0
Kültür Mah.	1,4	1,5	1,1	1,3	1,4	2,1	1,9	1,9	1,7	2,2	2,1
Makşempinarı Mah.	4,7	4,7	0,0	0,0	0,0	4,1	15,9	11,0	15,0	15,0	22,8
Minareliçavuş Mah.	2,4	2,9	3,1	3,0	13,9	3,6	3,1	4,6	2,4	2,2	3,5
Odunluk Mah.	1,4	1,6	3,2	1,3	3,1	1,9	2,2	0,7	2,5	2,5	1,9
Özlüce Mah.	7,0	11,1	5,9	8,5	9,0	9,3	10,5	7,1	5,5	4,6	2,7
Tahtalı Mah.	0,0	2,5	0,0	4,1	3,2	9,0	5,7	10,6	4,1	12,4	9,1
Unçukuru Mah.	0,0	0,0	0,0	8,3	12,4	16,1	4,3	8,3	3,9	19,4	19,9
Üçevler Mah.	2,2	1,5	1,1	1,2	1,7	2,0	2,5	2,3	2,0	2,5	2,4
Üçpınar Mah.	0,0	0,0	0,0	13,3	14,3	13,3	28,2	12,3	0,0	11,8	11,9
Ürünü Mah.	5,1	4,6	3,6	3,5	5,4	8,1	6,6	5,0	4,1	8,6	5,2
Yaylacık Mah.	0,0	1,4	1,9	2,3	6,7	7,6	7,6	3,9	8,2	10,0	6,8
Yolçatı Mah.	0,3	0,3	0,6	2,5	4,0	3,8	3,6	3,0	4,4	5,1	4,8
Yüzüncüyıl Mah.	1,2	1,7	1,5	1,1	1,6	1,7	2,3	2,3	2,1	2,9	1,9
Genel Toplam	2,6	2,6	2,4	2,3	2,9	2,8	3,0	2,7	2,7	3,5	3,0

* Defin verilerine göre hesaplanan kaba ölüm hızı, Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü defin verileri ile TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Nilüfer nüfusu verilerinin bölünmesi ile hesaplanmıştır.

Çatalağıl (51,1), Karacaoba (27,7), Makşempınarı (22,8), Unçukuru (19,9), Fadıllı (18,2), İnegazi (14,5), Hasanağa (13,3), Kuruçeşme (13,0), Atlas (12,9), Çaylı (12,6) Mahalleleri 2021 yılında kaba ölüm hızının en fazla olduğu 10 mahalledir. Balat (1,0), 30 Ağustos Zafer (1,1), Görükle (1,4), 23 Nisan (1,5), Dumlupınar (1,6), Kızılıklı (1,6), Ertuğrul (1,7), Odunluk (1,9), Yüzüncüyıl (1,9), Ahmet Yesevi (2,0) Mahalleleri 2021’de kaba ölüm hızının en az olduğu 10 mahalledir (Tablo 12). Kaba ölüm hızlarının en yüksek olduğu mahalleler değerlendirildiğinde nüfusun yaşlı olduğu ve kırsal mahalleler olduğu görülmektedir. Mahalleler arasında ölüm hızlarının karşılaştırılması için standardize ölüm hızlarının kullanılması daha doğru olmakla birlikte yıllar içinde gerçekleşen ölümlerin hangi yaşlarda gerçekleştiği bilgisi bulunmadığından sadece kaba ölüm hızlarının karşılaştırılması yapılabilmektedir.

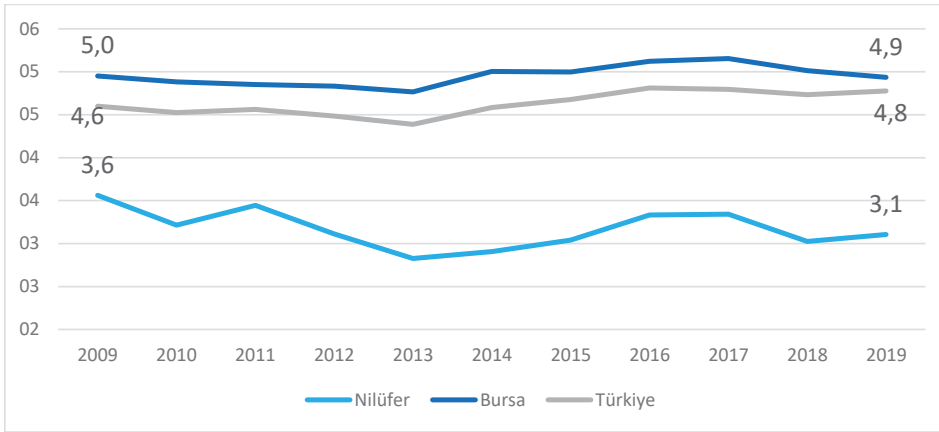
Şekil 18. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Yıllar içinde Nilüfer İlçesi Mahalleleri Arasında En Düşük Ölüm Hızına Sahip Mahalle ile En Yüksek Ölüm Hızı Arası Fark (Binde)^{35*}

Mahalleler arasında kaba ölüm hızları arasında en yüksek ölüm hızının gerçekleştiği mahalle ile en düşük ölüm hızının olduğu mahalle arasındaki fark yıllara göre değerlendirildiğinde yıllar içinde farkın arttığı görülmektedir (Şekil 18). Bu farkın yıllar içinde artması kırsal mahallelerde yaşlı nüfusunun artması ve genç nüfusunun azalması, genç nüfusun farklı mahallelere göçü, sağlık hizmetlerinin şehir içinde yoğunlaşması ve mahalleler arası eşitsizlikler gibi nedenlere bağlı olabilir.

1.2.3 Cinsiyete Göre Ölümler

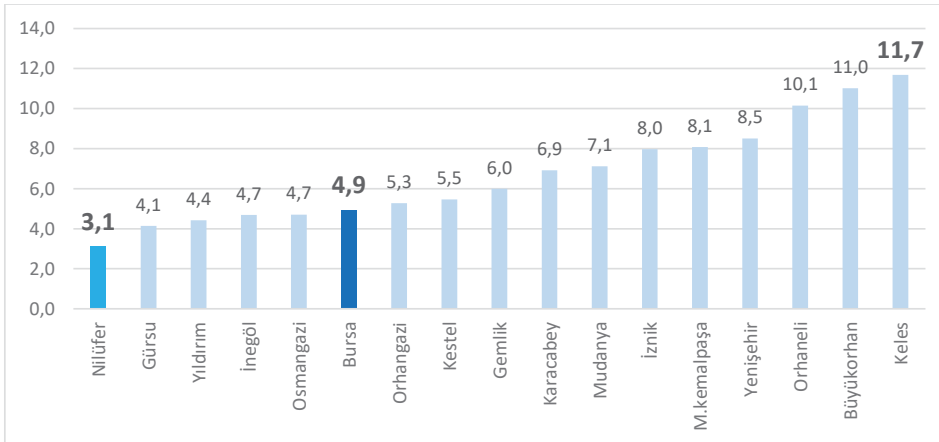
Cinsiyete özel ölüm hızı, herhangi bir biyolojik cinsiyete ait gerçekleşen ölümlerin o cinsiyete ilişkin nüfusa bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Ölümler açısından cinsiyetler arasında farklılık olup olmadığının kaba bir göstergesidir.

* Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü defin verileri ile TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Nilüfer nüfusu verilerinin bölünmesi ile hesaplanan mahallelere göre kaba ölüm hızlarının en yüksek ve en düşüğü arasındaki fark

Şekil 19. Bursa ve Nilüfer İlçesinin Yıllara Göre Kadın Cinsiyete Özel Ölüm Hızı (Binde)^{36*}

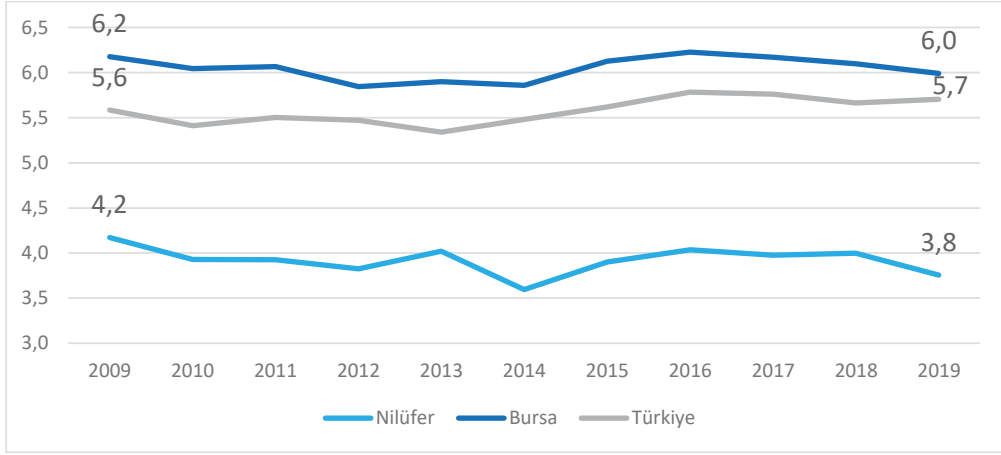
Kaba ölüm hızına benzer şekilde 2009 yılından 2019'a kadar olan kadın cinsiyete özel ölümler karşılaştırıldığında 10 yıllık süreç boyunca Bursa'daki ve Türkiye'deki ölüm hızının Nilüfer'e kıyasla daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 19). Hem Bursa ilinde hem de Nilüfer ilçesinde 10 yılın sonunda ölüm hızlarında düşüş meydana gelmiştir.

Şekil 20. Bursa ve İlçelerinin Kadın Cinsiyete Özel Ölüm Hızı (Binde) (2019)^{36*}

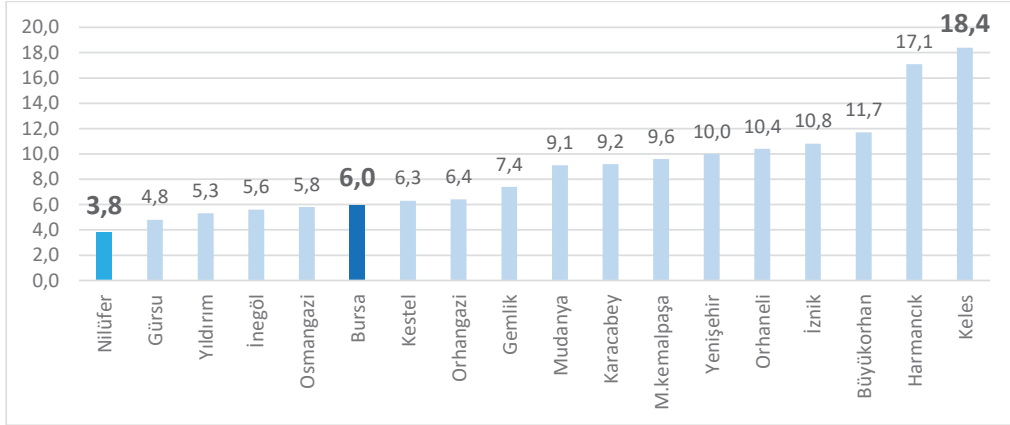
Kaba ölüm hızlarında görülene benzer şekilde ilçeler arasında farklılıklar mevcuttur ve Nilüfer ilçeler arasında en düşük kadın cinsiyete özel ölüm hızına sahiptir (Şekil 20).

*Bursa'nın cinsiyete özel ölüm hızı TÜİK - İkametgaha Yerine Göre Ölüm Sayısı, kadın cinsiyette olan ölümlerin TÜİK Bursa kadın nüfusuna bölünmesiyle elde edilmiştir. İlçelere ilişkin cinsiyete özel ölüm hızları TÜİK - İlçelere Göre Ölüm Sayıları, kadın cinsiyette olan ölümlerin TÜİK ilçe kadın nüfuslarına bölünmesiyle elde edilmiştir.

Şekil 21. Bursa ve Nilüfer İlçesinin Yıllara Göre Erkek Cinsiyete Özel Ölüm Hızı (Binde)^{36*}

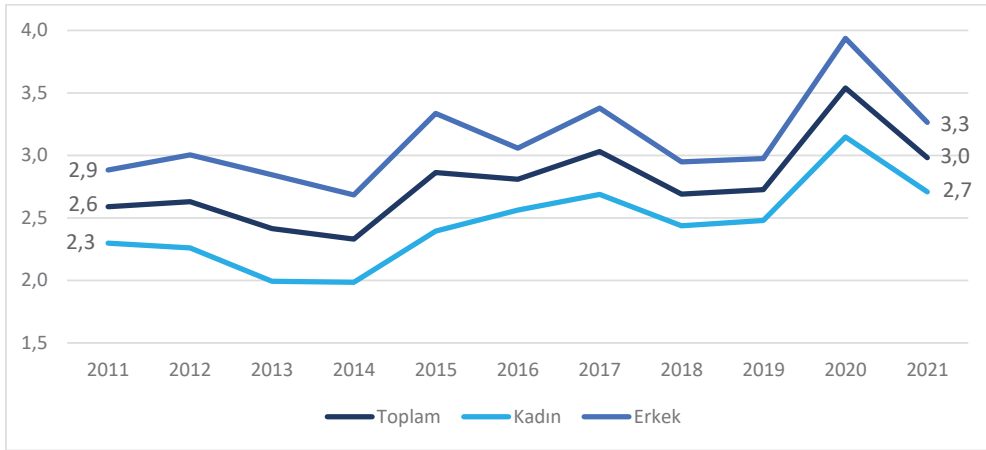
Erkeklerde de hem kadınlar hem de tüm nüfusun ölüm hızlarına benzer bir patern bulunmakta olup 10 yıl içinde Nilüfer, Bursa ili ve Türkiye ortalamasının sürekli olarak altında olmuş ve 10 yılın sonunda ölüm hızlarında azalma görülmüştür (Şekil 21).

Şekil 22. Bursa ve İlçelerinin Erkek Cinsiyete Özel Ölüm Hızı (Binde) (2019)³⁶

Erkeklerde ölüm hızlarında kadınlara kıyasla ilçeler arasında daha belirgin farklar bulunduğu görülmektedir. Nilüfer ilçesi, Bursa ilçeleri arasında erkek cinsiyete özel ölüm hızının en düşük olduğu ilçedir (Şekil 22).

*Bursa'nın cinsiyete özel ölüm hızı TÜİK - İkametgaha Yerine Göre Ölüm Sayısı, erkek cinsiyette olan ölümlerin TÜİK Bursa erkek nüfusuna bölünmesiyle elde edilmiştir. İlçelere ilişkin cinsiyete özel ölüm hızları TÜİK - İlçelere Göre Ölüm Sayıları, erkek cinsiyette olan ölümlerin TÜİK ilçe erkek nüfuslarına bölünmesiyle elde edilmiştir.

Şekil 23. Nilüfer İlçesi Defin Verilerine Göre Yıllar İçinde Kaba ve Cinsiyetlere Özel Ölüm Hızları (Binde)^{35*}

Defin verilerine göre hem kadınlarda hem de erkeklerdeki ölüm hızı TÜİK verilerine kıyasla daha düşüktür. Kadın cinsiyetin ölüm hızı TÜİK verilerinde olduğu gibi erkek cinsiyeti ölüm hızından daha düşüktür. Yıllar içindeki değişim değerlendirildiğinde Nilüfer ilçesi cinsiyete özel ölüm hızlarının, kaba ölüm hızına benzer şekilde 2020 yılında belirgin şekilde arttığı ve 2021 yılında da 2019 yılından daha yüksek olduğu görülmektedir (Şekil 23).

1.2.4 Fazladan Ölümler

Fazladan Ölüm; belirli bir popülasyonda belirli bir dönemde normalden sapan olağandışı bir ölüm artışını gösteren bir göstergedir³⁷. Ülkelerin farklı test stratejileri, yalancı negatiflikler, test yaptırmama gibi birçok nedene bağlı olarak tespit edilemeyen COVID-19 vakalarının ölümleri ve COVID-19'un dolaylı olarak etkilediği diğer nedenlere bağlı ölümleri de kapsıyor olduğundan, döneme ilişkin fazladan ölüm hesapları, pandeminin ölümler üzerindeki etkisinin daha doğru şekilde anlaşılmasına yardımcı olmaktadır³⁸.

Ölümlere ilişkin TÜİK tarafından sağlanan resmi veriler en güncel 2019 yılına kadar elde edilebilmektedir. 2019'un sonlarında başlayan ve 2020 yılından itibaren tüm dünyayı sarsan COVID-19 pandemisinin ölümler üzerindeki etkilerini bu yıllara ait veriler yayımlanmadığından TÜİK verileri üzerinden değerlendirmek mümkün değildir.

Nilüfer Belediyesi defin verileri 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin ölümleri barındırdığından bu veriler üzerinden fazladan ölüm hesaplanabilmektedir. 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin hesaplanan fazladan ölümlere ilişkin hesaplamalar Tablo 13'te verilmiştir.

*Defin verilerine göre hesaplanan cinsiyete özel ölüm hızları Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü kadın ve erkek defin verileri ile TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Nilüfer kadın ve erkek nüfusu verilerinin bölünmesi ile hesaplanmıştır.

Tablo 13. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Pandemi Öncesi Son 5 Yıla (2015-2019) Kıyasla Nilüfer İlçesi 2020 ve 2021 Yılları P Skoru, Fazladan Ölüm Sayısı ve Fazladan Ölüm Hızı³⁵

Yaş Grubu	Ölüm Sayısı			P Skoru (%) *		Fazladan Ölümler [†]		Fazladan Ölüm Hızı (Binde) [‡]	
	2015-2019 Ortalaması	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
0-14	8,6	2	4	23,3	46,5	-6,6 (GA: -7,9 - -5,3)	-4,6 (GA: -5,9 - -3,3)	-0,07	-0,04
15-44	43,8	54	52	123,3	118,7	10,2 (GA: 8,6 - 11,8)	8,2 (GA: 6,6 - 9,8)	0,04	0,03
45-64	200	232	251	116,0	125,5	32,0 (GA: 25,9 - 38,1)	51 (GA: 44,9 - 57,1)	0,28	0,43
65+	950,8	1426	1238	150,0	130,2	475,2 (GA: 456,1 - 494,3)	287,2 (GA: 268,1 - 306,3)	12,80	7,16
Nilüfer Ölümler	1210	1716	1546	141,8	127,8	506,0 (GA: 486,2 - 525,8)	336,0 (GA: 316,2 - 355,8)	1,04	0,65

Nilüfer ilçesinde gerçekleşen fazladan ölümler hesaplandığında (Tablo 13) 2020 yılında 506,0 (GA: 486,2 - 525,8) fazladan ölüm gerçekleştiği tahmin edilmiştir. 2020 yılı için hesaplanan fazladan ölümler değerlendirildiğinde 0-14 yaşında gerçekleşen fazladan ölümlerin hem kaba hesabı hem de güven aralığının negatif çıkması bu yaş grubunda ölümlerin normale kıyasla daha az gerçekleştiğini göstermektedir. Diğer yaş gruplarının tamamında 2020 yılında fazladan ölüm gerçekleştiği ve en çok fazladan ölümün 65 ve üzeri yaşta olduğu görülmüştür. 2021 yılında 336,0 (GA: 316,2 - 355,8) fazladan ölüm gerçekleştiği hesaplanmıştır. 2020 yılına benzer şekilde 2021 yılında da 0-14 yaş grubunda 5 yıl ortalamasına kıyasla daha az ölüm olduğu ve diğer yaş gruplarının tamamında fazladan ölümlerin olduğu, en yoğun kısmının 65 ve üzeri yaşta olduğu görülmüştür. Gerçekleşen ölüm sayısı ve 5 yıllık ortalamanın oranlanmasıyla hesaplanan P skorlarına bakıldığında her iki yılda da ölümlerin arttığı ve sırasıyla 1,4 ve 1,3 katına çıktığı görülebilmektedir.

Tablo 14. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Pandemi Öncesi Son 5 Yıla (2015-2019) Kıyasla Nilüfer İlçesi 2020 ve 2021 Yılları Fazladan Ölümler – Kadınlarda*

Yaş Aralığı	2020 Yılı Fazladan Ölümler [†]	2021 Yılı Fazladan Ölümler [†]
0-14	-3,2 (GA: -2,5 - -3,9)	-2,2 (GA: -2,9 - -1,5)
15-44	6,0 (GA: 5,4 - 6,6)	7,0 (GA: 6,4 - 7,6)
45-64	10,6 (GA: 6,3 - 14,9)	29,6 (GA: 25,3 - 33,9)
65+	212,4 (GA: 223,0 - 201,8)	135,4 (GA: 124,8 - 146,0)
Nilüfer Tüm Yaşlar	224,8 (GA: 212,5 - 237,1)	168,8 (GA: 156,6 - 181,1)

Nilüfer ilçesinde kadınlarda gerçekleşen fazladan ölümler hesaplandığında (Tablo 14) 2020 yılında 224,8 (GA: 212,5 - 237,1) fazladan ölüm gerçekleştiği görülmüştür. 2020 yılı için hesaplanan fazladan ölümler değerlendirildiğinde 0-14 yaşında ölümlerin 2015-2019

*P skoru, Raporlanan ve öngörülen ölüm sayısı arasındaki yüzde farkı olarak aşırı ölüm oranı'dır.¹⁹⁴

P skoru= [(Raporlanan Ölümler – Beklenen Ölümler)/Beklenen Ölümler] X 100 formülü ile hesaplanmıştır. Bu hesapta geçen "Beklenen Ölümler" pandemiden önceki 5 yılda gerçekleşen ölümlerin ortalaması olarak hesaplanmıştır.

[†]Fazladan Ölümler; 2015-2019 yıllarında gerçekleşen ölümlerin ortalamasının 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleşen ölümlerden çıkartılmasıyla bulunmuştur. Güven aralığı; Excel uygulaması üzerinden alfa 0,5 alınarak ve 2015-2019 yıllarındaki ölümlerin standart sapması kullanılarak hesaplanmıştır.

[‡]Fazladan ölüm hızı; hesaplanan fazladan ölümlerin TÜİK Nilüfer nüfusuna bölünmesiyle hesaplanmıştır.

yılları ortalamasına kıyasla daha az olduğu görülmüştür. Diğer yaş gruplarının tamamında 2020 yılında fazladan ölüm gerçekleştiği ve en çok fazladan ölümün 65 ve üzeri yaş grubunda olduğu görülmüştür. 2021 yılında 168,8 (GA: 156,6 - 181,1) fazladan ölüm gerçekleştiği hesaplanmıştır. 2021 yılında da ölümlerde yaş gruplarında benzer değişiklikler görülmüştür.

Tablo 15. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Pandemi Öncesi Son 5 Yıla (2015-2019) Kıyasla Nilüfer İlçesi 2020 ve 2021 Yılları Fazladan Ölümler – Erkeklerde³⁵

Yaş Aralığı	2020 Yılı Fazladan Ölümler*	2021 Yılı Fazladan Ölümler*
0-14	-3,0 (GA: -3,8 - -2,2)	-2,0 (GA: -2,8 - -1,2)
15-44	4,2 (GA: 2,1 - 6,3)	1,2 (GA: -0,9 - 3,3)
45-64	21,4 (GA: 17,8 - 25,0)	21,4 (GA: 17,8 - 25,0)
65+	262,2 (GA: 253,5 - 272,1)	151,8 (GA: 142,5 - 161,1)
Nilüfer Tüm Yaşlar	281,2 (GA: 271,3 - 291,1)	167,2 (GA: 157,3 - 177,1)

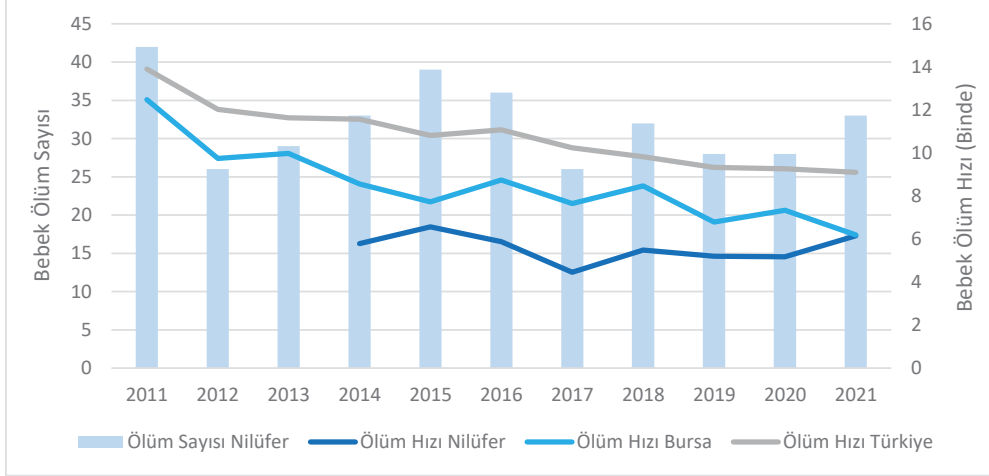
Nilüfer ilçesinde erkeklerde gerçekleşen fazladan ölümler hesaplandığında (Tablo 15) 2020 yılında 281,2 (GA: 271,3 - 291,1) fazladan ölüm gerçekleştiği görülmüştür. 2020 yılı için hesaplanan fazladan ölümler değerlendirildiğinde 0-14 yaşında ölümlerin 5 yıl ortalamasına kıyasla daha az olduğu görülmüştür. Diğer yaş gruplarının tamamında 2020 yılında fazladan ölüm gerçekleştiği ve en çok fazladan ölümün 65 ve üzeri yaşında olduğu görülmüştür. 2021 yılında 167,2 (GA: 157,3 - 177,1) fazladan ölüm gerçekleştiği hesaplanmıştır. 2021 yılında 0-14 yaş grubunda ölümlerin ortalamaya kıyasla az olduğu ve 15-44 yaş grubunda ise hesaplanan güven aralığının 0'ı barındırıyor olmasından da anlaşılabileceği gibi bu yaş grubunda ölümler 2015-2019 yılları ortalamasından anlamlı şekilde farklı bulunmamıştır. Diğer yaş gruplarında fazladan ölüm hesaplanmış ve 65 yaş ve üzeri grubunda daha fazla olduğu görülmüştür.

Birçok ülke verileri³⁸⁻⁴¹ ve Türkiye'de bazı illere yönelik çalışmalar⁴²⁻⁴⁴ COVID-19 pandemisi sürecinde ölümlerin arttığını göstermektedir. Bursa Büyükşehir Belediyesi ölüm kayıtları üzerinden yapılan bir çalışmada⁴⁴ Bursa'da 2020 yılında 20,771 ölüm olduğu ve kaba ölüm hızının 6,7 olduğu görülmektedir. 2015-2019 yılları ortalamasına göre hesaplanan fazladan ölümler 5390 (95% GA: 4525-6256) olarak bulunmuştur. Aynı çalışmaya göre 2020 yılında Bursa genelinde kadınların ölüm hızlarının binde 5,4 olduğu ve erkeklerde ise bu hızın binde 7,6 olduğu hesaplanmıştır. 2015-2019 ortalamasına göre kadınlarda 2041 (%95 GA: 1677-2425) ve erkeklerde 3355 (%95 GA: 2966-3797) fazla ölüm olduğu hesaplanmıştır. Bu çalışmada, Nilüfer ilçesine benzer şekilde 65 yaş ve üzeri yaşta fazladan ölümün en fazla olduğu ve 0-14 yaş grubunda ölümlerin azaldığı görülmüştür.

*Fazladan Ölümler; 2015-2019 yıllarında gerçekleşen ölümlerin ortalamasının 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleşen ölümlerden çıkartılmasıyla bulunmuştur. Güven aralığı; Excel uygulaması üzerinden alfa 0,5 alınarak ve 2015-2019 yıllarındaki ölümlerin standart sapması kullanılarak hesaplanmıştır.

1.2.5 Bebek Ölümleri

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü verilerine göre⁴⁵ Nilüfer ilçesinde gerçekleşen bebek ölümlerinin Bursa ve Türkiye ile kıyaslanması Şekil 24'te verilmiştir.

Şekil 24. İl Sağlık Müdürlüğü Verilerine Göre Nilüfer İlçesi Bebek Ölümü Sayısı ve Bebek Ölüm Hızının Yıllara Göre Değişimi, Bursa ve Türkiye TÜİK Verileriyle Karşılaştırılması.^{45*}

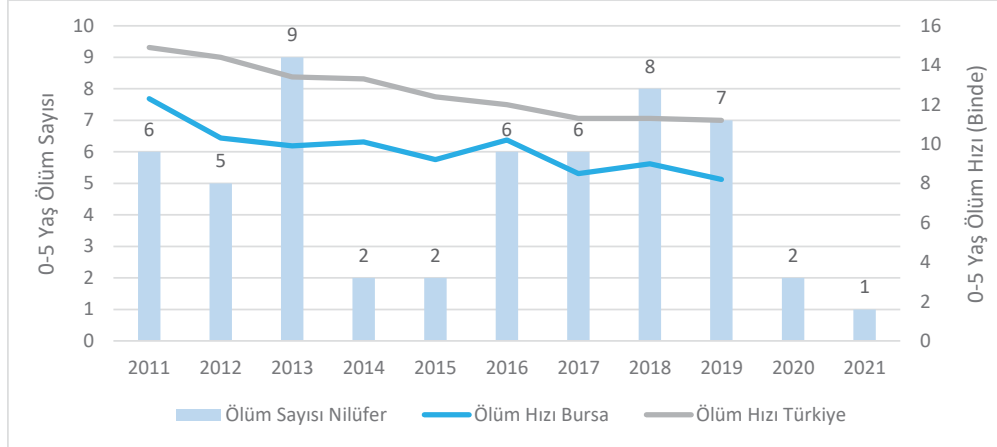
Nilüfer ilçesinde bebek ölüm hızı 2021’de Türkiye’den daha azdır fakat Bursa ile aynı seviyeye gelmiştir. Nilüfer ilçesinde bebek ölüm hızının 2017’den beri genel anlamda artma eğiliminde olduğu ve binde 4,5’ten 2021’de binde 6,2’ye yükseldiği görülmektedir (Şekil 24). Bu durumun Türkiye ve Bursa’dan farklı olması da dikkat çekicidir. Nilüfer ilçesinde bebek ölümlerinin ayrıntılı bir biçimde incelenmesi, nedenlerinin ortaya konulması ve yıllar içinde ana-çocuk sağlığı hizmetleri ile kadın sağlığı hizmet göstergelerinin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Nilüfer ilçesinde bebek ölüm hızında artışa neden olan faktörlerin tespiti ve müdahalesi ilerleyen yıllarda ölümlerin artmasını engellemek için yapılması gereken önemli bir girişimdir.

* Bursa İl Sağlık Müdürlüğü tarafından Ölüm Bildirim Sisteminde (ÖBS) “...verilerin ölümün meydana geldiği adrese göre listelenebildiği...” uyarısıyla birlikte verilmiştir bebek ölümleri verisi. Nilüfer ilçesindeki bebek ölüm hızı il sağlık müdürlüğünden alınan bebek ölüm verilerinin TÜİK’te bulunan doğum sayısına bölünmesiyle hesaplanmıştır. Bursa ve Türkiye bebek ölüm hızları TÜİK Ölüm İstatistikleri – Bebek Ölüm Hızı (binde) veritabanından alınmıştır.

1.2.6 5 Yaş Altı Çocuk Ölümleri

Nilüfer Defin Hizmeti verilerine göre beş yaş altı çocuk ölümlerinin Türkiye ve Bursa'daki ölümlerle kıyaslanması Şekil 25'te verilmiştir.

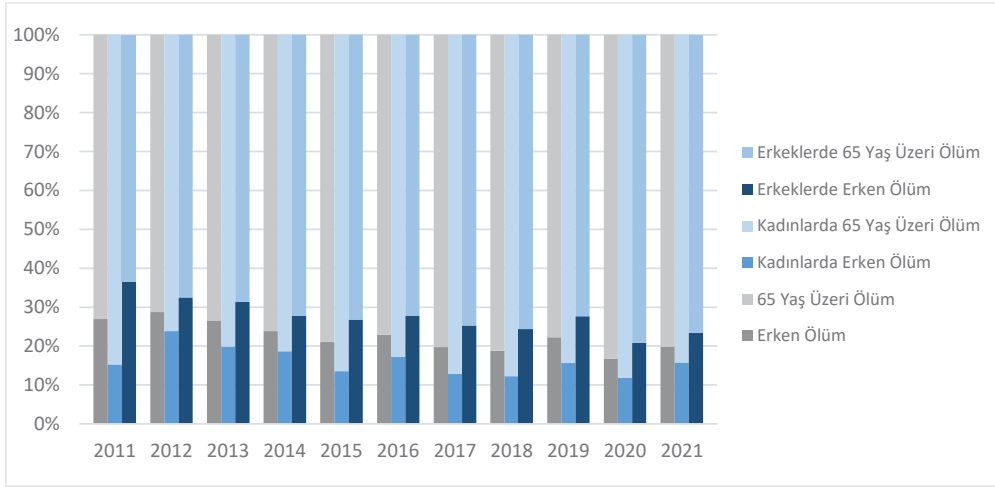
Şekil 25. Nilüfer İlçesi Defin Verilerine Göre Nilüfer İlçesi 0-5 Yaş Çocuk Ölümü Sayısı ve 0-5 Yaş Ölüm Hızının (Bursa ve Türkiye) TÜİK Verileriyle Karşılaştırılması.^{46*}

Şekil 25'te görüldüğü gibi, Nilüfer defin verilerinde 0-5 yaş ölüm sayısı eksiktir. İl Sağlık Müdürlüğü'nden elde edilen verilerde yer alan bebek ölümlerinin (Şekil 24) Nilüfer defin verilerinde yer almadığı anlaşılmaktadır. Başka bir kaynaktan da 5 yaş altındaki çocuk ölüm sayısı elde edilemediğinden, Nilüfer'de 0-5 yaş ölüm hızının değerlendirilmesi mümkün olmamaktadır. Bursa'da 2011-2019 yılları arasında 5 yaş altı çocuk ölüm hızında azalma gözlenmektedir.

1.2.7 Erken Ölümler

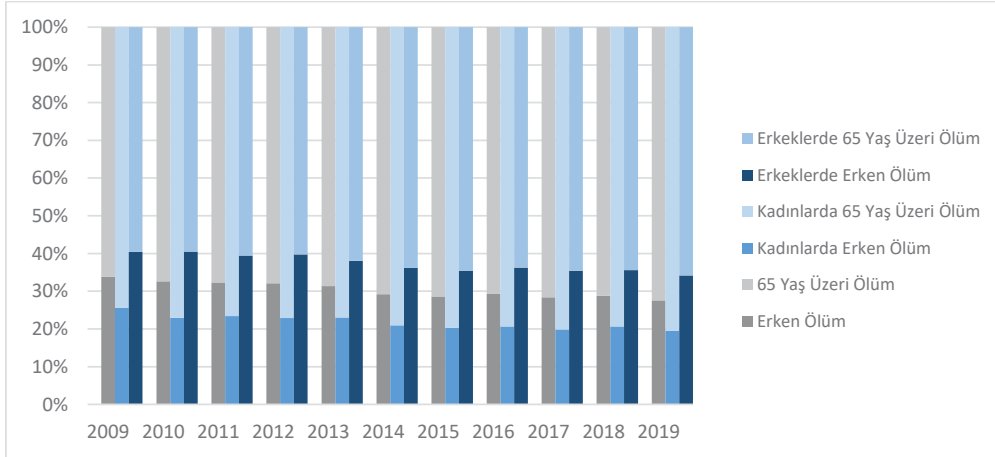
Nilüfer Belediyesi defin verilerinde çocuk yaşlara ait ölümlerin belirgin derecede az olduğu görülmektedir bu nedenle dikkatle değerlendirilmesi gereken erken ölümlere ilişkin bilgiler Şekil 26'da verilmiştir. 65 yaşından önce yaşamını yitirenler, erken ölüm olarak değerlendirilmiştir.

* Nilüfer ilçesine ait 5 yaş altı ölüm hızı; Nilüfer Defin Hizmeti verilerine göre 0-5 yaş altı çocuk ölümleri ve bu ölümlerin TÜİK Doğum İstatistikleri – İlçelere Göre Doğum Sayısı verilerinden Nilüfer'e ait doğum sayısı kullanılarak hesaplanmıştır, Bursa ve Türkiye beş yaş altı ölüm hızları TÜİK Ölüm İstatistikleri – Beş Yaş Altı Ölüm Hızı (binde) veritabanından alınmıştır.

Şekil 26. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Ölümler İçinde Yıllara Göre Erken Ölümler ve 65 Yaş Üzeri Ölümlerin Payı (%)^{46*}

Ölümlerin gerçekleştiği yaşlara göre değerlendirme yapıldığında 2021 yılında ölenlerin %19,9'unun, kadın ölümlerinin %15,7'sinin, erkek ölümlerinin ise %23,4'ünün 65 yaş öncesi (erken ölüm) gerçekleştiği görülmektedir. Yıllar içinde değerlendirildiğinde erken ölümlerin oranının hem tüm ölümlerde hem de cinsiyetlerde azaldığı görülmektedir (Şekil 26).

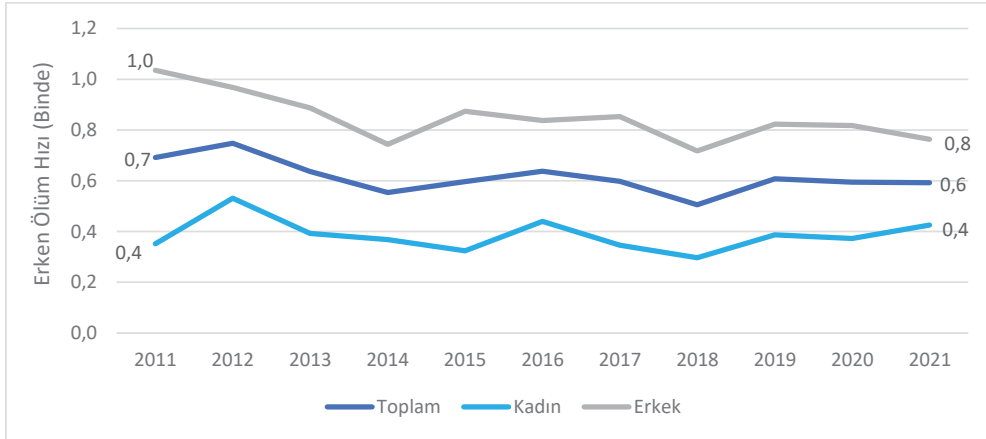

Şekil 27. Bursa'da TÜİK Verilerine Göre Ölümler İçinde Yıllara Göre Erken Ölümler ve 65 Yaş Üzeri Ölümlerin Payı (%)³¹

TÜİK verileri kullanılarak hesaplanan Bursa'daki erken ölümlerin oranlarına ilişkin bilgiler Şekil 27'da verilmiştir. Bu bilgilere göre değerlendirme yapıldığında Bursa'da 2019

*Nilüfer Belediyesi Defin verilerinde çocuk yaşlara ait ölümlerin belirgin derecede az olduğu görülmektedir, bu nedenle hesaplanan erken ölümlerin gerçekte olduğundan daha az olabileceği düşünülmektedir.

yılında ölenlerin %27,6'sının, kadın ölümlerinin %19,5'inin, erkek ölümlerinin ise %34,2'sinin 65 yaş öncesi (erken ölüm) gerçekleştiği görülmektedir. Yıllar içinde değerlendirildiğinde erken ölümlerin oranının hem tüm ölümlerde hem de cinsiyetlerde Nilüfer'e benzer şekilde azaldığı görülmektedir. Nilüfer ilçesi bu veriler ile karşılaştırıldığında, erken ölümlerin tüm ölümlerdeki payının her iki cinsiyette de daha az olduğu görülebilmektedir. Fakat bu durumun defin verilerinde çocuk ölümlerine ait eksiklikler bulunmasına bağlı olabileceği de akıldan çıkartılmamalıdır.

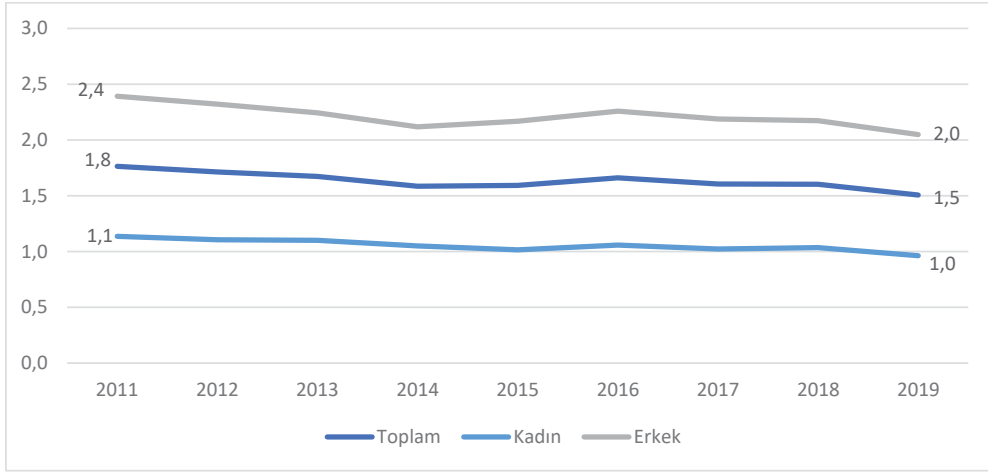

Şekil 28. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre Erken Ölüm Hızı (Binde)^{46*}†

Nilüfer Defin verilerine göre 65 yaş altı ölümlerin tüm nüfusa bölünmesiyle elde edilen erken ölüm hızları Şekil 28'de verilmiştir. Erken ölüm hızının yıllara göre değişikliği incelendiğinde kadınlarda 2018 sonrasında artış eğilimi dikkat çekmektedir.

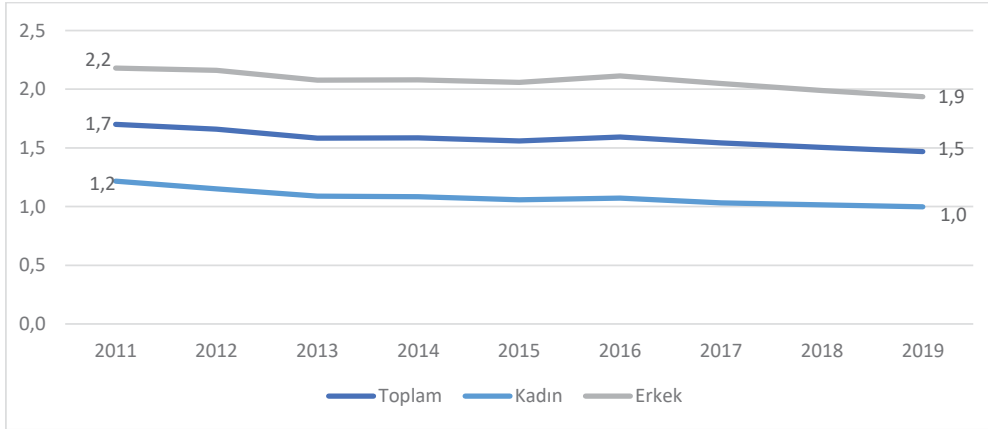
*Nilüfer Belediyesi Defin verilerinde çocuk yaşlara ait ölümlerin belirgin derecede az olduğu görülmektedir bu nedenle hesaplanan erken ölümlerin gerçekte olduğundan daha az olabileceği düşünülmektedir.

†Erken Ölüm Hızı: (65 Yaş Altı Ölüm/Tüm Nüfus) X 1000 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 29. Bursa TÜİK Verilerine Göre Erken Ölüm Hızı (Binde)^{31*}

Bursa'da erken ölüm hızı değerlendirildiğinde her iki cinsiyette de ölüm hızlarının azaldığı görülmektedir (Şekil 29).

Şekil 30. Türkiye TÜİK Verilerine Göre Erken Ölüm Hızı (Binde)^{31*}

Türkiye'deki erken ölüm hızlarının değişimi Bursa'ya benzerdir. 2019 yılındaki erken ölüm hızının da Bursa ile aynı olduğu görülmektedir (Şekil 30).

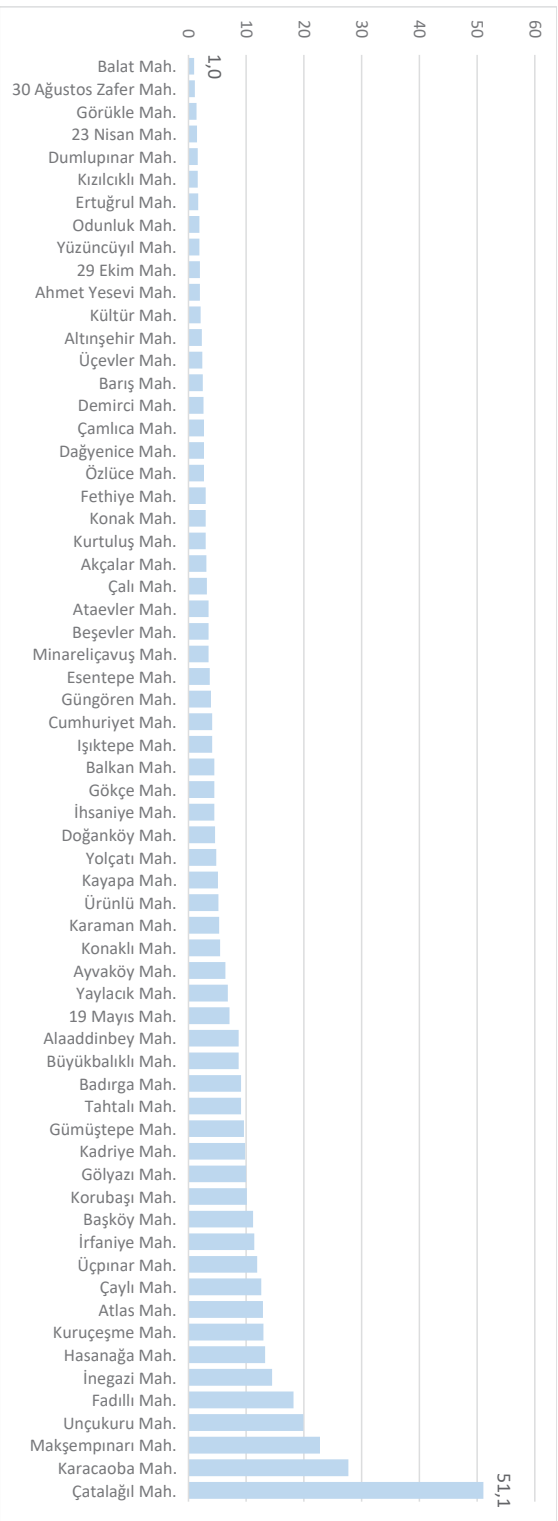
* Erken Ölüm Hızı: (65 Yaş Altı Ölüm/Tüm Nüfus)*1000 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 16. Mahallelerin Yıllara Göre Erken Ölüm Hızları (Binde)^{46*}

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
19 Mayıs Mah.	-	-	0,0	0,7	1,1	3,1	3,4	5,3	3,4	8,4	7,1
23 Nisan Mah.	-	-	0,0	0,8	1,3	1,0	1,1	1,0	1,1	1,6	1,5
29 Ekim Mah.	-	-	0,1	1,1	1,5	1,3	1,6	1,6	1,6	2,1	2,0
30 Ağustos Zafer Mah.	11,6	6,5	3,2	0,8	0,0	2,6	3,0	0,0	1,7	0,8	1,1
Ahmet Yesevi Mah.	2,5	0,5	1,0	1,6	1,3	2,4	1,3	1,7	1,2	2,4	2,0
Akçalar Mah.	6,7	5,2	4,5	5,9	5,6	7,3	6,1	5,4	3,1	4,5	3,1
Alaaddinbey Mah.	1,3	5,4	4,1	10,6	9,4	7,6	8,7	3,8	3,6	7,0	8,7
Altınşehir Mah.	2,1	1,4	1,9	1,7	1,6	2,0	1,9	1,6	2,2	2,0	2,3
Ataevler Mah.	3,2	3,4	3,3	3,0	3,1	4,0	5,1	2,9	2,4	3,5	3,5
Atlas Mah.	0,0	0,0	3,2	0,0	3,6	14,7	7,0	13,0	2,5	5,0	12,9
Ayvaköy Mah.	0,0	0,0	0,0	13,2	6,5	22,2	14,9	14,2	6,7	13,4	6,4
Badırğa Mah.	0,0	0,0	2,7	8,4	0,0	14,5	2,9	8,8	15,0	11,6	9,1
Balat Mah.	1,5	1,9	1,4	0,4	1,2	1,3	1,2	1,1	1,1	1,7	1,0
Balkan Mah.	0,0	0,0	1,5	2,2	4,9	4,6	7,4	3,8	5,3	5,9	4,5
Barış Mah.	1,9	2,6	2,2	1,9	2,9	3,0	3,0	4,0	3,6	3,7	2,5
Başköy Mah.	3,4	7,3	3,8	7,1	22,7	4,0	17,1	14,6	15,0	22,4	11,2
Beşevler Mah.	3,0	2,4	2,3	2,0	2,5	2,8	3,2	2,2	3,0	3,9	3,5
Büyükbalıklı Mah.	6,4	0,0	6,2	12,5	2,3	2,2	4,4	4,3	6,6	12,9	8,7
Cumhuriyet Mah.	2,5	2,9	1,6	2,6	2,6	3,3	3,3	2,7	3,4	4,4	4,1
Çalı Mah.	4,1	3,8	4,7	5,0	2,2	3,8	3,5	2,7	3,9	4,5	3,2
Çamlıca Mah.	1,5	1,4	2,1	2,2	1,9	1,9	2,5	1,8	2,5	2,5	2,7
Çatalağlı Mah.	0,0	0,0	0,0	0,0	14,8	5,2	29,7	14,4	25,3	19,9	51,1
Çaylı Mah.	0,0	0,0	0,0	8,6	11,4	0,0	3,0	14,7	12,3	9,4	12,6
Dağyenice Mah.	0,0	0,0	3,6	7,1	17,7	0,0	3,3	6,3	0,0	15,0	2,7
Demirci Mah.	3,7	4,2	1,9	1,5	2,4	3,3	1,8	2,3	1,5	3,0	2,6
Doğanköy Mah.	0,0	0,0	0,5	3,1	4,1	1,5	1,9	2,4	3,4	4,7	4,6
Dumlupınar Mah.	1,0	0,5	1,4	1,2	1,0	1,4	1,7	1,2	1,3	2,5	1,6
Ertuğrul Mah.	1,1	1,2	3,4	1,2	1,8	0,9	1,6	0,9	1,2	1,7	1,7
Esen-tepe Mah.	2,9	3,1	2,5	1,8	3,5	3,7	4,1	1,9	3,3	3,7	3,7
Fadıllı Mah.	0,0	0,0	2,4	0,0	14,9	5,1	7,6	25,2	23,3	12,9	18,2
Fethiye Mah.	2,5	2,9	2,6	2,3	2,7	3,2	2,3	2,7	2,4	4,2	3,0
Gökçe Mah.	0,0	6,6	4,3	4,3	4,5	4,3	8,8	2,2	2,3	4,5	4,5
Gölyazı Mah.	7,8	7,8	7,3	8,2	11,1	13,4	12,2	8,7	11,7	9,0	10,0
Görükle Mah.	5,2	4,8	3,4	3,2	1,8	1,5	2,0	1,7	1,5	2,1	1,4
Gümüştepe Mah.	7,1	5,6	11,9	5,6	4,0	5,5	6,4	2,4	8,2	7,2	9,6
Güngören Mah.	0,0	0,0	1,9	1,9	11,8	3,9	7,9	13,7	7,9	5,9	3,9
Hasanağa Mah.	16,4	13,9	10,1	11,3	16,0	7,7	12,3	13,5	12,4	13,8	13,3
İşiktepe Mah.	3,4	3,7	4,8	2,0	5,5	3,0	3,7	3,7	3,7	3,9	4,1
İhsaniye Mah.	2,9	3,1	2,6	3,0	3,7	3,7	3,8	4,2	3,7	5,0	4,5
İnegazi Mah.	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	0,0	16,4	7,3	12,4	13,4	14,5
İrfaniye Mah.	0,8	3,4	6,0	8,5	6,8	8,7	9,7	8,8	8,7	6,9	11,4
Kadriye Mah.	0,0	0,0	0,0	9,1	0,0	10,1	10,8	22,7	36,1	34,1	9,8
Karacaoba Mah.	0,0	0,0	4,0	4,0	16,3	3,9	7,7	9,7	3,4	10,2	27,7
Karaman Mah.	3,4	4,2	3,3	3,2	5,4	3,5	4,6	5,3	4,1	5,9	5,3
Kayapa Mah.	2,4	4,8	10,2	5,4	10,6	5,9	6,9	9,3	3,8	8,5	5,1
Kızılıklı Mah.	0,0	0,0	0,2	0,8	0,5	0,2	0,7	0,8	1,4	1,6	1,6
Konak Mah.	2,1	2,1	2,2	2,2	1,8	2,7	3,0	2,5	2,8	3,6	3,0
Konaklı Mah.	0,0	0,0	0,9	4,6	5,4	6,2	6,3	6,2	11,5	6,3	5,5
Korubaşı Mah.	0,0	0,0	0,0	3,4	7,0	10,7	11,0	10,5	3,5	35,7	10,1
Kurtuluş Mah.	2,2	1,5	7,1	2,0	3,3	1,2	3,0	3,2	2,1	3,5	3,0
Kuruçeşme Mah.	0,0	0,0	0,0	0,0	13,7	0,0	40,0	44,0	35,7	12,8	13,0
Kültür Mah.	1,4	1,5	1,1	1,3	1,4	2,1	1,9	1,9	1,7	2,2	2,1
Makşempınarı Mah.	4,7	4,7	0,0	0,0	0,0	4,1	15,9	11,0	15,0	15,0	22,8
Minareliçavuş Mah.	2,4	2,9	3,1	3,0	13,9	3,6	3,1	4,6	2,4	2,2	3,5
Odunluk Mah.	1,4	1,6	3,2	1,3	3,1	1,9	2,2	0,7	2,5	2,5	1,9
Özlüce Mah.	7,0	11,1	5,9	8,5	9,0	9,3	10,5	7,1	5,5	4,6	2,7
Tahtalı Mah.	0,0	2,5	0,0	4,1	3,2	9,0	5,7	10,6	4,1	12,4	9,1
Unçukuru Mah.	0,0	0,0	0,0	8,3	12,4	16,1	4,3	8,3	3,9	19,4	19,9
Üçevler Mah.	2,2	1,5	1,1	1,2	1,7	2,0	2,5	2,3	2,0	2,5	2,4
Üçpınar Mah.	0,0	0,0	0,0	13,3	14,3	13,3	28,2	12,3	0,0	11,8	11,9
Ürünü Mah.	5,1	4,6	3,6	3,5	5,4	8,1	6,6	5,0	4,1	8,6	5,2
Yaylacık Mah.	0,0	1,4	1,9	2,3	6,7	7,6	7,6	3,9	8,2	10,0	6,8
Yolçatı Mah.	0,3	0,3	0,6	2,5	4,0	3,8	3,6	3,0	4,4	5,1	4,8
Yüzüncüyıl Mah.	1,2	1,7	1,5	1,1	1,6	1,7	2,3	2,3	2,1	2,9	1,9

*Nilüfer Belediyesi Defin verilerinde çocuk yaşlara ait ölümlerin belirgin derecede az olduğu görülmektedir bu nedenle hesaplanan erken ölümlerin gerçekte olduğundan daha az olabileceği düşünülmektedir.

†Erken Ölüm Hızı: (65 Yaş Altı Ölüm/Tüm Nüfus) X 1000 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 31. Nilüfer Belediyesi Defin Verilerine Göre 2021 Yılında Mahallelerin Erken Ölüm Hızı (Binde)^{46}**

Nilüfer İlçesi mahallelerinin 2021 yılındaki erken ölüm hızlarının birbirinden çok farklı olduğu gözlemlenmektedir (Tablo 16). Çatalağıl, Karacaoba, Makşempanarı, Unçukuru, Fadılî erken ölüm hızı açısından en yüksek ölüm hızına sahip olan mahalleler iken Balat, 30 Ağustos Zafer, Görükle, 23 Nisan ve Dumlupınar Mahalleleri en düşük erken ölüm hızına sahiptir (Şekil 31). Önümüzdeki yıllarda ölüm kayıtlarının titizlikle ele alınması ve erken ölümlerin izlenerek kök nedenlerinin ortaya çıkartılması, kaçınılmaz ölümli azaltılabilir.

^{**} Nilüfer Belediyesi Defin verilerinde çocuk yaşlara ait ölümlerin belirgin derecede az olduğu görülmektedir bu nedenle hesaplanan erken ölümlerin gerçekte olduğundan daha az olabileceği düşünülmektedir.

[†] Erken Ölüm Hızı: (65 Yaş Altı Ölüm/Tüm Nüfus) X 1000 olarak hesaplanmıştır.

1.3 Engellilik

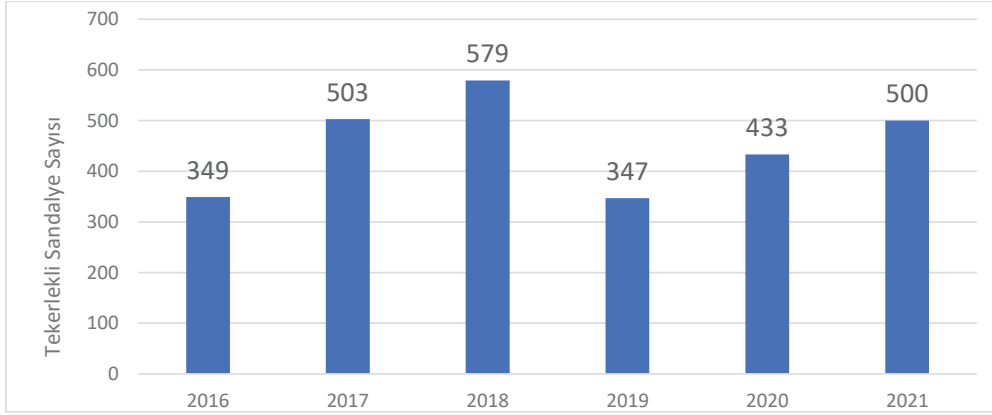
Engellilik ile ilgili kavramlar 1981 yılında DSÖ tarafından⁴⁷ üç temel başlıkta sıralanmış;

- Özürlülük (impairment), kişinin fizyolojik, psikolojik, anatomik yapı ya da işlevlerindeki herhangi bir eksiklik ya da anormallik,
- Sakatlık (disability), özürlülük sonucu oluşan ve normal bir insanın başarı ile sonuçlandırabileceği herhangi bir aktiviteyi gerçekleştirmede ortaya çıkan bir eksiklik ya da sınırlama,
- Engellilik (handicap), yaşa, cinsiyete, sosyal ve kültürel etkenlere bağlı olarak, özürlülük ve sakatlık sonucu oluşan, o birey için normal olan bir işlevin yerine getirilememesi, tamamlanamaması ya da eksik kalması olarak tanımlanmıştır.

TÜİK tarafından Türkiye genelinde yapılan en son çalışma 2002’de gerçekleştirilen “Türkiye Özürlüler Araştırması”dır⁴⁸. Bu araştırmada⁴⁹ özürlü nüfus oranı %12.29 olarak tanımlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca aylık olarak yayınlanan Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni’nin Ocak 2022 sayısında 2011’de TÜİK tarafından yapılan “Nüfus ve Konut Araştırması” içerisinde tespit edilen engellilik oranları verilmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre, 3 yaş ve üzeri kişilerde en az bir engeli olan nüfusun oranı %6,9 olarak tespit edilmiştir. Bu oran erkeklerde %5,9; kadınlarda ise %7,9 olarak bulunmuştur. Yaş arttıkça en az bir engeli olan nüfus oranının arttığı görülmüştür⁵⁰. Konu hakkında Türkiye geneli sayılara ilişkin bir diğer kaynak alınabilecek araştırma TÜİK tarafından yürütülen 2019 “Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması”dır⁵¹. Bu araştırmaya göre 2-15 yaş arası bireylerin %2,1’i görmede; %2,2’si, işitmede %2,0’i, yürümede %1,4’ü, öğrenmede %1,5’i, konuşmada ise %1,1’i zorluk çekmektedir⁵². 15 yaş üzeri bireylerin %5,8’i görmede; %4,4’ü işitmede %5,4’ü öğrenmede sorun yaşamaktadır. 15 yaş üzerinde herhangi bir yardım almadan ya da yardımcı bir araç kullanmadan yürüyemeyenler %5,5 ve merdiven inip çıkamayanlar %7,9 olarak tespit edilmiştir⁵¹. Türkiye’de engelli nüfusun sayısı hakkında topluma açık bir veri tabanı bulunmamakta ve var olan veri tabanı hizmet almak için devlete başvurmayan ya da engellilik raporu almamış bireyleri kapsamamaktadır. Engelli Sağlık Kurulu Raporlarını esas alan "Ulusal Engelli Veri Sistemi"ne kayıtlı olan engelli sayısı 1.414.643’ü erkek, 1.097.307’si kadın olmak üzere toplam 2.511.950 kişidir⁵⁰. Bu sayı Türkiye 2021 nüfusu ile değerlendirildiğinde, engelli birey oranı yalnızca binde 0,3 olarak tespit edilebilmektedir. Bu oranın hem 2002, hem 2011 hem de 2019’daki TÜİK araştırmalarından belirgin şekilde düşük olması engelli bireylerin büyük çoğunluğunun raporlanmamış ve “Ulusal Engelli Veri Sistemi”ne kayıtlı olmadıklarını düşündürmektedir.

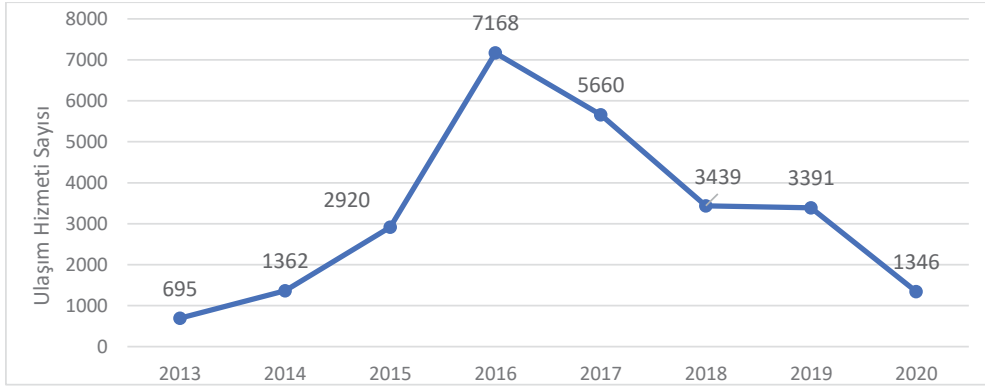
Tüm bu araştırmalardan faydalanılarak Bursa genelinde 2021 yılında 217.199 ile 387.182 Nilüfer ilçesinde ise 35.768 ile 63.761 engelli birey bulunmakta olduğu tahmin edilebilir. Bu konuda bir çalışma yapılarak engelli bireylerin gerçek sayısının bulunması, engelli bireylere yönelik hizmetlerin planlanabilmesi açısından uygun bir yaklaşım olacaktır.

Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü tarafından bakımı ve onarımı yapılan tekerlekli sandalye sayısı Şekil 32’de verilmiştir.

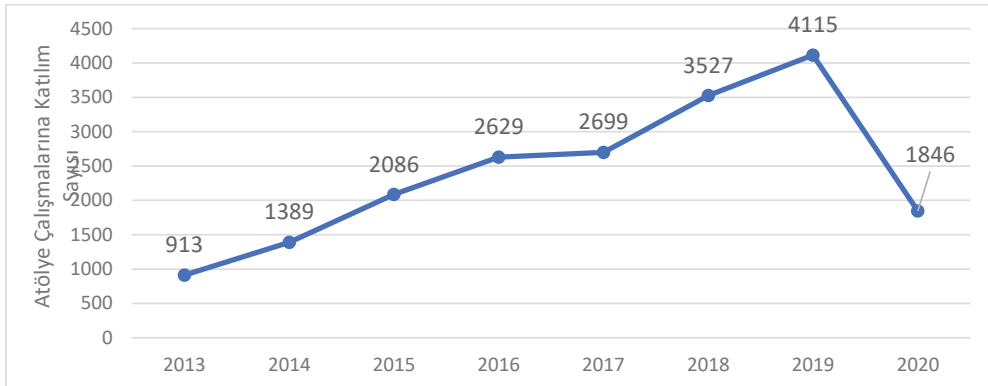
Şekil 32. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü Tarafından Bakımı ve Onarımı Yapılan Tekerlekli Sandalye Sayısı⁵³

Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü tarafından engelli vatandaşlara yönelik verilen ulaşım hizmeti sayısı Şekil 33’te verilmiştir.

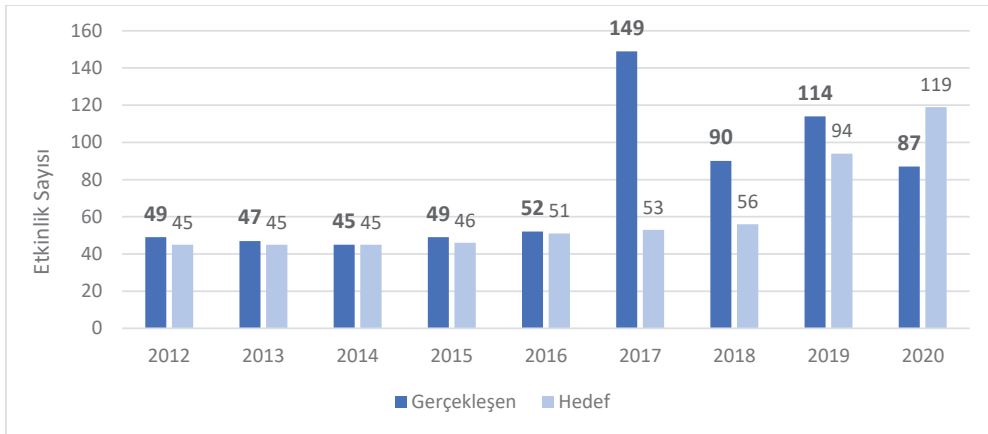
Şekil 33. Engelli Vatandaşlara Yönelik Verilen Ulaşım Hizmeti Sayısı⁵⁴

2020 yılında COVID-19 pandemisi nedeniyle gerçekleşen sokağa çıkma kısıtlamaları kapsamında ulaşım hizmeti talebi sayısı düşmüş olduğundan 2020 yılında bir düşüş gerçekleşmiştir. 2013’ten 2019’a kadar olan süreç değerlendirildiğinde 2016 yılına kadar bu hizmette bir artış görülmesine rağmen 2017 sonrası bir düşüş yaşanmıştır (Şekil 33).

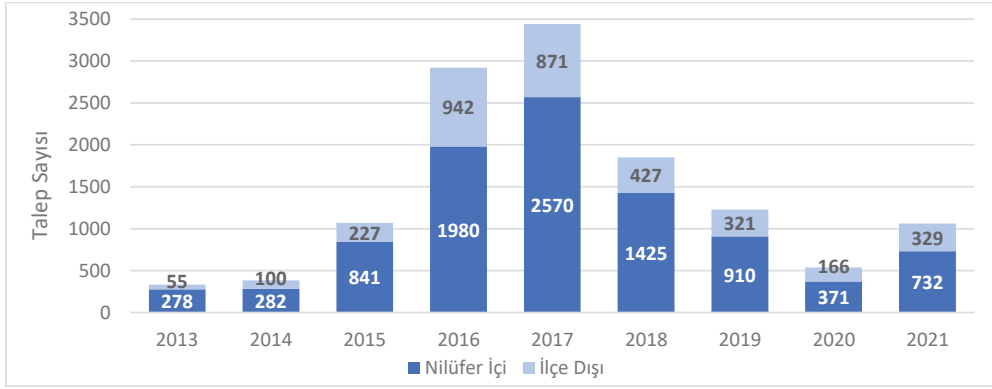
Şekil 34. Engelli Bireylere Yönelik Düzenlenen Atölye Çalışmalarına Katılım⁵⁵

Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü tarafından engelli bireylere yönelik düzenlenen atölye çalışmalarına katılım sayısı Şekil 34'te verilmiştir. 2020 yılında COVID-19 pandemisi nedeniyle toplu etkinliklere yönelik kurallar nedeniyle atölye çalışmalarının yürütülmesinin durdurulması veya katılımlarının sınırlandırılması nedeniyle bir düşüş yaşanmıştır. 2013 ve 2019 yılları arasındaki trend değerlendirildiğinde atölye faaliyetlerine katılımın yıllar içinde artmakta olduğu görülebilmektedir.

Şekil 35. Engelli Birey ve Yakınlarına Yönelik Yapılan Etkinlik Sayısı⁵⁶

Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü tarafından engelli birey ve yakınlarına yönelik yapılan etkinlik sayısı Şekil 35'te verilmiştir. Etkinlik sayıları değerlendirildiğinde 2020 yılında hedefe ulaşılmamasının temel nedeninin COVID-19 pandemisi olduğu belirtilmelidir. 2012'den 2020 yılına kadar olan süreçte 2020 yılı haricinde her yıl hedef olarak planlanan etkinlik sayısı geçilmiştir. Gerçekleşen etkinlik sayısı değerlendirildiğinde ise 2017 yılında en çok etkinliğin yapıldığı dikkati çekmektedir.

Şekil 36. Engelliler Hizmet Birimine Gelen Talep Sayısı⁵⁷

Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü tarafından engelliler hizmet birimine gelen talep sayısı Şekil 36’da verilmiştir. Engelliler hizmet birimine gelen talepler değerlendirildiğinde 2017 yılına kadar bir artış olduğu sonrasında ise bir düşüş yaşandığı görülmektedir. 2020 yılında taleplerin düşük olması, COVID-19 sebebiyle destek ihtiyaçlarının artması beklenen engellilerin, tam tersine daha az başvuruları olduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

SAĞLIK HİZMETLERİ GÖSTERGESİ

2. Sağlık Hizmeti Göstergeleri

2.1 Sağlık Hizmetleri Sunumu

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü ve Bursa Tabip Odası verilerine göre Nilüfer ilçesinde bulunan özel ve kamuya ait sağlık kurumları Tablo 17’de sunulmaktadır.

Tablo 17. Nilüfer’de Sağlık Hizmeti Sunan Kuruluşların Dağılımı⁵⁸

Birinci Basamak Sağlık Hizmeti			
Kamu		Özel	
Aktif Aile Hekimliği Birimi	121	Özel Muayenehane	247
Aile Sağlığı Merkezi	35	Özel Muayenehane (Dış)	153
Toplum Ruh Sağlığı Merkezi	1	Özel Poliklinik	7
Sağlıklı Hayat Merkezi	1	Özel Evde Bakım Merkezi	1
İlçe Sağlık Müdürlüğü	1		
Evde Sağlık Birimi	3		
Aktif Sağlık Evi	3		
Verem Savaş Dispanseri	1		
Faal 112 ASH İstasyonu	13		
AMATEM	1		
İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Hizmetleri			
Kamu		Özel	
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	1	Özel Hastane	8
Branş Hastanesi	1	Özel Tıp Merkezi	8
Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi	1		
Bursa Şehir Hastanesi	1		

Bursa ilinde yer alan 20 özel hastanenin 8’i Nilüfer’dedir ve 2007’de hazırlanan Nilüfer Sağlık Profili’ne göre kıyaslandığında özel hastane sayısının 1’den 8’e çıktığı gözlenmektedir (Tablo 17). Türkiye’de bu süreçte sağlık alanında özel sektörün payının artmasına⁵⁹ paralel olarak Nilüfer’de de özel sağlık kuruluşlarının sayısının arttığı görülmektedir.

Barındırdığı sağlık kuruluşları açısından Nilüfer ilçesinin Bursa ili ile karşılaştırılması Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Sağlık Kuruluşları Açısından Nilüfer ve Bursa İli Karşılaştırması (2020)⁶⁰

Sağlık Kuruluşu	Nilüfer		Bursa
	Sayı	%	Sayı
AMATEM	1	100,0	1
Aile Hekimliği Birimi	135	14,1	956
Aktif Aile Hekimliği Birimi	121	14,0	862
Aile Sağlığı Merkezi	35	14,6	240
Toplum Ruh Sağlığı Merkezi	1	20,0	5
Göçmen Sağlığı Merkezi	0	0,0	5
Sağlıklı Hayat Merkezi	1	11,1	9
İlçe Sağlık Müdürlüğü	1	7,7	13
Evde Sağlık Birimi	3	12,0	25
Mevcut Sağlık Evi	3	2,3	132
Aktif Sağlık Evi	3	5,0	60
Verem Savaş Dispanseri	1	14,3	7
KETEM	1	12,5	8
Halk Sağlığı Laboratuvarı	1	100,0	1
112 İstasyonu	13	15,9	82
Branş Hastanesi	1	25,0	4
Ağız Diş Sağlığı Merkezi (Sağlık Bakanlığı)	1	50,0	2
Özel Hastane	8	40,0	20
Tüp Bebek Merkezi	6	75,0	8
Genetik Tanı Merkezi	1	33,3	3
İşitme Cihazı Merkezi	12	20,7	58
Ortez Protez Merkezi	1	7,7	13
Kamu Diyaliz Merkezi	1	10,0	10
Özel Diyaliz Merkezi	1	10,0	10
Özel Muayenehane	247	60,1	411
Diş Hekimi Muayenehanesi	153	35,0	437
Diş Protez Laboratuvarı	4	6,3	64
Özel Ağız Diş Polikliniği	56	33,1	169
Müstakil Müessese*	6	33,3	18
Müstakil Laboratuvarlar	3	27,3	11
Özel Evde Bakım Merkezi	1	50,0	2
Özel Tıp Merkezi	8	34,8	23
Psikoteknik Değerlendirme Merkezi	4	14,3	28
Genel Toplam	235	31,3	752

* Müstakil müessese: Tıp merkezleri, sağlık kurumları dışında müstakil olarak hizmet veren 3153 sayılı Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun kapsamında görüntüleme ve/veya radyoterapi, nükleer tıp, fizik tedavi gibi ayaktan muayene, tanı ve/veya tedavi hizmeti sunan sağlık kuruluşlarıdır.

Tablo 19. Nilüfer'deki ve Bursa ilindeki Hastane Yatak Kapasiteleri (2020)⁶⁰

Hastane Adı			Yatak Sayısı	%*
Nilüfer	Kamu	Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi	900	27,6
		Bursa Şehir Hastanesi	1.355	41,5
		Dörtçelik Çocuk Hastalıkları Hastanesi	275	8,4
	Özel	Özel Acıbadem Hastanesi	133	4,1
		Özel Bursa Anadolu Hastanesi	67	2,1
		Özel Esentepe Hastanesi	75	2,3
		Özel Jimer Hastanesi	56	1,7
		Özel Medicabil Hastanesi	103	3,2
		Özel Medicana Hastanesi	235	7,2
		Özel Pembe Mavi Hastanesi	42	1,3
		Özel Retina Göz Hastanesi	25	0,8
	Toplam		3.266	100
			Yatak Sayısı	
Bursa	Özel Hastanelerdeki Toplam Yatak Sayısı		1.731	
	Kamu Hastanelerindeki Toplam Yatak Sayısı		6.724	
	Tüm Hastanelerdeki Toplam Yatak Sayısı		8.455	

Yataklı tedavi kurumlarının 2020'deki yatak kapasiteleri Bursa İl Sağlık Müdürlüğü verilerine⁶⁰ göre Tablo 19'da verilmektedir. Nilüfer'deki yataklı tedavi kurumlarının tamamında toplam 3266 yatak bulunmaktadır, bunların %77,5'u kamu kurumlarına, %22,5'u ise özel sağlık kurumlarına aittir. Bursa ilindeki kamuya ait yatakların %37,6'sı ve özel kurumlara ait yatakların %42,5'u Nilüfer'de bulunmaktadır.

Tablo 20. Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin Palyatif Yatak Sayıları (2019)⁶¹

	Kurum	Palyatif Yatak	
		Sayı	%
Nilüfer	Dörtçelik Çocuk Hastalıkları Hastanesi Palyatif Bakım Merkezi	7	2,3
	Bursa Şehir Hastanesi Palyatif Bakım Merkezi	18	6,0
Bursa	Tüm Sağlık Bakanlığı Hastaneleri	301	100

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2019 Yıllığı'na⁶¹ göre Sağlık Bakanlığı hastanelerinin palyatif yatak sayılarına ilişkin bilgiler Tablo 20'de verilmiştir. Nilüfer ilçesinde Sağlık Bakanlığına ait hastanelerde 25 adet palyatif yatak bulunmaktadır, bu yataklar Bursa'daki yatakların %8,3'ünü oluşturmaktadır. Tüm hastane yataklarının %38,6'sı Nilüfer'de olmasına rağmen palyatif yatakların sadece %8,3'ünün Nilüfer'de olması dikkat çekicidir.

Tablo 21. Ameliyathane Bilgilerine İlişkin Veriler⁶¹

			Ameliyathane Sayısı	Aktif Ameliyathane Odası	Toplam Ameliyathane Odası	Aktif Ameliyathane Masası Sayısı	Toplam Ameliyathane Masası Sayısı	Anestezi Cihazı Sayısı	Monitör Sayısı
Nilüfer	Kamu	Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi	2	23	23	23	27	40	43
		Bursa Şehir Hastanesi	4	26	49	26	49	52	36
		Dörtçelik Çocuk Hastalıkları Hastanesi	1	4	4	4	4	11	11
	Özel	Özel Acıbadem Hastanesi	7	7	7	7	7	7	7
		Özel Bursa Anadolu Hastanesi	1	5	5	5	5	5	5
		Özel Esentepe Hastanesi	4	2	2	2	2	2	2
		Özel Jimer Hastanesi	1	7	7	7	7	7	8
		Özel Medicabil Hastanesi	2	7	7	7	7	7	7
		Özel Medicana Hastanesi	8	8	8	8	8	9	12
		Özel Pembe Mavi Hastanesi	1	3	3	3	3	3	3
		Özel Retina Göz Hastanesi	1	2	2	2	2	2	3
	Nilüfer Toplam		32	94	117	94	121	145	137
Bursa	Kamu Hastaneleri Toplamı		30	157	190	157	194	218	225
	Özel Hastaneler Toplamı		44	87	89	85	89	90	99
	Tüm Hastaneler		74	244	279	242	282	308	324

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2019 Yıllığı'na⁶¹ göre hastanelerin ameliyathane bilgilerine ilişkin veriler Tablo 21'de verilmiştir. Bursa'daki ameliyathane sayılarının %43,2'si, aktif ameliyathane odalarının %38,5'i, toplam ameliyathane odalarının %41,9'u, aktif ameliyathane masası sayılarının %38,8'i, toplam ameliyathane masalarının %42,9'u, anestezi cihazlarının %47,1'i, monitörlerin ise %42,3'ü Nilüfer'de bulunmaktadır.

Tablo 22. Faaliyette Olan Eczane ve Ecza Deposu Sayıları (2019)⁶¹

		Sağlık Bakanlığı'na Bağlı			
		Eczane Sayısı (Özel Hastane.)	Serbest Eczane	Tüm Eczaneler	Ecza Deposu
Nilüfer	Sayı	8	183	191	5
	%	42,1	18,9	19,4	35,7
Bursa	Sayı	19	966	985	14

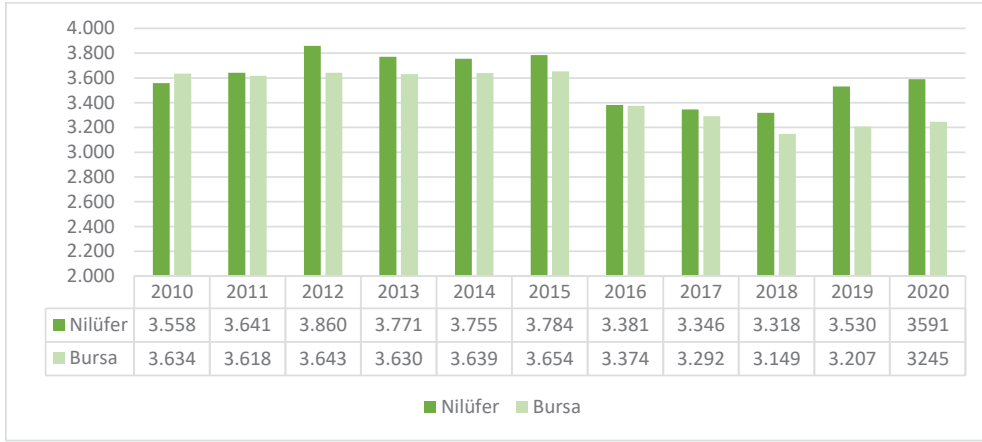
Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2019 Yıllığı'na⁶¹ göre Bursa ve Nilüfer'de faaliyette olan eczaneler ve ecza depolarının bilgisi Tablo 22'de verilmiştir. Bu verilere göre Bursa'da bulunan eczanelerin %19,4'ü ecza depolarının ise %35,7'si Nilüfer'de bulunmaktadır.

Tablo 23. Bursa İli Faaliyette Olan Eczane ve Çalışan Sayısı (2022)^{62*}

	Eczane Sayısı		Eczacı Sayısı		Eczacı Dışı Çalışan Sayısı	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Büyükorhan	2	0,2	2	0,2	7	0,3
Gemlik	35	3,4	35	3,4	111	4,2
Gürsu	27	2,6	27	2,6	75	2,8
Harmancık	2	0,2	2	0,2	5	0,2
İnegöl	80	7,8	80	7,8	184	7,0
İznik	14	1,4	14	1,4	37	1,4
Karacabey	23	2,2	23	2,2	77	2,9
Keles	3	0,3	3	0,3	4	0,2
Kestel	20	1,9	20	1,9	40	1,5
M.Kemalpaşa	32	3,1	32	3,1	92	3,5
Mudanya	36	3,5	36	3,5	90	3,4
Nilüfer	215	20,9	215	20,9	494	18,7
Orhaneli	6	0,6	6	0,6	10	0,4
Orhangazi	22	2,1	22	2,1	61	2,3
Osmangazi	315	30,6	315	30,6	819	31,1
Yenişehir	14	1,4	14	1,4	49	1,9
Yıldırım	185	17,9	185	17,9	482	18,3
Bursa	1.031	100,0	1.031	100,0	2637	100,0

Bursa eczacılar odası verilerine⁶² göre Bursa ili faaliyette olan eczane ve çalışan sayısı tablo 23'te verilmiştir. Bu verilere göre 2022 yılında Bursa'daki eczacıların %20,9'u, eczacı dışı personelin ise %18,7'si Nilüfer'de bulunmaktadır. Eczane sayısının Nilüfer ilçesinde 2019 yılına kıyaslandığında %11,2 arttığı, Bursa genelinde ise %4,5 arttığı görülmektedir. Nilüfer ilçesi Osmangazi'den sonra Bursa ilçeleri içinde en fazla eczaneye sahip olan ilçedir (Tablo 23). Yıldırım ilçesinin nüfusunun Nilüfer'den fazla olduğu halde, eczane sayısının daha az olması dikkat çekicidir.

* Kamuya ait eczacıların kaydolma zorunluluğu olmadığı bilgisi veriler değerlendirilirken dikkate alınmalıdır.

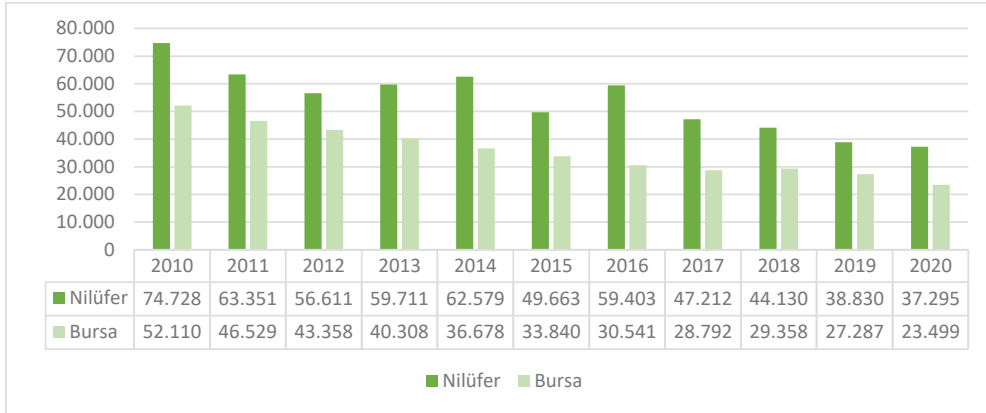
Şekil 37. Yıllara Göre Bursa ve Nilüfer'de Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus⁶⁰

İl Sağlık Müdürlüğünden alınan verilere⁶⁰ göre aile hekimi başına düşen nüfus bilgileri Şekil 37’de verilmiştir. Nilüfer’de 2020 yılında aile hekimi başına düşen nüfus 3591 kişidir ve bu sayı Bursa iline kıyasla daha yüksektir. Aile hekimi başına düşen nüfusun, Sağlık Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı’nda 2020 yılı için yer alan 3040 kişi hedefine düşmediği ve 2023’te düşmesi planlanan 2700’den yüksek olduğu görülmektedir⁵⁹. Sağlık İstatistikleri Yıllığı’na göre⁶³ 2020 yılında Nilüfer ilçesinde aile hekimi başına düşen nüfusun, Bursa’nın da içinde olduğu Doğu Marmara bölgesinden (3.463) ve Türkiye ortalamasından (3.341) daha fazla olduğu görülmektedir. Yıllar içinde hızla büyüyen ve yoğun göç alan Nilüfer’de nüfus artışına paralel şekilde aile hekimi ve aile hekimliği birimi sayıları arttırılmamıştır.

Tablo 24. İl geneli Acil Sağlık İstasyonu ve Ambulans Dağılımı⁶¹

		Sağlık Bakanlığı			Sağlık Bakanlığı Dışı				
		ASH İstasyonu	112 Acil Servis Ambulansı	Hastanelerde Bulunan Ambulans	Üniversite Ambulansı	Belediye Ambulansı	Diğer Kamu Ambulansı	Özel Ambulans	Toplam Ambulans
Nilüfer	Sayı	12	12	1	1	2	0	8	24
	%	15,8	10,7	4,2	100,0	4,8	0,0	17,4	10,5
Bursa	Sayı	76	112	24	1	42	4	46	229

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2019 Yıllığı’ndan⁶¹ elde edilen verilere göre İl geneli ASH (Acil Sağlık Hizmeti) istasyonu ve ambulansların dağılımı Tablo 24’te verilmiştir. Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2019 Yıllığı’ndan elde edilen verilere göre Nilüfer ilçesinden 1 adet A1, 7 adet A2, 4 adet C tipi olmak üzere toplamda 12 adet ASH istasyonu bulunmaktadır. Bursa’da bulunan ASH İstasyonlarının %15,8’i, 112 Acil Servis ambulanslarının %10,7’si, toplam ambulansların ise %10,5’i Nilüfer ilçesinde bulunmaktadır.

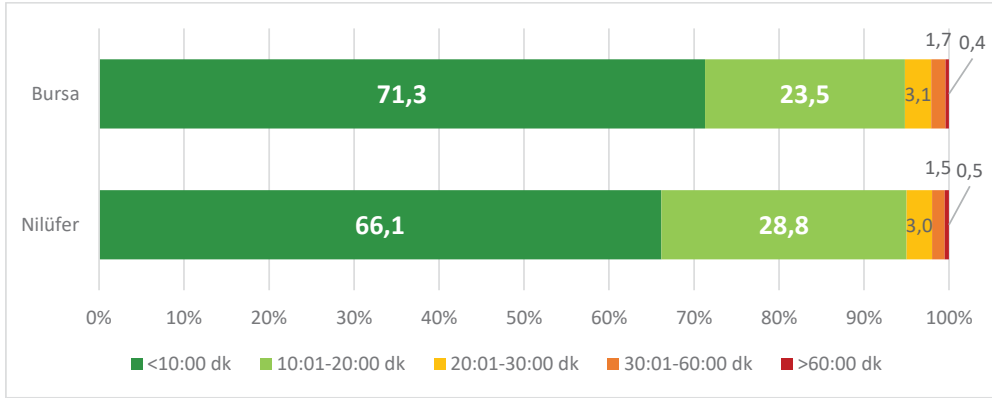
Şekil 38. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da 112 Ambulans Başına Düşen Kişi Sayısı⁶⁰

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü verilerine⁶⁰ göre 112 Ambulans başına düşen kişi sayısı açısından Nilüfer ve Bursa karşılaştırıldığında, Nilüfer’de ambulans başına 37.295 kişi düşerken, Bursa ili genelinde 23.499 kişi düşmektedir (Şekil 38). 2020 Sağlık İstatistikleri Yıllığı’na göre ise Türkiye genelinde 14.641, Doğu Marmara Bölgesinde ise 16.911⁵⁹ kişi düşmektedir. Ambulans başına düşen kişi sayısı açısından Nilüfer ilçesi, Bursa ili geneline, Doğu Marmara bölgesi ortalamasına ve Türkiye geneline göre dezavantajlı konumdadır. 10 yıllık süreçte değerlendirildiğinde yıllara göre ambulans başına düşen kişi sayısında azalma görülmekle birlikte, Bursa ortalamasına ulaşamadığı aşikârdır.

Tablo 25. Acil Sağlık Hizmetlerinin Vakaya Ulaşım Süresi (2019)⁶¹

Vaka Ulaşım Süresi						
	<10:00 dk	10:01-20:00 dk	20:01-30:00 dk	30:01-60:00 dk	>60:00 dk	Toplam
Nilüfer	22.914	9.978	1.039	533	184	34.648
Bursa	154.359	50.822	6.815	3.655	790	216.451

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2019 Yıllığı’ndan⁶¹ elde edilen verilere göre Nilüfer ilçesinde ambulansların %10,5’i bulunmasına rağmen, acil çağrılarının %16’sına hizmet verilmiştir (Tablo 25). Bursa’da 10 dakikadan daha kısa sürede ulaşılan acil olgu oranı %71,3 iken bu oran Nilüfer’de %66,1’dir (Şekil 39). Nilüfer’e ivedi olarak ambulans desteği sağlanmalıdır.

Şekil 39. Acil Sağlık Hizmetlerinin Vakaya Ulaşım Süresi (2019)⁶¹

Acil sağlık hizmetlerinin vakaya ulaşım süresi açısından Bursa ve Nilüfer değerlendirildiğinde (Şekil 39) 10 dakikadan önce hizmetin ulaşımı açısından Bursa genelinin Nilüfer'e kıyasla daha iyi durumda olduğu görülmektedir. 20 dakika sonrasındaki ulaşımın dağılımı değerlendirildiğinde ise Bursa ve Nilüfer'in benzer olduğu görülmektedir.

2.2 Yabancı Dilde Temel Sağlık Hizmeti veren Kurumlar

Bursa'da kayıt altında bulunan ve geçici kimlik numarası verilmiş olan geçici koruma altındaki Suriyeli vatandaşlara hizmet verilmesi amacıyla, Osmangazi, Yıldırım, İnegöl ve Karacabey ilçelerinde toplam 5 adet Göçmen Sağlığı Merkezi (GSM) bulunmaktadır. GSM'lerdeki yabancı uyruklular polikliniklerinde; acil sağlık, koruyucu ve temel sağlık hizmetleri ve tedavi edici sağlık hizmetleri ücretsiz olarak verilmektedir. Geçici kimlik numarası bulunmayan yabancılara ise Geçici Koruma Yönetmeliği Kapsamında bulaşıcı hastalıklarla mücadele, bağışıklama ve acil sağlık hizmetleri sunulmaktadır.

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na⁶¹ göre il genelinde GSM'lerden alınan birinci basamak sağlık hizmetleri Tablo 26'da sunulmaktadır.

Tablo 26. GSM'lerde Sunulan Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Sayıları⁶¹

	Yıldırım 1 Nolu GSM	Osmangazi 1 Nolu GSM	Osmangazi 2 Nolu GSM	İnegöl 1 Nolu GSM	Karacabey 1 Nolu GSM
Poliklinik Sayısı	119.539	62.864	38.550	37.111	12.820
Aşılana Bebek ve Çocuk Sayısı	15.456	12.549	3.308	9.532	4.111
Gebe İzlem Sayısı	366	1.560	965	253	356

Nilüfer ilçesinde Göçmen Sağlığı Merkezi bulunmaması sebebiyle ilçede bulunan geçici koruma statüsündeki Suriyeliler en yakın ilçelerdeki kurumlara başvurmakta ve bazı durumlarda bölge içindeki ASM'lerden hizmet almaktadırlar. Yıllığa göre ASM'lere Bursa ili genelinde 47.855 başvuru yapılmış, bunların 336'sı (%0,7) Nilüfer ilçesinde hizmet almıştır.

Tablo 27. Suriyeli Hastalara Verilen İkinci Basamak Sağlık Hizmetleri (Sağlık Bakanlığı Hastaneleri)⁶¹

Hastane	Acil	Poliklinik	Yatan Hasta	Ameliyat Sayısı	Yoğun Bakım	Doğum Sayısı	Ölüm Sayısı
Bursa Şehir Hastanesi	1.838	9.971	566	356	110	409	6
Dörtçelik Çocuk Hastanesi	16.653	24.786	1.446	226	334	0	2
Nilüfer Ağız Diş Sağlığı Merkezi	0	1.112	0	0	0	0	0
Nilüfer Toplam	Sayı	18.491	35.869	2.012	582	444	8
	%	8,8	13,8	13,8	6,1	48,1	7,5
Bursa Toplam		210.552	259.381	14.615	9.598	924	5.426
							109

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na⁶¹ göre Nilüfer'deki Sağlık Bakanlığı kurumlarında verilen 2. Basamak sağlık hizmetlerine ilişkin istatistikler Tablo 27'de verilmektedir. Bu verilere göre Suriyeli hastaların Bursa'daki tüm acil başvurularının %8,8'i, genel poliklinik başvurularının %13,8'i, yatan hastaların %13,8'i, ameliyat olanların %6,1'i, yoğun bakıma yatanların %48,1'i, doğumların %7,5'i ve ölümlerin %7,3'ü Nilüfer'deki kamu kurumlarında gerçekleşmektedir.

Tablo 28. Nilüfer'de Bulunan Yabancılar ve Statüleri⁶⁴

	Kadın	Erkek	Toplam	0-17 Yaş	18-64 Yaş	65+ Yaş
İkamet İzni Sahibi	4625	4991	9616	1541	7572	500
Uluslararası Koruma Kapsamında	106	75	181	48	132	1
Toplam	4731	5066	9797	1589	7704	501

Nilüfer ilçesinde bulunan yabancılara dair bilgiler Tablo 28'de yer almaktadır. Nilüfer'de bulunan toplam 9.797 yabancıların büyük kısmının ikamet izni olduğu görülmektedir. Bu sayı Nilüfer nüfusunun %1,9'udur.

2.3 Sağlık İnsan Gücü

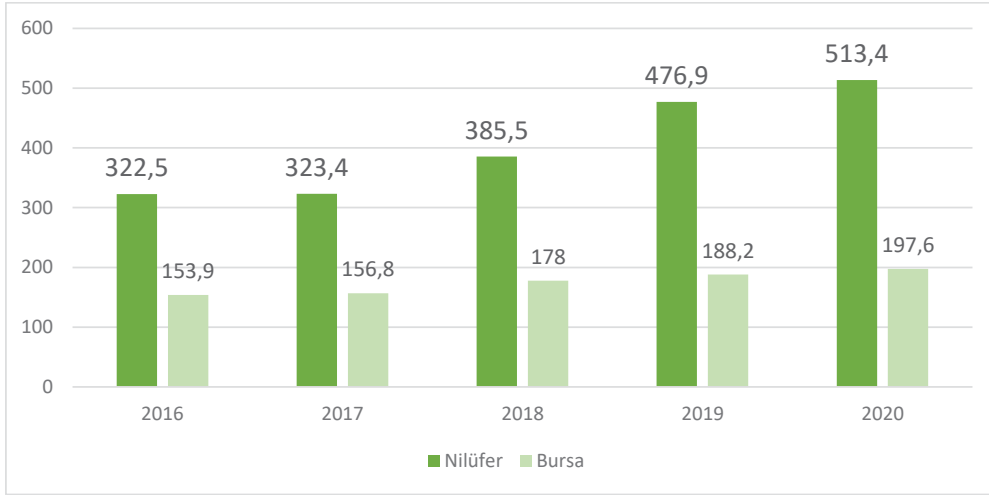
Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2019 Yıllığı'ndan⁶¹ elde edilen verilere göre sağlık çalışanlarına ilişkin bilgiler Tablo 29'da verilmektedir.

Tablo 29. Bursa ve Nilüfer'de Bulunan Sağlık Çalışanlarının Dağılımı (2019)⁶¹

	Nilüfer		Bursa
	Sayı	%	Sayı
Uzman Hekim	1.384	41,3	3.352
Pratisyen Hekim	289	18,3	1.575
Asistan Hekim	549	66,1	831
Hemşire	2.259	34,1	6.616
Ebe	457	25,7	1.777
Uzman Dış Hekimi	77	52,7	146
Dış Hekimi	274	26,0	1.052
Eczacı	233	20,9	1.117
Diğer Sağlık Hizmetleri Sınıfı Toplam	1.649	30,7	5.375
Genel İdari Hizmetler Sınıfı Toplam	701	32,8	2.135
Teknik Hizmetler Sınıfı Toplam	120	41,4	290
Yardımcı Hizmetler Sınıfı Toplam	112	14,0	800
İşçi Toplam	11	12,4	89
Din Hizmetleri Sınıfı Toplam	2	22,2	9
Avukat	0	0,0	15
Kadroya Geçen 4/D Personeli	1.790	26,9	6.649
Genel Toplam	10.217	32,1	31.828

Bursa'da bulunan sağlık personellerinin %32,1'i Nilüfer ilçesindeki kurumlarda çalışmaktadır. Bursa'da bulunan tüm uzman ve asistan hekimlerin yarısından fazlası Nilüfer ilçesinde bulunurken pratisyen hekimlerin %18,3'ü ilçede görev yapmaktadır (Tablo 29).

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü'nden alınan bilgilere⁶⁰ göre 2020 yılında Nilüfer ilçesinde yüz bin kişiye toplam 513,4 hekim düşmektedir. Bunun 55,7'si (%10,9) pratisyen hekim, 143,1'i (%27,9) asistan hekim ve 314,5'i (%61,3) uzman hekimdir. İlçede Bursa ilinin uzman hekim yetiştiren iki kurumu (Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Bursa Şehir Hastanesi) ve birçok kamu ve özel hastane bulunması nedeniyle asistan ve uzman hekim sayıları Bursa ilinin kişi başına düşen toplam hekim sayısından yüksektir.

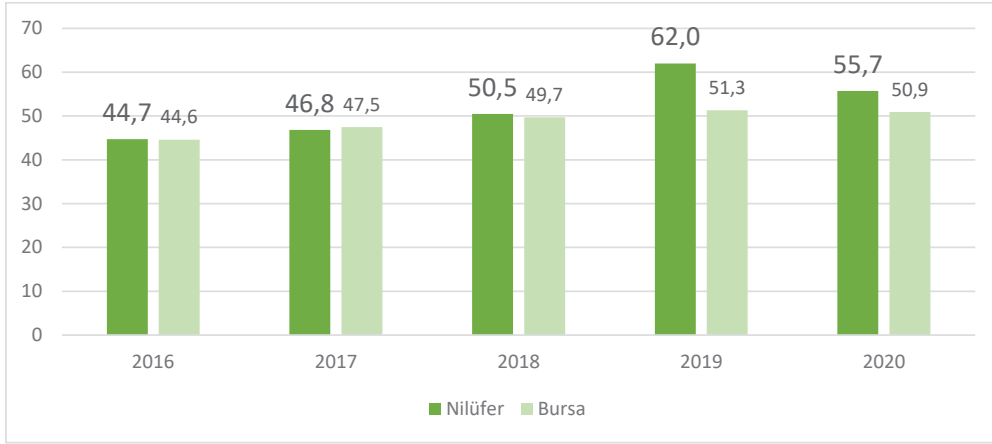

Şekil 40. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Yüz Bin Kişi Başına Düşen Toplam Hekim Sayısı⁶⁰

İl Sağlık Müdürlüğü verilerine⁶⁰ göre Nilüfer'de kişi başına düşen toplam hekim sayısı Bursa ilinin yaklaşık 2,5 katı kadardır. 2017 yılından itibaren toplam hekim sayısında artış görülmektedir (Şekil 40). 2020 yılında yüz bin kişi başına düşen hekim sayısı açısından Nilüfer ilçesi (476,9) Türkiye ortalamasını (205)⁵⁹ ve Doğu Marmara Bölgesi'nin ortalamasını (184)⁵⁹ geride bırakmaktadır. OECD 38 ülke ortalamasına göre 2019 yılında bin kişi başına düşen hekim sayısı (3,6) ve DSÖ Global Health Observatory veri tabanına göre hesaplanan Dünya genelinde on bin kişi başına düşen (19,5*)⁶⁵ hekim sayısı ile kıyaslandığında da Nilüfer'de hekim sayısı yüksektir.

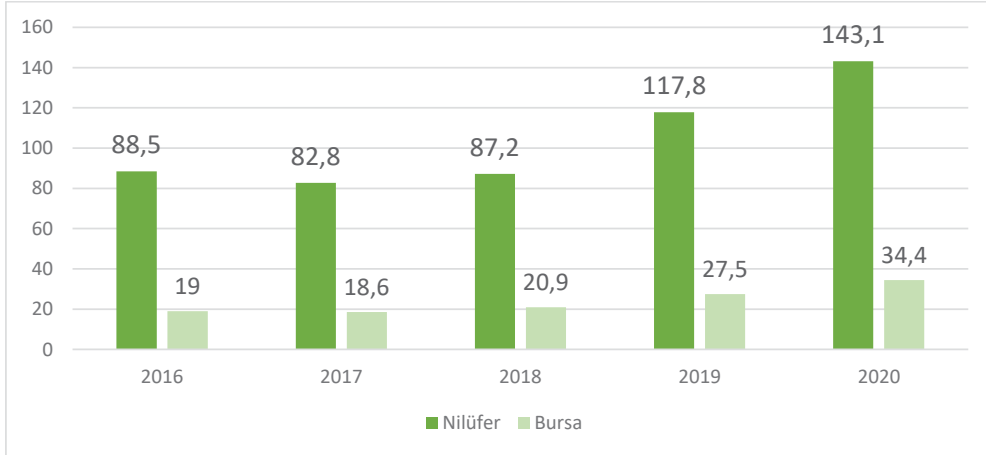
Bursa ortalaması ile değerlendirildiğinde hekim sayısındaki yüksekliğin il içinde özellikle özel hastanelerin ve diğer sağlık kurumlarının dağılımındaki eşitsizliklerden kaynaklandığını söylemek mümkündür. Nilüfer Bursa'nın diğer ilçeleriyle kıyaslandığında, daha yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki yurttaşların yaşadığı bir ilçe olması nedeniyle, özel sağlık kuruluşları ağırlıklı olarak Nilüfer'de hizmet sunmayı tercih etmektedir.

* Dünya ortalaması, DSÖ Global Health Observatory veritabanında bulunan ülkelerin en son verilerinin ortalaması ile hesaplanmıştır.

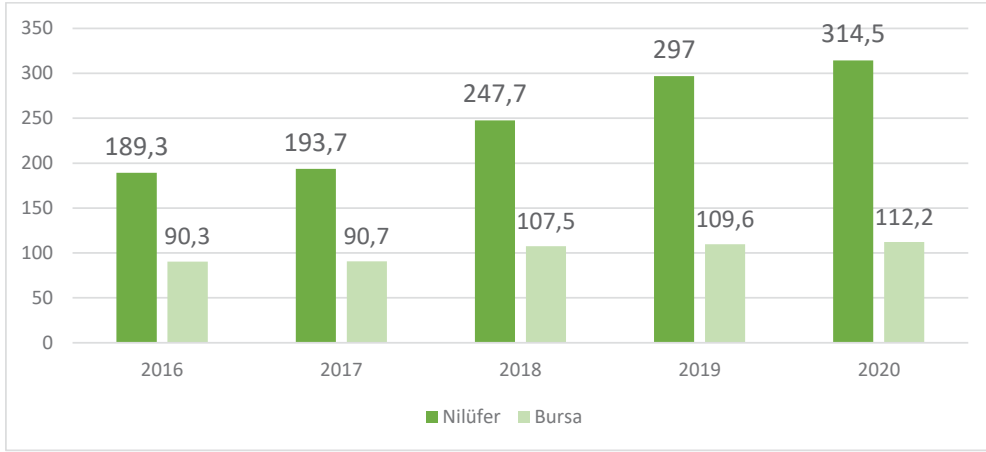
Şekil 41. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Yüz Bin Kişi Başına Düşen Pratisyen Hekim Sayısı⁶⁰

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü verilerine⁶⁰ göre yüz bin kişi başına düşen pratisyen hekim sayısı Şekil 40'ta gösterilmektedir. Nilüfer, yüz bin kişi başına pratisyen hekim sayısı açısından Bursa ilinden daha iyi konumda olsa da bu farklılık asistan (Şekil 42) ve uzman (Şekil 43) hekim sayısında olduğu kadar belirgin değildir. Nilüfer'de 2020 yılında yüz bin kişi başına düşen pratisyen hekim sayısı Türkiye ortalamasından (60)⁵⁹ daha düşük, Doğu Marmara Bölgesi ortalaması (55)⁵⁹ ile benzerdir.

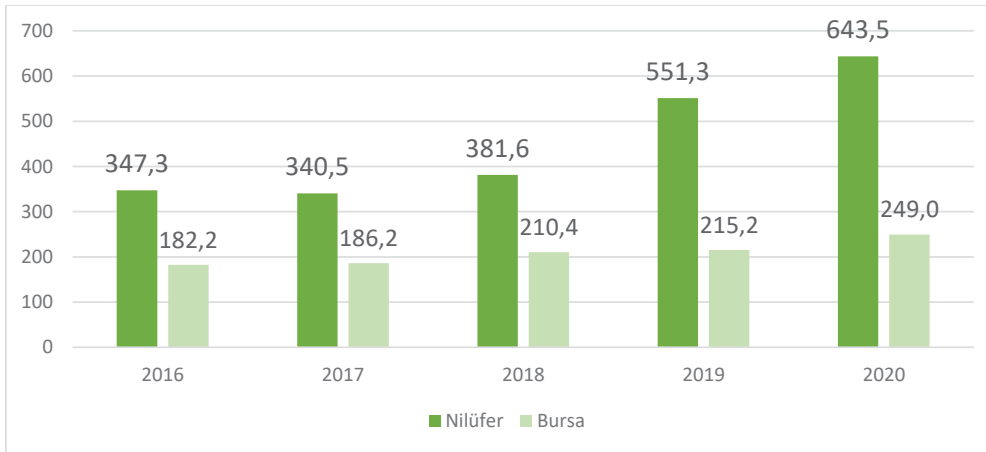
Şekil 42. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Yüz Bin Kişi Başına Düşen Asistan Hekim Sayısı⁶⁰

İlde yer alan uzmanlık eğitimi veren hastanelerden ikisinin ilçede bulunması nedeniyle, Nilüfer'de yüz bin kişi başına düşen asistan hekim sayısı 143,1 ile Bursa'dan (34,4) fazladır (Şekil 42).

Şekil 43. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Yüz Bin Kişi Başına Düşen Uzman Hekim Sayısı⁶⁰

Yüz bin kişi başına düşen uzman hekim sayısı açısından Nilüfer (314,5), Bursa ortalamasının (112,2) üzerindedir (Şekil 43). Nilüfer'in 2020 yılında uzman hekim sayısı Türkiye (105)⁵⁹ ve Doğu Marmara Bölgesi (96)⁵⁹ ortalamalarından daha fazladır.

Şekil 44. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Yüz Bin Kişi Başına Düşen Hemşire Sayısı⁶¹

Yüz bin kişi başına düşen hemşire sayısı açısından Nilüfer, Bursa ortalamasını geçmektedir (Şekil 44). Nilüfer ilçesi yüz bin kişi başına düşen hemşire sayısı açısından, 2020'de Türkiye (342)⁵⁹ ve Doğu Marmara Bölgesinde (333)⁵⁹ kişi başına düşen hemşire ve ebe sayılarını da geçmektedir. Hemşire sayısı 2017 yılından beri artmakta birlikte, halen OECD 38 ülke (binde 8.8)⁶⁶, ortalamasının ve dünya ortalamasının (on binde 36,9)⁶⁷ altındadır.

Tablo 30. Ağız Dış Sağlığı Polikliniklerinde ve Muayenelerinde Çalışan Dış Hekimi ve Uzman Hekim Sayıları⁶¹

			Dış Tabibi	Ortodonti	Ağız, Dış ve Çene Cerrahi Endodonti	Çocuk Dış Hekimi	Periodonti	Prostetik Dış Tedavisi	Konservatif Dış Tedavisi
Nilüfer	Kamu	Ağız Dış Sağlığı Poliklinikleri	52	0	1	0	1	3	0
	Özel	Ağız Dış Sağlığı Poliklinikleri	105	13	9	2	8	2	6
		Ağız Dış Hekimi Muayenehaneleri	109	9	5	0	7	2	3
	Nilüfer Toplam		266	22	15	2	15	5	12
Bursa	Kamu	Ağız Dış Sağlığı Poliklinikleri	254	2	4	1	1	4	8
	Özel	Ağız Dış Sağlığı Poliklinikleri	393	33	15	5	10	4	8
		Ağız Dış Hekimi Muayenehaneleri	371	18	7	1	8	3	7
	Tüm Hastaneler		1018	53	26	7	19	11	23

Bursa il Sağlık Müdürlüğü 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na⁶¹ göre Bursa'daki ağız dış sağlığı poliklinikleri ve muayenehanelerinde çalışan dış hekimi ve uzman hekim verileri Tablo 30'da verilmiştir. Bursa'daki dış tabiplerinin %26,1'i, ortodontistlerin %41,5'i, ağız, diş ve çene cerrahi uzmanlarının %57,7'si, endodontistlerin %28,6'sı, çocuk diş hekimlerinin %78,9'si, periodontistlerin %45,5'i, protetik diş tedavisi uzmanlarının %52,2'si, konservatif diş tedavi uzmanlarının %100'ü Nilüfer'de bulunmaktadır.

2.4 Çalışan Sağlığı ve Güvenliği

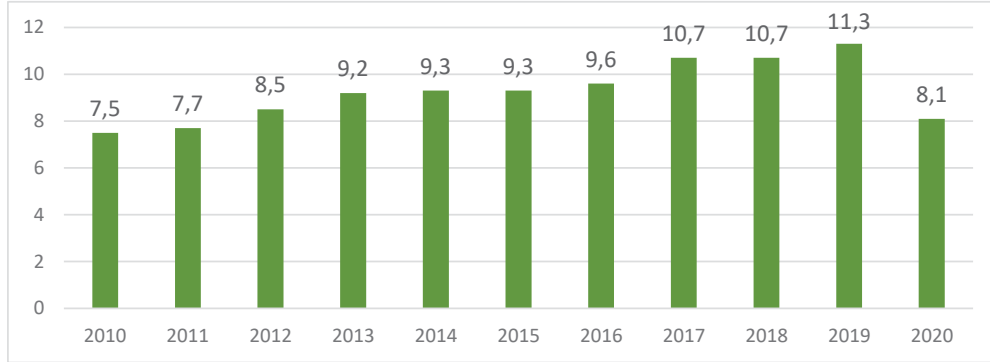
Türkiye'de çalışan sağlığına ilişkin temel düzenlemeler ve yükümlülükler 2012 yılında kabul edilen 6331 sayılı "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu" ile tanımlanmıştır: "Kanun; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır."⁶⁸ ve "...amacı; işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir."⁶⁸

Bu kanun bağlamında⁶⁸ işverenler çalışanlarının mesleki risklerden korunması ve risklerin önlenmesi amacıyla kurumlarında iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı çalıştırmak ya da bu hizmetleri Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimlerinden (OSGB) almak zorundadır.

Nilüfer ve Bursa'da bulunan işyeri, çalışan, OSGB, aktif görev yapan iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı verisi elde edilememiştir. Bu nedenle değerlendirme yapılamamaktadır.

2.5 Sağlık Hizmeti Kullanımı

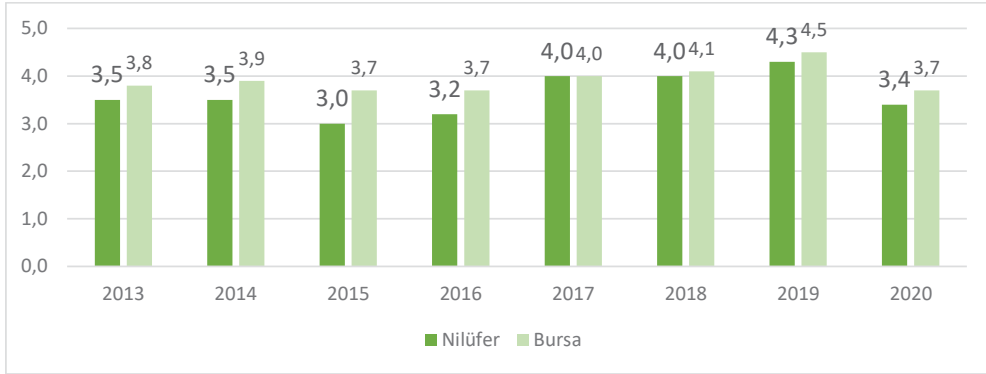
Hekime başvuru sayısı hem uzman hem de pratisyen hekimlerin tamamını kapsayan bir göstergedir ve doktor başına yıllık muayene sayısını tahmin etmek için kullanılır.

Şekil 45. Bursa'da Yıllara Göre Kişi Başına Yılda Toplam Hekime Başvuru Sayısı⁶⁰

Bursa ilinde kişi başına yılda toplam hekime başvuru sayısı 2020'de 8,1 olarak tespit edilmiştir (Şekil 45). 2020'deki başvuru sayısının 2020'de Türkiye (7,2)⁵⁹ ve Doğu Marmara Bölgesi (7,5)⁵⁹ ortalamasından daha fazla olduğu görülmektedir. Bu sayının OECD 34 ülke ortalamasına (6,8)⁶⁶ kıyasla da daha fazla olduğu görülmektedir. 2019 yılında da Bursa'da 11,3 olan hekime başvuru sayısı Türkiye (9,8)⁶⁹ ve Doğu Marmara Bölgesi (9,9)⁶⁹ ortalamasından daha yüksekti ve 2019'dan 2020 yılına tüm bölgelerde başvurularda düşüş yaşandığı gözlenmektedir.

2020 yılında Bursa'daki hekim ziyaretlerinin 2012'den sonra en düşük seviyede olduğu görülmektedir. Burada, dünyada da hekim ziyaretlerini etkileyen COVID-19'un etkisinin ön plana çıktığı düşünülmektedir. Sokağa çıkma yasakları, acil olmayan bakımın askıya alınması ve birçok kişinin virüse yakalanma endişesi nedeniyle sağlık tesislerini ziyaret etme konusundaki isteksizliği gibi nedenlere bağlı olarak 2020'de kişi başına başvurular 2019'a kıyasla OECD ülkelerinde de düşmüştür.⁶⁶

Şekil 46. Nilüfer ve Bursa'da Yıllara Göre Kişi Başına Yılda Aile Hekimine Başvuru Sayısı⁶¹

Bir yılda aile hekimine başvuru sayıları açısından değerlendirildiğinde Nilüfer ilçesinde ortalama başvuru sayısı (3,4) Bursa ortalamasından (3,7) daha düşüktür (Şekil 46). 2020 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'nda birinci basamağa yapılan kişi başı müracaat sayısı⁶⁶ ile kıyaslandığında 2020'de Nilüfer, Türkiye (3,0) ve Doğu Marmara bölgesi (3,3) ortalamalarından ise daha fazla başvuruya sahiptir.

Tablo 31. Sağlıklı Hayat Merkezi Verileri (2019)⁶¹

Sağlıklı Hayat Merkezi	HPV Bakılan Kişi Sayısı	MMG Bakılan Kişi Sayısı	GGK Bakılan Kişi Sayısı	Beslenme Danışmanlığı Hizmeti verilen Kişi Sayısı	Spor Salonuna Egzersiz Yapmaya Gelen Kişi Sayısı	Sigara Bırakma Danışmanlığı Hizmeti verilen Kişi Sayısı	Psikolojik Danışmanlık Hizmeti verilen Kişi Sayısı	Sosyal Destek Birimi Danışmanlık Hizmeti verilen Kişi Sayısı	Çocuk Gelişimi Danışmanlığı Hizmeti verilen Kişi Sayısı
Yıldırım 1 Nolu SMH	1.307	0	222	3.160	5.609	2.085	1.332	1.028	331
Yıldırım 2 Nolu SHM	4.876	6.449	2.141	3.826	3.773	670	1.353	1.283	876
Osmangazi SHM	6.611	10.836	3.630	9.194	4.211	871	4.073	646	618
Mudanya SHM	1.136	1.958	2.001	4.480	2.998	1.025	1.139	723	1.333
Orhangazi SHM	959	0	1.021	2.607	3.026	186	551	378	933
M.kemalpaşa SHM	1.912	2.532	2.118	3.256	5.201	747	929	596	636
Nilüfer SHM	6.489	8.281	4.890	3.224	142	688	1.896	21	0
İnegöl 1 Nolu SHM	2.500	2.515	1.531	3.094	0	572	1.578	188	0
Karacabey SHM	143	0	208	182	0	0	0	45	0
TOPLAM	24.626	32.571	17.540	29.863	19.351	4.759	11.519	3.880	4.396

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2019 verilerine⁶¹ göre Sağlıklı Hayat Merkezlerinde yürütülen hizmetler değerlendirildiğinde (Tablo 31) Nilüfer SHM'de HPV, mamografi, GGK bakılan kişi sayıları ve beslenme danışmanlığı hizmeti verilen kişilerin sayıları sırasıyla Bursa genelinde yürütülen hizmetlerin %26,4'ü, %25,4'ü, %27,9'u ve %10,8'idir.

Ülkemizde T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü tarafından standartları tanımlanan Serviks Kanseri Tarama Programı⁷⁰ kapsamında HPV veya Pap-smear testi ile tarama 30-65 yaş arası kadın nüfusta 5 yılda bir, Meme Kanseri Tarama Programı⁷¹ kapsamında mamografi çekimi ile meme kanseri tarama 40-69 yaş arası kadın nüfusta 2 yılda bir ve Kolorektal Kanseri Tarama Programı⁷² kapsamında GGK ile kolon kanseri taraması 50-70 yaş arası nüfusta 2 yılda bir olarak planlanmıştır. Tarama programları Aile Sağlığı Merkezleri, Toplum Sağlığı Merkezlerine bağlı olarak hizmet veren Kanseri Eğitim ve Tarama Merkezleri ve Sağlıklı Hayat Merkezleri ile hastaneler tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda TÜİK verilerinden faydalanarak yaklaşık olarak hedef nüfuslar ve her tarama programının yapılma sıklığı baz alınarak yıl içerisinde asgari olarak gerçekleştirilmesi gereken tarama sayıları hesaplanmıştır (Tablo 32).

Tablo 32. Sağlıklı Hayat Merkezlerinde Gerçekleştirilen Taramaların İhtiyacı Karşılama Durumu (2019)

		HPV Taraması	MMG Taraması	GGK Taraması
Nilüfer	Gerçekleşen Tarama Sayısı	6.489	8.281	4.890
	Hedef Nüfus*	117.669	81.339	86.704
	1 Yılda Asgari Tarama Sayısı [†]	23.534	40.670	43.352
	Hedefin Karşılanma Oranı (%) [‡]	27,6	20,4	11,3
Bursa	Gerçekleşen Tarama Sayısı	24.626	32.571	17.540
	Hedef Nüfus*	730.690	535.672	610.439
	1 Yılda Asgari Tarama Sayısı [†]	146.138	267.836	305.220
	Hedefin Karşılanma Oranı (%) [‡]	16,9	12,2	5,7

Tahmini hesaplama göre Nilüfer ilçesinde SHM’lerde yapılan taramaların 2019 yılında hedefi karşılama oranı Bursa’dan yüksek olmakla birlikte; hedefleri karşılamaktan çok uzaktır (Tablo 32). Bu taramaların yalnızca SHM’lerde yapılmadığı bilinmekle birlikte, hem Nilüfer’de hem de Bursa’da hedefi karşılama oranlarının düşüklüğü dikkat çekicidir.

* Hedef Nüfus TÜİK Adrese Dayalı Nüfus istatistikleri 2019 nüfusundan elde edilmiştir, bu istatistiklerde yaş gruplandırmalarının 5 yıllık aralıklarla olması nedeniyle HPV açısından hedef nüfus hesabında 65 yaş ve GGK taramasında 70 yaş kişi sayısı verileri tek başına bulunmadığından dahil edilememiştir.

[†] 1 yılda yapılması gereken asgari tarama sayısı her tarama programının kaç yılda bir yapılması gerektiğine göre hesaplanmıştır;

HPV için [(Hedef Nüfus)/5],

MMG için [(Hedef Nüfus)/2],

GGK için [(Hedef Nüfus)/2] formülleri kullanılmıştır.

[‡] Hedefin Karşılanma Oranı; (Gerçekleşen Tarama Sayısı/1 Yılda Asgari Tarama Sayısı)*100 formülü ile hesaplanmıştır.

Tablo 33. Sağlıklı Hayat Merkezlerine İlişkin Veriler 2020⁶⁰

Sağlıklı Hayat Merkezi	HPV Bakılan Kişi Sayısı	MMG Bakılan Kişi Sayısı	GGK Bakılan Kişi Sayısı	Beslenme Danışmanlığı Hizmeti verilen Kişi Sayısı	Spor Salonuna Egzersiz Yapmaya Gelen Kişi Sayısı	Sigara Bırakma Danışmanlığı Hizmeti verilen Kişi Sayısı	Psikolojik Danışmanlık Hizmeti verilen Kişi Sayısı	Sosyal Destek Birimi Danışmanlık Hizmeti verilen Kişi Sayısı	Çocuk Gelişimi Danışmanlığı Hizmeti verilen Kişi Sayısı
Yıldırım 1 Nolu SHM	564	129	75	1.370	2.551	667	670	149	219
Yıldırım 2 Nolu SHM	1.339	2.053	417	1.000	1.207	154	427	350	359
Osmangazi SHM	924	1.213	1.074	2.542	629	309	703	315	444
Mudanya SHM	324	475	703	958	897	343	320	475	668
Orhangazi SHM	2.018	0	163	1.165	1.060	139	418	0	490
M.kemalpaşa SHM	396	752	620	1.782	1.513	0	435	492	0
Nilüfer SHM	1.673	2.336	1.111	2.017	0	183	812	6	0
İnegöl 1 Nolu SHM	770	728	250	543	74	302	450	106	65
Karacabey SHM	135	69	130	623	0	0	309	146	0
TOPLAM	8.143	7.755	4.543	12.000	7.931	2.097	4.544	2.039	2.245

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü tarafından verilen 2020 yılı SHM verileri⁶⁰ Tablo 33'te verilmiştir. Bu verilere göre Sağlıklı Hayat Merkezlerinde yürütülen hizmetler değerlendirildiğinde Nilüfer SHM'de HPV, mamografi, gaitada gizli kan bakılan kişi sayıları ve beslenme danışmanlığı hizmeti verilen kişilerin sayıları sırasıyla Bursa genelinde yürütülen hizmetlerin %20,5'u, %30,1'i, %24,5'u ve %16,8'ini oluşturmaktadır.

Tablo 34. Sağlıklı Hayat Merkezlerinde Gerçekleştirilen Taramaların İhtiyacı Karşılama Durumu (2020)

		HPV Taraması	MMG Taraması	GGK Taraması
Nilüfer	Gerçekleşen Tarama Sayısı	1.673	2.336	1.111
	Hedef Nüfus*	122.847	86.513	91.514
	1 Yılda Asgari Tarama Sayısı†	24.569	432.567	45.757
	Hedefin Karşılama Oranı (%)‡	6,8	5,4	2,4
Bursa	Gerçekleşen Tarama Sayısı	8.143	7.755	4.543
	Hedef Nüfus*	738.653	551.077	625.682
	1 Yılda Asgari Tarama Sayısı†	147.731	275.539	312.841
	Hedefin Karşılama Oranı (%)‡	5,5	2,8	1,5

* Hedef Nüfus TÜİK Adrese Dayalı Nüfus istatistikleri 2020 nüfusundan elde edilmiştir, bu istatistiklerde yaş gruplandırmalarının 5 yıllık aralıklarla olması nedeniyle HPV açısından hedef nüfus hesabında 65 yaş ve GGK taramasında 70 yaş kişi sayısı verileri tek başına bulunmadığından dahil edilememiştir.

† 1 yılda yapılması gereken asgari tarama sayısı her tarama programının kaç yılda bir yapılması gerektiğine göre hesaplanmıştır;

HPV için [(Hedef Nüfus)/5],

MMG için [(Hedef Nüfus)/2],

GGK için [(Hedef Nüfus)/2] formülleri kullanılmıştır.

‡ Hedefin Karşılama Oranı; (Gerçekleşen Tarama Sayısı/1 Yılda Asgari Tarama Sayısı)*100 formülü ile hesaplanmıştır.

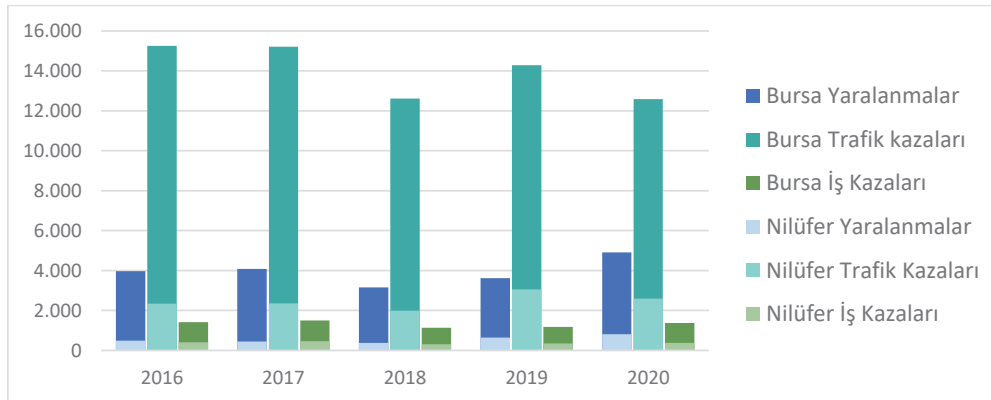
SHM’lerde 2020 yılında yapılan taramaların, yapılması gereken asgari tarama sayılarını karşılama oranları 2019’a göre hem Nilüfer’de hem de Bursa’da daha da azalmıştır (Tablo 34 ile 32’nin kıyaslanması).

Her iki yıl için değerlendirildiğinde (Tablo 32 ve 34) HPV, MMG ve GGK tarama programlarının çok merkezli yürütülen yapısı nedeniyle gerçekleşen tarama sayısı ile asgari olarak yapılması gereken tarama sayılarının örtüşmesi beklenmese de tarama ve koruyucu sağlık hizmetlerini vermek üzere ön planda yer alan sağlıklı hayat merkezlerinde hedeflerin karşılama oranlarının düşüklüğü sağlık sisteminin önemli bir sorununu ortaya koymaktadır.

Tablo 35. Toplum Ruh Sağlığı Merkezi Verileri⁶¹

	Nilüfer Görüle TRSM		Bursa Tüm TRSM Toplamı
	Sayı	%	Sayı
Toplam Kayıtlı Hasta Sayısı	572	27,6	2.075
İş Uğraş Terapisi	1.226	29,7	4.126
Psiko Eğitim	165	20,8	793
Gezici Ev Ziyareti	53	7,8	676

Bursa il Sağlık Müdürlüğü 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı verilerine⁶¹ göre TRSM hizmetleri değerlendirildiğinde Bursa genelinde yürütülen TRSM hizmetlerinde kayıtlı hastaların %27,6’sı Nilüfer’de bulunmaktadır. İl genelinde iş uğraş terapisi ve psiko eğitim hizmetleri açısından %20’yi geçmesine rağmen gezici ev ziyaretlerinde Nilüfer TRSM’de bu oranın %7,8’e kadar düşmesi dikkat çekicidir (Tablo 35).

Şekil 47. Nilüfer ve Bursa'da Yıllara Göre 112 Ambulans Çıkışlarının Çağrı Nedenine Göre Dağılımı⁶⁰

Bursa İl Sağlık Müdürlüğünden elde edilen 2020 yılındaki 112 Ambulans çağrı nedenleri verilerine⁶⁰ göre (Şekil 47) Bursa’da meydana gelen yaralanmaların %16,5’u, trafik kazalarının %20,6’sı ve iş kazalarının %27,3’ü Nilüfer’de meydana gelmiştir.

Tablo 36. Yataklı Tedavi Kurumları Ameliyat Sayıları (2019)⁶¹

			Yapılan Ameliyat	
			Sayı	%
Nilüfer	Kamu	Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi	27.031	27,9
		Bursa Şehir Hastanesi	18.283	18,9
	Özel	Özel Acıbadem Hastanesi	5.182	5,4
		Özel Bursa Anadolu Hastanesi	9.929	10,3
		Özel Esentepe Hastanesi	7.769	8,0
		Özel Jimer Hastanesi	4.832	5,0
		Özel Medicabil Hastanesi	8.786	9,1
		Özel Medicana Hastanesi	9.376	9,7
		Özel Pembe Mavi Hastanesi	3.450	3,6
		Özel Retina Göz Hastanesi	2.082	2,2
	Nilüfer Toplam		96.720	100
Bursa			Sayı	
	Kamu Hastaneleri Toplamı		297.136	
	Özel Hastaneler Toplamı		129.025	
	Tüm Hastaneler		426.161	

Bursa il Sağlık Müdürlüğü 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na göre yataklı tedavi kurumlarında ameliyat sayılarına ilişkin verileri Tablo 36'da verilmiştir. Buna göre Nilüfer'de 2019 yılında %46,9'u kamu hastanelerinde, %53,1'i ise özel hastanelerde olmak üzere toplam 96.720 ameliyat yapılmıştır. Bursa'da tüm ameliyatların %22,7'si, kamu kuruluşlarında yapılan ameliyatların %15,3'ü, özel kuruluşlarda yapılan ameliyatların ise %39,8'u Nilüfer'de yapılmıştır.

Tablo 37. Tıp Merkezlerinde Ameliyat Sayıları⁶¹

			Yapılan Ameliyat	
			Sayı	%
Nilüfer	Özel Grup Medika Tıp Merkezi		559	50,3
	Özel Esteticare Tıp Merkezi		553	49,7
	Nilüfer Toplam		1.112	100
Bursa	Bursa Toplam		9.233	

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na göre tıp merkezlerinde yapılan ameliyatların %12,0'ı Nilüfer'de yapılmıştır (Tablo 37).

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na göre hastanelerde verilen hizmetlere ilişkin bilgiler Tablo 38'de yer almaktadır.

Tablo 38. Bursa ve Nilüfer'de Hastane Hizmetleri ⁶¹

		Konsültasyon	Ayaktan Muayene Sayısı (Diş ve Acil Dahil)	Acil Muayene Sayısı	Acil Muayene Oranı (%)	Yatan Hasta Sayısı	Yatan Hasta Oranı (%)	Taburcu Olan Hasta Sayısı	Ölen Hasta Sayısı	Yatılan Gün Sayısı	Yoplam Yatak Doluluk Oranı	Bir Hastanın Ortalama Kalış Günü	Devir Aralığı (Gün)	Yatak Devir Hızı (Hasta)	
Nilüfer	Kamu	Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi	189.655	1.392.614	218.205	15,7	41.963	3,0	41.414	1.048	290.905	89,0	6,9	0,9	46,8
		Bursa Şehir Hastanesi	36.918	694.019	146.743	21,1	23.409	3,4	20.373	562	115.695	55,8	5,5	4,4	17,3
		Dörtçelik Çocuk Hastalıkları Hastanesi	54.687	800.425	397.792	49,7	19.741	2,5	19.126	20	77.179	74,2	4,0	1,4	62,7
	Özel	Özel Acıbadem Hastanesi	9.061	280.143	17.136	6,1	19.847	7,1	19.492	228	39.093	80,5	2,0	0,5	149,2
		Özel Bursa Anadolu Hastanesi	4.339	148.427	27.727	18,7	5.087	3,4	4.476	114	10.243	41,9	2,2	3,1	75,9
		Özel Esentepe Hastanesi	3.275	179.373	20.154	11,2	6.399	3,6	6.027	217	14.506	53,0	2,3	2,1	85,3
		Özel Jimer Hastanesi	1	41.805	4.690	11,2	4.867	11,6	4.981	2	7.018	34,3	1,4	2,7	86,9
		Özel Medicabil Hastanesi	4.556	201.203	21.028	10,5	8.353	4,2	8.519	383	23.724	63,1	2,7	1,6	81,1
		Özel Medicana Hastanesi	6.815	223.819	21.192	9,5	17.396	7,8	17.300	222	32.728	100	1,9	0	174,0
		Özel Pembe Mavi Hastanesi	441	29.057	1.016	3,5	3.936	13,5	3.952	4	12.539	81,7	3,2	0,7	93,7
		Özel Retina Göz Hastanesi	11	36.286	1.825	5,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Nilüfer Toplam	309.759	4.027.171	877.508	25,0	150.998	4,1	145.660	2.800	623.630	-	-	-	-
Bursa															
	Kamu Hastaneleri Toplamı	575.105	14.304.309	4.743.143	33,2	314.013	2,2	299.868	8.356	1.558.647	-	-	-	-	
	Özel Hastaneler Toplamı	56.299	2.783.913	307.476	11,0	164.674	5,9	159.114	3.511	392.543	73,2	2,4	1,0	102,8	
	Tüm Hastaneler	758.141	17.786.817	5.122.081	28,8	497.241	2,8	480.023	12.353	2.126.400	74,4	4,3	2,3	55,3	

Tablo 39. Diyaliz Hizmetleri (2019)⁶¹

			Toplam Cihaz	Yedek Cihaz	Toplam Hasta Sayısı	Seans Sayısı	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim
Nilüfer	Kamu	Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Diyaliz Merkezi	30	1	80	15.600	1	2
		Bursa Şehir Hastanesi	30	1	85	15.346	3	2
		Dörtçelik Çocuk Hastalıkları Hastanesi (Sadece çocuk periton diyaliz merkezi)	-	-	-	-	1	-
	Özel	Özel FMC Bursa Diyaliz Merkezi	50	1	240	32.134	1	2
	Nilüfer Toplam		110	3	405	63.080	6	6
Bursa								
	Kamu Diyaliz Merkezleri Toplamı		198	10	649	99.137	10	17
	Özel Diyaliz Merkezleri Toplamı		369	10	1.622	227.486	8	20
	Tüm Diyaliz Merkezleri		567	20	2.271	326.623	18	37

Nilüfer ilçesindeki diyaliz merkezlerinde Bursa'da bulunan tüm diyaliz cihazlarının %19,4'ü ve yedek cihazların ise %15,0'i bulunmaktadır. Bursa'da diyaliz hastalarının %17,8'i Nilüfer'deki kurumlardan hizmet almakta olup diyaliz seanslarının %19,3'ü ilçede gerçekleşmektedir. Bursa'da bulunan diyaliz merkezlerindeki uzman hekimlerin %33,3'ü ve pratisyen hekimlerin %16,2'si Nilüfer'de bulunmaktadır (Tablo 39).

Tablo 40. Diyaliz Hizmetlerinin Kamu ve Özel Kurumlarda Dağılımı (2019)⁶¹

		Toplam Cihaz	Yedek Cihaz	Toplam Hasta Sayısı	Seans Sayısı	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim
Nilüfer	Kamu Diyaliz Merkezleri Toplamı (%)	54,5	66,7	40,7	49,1	83,3	66,7
	Özel Diyaliz Merkezleri Toplamı (%)	45,5	33,3	59,3	50,9	16,7	33,3
	Nilüfer Toplam (%)	100	100	100	100	100	100
Bursa	Kamu Diyaliz Merkezleri Toplamı (%)	34,9	50,0	28,6	30,4	55,6	45,9
	Özel Diyaliz Merkezleri Toplamı (%)	65,1	50,0	71,4	69,6	44,4	54,1
	Tüm Diyaliz Merkezleri (%)	100	100	100	100	100	100

Diyaliz hizmetlerinin kamu ve özel sektördeki dağılımları Tablo 40'ta verilmiştir. Nilüfer'de toplam cihazların ve hekimlerin çoğunun kamu diyaliz merkezlerinde bulunmasına rağmen diyaliz kullanan toplam hasta ve seans sayısının özel kurumlarda daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 41. Yataklı Tedavi Kurumlarında Gerçekleşen Doğum Sayıları (2019)⁶¹

			Toplam Canlı Doğan Bebek	Toplam Ölü Doğan Bebek	Primer Sezaryen	Normal Doğum	Müdahaleli Doğum	Sezaryen Doğum	Toplam Doğum	Sezaryen Doğum Oranı (%)	Tüm Doğumlarda Primer Sezaryen Oranı
Nilüfer	Kamu	Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi	951	50	302	340	7	604	951	63,5	31,8
		Bursa Şehir Hastanesi	3.595	19	472	2.201	26	1.258	3.485	36,1	13,5
	Özel	Özel Acıbadem Hastanesi	710	3	244	167	0	508	675	75,3	36,1
		Özel Bursa Anadolu Hastanesi	107	0	81	20	0	87	107	81,3	75,7
		Özel Esentepe Hastanesi	1.488	0	821	515	0	858	1.373	62,5	59,8
		Özel Jimer Hastanesi	1.249	1	584	105	123	1.012	1.240	81,6	47,1
		Özel Medicabil Hastanesi	1.583	1	830	217	1	1.352	1.570	86,1	52,9
		Özel Medicana Hastanesi	1.592	2	635	409	0	1.165	1.574	74,0	40,3
		Özel Pembe Mavi Hastanesi	1.597	3	783	288	58	1.180	1.526	77,3	51,3
	Nilüfer Toplam		12.872	79	4.752	4.262	215	8.024	12.501	64,2	59,2
Bursa											
	Kamu Hastaneleri Toplamı		24.904	247	4.215	14.181	111	10.432	24.724	42,2	17,0
	Özel Hastaneler Toplamı		21.221	37	7.930	6.130	185	14.497	20.812	69,7	38,1
	Tüm Hastaneler		46.125	284	12.145	20.311	296	24.929	45.536	54,7	26,7

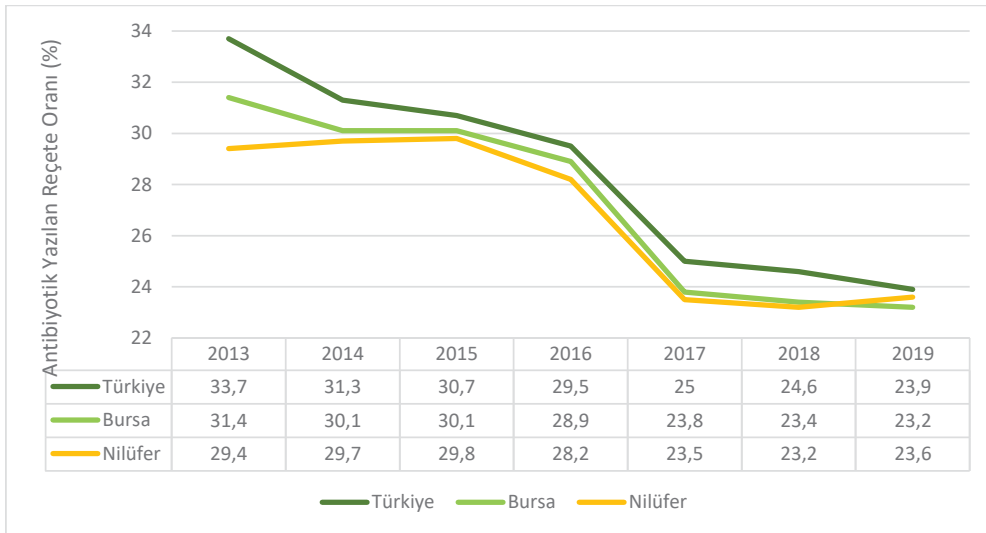
Yataklı tedavi kurumlarında gerçekleşen doğumlara ilişkin bilgiler Tablo 41’de yer almaktadır. Buna göre Bursa’da doğumların %54,7’si sezaryen ile gerçekleştirilirken bu oran Nilüfer’de %64,2’dir. Türkiye’de 2019 yılında⁶⁹ Sağlık Bakanlığı hastanelerinde sezaryen oranı %41,8; üniversitelerde %70,4; özel hastanelerde %71,8 ve toplamda ise %57,0’dır. Türkiye ve Nilüfer kıyaslandığında hem Sağlık Bakanlığı hem de özel hastanelerde ve tüm kurumların toplamında Nilüfer’de sezaryen oranlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Sezaryen doğumlarda OECD ortalaması %28,2⁷³ ve 2018 yılı için dünya geneli tahmini⁷⁴ %21,1’dir.

Türkiye, Bursa ve Nilüfer’de sezaryen doğumların oranı çok yüksektir. DSÖ sezaryen doğumlar ile ilgili olarak tıbben gerekli olduğunda perinatal mortalite ve morbiditeyi etkili olarak önlediğine, ancak gerekli olmadığı durumlarda anne veya çocuğa yararlarını gösteren bir kanıtı rastlanmadığına vurgu yapmaktadır. Diğer ameliyatlarda olduğu gibi sezaryen de kısa ve uzun vadeli etkilerinin yanı sıra yapılan doğumun sonrasında da anne, çocuk ve gelecek gebelikler için devam eden sağlık etkileri oluşturmaktadır. Bu riskler gebelik bakımı veren sağlık hizmetlerine erişimi kısıtlı olan kadınlar için daha da fazladır.⁷⁵

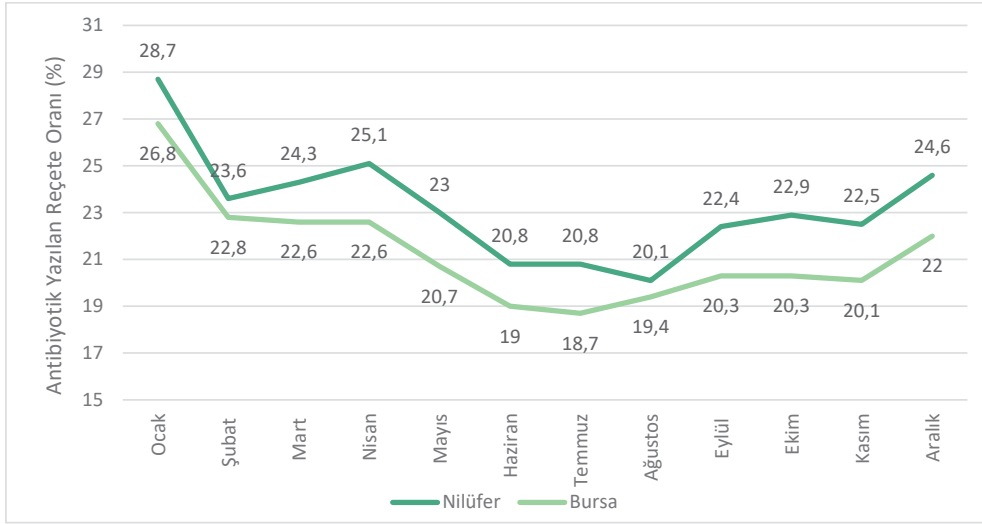
Tablo 42. Hastane Anne Misafirhanesi Hizmetleri (2019)⁶¹

		Yatak Sayısı	Yatan Anne-Gebe Sayısı	Anne-Gebe Yatılan Gün Sayısı
Nilüfer	Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi	8	1.100	3.683
	Dörtçelik Çocuk Hastalıkları Hastanesi	12	280	1.056
	Nilüfer Toplam	20	1.380	4.739
Bursa Tüm Hastaneler		51	2.420	8.410

Bursa il Sağlık Müdürlüğü 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na göre Bursa'daki hastanelerde anne misafirhaneleri için ayrılan yatakların %39,2'si Nilüfer'de bulunmaktadır. Bursa genelinde yatan anne-gebe sayılarının %57,0'ı ve yattıkları gün sayılarının %56,3'ü Nilüfer'deki kurumlarda gerçekleşmiştir (Tablo 42).

Şekil 48. Antibiyotik Yazılan Reçete Oranlarının (%) Yıllara Göre Değişimi /Aile Hekimi⁶¹

Bursa il Sağlık Müdürlüğü 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na göre⁶¹ Aile Hekimleri tarafından Nilüfer'de yazılan reçetelerde antibiyotik bulunma oranı (Şekil 48) 2013-2019 yılları arasında %5,8 düşmüştür. Azalma oranı Türkiye'de %9,8 ve Bursa'da %8,2'dir. 2019 Yılı Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na⁶⁹ göre Türkiye 1000 kişiye düşen antibiyotik tüketimi (DDD) açısından OECD 32 ülke ortalamasını geçmiş ve Yunanistan'dan sonra en fazla antibiyotik tüketen ülke olmuştur.

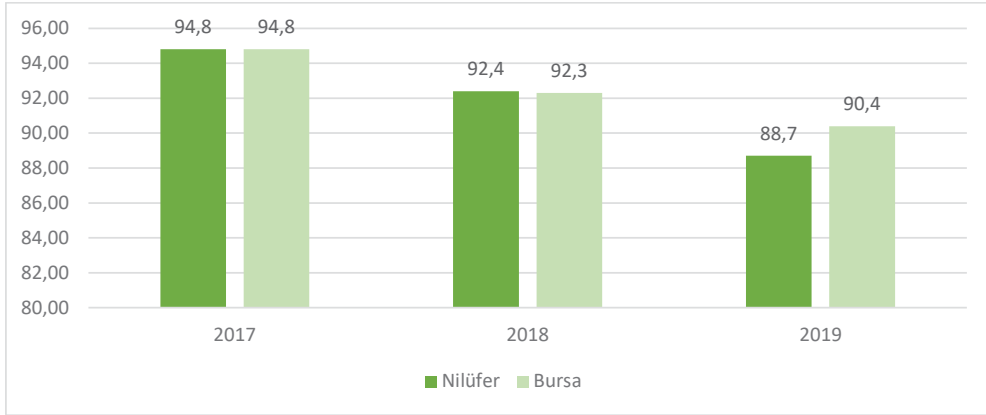
Şekil 49. Antibiyotik Yazılan Reçete Oranlarının (%) Aylara Göre Değişimi⁶¹

Bursa il Sağlık Müdürlüğü 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na göre⁶¹ 2019'da yazılan tüm reçeteler değerlendirildiğinde aylara göre antibiyotik reçetelenme oranları Şekil 49'da verilmiştir. Buna göre 2019 yılında aylara göre antibiyotik reçetelenme oranları değerlendirildiğinde Nilüfer ilçesinde yıl boyunca Bursa ortalamasına kıyasla daha fazla antibiyotik yazıldığı görülmektedir.

2.6 Bulaşıcı Hastalıklar

Bulaşıcı hastalıklara dair Nilüfer ilçesine ilişkin veri elde edilemediğinden ilçenin bulaşıcı hastalık yükü, gerçekleşen salgın sayısı, bildirim zorunlu hastalık sayısı gibi bilgiler verilememektedir.

Türkiye'de aşı ile önlenabilir bulaşıcı hastalıklarla savaşmaya yönelik Genişletilmiş Bağışıklama Programı boğmaca, difteri, tetanos, kızamık, kızamıkçık, kabakulak, tüberküloz, çocuk felci, suçiçeği, hepatit A, hepatit B ile Streptococcus pneumoniae ve Haemophilus influenzae tip b aşılamalarını kapsamaktadır⁷⁶. Bursa İl Sağlık Müdürlüğü tarafından bu program kapsamında çocuklara yönelik yürütülen temel bağışıklama programında yer alan aşılarla yönelik aşılama durumu Şekil 50'de görülmektedir.

Şekil 50. Yıllara Göre Nilüfer ve Bursa'da Tam Aşılı Çocukların Oranı⁶¹

2017'den 2019 yıllarına gelindiğinde tam aşılı çocuk oranlarının hem Bursa hem de Nilüfer'de düşmekte olduğu görülmektedir (Şekil 50). 2020 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'nda⁵⁹ yıllara göre aşılama ile ilişkin veriler değerlendirildiğinde 2017-2019 yılları içerisinde Türkiye için 2017 yılında BCG aşısı (%93) dışında hiçbir aşılama hızında %95 altına düşülmediği dikkat çekicidir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde Nilüfer ve Bursa'nın aşılama oranları ile ilgili ciddi bir sorun bulunmaktadır. Sadece üç yıllık veri bulunmasına karşın yıllar içinde aşılama gerçekleşen düşüşün nedeni ivedi şekilde araştırılması ve müdahale edilmesi gereken bir durumdur.

YAŞAM BİÇİMLERİ

3. Yaşam Biçimleri

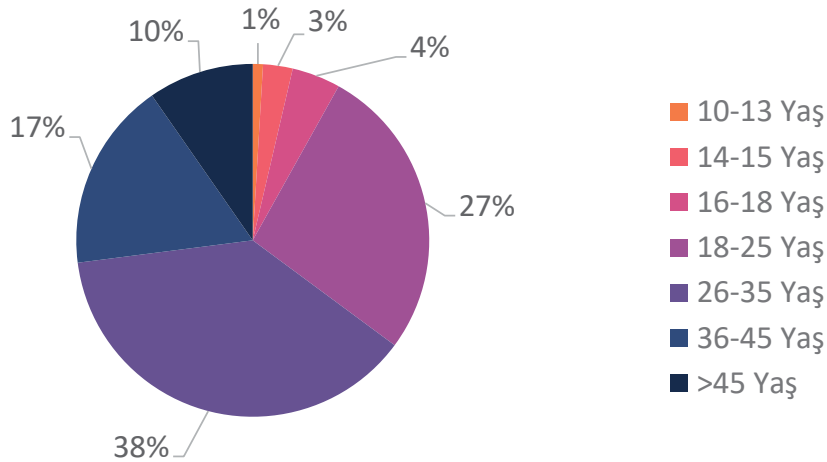
3.1 Bağımlılık Yapan İlaçlar, Uyuşturucu ve Uçucu Madde Kullanımı

Nilüfer ilçesinde madde bağımlılıklarından kurtulmak isteyen hastalara yönelik ÇEMATEM ve AMATEM kurumlarında yatarak ve ayakta tedavi hizmeti sunulmaktadır. Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na göre⁶¹ 2019'da Nilüfer ilçesinde bulunan AMATEM ve ÇEMATEM'de gerçekleşen tedavilere ilişkin veriler Tablo 43'te sunulmuştur.

Tablo 43. AMATEM ve ÇEMATEM'de Ayaktan veya Yatarak Tedavilere Yönelik İstatistikler (2019)⁶¹

Kurum	Başvuran Kişi Sayısı	Kadın	Erkek	İl İçi	İl Dışı	Toplam Poliklinik	Mükerrer Poliklinik	Yatan Kişi Sayısı	Toplam Yatış Sayısı
AMATEM	7.209	456	6.753	6.711	498	11.083	3.874	440	442
ÇEMATEM	635	303	328	576	59	839	204	77	81
Toplam	7.844	759	7.081	7.287	557	11.922	4.078	517	523

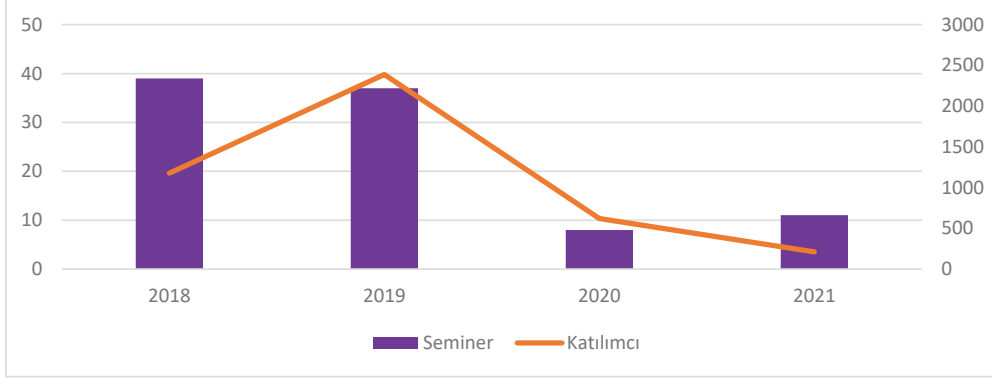
Madde bağımlılığı tedavisi için Nilüfer ilçesinde bulunan kurumlara toplam olarak 7.844 kişi başvurmuştur. Bunların 7.081'i (90,3) erkektir. AMATEM'e başvuranların %93,7'si, ÇEMATEM'e başvuranların ise %51,7'si erkektir (Tablo 43). Başvurularda erkeklerin oranının daha yüksek olması, dünya genelinde madde kullanım bozukluklarına dair veriler ile uyumludur⁷⁷. Cinsiyetler arası fark erişkinlere yönelik hizmet veren AMATEM'de daha belirgin görülmekte, çocuklara yönelik hizmet veren ÇEMATEM'de ise daha azdır.

Şekil 51. AMATEM ve ÇEMATEM'de Tedavi Görenlerin Yaş Dağılımı (2019)⁶¹

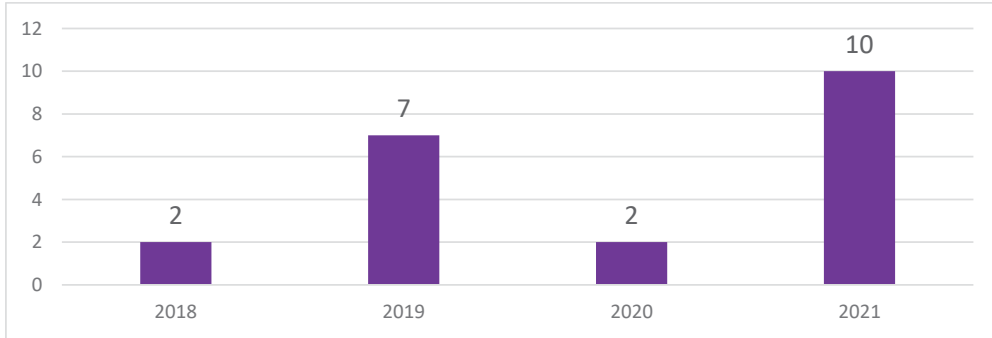
Yaş dağılımları incelendiğinde başvuranların en yoğun olduğu yaş grubunun 26-35 yaş arasında olduğu görülmektedir, bunu ikinci sırada 18-25 yaş grubu izlemektedir (Şekil 51).

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü verilerine göre⁶¹ Yüksek İhtisas Eğitim Araştırma AMATEM ve ÇEMATEM'e bir yılda Nilüfer ilçesinde ikamet edenlerin başvuru sayısı sırasıyla 1105 ve 41'dir; bunlar tüm başvuruların sırasıyla %15,3'ü ve %6,5'unu oluşturmaktadır. İl içindeki diğer bir bağımlılık tedavi kurumu olan Bursa Devlet Hastanesi AMATEM'in altı aylık verisine göre ise Nilüfer'de ikamet edenlerin başvuru sayısı 87'dir (%0,9).

Şekil 52. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü Bağımlılıkla Mücadele Birimi Bağımlılıkla Mücadele ve Farkındalık Seminerleri⁷⁸

Nilüfer Belediyesi tarafından 2017 yılında madde bağımlılığıyla mücadele amacıyla Bağımlılıkla Mücadele Birimi kurulmuştur. Bu birim 2018-2021 yılları arasında Nilüfer ilçesinde 90'dan fazla seminer vermiş ve 4300 kişiden fazla bireye ulaşmıştır (Şekil 52).

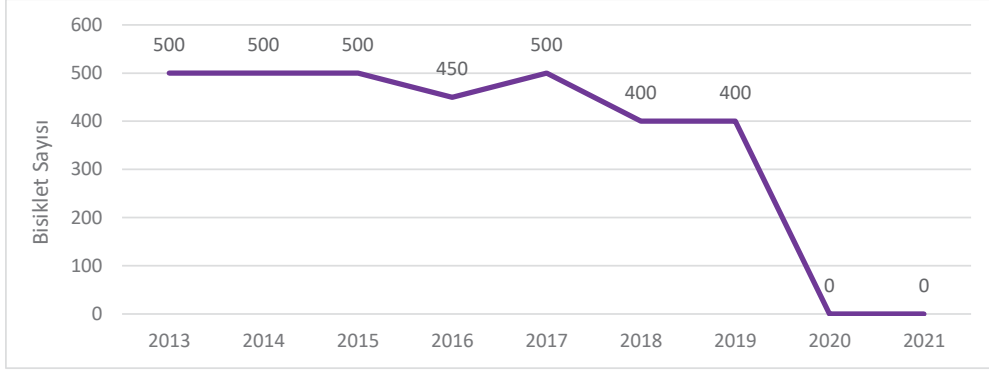

Şekil 53. Nilüfer Belediyesi Bağımlılıkla Mücadele Birimi Tarafından Madde Bağımlılığına İlişkin Danışmanlık Hizmeti Verilen Birey Sayısı⁷⁸

Seminerlerin sayısının 2020 ve 2021 yıllarındaki düşüşünü pandemiye bağlamak mümkündür. Destek için başvuran bireylerin sayısı henüz oldukça düşüktür (Şekil 53).

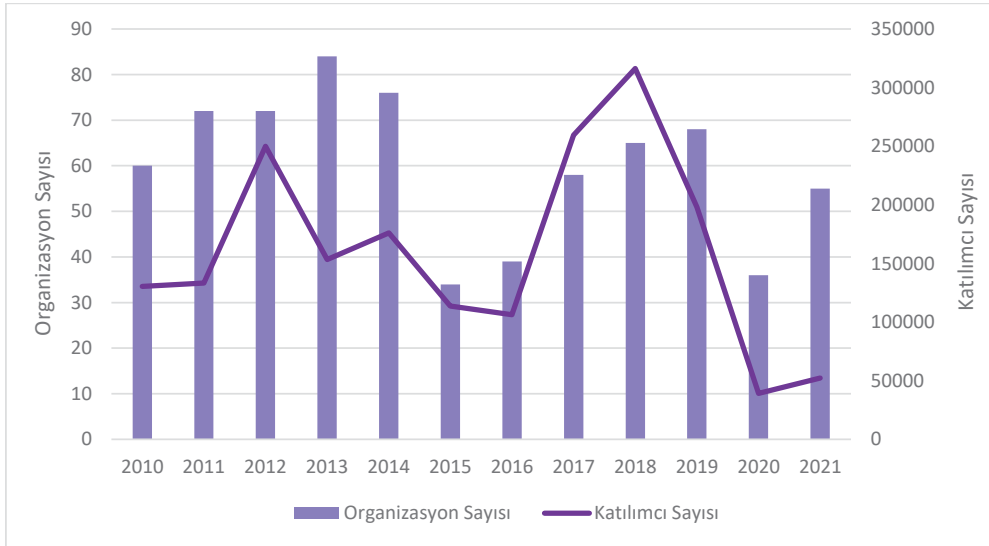
3.2 Egzersiz

Nilüfer Belediyesi 17 spor merkezini hizmete açmış durumdadır ve bunların toplam yüzölçümü 76.775,90 dekadır⁷⁹.

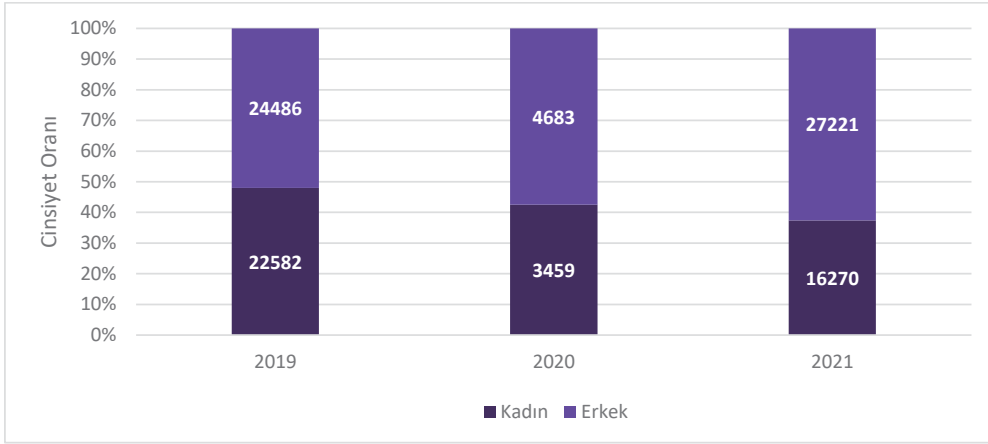
Şekil 54. Nilüfer Belediyesi Tarafından Dağıtılan Bisiklet Sayısı⁸⁰

Nilüfer Belediyesi 2020 yılına kadar her yıl bisiklet dağıtımı yapmış, 2020 ve 2021’de pandemi nedeniyle dağıtım yapılamamıştır (Şekil 54).

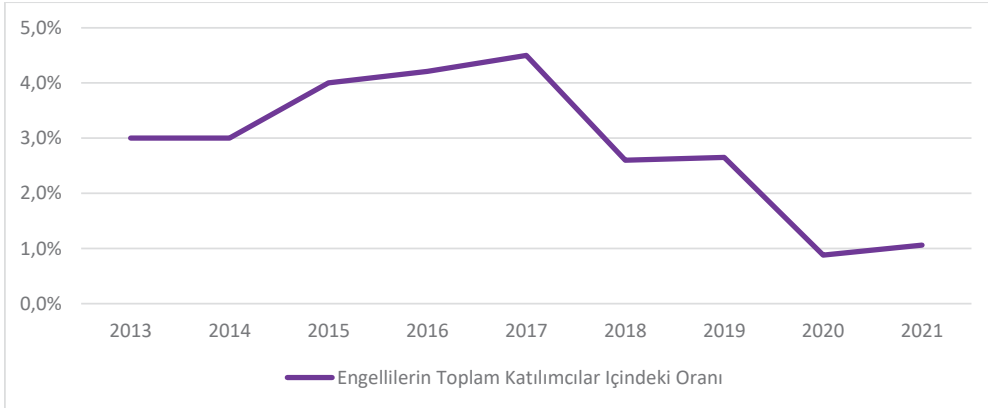
Şekil 55. Nilüfer Belediyesi Tarafından Düzenlenen Organizasyon ve Katılımcı Sayısı⁸¹

Nilüfer Belediyesi tarafından düzenlenen çeşitli etkinliklere ve katılımcı sayılarına bakıldığında, 2020 yılında pandemi nedeniyle az organizasyon yapıldığı, 2021’de kısıtlamaların kaldırılmasıyla pandemi öncesindeki kadar ancak daha sınırlı katılımcıyla organizasyon yapıldığı görülmektedir (Şekil 55).

Şekil 56. Nilüfer Belediyesi Spor Tesislerini Kullanan Kişi Sayısı⁸¹

Nilüfer Belediyesi spor tesislerinin 2019-2021 yılları arasında kullanımı değerlendirildiğinde, tesisleri kullanan kadın oranında azalma eğilimi dikkati çekmektedir (Şekil 56). 2020 yılında tesisleri kullananların sayısının pandemi nedeniyle belirgin şekilde düştüğü görülmektedir. Tesislerin engelli bireyler tarafından kullanımı düşüktür. 2019 yılında 361, 2020 yılında 183, 2021 yılında ise 465 engelli birey tesisleri kullanmıştır.

Şekil 57. Nilüfer Belediyesi Sportif Faaliyetlerinden Yararlanan Engellilerin Toplam Katılımcılar İçindeki Oranı⁸¹

Nilüfer Belediyesi tarafından düzenlenen sportif faaliyetlerden yararlanan engellilerin oranı 2017'den sonra yıllar içinde gittikçe azalmıştır (Şekil 57).

2016 yılında faaliyete başlayan Nilesplit adlı program ile toplu taşımaya entegre ucuz ve sağlıklı ulaşım amaçlanmıştır. 167 km bisiklet yolu bulunan Nilüfer'de, 2022 yılında 33 bisiklet istasyonu, 228 bisiklet, 388 park etme alanı ile hizmet vermeye devam eden akıllı bisiklet kiralama sisteminin abone sayısı 40.597 ve kiralama sayısı 197.720'dir.⁸²

En fazla kullanım cuma cumartesi ve pazar günleri ve yoğun olarak akşam saatlerinde olmaktadır. En fazla kiralama olan lokasyonlar Uludağ Üniversitesi kampüs içinde bulunan 4 istasyon, Görükle’de bulunan istasyonlar ve hafta sonları Gölyazı Ağlayan Çınar altındaki istasyondur.⁸²

Bisikletlerin kiralama sisteminin kolaylaştırılması için QR kodla Mobil uygulama üzerinden kiralama sistemine geçilmiştir Bu sayede kullanıcılar abone kartına gerek kalmadan, abone merkezine gelmeden, mobil uygulamayı cep telefonlarına yükleyerek ve elektronik sözleşmeyi imzalayarak kredi kartlarından bu uygulamaya ücretlerini yatırarak bisiklet kullanmaya başlamaktadırlar.⁸²

3.3 Beslenme

Yeterli ve dengeli beslenme; büyüme, gelişme ve sağlıklı olarak bir yaşam sürdürebilmek için gerekli olan besin öğelerinin her birinin yeterli miktarlarda alınması ve vücutta uygun şekilde kullanılması olarak tanımlanır. Beslenme özellikle çocuklar için çok önemlidir. Çocuğun okul öncesi dönemde edindiği yemek yeme alışkanlığı, gelecek yaşantısında ortaya çıkabilecek beslenme sorunlarının temelini oluşturabilir.⁸³ Aşırı kiloluluk ve şişmanlık görülme sıklığını azaltabilmek amacıyla Nilüfer Belediyesi kurumlarında (Huzurevi, kreş vb.) yaş gruplarını, fiziksel aktivite düzeylerini, yaşam şekillerini vb. dikkate alarak diyetisyen kontrolünde sağlıklı beslenme planlamaları yapılmaktadır.

Nilüfer Belediyesi kendi yemeğini yapamayacak durumda olan vatandaşlara sıcak yemek servisi de yapmaktadır. Yalnız yaşayan, bakacak kimsesi olmayan ya da destek alacak maddi gücü olmayan yaşlı, hasta ve engelli 150 hanedeki 210 kişiye günde 2 öğün sıcak yemek ulaştırılmaktadır.

Üniversite öğrencileri için hafta içi her gün sabah ve akşam olmak üzere günde iki defa çorba dağıtımı yapılmaktadır. Öğrenci kimlik kartıyla gelen bütün öğrenciler hizmetten ücretsiz olarak yararlanabilmektedir.

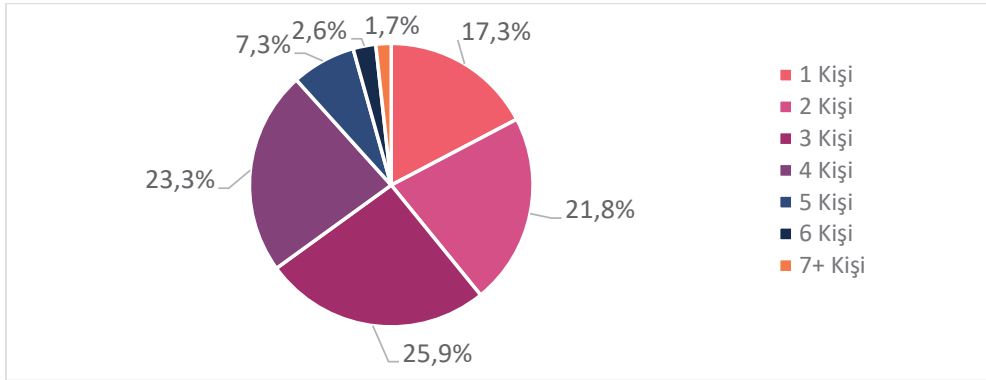
YAŞAM KOŞULLARI

4. Yaşam Koşulları

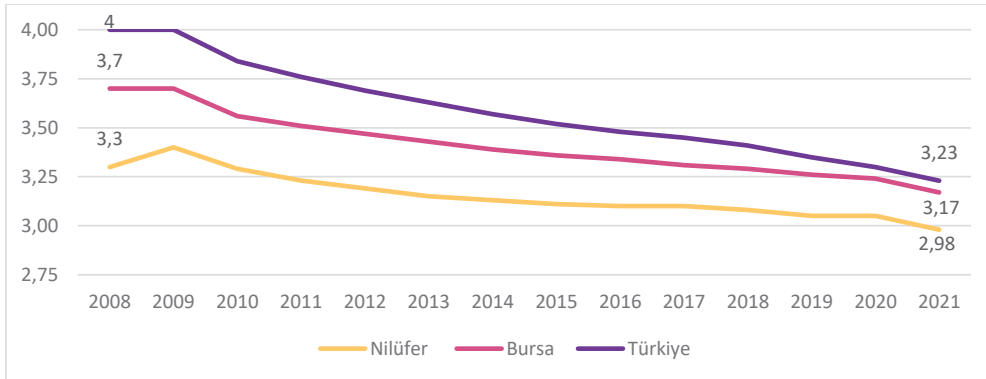
4.1 Hane Başına Düşen Nüfus

TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre Nilüfer ilçesinde toplam 162.168 hane bulunmaktadır. Bu hanelerin hane halkı büyüklüklerine göre dağılımı Şekil 58’de verilmiştir.

Şekil 58. Nilüfer İlçesi Hane halkı Büyüklüklerine Göre Hanelerin Dağılımı (2021)⁸⁴

Hane halkı büyüklüklerine göre haneler değerlendirildiğinde Nilüfer’de bulunan hanelerin %88,3’ünün 4 kişi ve daha az kişiden oluştuğu görülmektedir (Şekil 58).

Şekil 59. Türkiye, Bursa ve Nilüfer’de Yıllara Göre Hane Başına Düşen Ortalama Nüfus⁸⁵

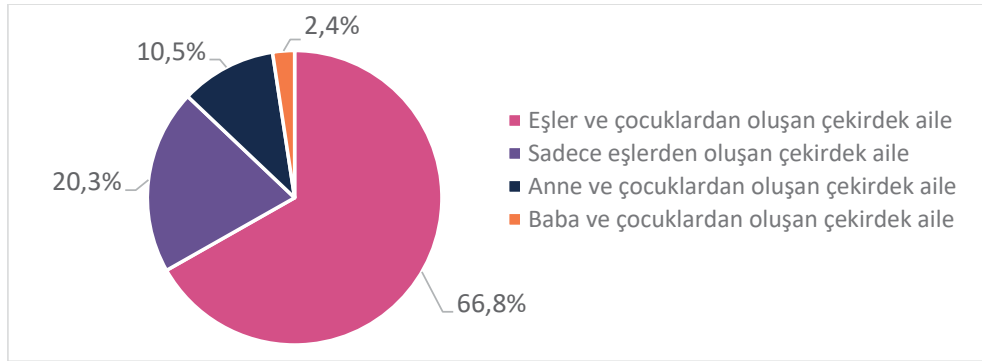
Şekil 59’de TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre Nilüfer, Bursa ve Türkiye’de ortalama hane halkı büyüklükleri verilmiştir. Nilüfer hem Bursa hem de Türkiye’ye göre daha küçük hane halkı büyüklüğüne sahiptir.

Tablo 44. Nilüfer’de Mahallelere Göre Hane Halkı Büyüklüğü Dağılımı (2021)^{86*}

Mahalle Adı	Nüfus	Hane Sayısı	Hane Başına Düşen Kişi
Ürnlü	3674	978	3,8
Odunluk	18632	6.152	3,0
Alaaddinbey	14714	4.768	3,1
Özlüce	7196	2.455	2,9
Ertuğrul	8101	2.555	3,2
Çamlıca	8271	2.493	3,3
Kültür	915	310	3,0
Gümüştepe	18919	5.657	3,3
Demirci	14685	4.961	3,0
Konak	20215	4.715	4,3
Üçevler	12448	4.720	2,6
Ahmet Yesevi	13433	4.442	3,0
Balat	23420	7.292	3,2
Minareliçavuş	16644	5.615	3,0
Fethiye	16794	5.030	3,3
Karaman	17724	5.364	3,3
İhsaniye	14265	4.347	3,3
Işıktepe	2184	602	3,6
Esentepe	25279	10.483	2,4
Cumhuriyet	12708	3.823	3,3
Ataevler	13106	4.370	3,0
Barış	21424	6.709	3,2
Altınşehir	1295	427	3,0
Beşevler	33321	7.971	4,2
Akçalar	1360	447	3,0
Çalı	509	154	3,3
Gölyazı	1576	511	3,1
Görükle	3870	1.058	3,7
Dumlupınar	28847	9.930	2,9
Kurtuluş	1141	350	3,3
İrfaniye	11212	3.798	3,0
Balkan	2369	786	3,0
Hasanağa	8038	2.517	3,2
Kızılıklı	24837	7.849	3,2
30 Ağustos Zafer	1100	309	3,6
Kayapa	6957	2.278	3,1
Yüzüncüyıl	13080	3.804	3,4
23 Nisan	4907	1.365	3,6
29 Ekim	6864	2.141	3,2
19 Mayıs	3353	1.112	3,0
Doğanköy	1215	344	3,5
Güngören	25644	7.372	3,5
Konaklı	1334	310	4,3
Tahtalı	2065	583	3,5
Yaylacık	4840	1.257	3,9
Yolçatı	19088	5.982	3,2
Nilüfer	518.365	162.168	2,9

*Elde edilen TÜİK verilerinde, Atlas, Ayvaköy, Badırğa, Başköy, Büyükbalıklı, Çatalağılı, Çaylı, Dağyenice, Fadıllı, Gökçe, İnegazi, Kadriye, Karacaoba, Korubaşı, Kuruçeşme, Makşempınarı, Unçukuru, Üçpınar mahalleleri bulunmadığından bunlara ilişkin hanehalkı büyüklükleri hesaplanamamıştır.

TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre Nilüfer mahallelerinde hane halkı büyüklüklerinin dağılımı Tablo 44'te verilmektedir. Nilüfer ilçesinde bulunan mahalleler kıyaslandığında hane başına düşen kişi sayısının en az olduğu mahalle Dumlupınar (2,4) iken, en fazla olduğu mahalle Ürünü'dür (4,3).

Şekil 60. Nilüfer İlçesindeki Çekirdek Ailelerin Özelliklerine Göre Dağılımı (2021)⁸⁴

Nilüfer ilçesinde bulunan 162.168 hanenin 113.478'i (yaklaşık %70'i) çekirdek aileden oluşmaktadır (Şekil 60).

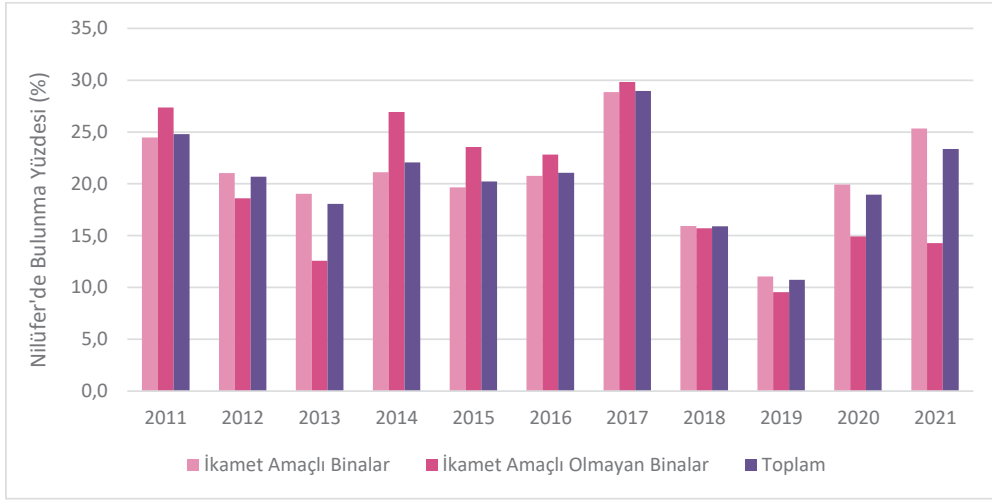
4.2 Konutların Genel Özellikleri

DSÖ'ye göre sağlıklı barınma koşulları hayat kurtarabilir, hastalıkları önleyebilir, yaşam kalitesini artırabilir, yoksulluğu azaltabilir ve iklim değişikliğinin hafifletilmesine yardımcı olabilmek gibi birçok sağlığı ve çevreyi etkileyen alanı etkileyebilir⁸⁷. Konutların özellikleri ve sağlığı olumlu yönde etkiler nitelikte olmaları, kentsel büyüme, yaşlanan nüfus ve iklim değişikliği ışığında sağlık için giderek daha önemli hale gelmektedir⁸⁷.

Nilüfer ilçesinde bulunan konutların özelliklerine dair bilgi edinilememekle birlikte, TÜİK verilerinde bulunan yıllık yapı kullanma izni verilen konut sayıları Tablo 45'te sunulmaktadır.

Tablo 45. Nilüfer ve Bursa'da Yıllara Göre Yapı Kullanma İzni Verilen Yapı Sayıları⁸⁸

	Nilüfer			Bursa		
	İkamet Amaçlı	İkamet Amaçlı Değil	Yıl içi Toplam	İkamet Amaçlı	İkamet Amaçlı Değil	Yıl içi Toplam
2011	1.075	151	1.226	4.394	552	4.946
2012	815	119	934	3.874	640	4.514
2013	811	94	905	4.262	748	5.010
2014	1.089	276	1.365	5.158	1.025	6.183
2015	915	181	1.096	4.652	768	5.420
2016	1.165	205	1.370	5.606	898	6.504
2017	2.469	330	2.799	8.557	1.106	9.663
2018	564	114	678	3.538	726	4.264
2019	183	43	226	1.655	450	2.105
2020	536	96	632	2.689	643	3.332
2021	930	114	1.044	3.671	799	4.470
Toplam	10.552	1.723	12.275	48.056	8.355	56.411

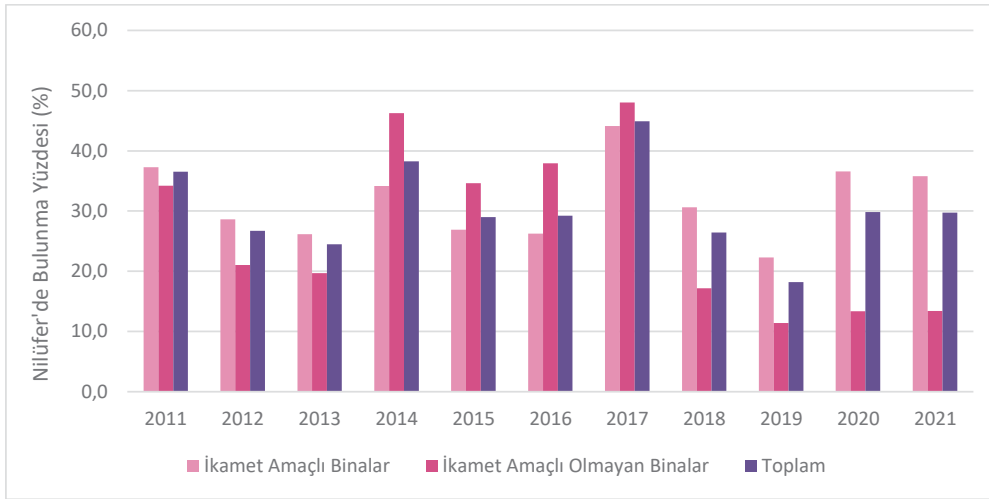
Şekil 61. Bursa'da Yıllar İçinde Yapı Kullanma İzni Verilen Binaların Nilüfer'de Bulunma Yüzdesi⁸⁸

Bursa'da yapı kullanım izni verilen ikamet amaçlı binaların ortalama %22,0'sinin (yıllar içinde %11,9 -28,9 arasında), ikamet amaçlı olmayan binaların ortalama %20,6'sının (yıllar içinde %9,6-29,8 arasında değiştiği), tüm binaların ise %21,8'inin (yıllar içinde %29,0 - %10,7 arasında değiştiği) Nilüfer'de bulunduğu görülmektedir (Şekil 61).

Bursa ve Nilüfer'de yapı kullanım izni verilen binaların yüzölçümleri Tablo 46'da verilmektedir.

Tablo 46. Nilüfer ve Bursa'da Yıllara Göre Yapı Kullanma İzni Verilen Yapıların Yüzölçümleri (m²)⁸⁸

	Nilüfer			Bursa		
	İkamet Amaçlı	İkamet Amaçlı Değil	Yıl İçi Toplam	İkamet Amaçlı	İkamet Amaçlı Değil	Yıl İçi Toplam
2011	1.634.290	480.588	2.114.878	4.386.322	1.404.070	5.790.392
2012	1.234.953	304.934	1.539.887	4.311.700	1.450.901	5.762.601
2013	1.293.790	341.640	1.635.430	4.941.944	1.734.561	6.676.505
2014	2.181.885	1.491.591	3.673.476	6.383.226	3.223.570	9.606.796
2015	1.388.783	658.765	2.047.548	5.158.378	1.901.351	7.059.729
2016	1.739.836	869.951	2.609.787	6.630.286	2.293.567	8.923.853
2017	5.592.939	1.536.351	7.129.290	12.675.130	3.197.368	15.872.498
2018	1.198.362	303.785	1.502.147	3.910.417	1.769.080	5.679.497
2019	318.371	99.197	417.568	1.427.147	868.726	2.295.873
2020	1.022.046	153.985	1.176.031	2.792.289	1.151.032	3.943.321
2021	1.397.192	193.141	1.590.333	3.904.404	1.442.972	5.347.376
Toplam	19.002.447	6.433.928	25.436.375	56.521.243	20.437.198	76.958.441

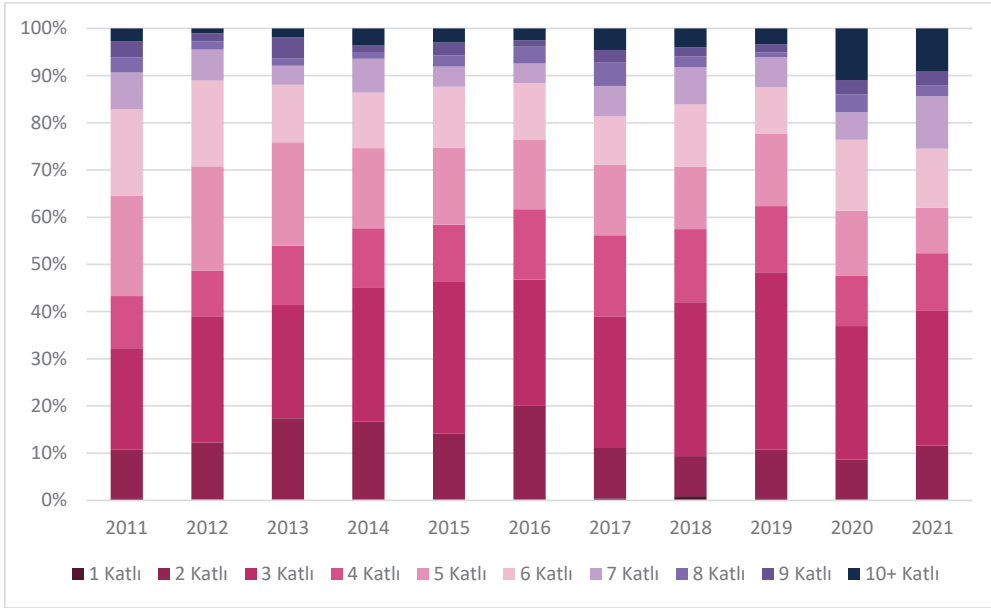
Şekil 62. Bursa'da Yıllara Göre Yapı Kullanma İzni Verilen Binaların Yüzölçümlerinin Nilüfer'de Bulunma Oranları⁸⁸

Bursa'da yapı kullanım izni verilen ikamet amaçlı binaların ortalama %33,6'sının, ikamet amaçlı olmayan binaların ortalama %31,5'inin ve tüm binaların %33,6'sının yüzölçümleri açısından Nilüfer'de bulunduğu görülmektedir (Şekil 62).

Tablo 47. Nilüfer'de Yıllara Göre Yapı Kullanım İzni Verilen İkamet Amaçlı Yapıların Yapı Sahiplerine Göre Dağılımı⁸⁸

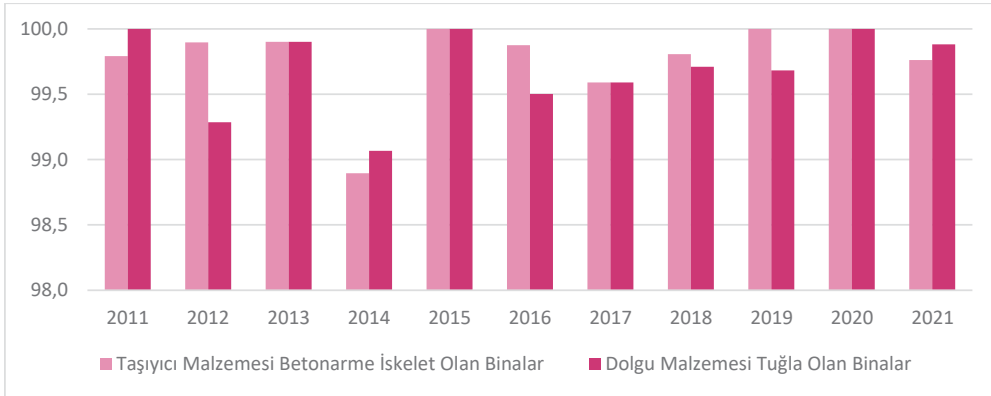
	Kamu		Özel Teşebbüs		Yapı Kooperatifleri		Yıl İçi Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
2011	2	0,2	919	95,6	40	4,2	961
2012	1	0,1	959	98,0	19	1,9	979
2013	3	0,3	976	96,4	33	3,3	1.012
2014	5	0,4	1.098	93,2	75	6,4	1.178
2015	5	0,7	726	94,7	36	4,7	767
2016	0	0,0	780	97,0	24	3,0	804
2017	6	0,6	954	97,6	17	1,7	977
2018	60	5,8	959	92,9	13	1,3	1.032
2019	0	0,0	601	95,5	28	4,5	629
2020	2	0,3	650	98,8	6	0,9	658
2021	3	0,4	835	99,4	2	0,2	840
Toplam	87	0,9	9457	96,1	293	3,0	9837

Nilüfer'de 2011'den bu yana yapı kullanım izni verilen yapıların büyük çoğunluğu (%96,1'i) özel teşebbüse aittir (Tablo 47).

Şekil 63. Nilüfer'de Yıllara Göre Yapı Kullanım İzni Verilen İkamet Amaçlı Yapıların Kat Sayılarına Göre Dağılımı⁸⁸

Son 10 yıl içinde yapı kullanım izni verilen ikamet amaçlı yapıların büyük çoğunluğu 4 kat ve altındadır; 2019 yılından sonra 7 kat ve üzerinde olan binaların orandaki artış dikkat çekicidir (Şekil 63).

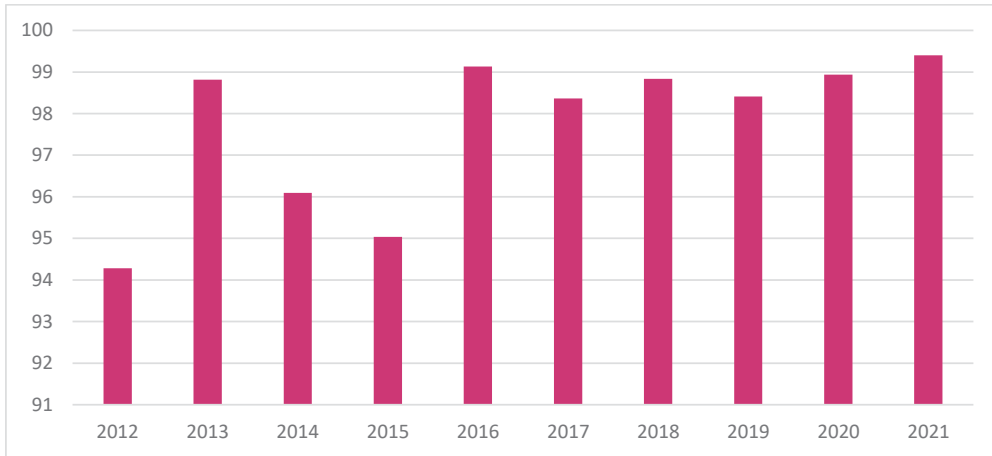
Şekil 64. Nilüfer'de Yıllara Göre Yapı Kullanım İzni Verilen İkamet Amaçlı Yapıların En Fazla Kullanılan Taşıyıcı ve Dolgu Malzemelerine Göre Dağılımı⁸⁸

Nilüfer'de yapı kullanım izni verilen ikamet amaçlı yapıların en fazla kullanılan taşıyıcı ve dolgu malzemelerine göre dağılımı Şekil 63'te sunulmaktadır. Buna göre bayıldığında binaların büyük çoğunluğunda taşıyıcı malzeme olarak beton ve dolgu malzemesi olarak tuğla kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 48. Nilüfer'de Yıllara Göre Yapı Kullanım İzni Verilen İkamet Amaçlı Yapıların Isıtma Sistemlerine Göre Dağılımları⁸⁸

Yapı Sayısı	Toplam	Uzaktan Isıtmalı Kalorifer Sistemi	Bina İçi Kalorifer Sistemi	Kat Kaloriferi Sistemi	Doğalgaz Sobası	Soba	Klima	Diğer
2012	979	19	232	600	11	117	0	0
2013	1.012	41	218	669	20	63	1	0
2014	1.178	51	365	634	40	87	1	0
2015	767	39	197	466	17	42	6	0
2016	804	28	135	582	5	35	0	19
2017	977	32	151	770	6	13	5	0
2018	1.032	93	119	804	7	8	0	1
2019	629	14	59	545	7	3	1	0
2020	658	72	53	527	0	3	3	0
2021	840	37	157	641	1	1	1	2

Nilüfer'deki ikamet amaçlı yapıların büyük çoğunluğunda bina içi kalorifer sistemi kullanılmaktadır. Isıtma sistemlerinin dağılımı yıllar içerisinde benzerdir (Tablo 48).

Şekil 65. Nilüfer'de Yıllara Göre Yapı Kullanım İzni Verilen İkamet Amaçlı Yapılarda Isıtma Amacıyla Doğalgaz Kullanımının Oranı⁸⁸

Isıtma amacıyla en sık kullanılan yakıt doğalgazdır ve son 10 yıl içinde ikamet amaçlı yapılarda kullanım oranı artmıştır (Şekil 65).

5. Eğitim

Eğitim, hem sosyoekonomik düzeyi etkilemesi hem de doğrudan sağlık davranışları ve sağlık okuryazarlığı üzerine olan etkileri ile sağlığı etkileyen önemli faktörlerden biridir.

Toplumun eğitim durumunu değerlendirmek için derslik başına, öğretmen başına düşen öğrenci sayıları, brüt ve net okullaşma oranları gibi çeşitli göstergeler kullanılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı tanımlarına göre⁸⁹ derslik başına düşen öğrenci sayısı; öğrenci sayısının derslik sayısına bölünmesiyle elde edilip bir derslikteki ortalama öğrenci sayısını gösterirken, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı; öğrenci sayısının derslik sayısına bölünmesiyle elde edilip bir öğretmene düşen ortalama öğrenci sayısını göstermektedir. Brüt okullaşma oranı, ilgili öğrenim türündeki tüm öğrencilerin, ait olduğu öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan toplam nüfusa bölünmesi ile elde edilen bir gösterge iken; net okullaşma oranı, ilgili öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan öğrencilerin, ait olduğu öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan toplam nüfusa bölünmesi ile elde edilen bir göstergedir.

Şekil 66. Nilüfer İlçesi Eğitim Alanları^{90*}

Nilüfer’de kamu ve özel eğitim alanları Şekil 66’da sunulmaktadır.

* Bu haritadaki eğitim alanları imar planlarımızda ayrılmış tüm eğitim alanlarını (yapılmış/yapılmamış) gösterilmektedir.

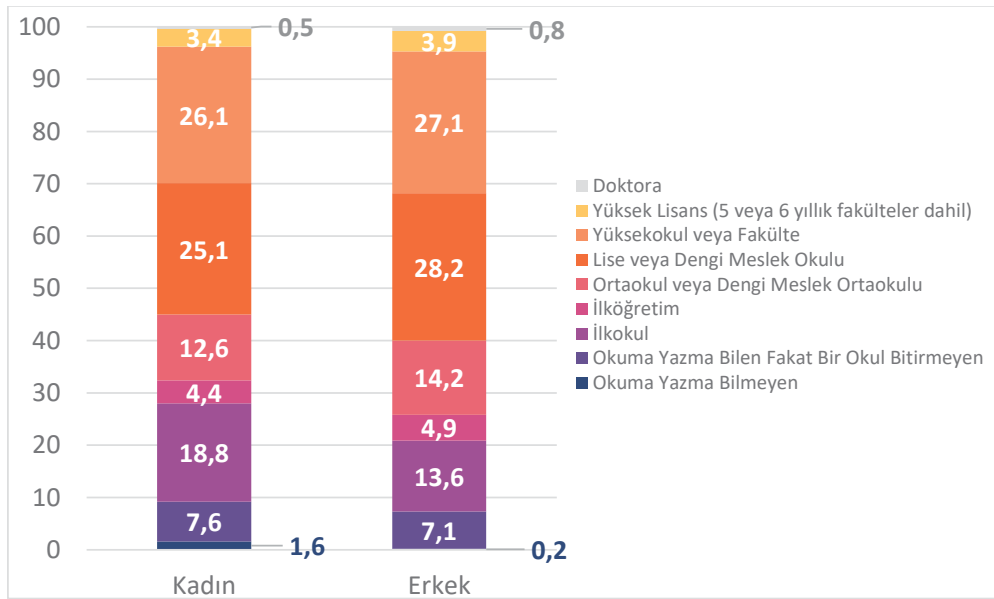
5.1 Nüfusun Cinsiyete Göre Eğitim Durumu

TÜİK verilerine göre 6 yaş ve üzeri nüfusun eğitim durumu Tablo 49'da verilmektedir.

Tablo 49. 6 Yaş ve Üzeri Nüfusun Okuryazarlık ve Eğitim Durumu Oranı (%)⁹¹

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Okuma Yazma Bilmeyen	2,0	1,7	1,6	1,5	1,5	1,4	1,3	1,1	1,0	0,9
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	14,6	14,4	14,1	14,1	8,1	7,9	7,4	7,2	7,2	7,3
İlkokul	16,5	15,3	14,6	14,0	19,2	18,8	18,4	17,9	16,9	16,3
İlköğretim	12,3	13,2	13,7	13,6	10,1	8,1	6,9	6,9	6,8	4,7
Ortaokul veya Dengi Meslek Ortaokulu	6,2	5,3	5,0	4,9	8,7	10,0	11,1	11,1	11,3	13,4
Lise veya Dengi Meslek Okulu	28,0	27,3	27,8	27,1	26,7	26,0	26,3	26,3	26,5	26,6
Yüksekokul veya Fakülte	18,3	20,6	21,0	22,1	23,1	24,9	25,7	25,7	26,0	26,6
Yüksek Lisans (5 veya 6 yıllık fakülteler dahil)	1,5	1,6	1,6	2,0	2,1	2,3	2,4	3,1	3,4	3,6
Doktora	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6

Nilüfer ilçesinde 6 yaş üzeri nüfusun 2019 yılında %57,4'ünün lise ve üzeri eğitim almış olduğu görülmektedir. Okuma yazma bilmeyen nüfusun ise %0,9 ile Bursa ortalaması olan %2,1'den düşük olduğu izlenmektedir. Yıllar içinde ortaokul ve üzeri eğitim alma oranının arttığı görülmektedir (Tablo 49).

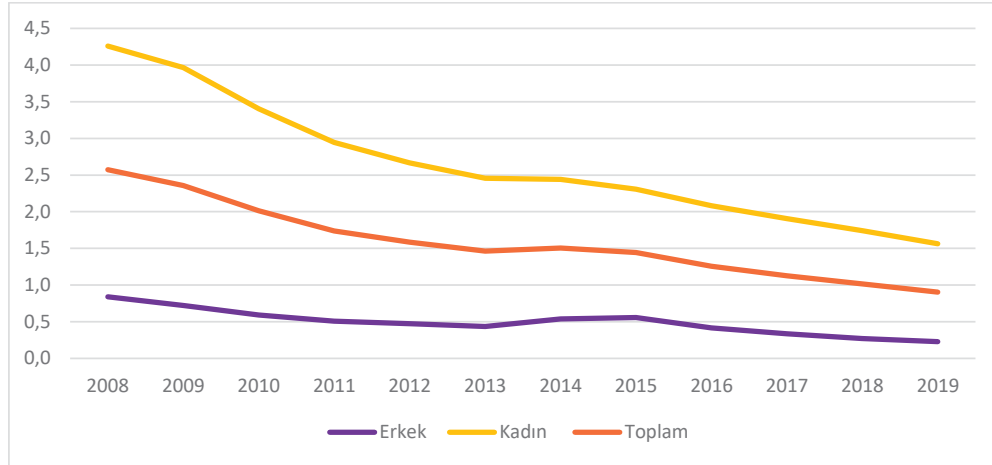
Şekil 67. 6 Yaş ve Üzeri Nüfusun Cinsiyete Göre Okuryazarlık ve Eğitim Durumu (2019)⁹¹

6 yaş ve üzeri nüfusun cinsiyete göre okuryazarlık ve eğitim durumu Şekil 67'de sunulmuştur. Buna göre 2019 yılında kadınların %1,6'sının okuma-yazma bilmediği görülmektedir. Bu oran erkeklerde %0,2'dir. Diğer eğitim basamakları açısından karşılaştırıldığında lise ve üst kademe eğitime ulaşan kadınların oranının erkeklere kıyasla daha az olduğu görülmektedir.

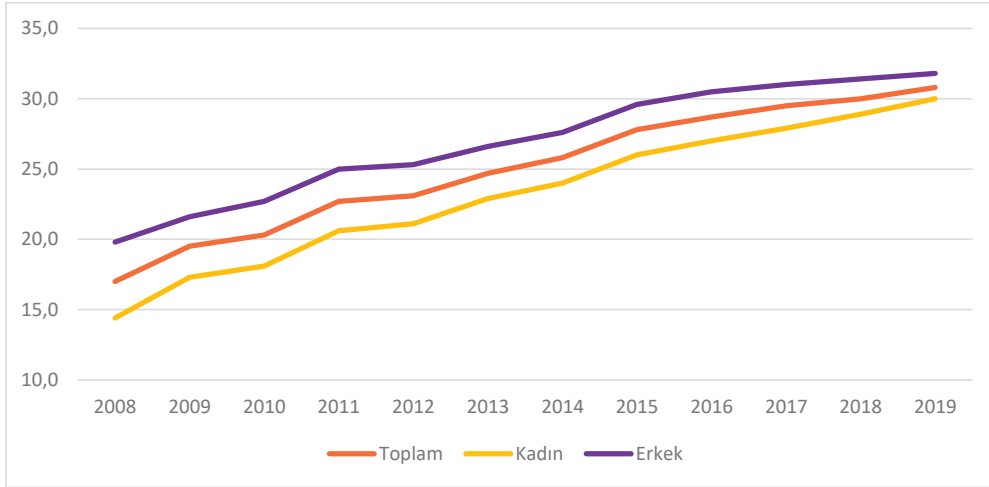
Tablo 50. 6 Yaş ve Üzeri Toplam Nüfusun Okuma Yazma Bilmeme Oranı (%)⁹²

	2015	2016	2017	2018	2019
Gemlik	2,8	2,6	2,4	2,2	2,0
İnegöl	3,3	3,0	2,8	2,6	2,4
İznik	5,0	4,6	4,3	3,9	3,7
Karacabey	5,0	4,6	4,3	3,9	3,6
Keles	9,1	8,7	8,3	7,5	7,3
Mudanya	2,3	2,1	1,9	1,7	1,6
Mustafakemalpaşa	5,1	4,7	4,3	3,9	3,5
Orhaneli	10,5	10,3	9,8	9,1	8,7
Orhangazi	3,0	2,8	2,6	2,4	2,3
Yenişehir	4,3	4,0	3,7	3,3	3,0
Büyükorhan	17,9	17,4	17,3	16,1	15,6
Harmancık	14,1	13,4	12,4	11,1	10,3
Nilüfer	1,4	1,3	1,1	1,0	0,9
Osmangazi	2,5	2,3	2,1	2,0	1,8
Yıldırım	3,0	2,8	2,6	2,5	2,3
Gürsu	3,2	3,0	2,8	2,5	2,3
Kestel	3,1	2,8	2,5	2,3	2,1

Nilüfer ilçesi okuryazarlık durumu açısından Bursa'nın diğer ilçeleri ile karşılaştırıldığında okuryazar olmayan nüfus oranının en az olduğu ilçedir (Tablo 50).

Şekil 68. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus Oranının Değişimi⁹²

Nilüfer'de okuryazar olmayan nüfusun değişimi incelendiğinde yıllara göre bu oranda azalma olduğu fakat kadın ve erkekler arası eşitsizliğin devam etmekte olduğu görülmektedir (Şekil 68).

Şekil 69. Nilüfer’de Yükseköğretim ve Üzeri Eğitim Alan Nüfus Oranı⁹²

İlçede yükseköğretim ve üzeri eğitim alan nüfusun yıllara göre arttığı, kadın erkek arası eşitsizliğin azalmakla birlikte devam ettiği görülmektedir (Şekil 69).

5.2 Kentte Bulunan Eğitim Kurumları

Nilüfer Milli Eğitim Müdürlüğü verilerine göre ilçede bulunan eğitim kurumlarının yıllara göre dağılımı Tablo 51’de sunulmuştur.

Tablo 51. Nilüfer’de Bulunan Eğitim Kurumları⁹³

	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Kamu Okul Öncesi Kurum Sayısı	12	13	13	13	13	13
Özel Okul Öncesi Kurum Sayısı	50	58	73	86	95	87
Kamu İlkokul Okul Sayısı	46	47	47	47	48	48
Özel İlkokul Okul Sayısı	25	55	35	36	38	36
Kamu Ortaokul Okul Sayısı	44	45	46	46	46	46
Özel Ortaokul Okul Sayısı	26	60	39	42	45	45
Kamu Lise Okul Sayısı	29	32	34	34	36	36
Özel Lise Okul Sayısı	32	86	61	75	81	81
Kamu Meslek Lisesi Sayıları	11	11	11	12	12	12
Özel Meslek Lisesi Sayıları	4	4	5	5	5	5
Kamu Özel Eğitim Okullarının Sayıları	15	15	15	15	15	15
Özel Özel Eğitim Okullarının Sayıları	-	1	1	2	2	2
Halk Eğitimi Merkezi Sayısı	1	1	1	1	1	1
Sürücü Kursları Sayısı	21	21	22	23	23	23
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Sayısı	12	17	18	22	25	28

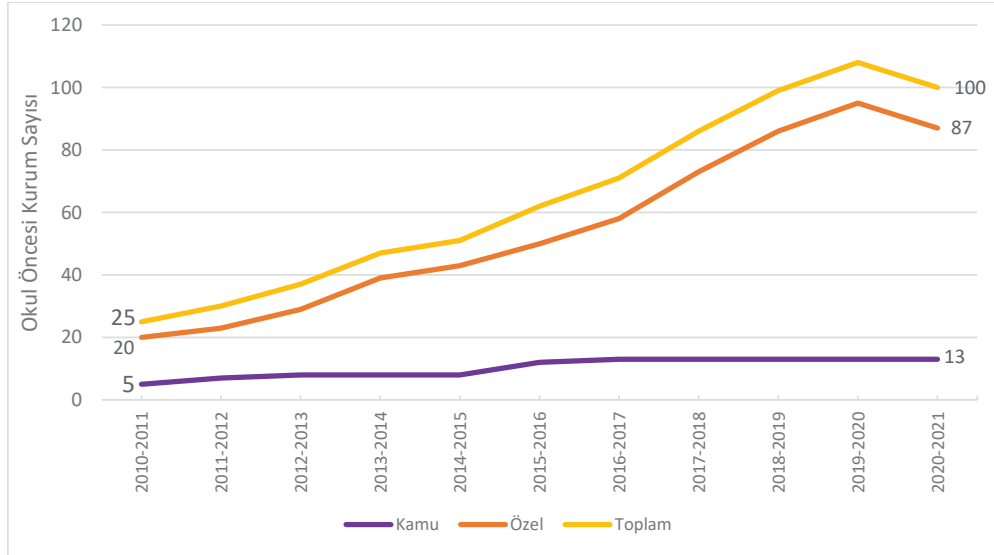
Nilüfer’de bulunan eğitim kurumlarının dağılımı değerlendirildiğinde (Tablo 51) İlçede ilköğretim ve ortaöğretim sayıları açısından özel ve devlet kurumlarının sayısı birbirine yakın olduğu, fakat okul öncesi kurumlar ve liseler değerlendirildiğinde özel kurumların devlet kurumlarına kıyasla sırasıyla 6,7 ve 2,3 katı kadar olduğu görülmektedir. Liseler ve

anaokullarında görülen bu durumun ilçede düşük gelirli aileleri daha az kurum içinde seçim yapmaya zorlama ihtimali belirgindir ve gelir durumlarına göre eğitimde eşitsizlik olma ihtimalini düşündürmektedir.

Aynı verilere göre (Tablo 51) Yıllar içinde kurumların değişimi değerlendirilecek olursa en çarpıcı değişimin özel anaokullarında olduğu görülmektedir. İlçedeki anaokullarının 2014-2015 öğretim yıllarından 2020-2021 öğretim yılına kadar %74,0 arttığı, kamu anaokulları için bu artışın %8,3 olduğu görülmektedir. Bu durum eşitsizlikler açısından değerlendirildiğinde düşük gelir gruplarına sahip bireylerin anaokulu hizmetlerine erişimlerinin yıllar içinde iyileşmediği görülmektedir.

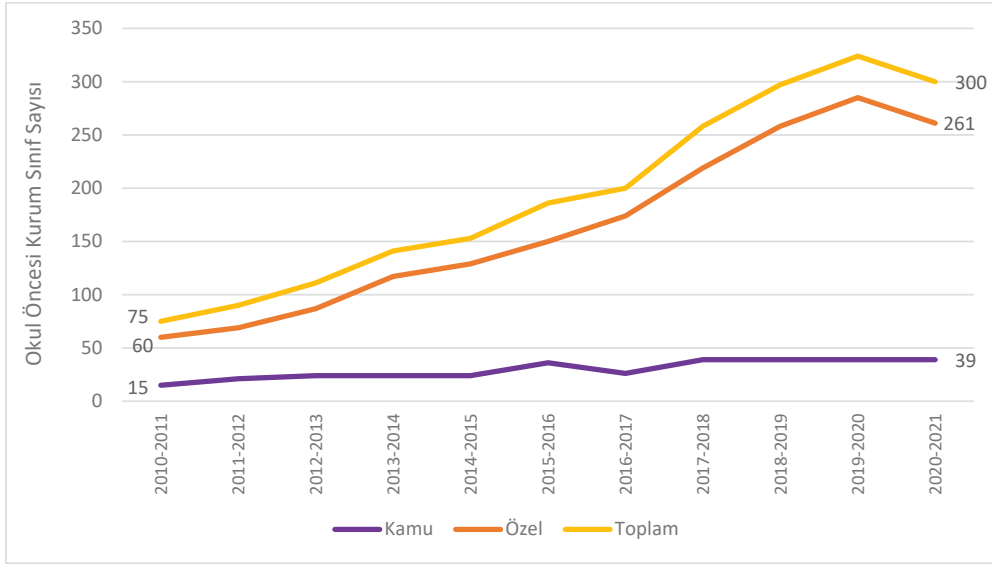
5.2.1 Okul Öncesi Eğitim Kurumları

Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Nilüfer'deki okul öncesi kurumlara ilişkin bilgiler Şekil 70'te gösterilmiştir.

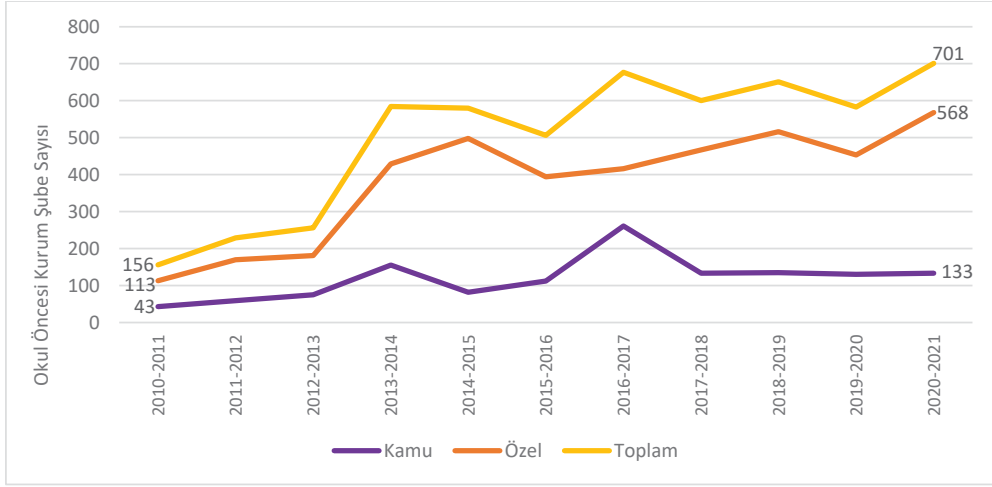

Şekil 70. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okul Öncesi Kurumları⁹³

Nilüfer ilçesinde özel okul öncesi kurumlar, kamu okul öncesi kurumların yaklaşık 6 katı kadardır. Yıllar içinde okul öncesi kurumların sayılarının değişimleri göz önünde bulundurulacak olursa 2010-2011 eğitim döneminden 2020-2021 eğitim dönemine kadar özel okul öncesi kurumların sayısı 87'ye çıkarken, kamu okul öncesi kurumların sayısının ise ancak 13'e ulaştığı görülmektedir (Şekil 70)

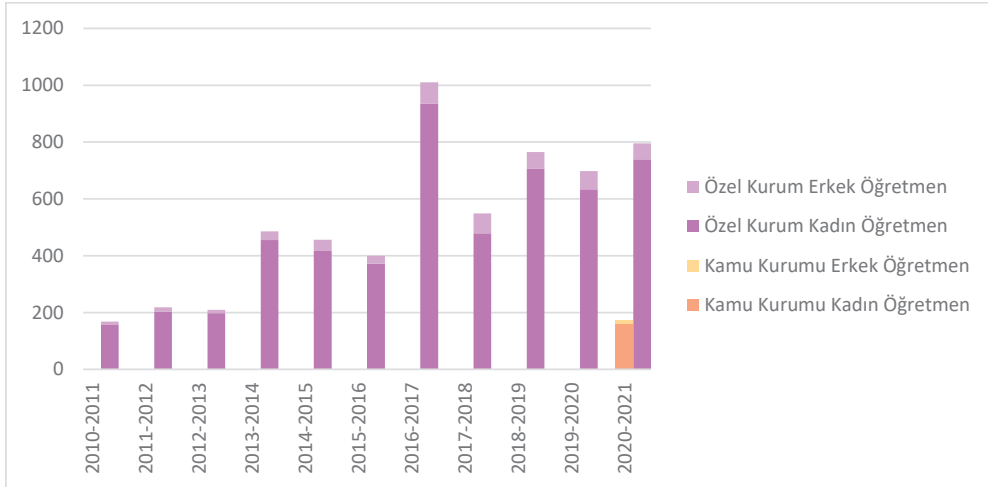

Şekil 71. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okul Öncesi Kurumlardaki Sınıf Sayıları⁹³

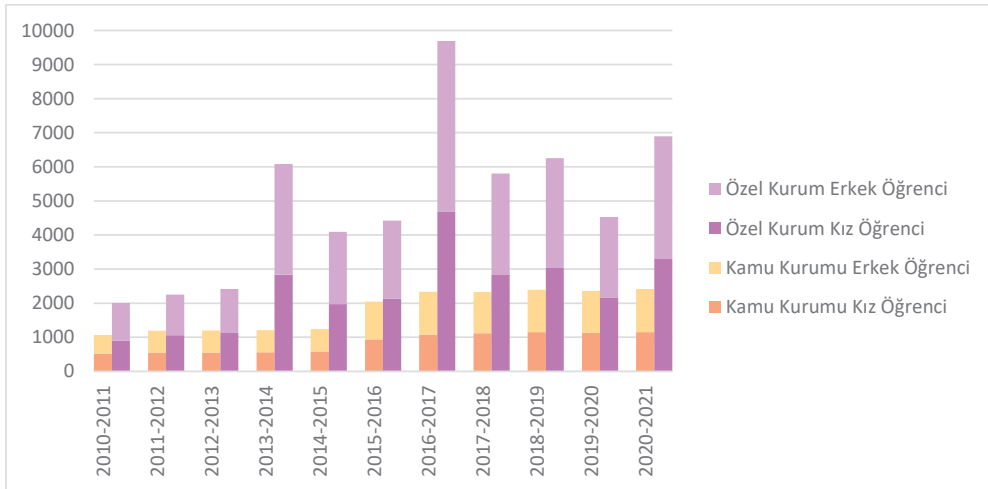
Şekil 72. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okul Öncesi Kurumlardaki Şube Sayıları⁹³

Nilüfer ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü verilerine göre okul öncesi kurumlarda özel/kamu arasındaki eşitsizliklerin sınıf ve şube sayılarında da devam ettiği görülmektedir (Şekil 71-72).

Şekil 73. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okul Öncesi Kurumlardaki Öğretmen Sayıları⁹³

Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü verilerine göre okul öncesi kurumlardaki öğretmen sayıları Şekil 73'te verilmiştir. Kamu kurumlarına ait veriler sadece 2020-2021 dönemine aittir. 2020-2021 yılında okul öncesi kurumlarda toplam 987 öğretmen bulunmaktadır, bunların %82,2'si (795 öğretmen) özel kurumlarda, %17,8'si (172 öğretmen) ise kamu kurumlarında yer almaktadır.

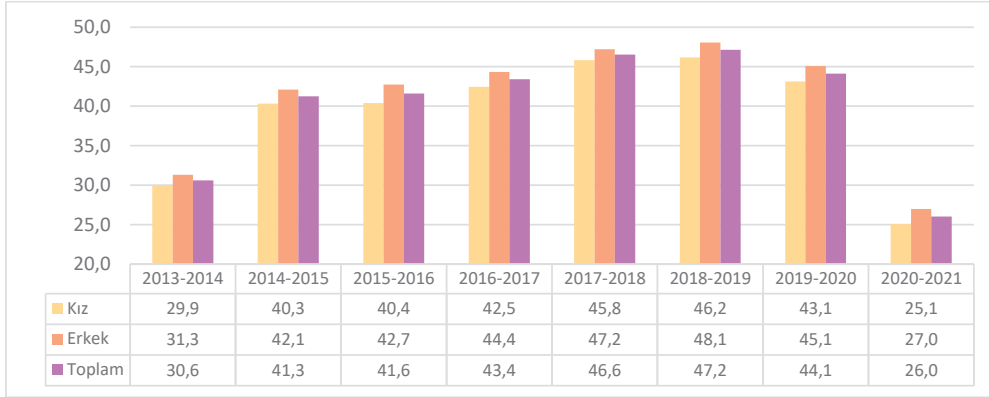

Şekil 74. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Okul Öncesi Kurumlardaki Öğrenci Sayıları⁹³

Okul, şube, sınıf sayılarının artmasına paralel olarak okul öncesi eğitim gören öğrenci sayısının da özel kurumlarda daha fazla arttığı görülmektedir. 2010-2011 eğitim döneminde toplam 3071 öğrenci bulunmakta, bunların %65,3'ü (2006 öğrenci) özel, %34,7'si (1065 öğrenci) ise kamu okul öncesi eğitim kurumlarında bulunmaktadır. 2020-2021 eğitim döneminde gelindiğinde ise okul öncesi eğitim kurumlarında toplam 9309

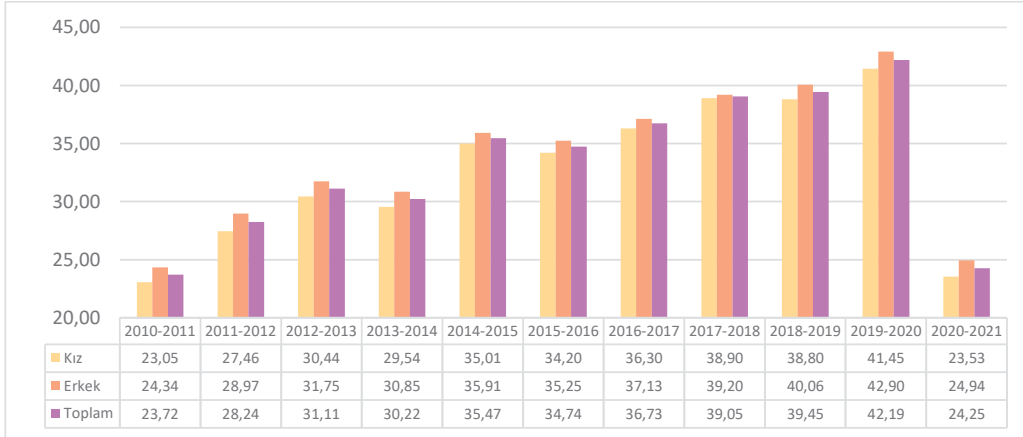
öğrenci bulunmakta ve bunların %74,1'i (6895 öğrenci) özel, %26,9'u (2414 öğrenci) ise kamu kurumlarındadır (Şekil 74).

Tüm veriler doğrultusunda şube başına düşen öğrenci sayısı değerlendirildiğinde 2010-2011 eğitim döneminde şube başına özel kurumlarda 17,8 öğrenci düşerken kamu kurumlarında 24,8 öğrenci düşmektedir. 2020-2021 eğitim döneminde ise şube başına özel kurumlarda 12,1 öğrenci ve kamu kurumlarında 18,2 öğrenci bulunmaktadır.

Şekil 75. Nilüfer İlçesi 3-5 Yaş Brüt Okul Öncesi Okullaşma Oranı⁹³

Nilüfer'de 3-5 yaş brüt okullaşma oranının yıllara göre değişimi incelendiğinde 2013-2014 eğitim döneminde 2019-2020 eğitim dönemine her yıl okullaşma oranının arttığı ancak pandemiyle birlikte azaldığı gözlenmektedir (Şekil 75).

Şekil 76. Nilüfer İlçesi 3-5 Yaş Net Okul Öncesi Okullaşma Oranı⁹³

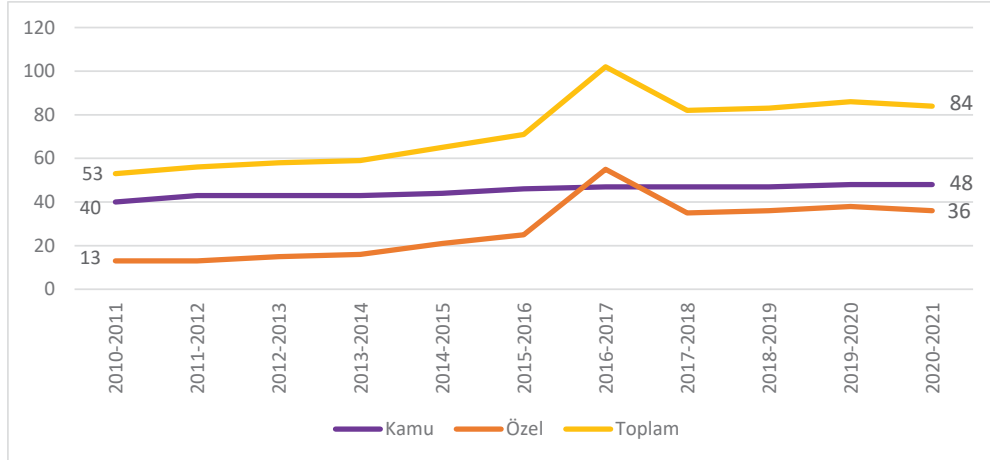
Nilüfer'de 3-5 yaş net okullaşma oranının yıllara göre değişimi incelendiğinde 2010-2011 eğitim döneminde 2019-2020 eğitim dönemine her yılda net okullaşma oranının arttığı daha belirgin şekilde görülmektedir (Şekil 76). 2020-2021 yılında ise bu oranının düştüğü görülmektedir. Bu dönemde pandemi nedeniyle okul öncesi kurumların sayısının

azalması, okulların kapanması, ailelerin çocukların sağlığı yönündeki endişeleri gibi nedenlerle 2020-2021 yılında düşüş gerçekleşmiş olabilir.

2020-2021’de Nilüfer’de brüt ve net okuryazarlığın, Türkiye genelinde 3-5 yaş brüt okuryazarlık (29,94)⁹⁴ ve net okuryazarlık (28,35)⁹⁴, Doğu Marmara bölgesinde 3-5 yaş brüt okuryazarlık (35,09)⁹⁴ ve net okuryazarlık (32,95)⁹⁴ ile kıyaslandığında daha düşük olduğu Bursa’daki 3-5 yaş brüt okuryazarlık (26,05)⁹⁴ ve net okuryazarlık (24,25)⁹⁴ ile kıyaslandığında ise benzeri seviyede olduğu görülmektedir. Hem brüt hem de net okullaşmanın cinsiyete göre değişimine bakıldığında erkeklerde bu yaşta bile okullaşma oranının kızlara kıyasla daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 76).

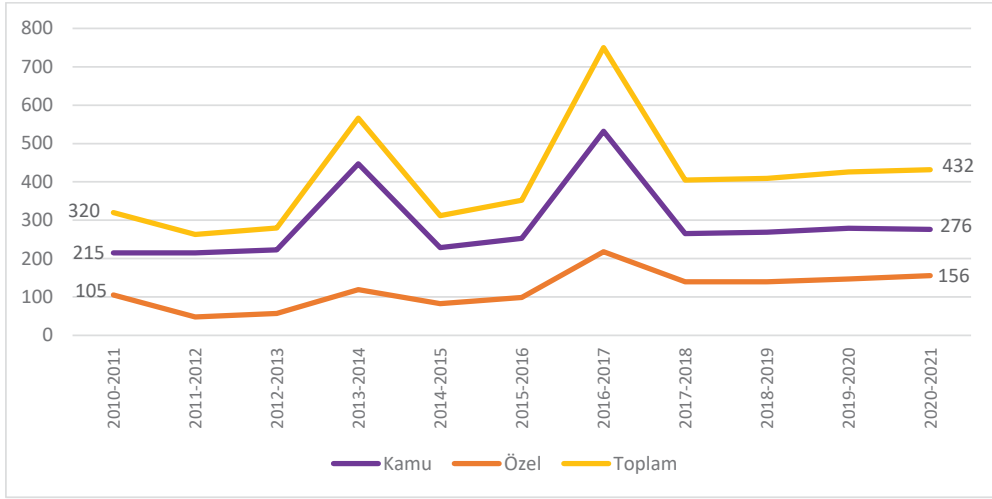
5.2.2 İlköğretim Kurumları

Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nden alınan verilere göre Nilüfer’deki ilkokullara ilişkin bilgiler Şekil 76’da gösterilmiştir.

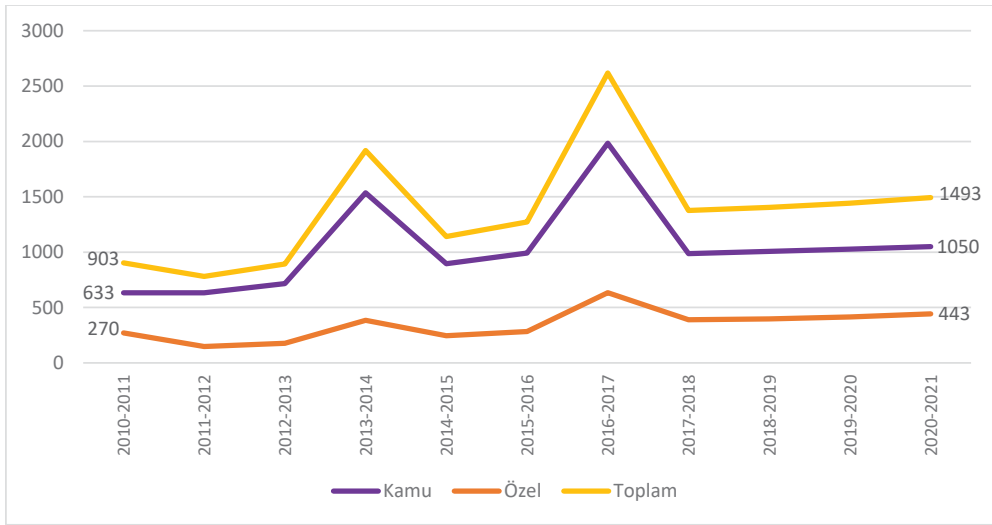

Şekil 77. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki İlkokulların Sayısı⁹³

2020-2021 yılında tüm ilkokul sayısı 84’tür ve bunların %42,9’u (36 okul) özel okul, 57,1’si (48 okul) kamu okuludur (Şekil 77).

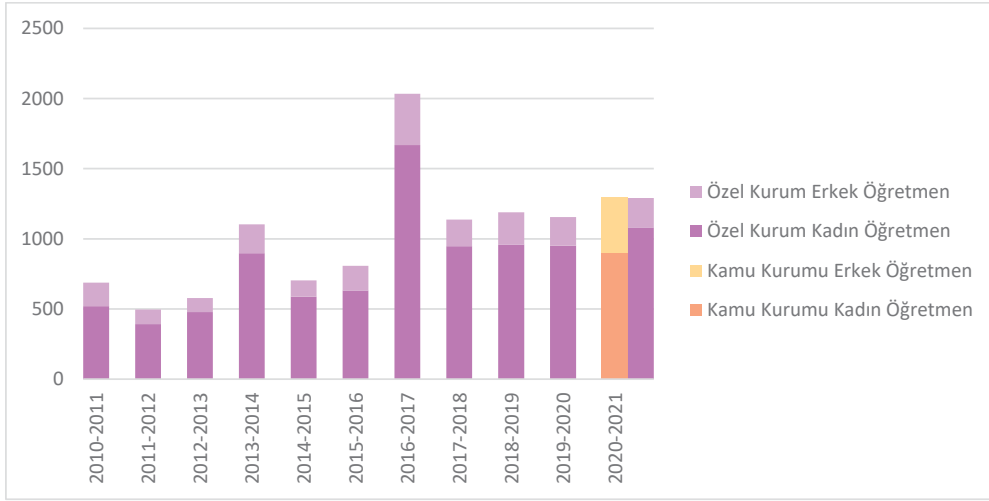

Şekil 78. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde İlkokullardaki Sınıf Sayıları⁹³

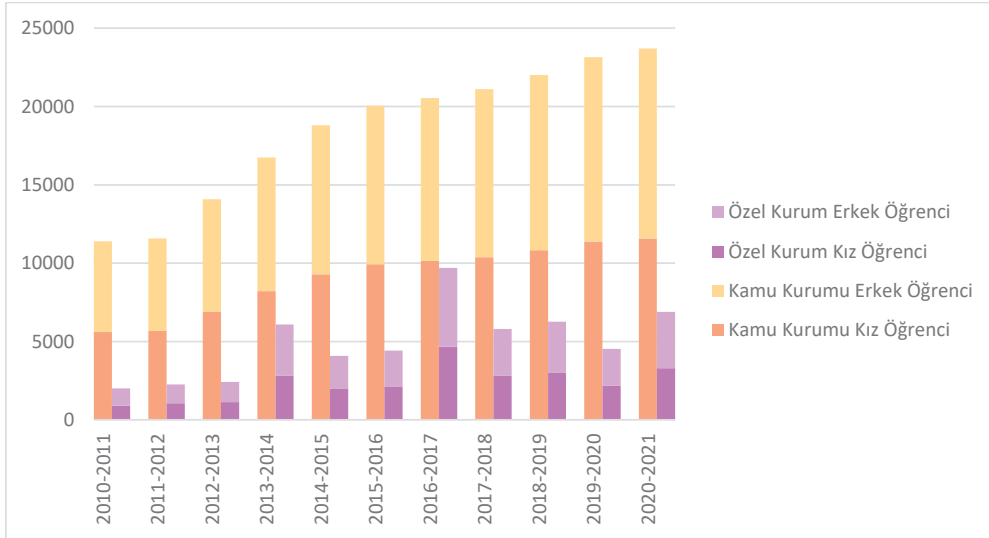
Şekil 79. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde İlkokullardaki Şube Sayıları⁹³

Nilüfer ilçesinde ilkokullardaki sınıf sayıları Şekil 78'de, şube sayıları ise Şekil 79'da sunulmaktadır. Bu bilgiler değerlendirildiğinde kamu kurumlarındaki şube ve sınıf sayılarının daha fazla olduğu görülmektedir.

Şekil 80. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde İlkokullardaki Öğretmen Sayıları⁹³

Kamu kurumlarına ait veriler sadece 2020-2021 dönemine aittir. 2020-2021 yılında ilkokullarda toplam 2588 öğretmen bulunmaktadır, bunların %49,9'si (1291 öğretmen) özel kurumlarda, %50,1'si (1297 öğretmen) kamu kurumlarında yer almaktadır (Şekil 80).

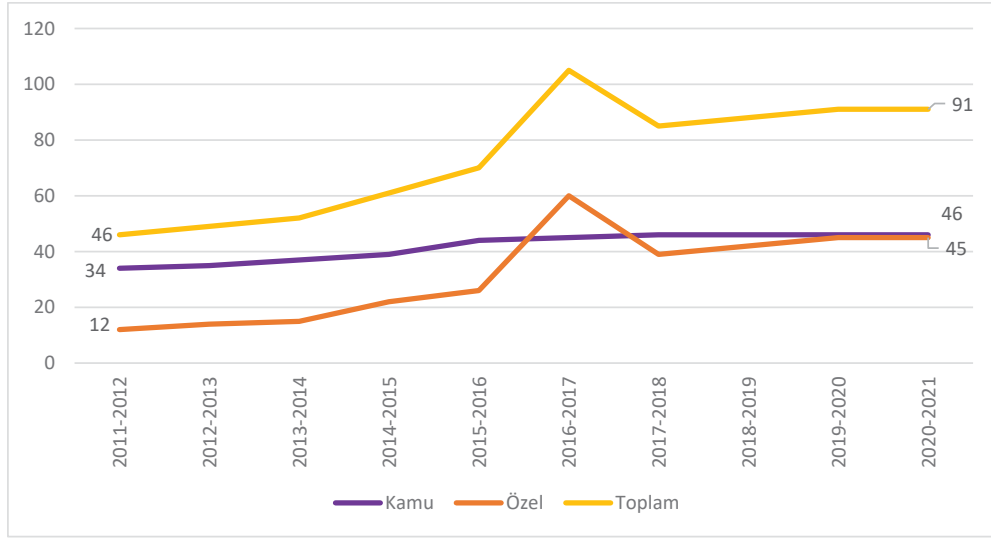

Şekil 81. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde İlkokullardaki Öğrenci Sayısı⁹³

İlkokullarda eğitim gören öğrenci sayısının yıllara göre arttığı görülmektedir. 2010-2011 eğitim döneminde toplam 13408 öğrenci bulunmakta, bunların %15,0'ı (2006 öğrenci) özel, 85,0'u (11402 öğrenci) kamu okullarında bulunmaktadır. 2020-2021 eğitim dönemine gelindiğinde ise 30594 öğrenci bulunmakta, bunların %22,5'i (6895 öğrenci) özel, %77,5'u (23699 öğrenci) kamu okullarında bulunmaktadır (Şekil 81).

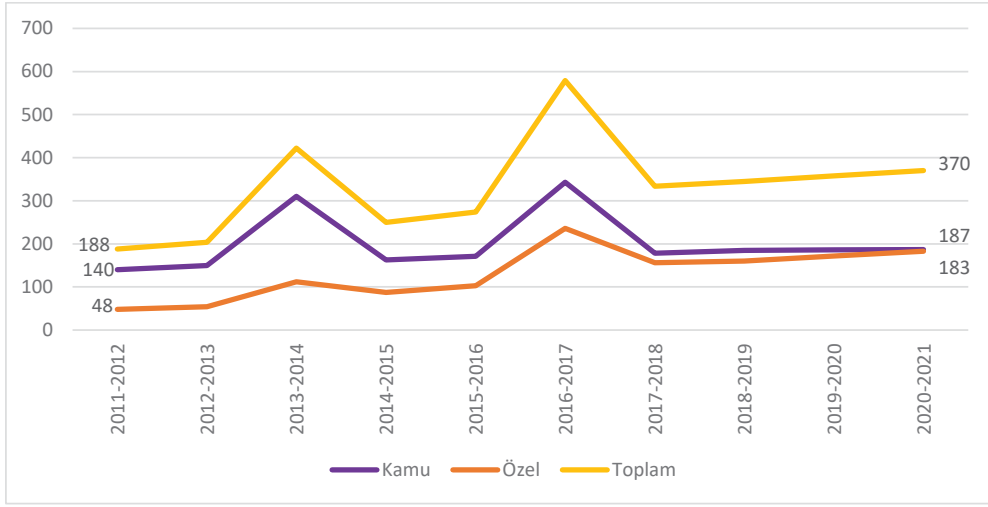
Tüm bu bilgiler doğrultusunda hesaplandığında, 2020-2021 eğitim döneminde ilkokullarda, şube başına, özel kurumlarda 15,6 öğrenci, kamu kurumlarında ise 22,6 öğrenci düşmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı İstatistiklerine göre, 2020-2021 eğitim yılında Nilüfer’de şube başına öğrenci sayısının Türkiye (22)⁹⁴, Doğu Marmara (23)⁹⁴ ve Bursa’ya (23)⁹⁴ kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir.

Elde edilen bilgilerle hesaplanan öğretmen başına öğrenci sayısı, 2020-2021 eğitim döneminde 11,8’dir, özel kurumlarda bu sayı 5,3 öğrenci iken, kamu kurumlarında 18,3’tür. Milli Eğitim Bakanlığı İstatistiklerine göre, 2020-2021 eğitim yılında Nilüfer’de öğretmen başına öğrenci sayısının Türkiye (17)⁹⁴, Doğu Marmara (17)⁹⁴ ve Bursa’ya (19)⁹⁴ kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir.

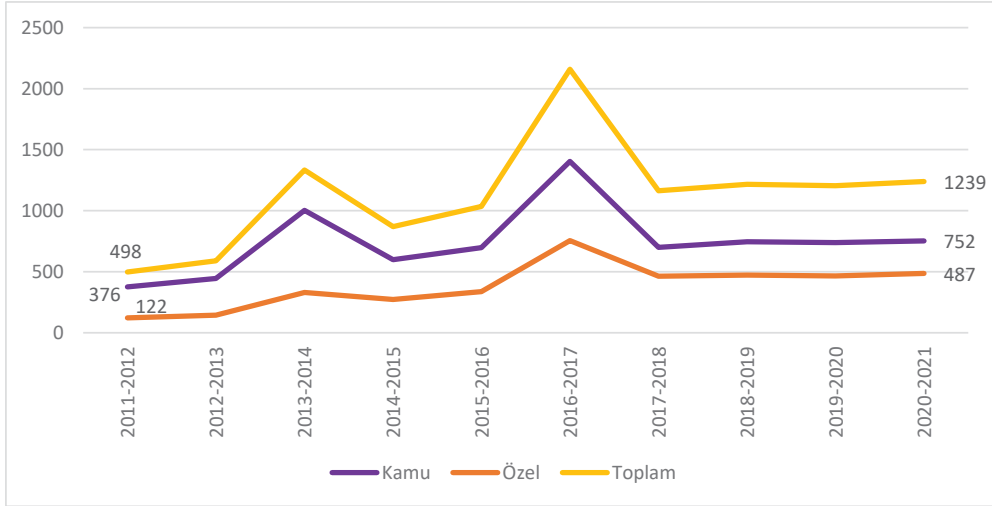
Şekil 82. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Ortaokulların Sayısı⁹³

Nilüfer ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nden alınan verilere göre Nilüfer’deki ortaokullara ilişkin bilgiler Şekil 82’de gösterilmiştir. 2020-2021 yılında tüm ortaokul sayısı 91’dir ve bunların %49,9’u (45 okul) özel okul, 50,5’si (46 okul) kamu okuludur.

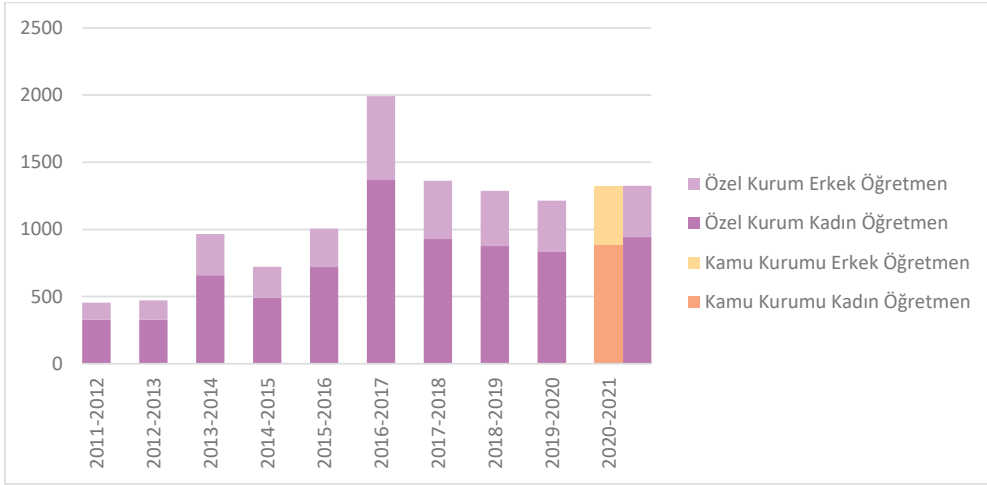
Şekil 83. Nilüfer İlçesinde Ortaokullardaki Sınıf Sayıları⁹³

Nilüfer ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü verilerine göre 2011-2012 eğitim döneminden bu yana ortaokullardaki sınıf sayısı yaklaşık 2 katına çıkmıştır ve özel okullardaki sınıf sayısı artışı dikkat çekicidir (Şekil 83).

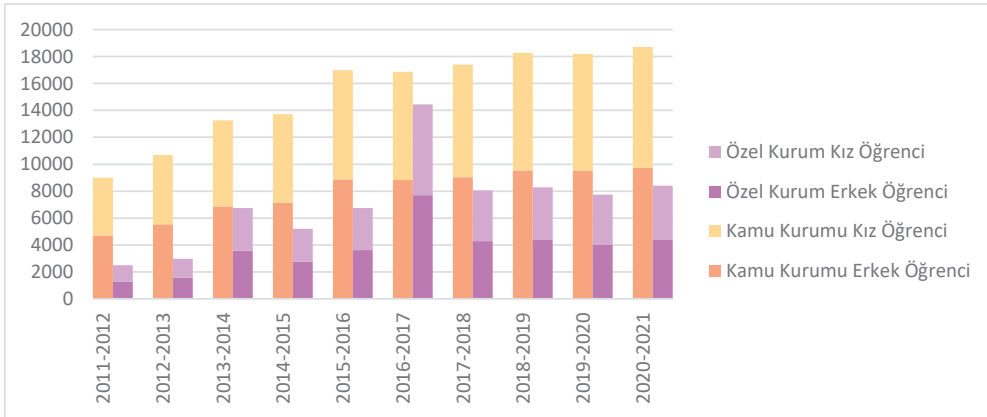
Şekil 84. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaokullardaki Şube Sayıları⁹³

Nilüfer ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü verilerine göre 2011-2012 eğitim döneminden bu yana ortaokullardaki şube sayısı yaklaşık 2,5 katına çıkmıştır, özel okullardaki artış oranı daha yüksektir (Şekil 84).

Şekil 85. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaokullardaki Öğretmen Sayıları⁹³

Kamu okullarına ait veriler sadece 2020-2021 dönemine aittir. 2020-2021 yılında ortaokullarda 2647 öğretmen bulunmaktadır, bunların yarısı (1324 öğretmen) özel kurumlarda, diğer yarısı (1323 öğretmen) ise kamu kurumlarında yer almaktadır (Şekil 85).

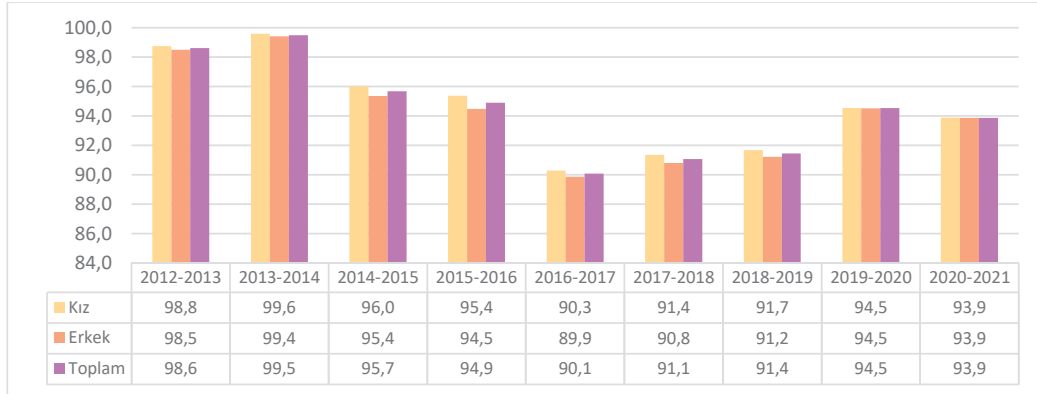

Şekil 86. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaokullardaki Öğrenci Sayıları⁹³

Ortaokullarda eğitim gören öğrenci sayısının yıllara göre arttığı görülmektedir. 2011-2012 eğitim döneminde toplam 11483 öğrenci bulunmakta, bunların %21,7'si (2492 öğrenci) özel okullara, 78,3'ü (8991 öğrenci) ise kamu okullarına devam etmekteydi. 2020-2021 eğitim döneminde gelindiğinde toplam öğrenci sayısı 27128'e yükselmiştir. Bunların %31,0'ı (8410 öğrenci) özel okullara, 69,0'ı (18718 öğrenci) ise kamu okullarına devam etmektedir (Şekil 86).

Tüm veriler doğrultusunda 2011-2012 eğitim döneminde şube başına öğrenci sayısı özel okullarda 17,2 ve kamu okullarında 20,3 iken 2020-2021 eğitim dönemine gelindiğinde

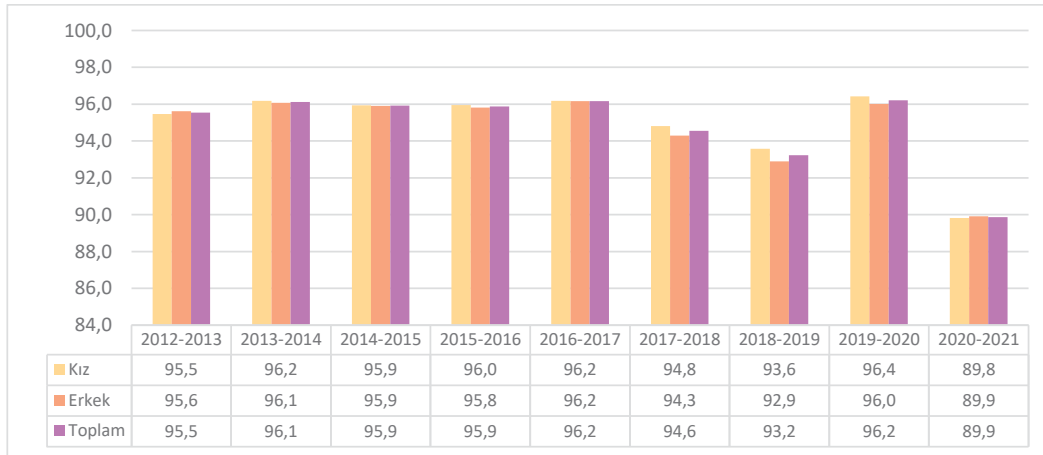
özel okullarda değişmemiş (17,3) ancak kamu okullarında 24,9 öğrenciye yükselmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı İstatistiklerine göre 2020-2021 eğitim yılında Nilüfer’de şube başına öğrenci sayısının Türkiye (22)⁹⁴, Doğu Marmara (22)⁹⁴ ve Bursa’ya (23)⁹⁴ kıyasla daha iyi konumda olduğu görülmektedir.

Şekil 87. Nilüfer İlçesinde 6-9 Yaşta İlkokul Net Okullaşma Oranı⁹³

Bursa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan bilgilere göre Nilüfer ilçesinde 6-9 yaşta net ilkökul okullaşma oranlarının yıllara göre değişimi Şekil 87’de verilmektedir.

Nilüfer ilçesinde ilkökul düzeyinde net okullaşma oranının (93,9) Türkiye (93,2)⁹⁴, Doğu Marmara (93,6)⁹⁴ ve Bursa (93,9)⁹⁴ ile benzer olduğu gözlenmektedir.

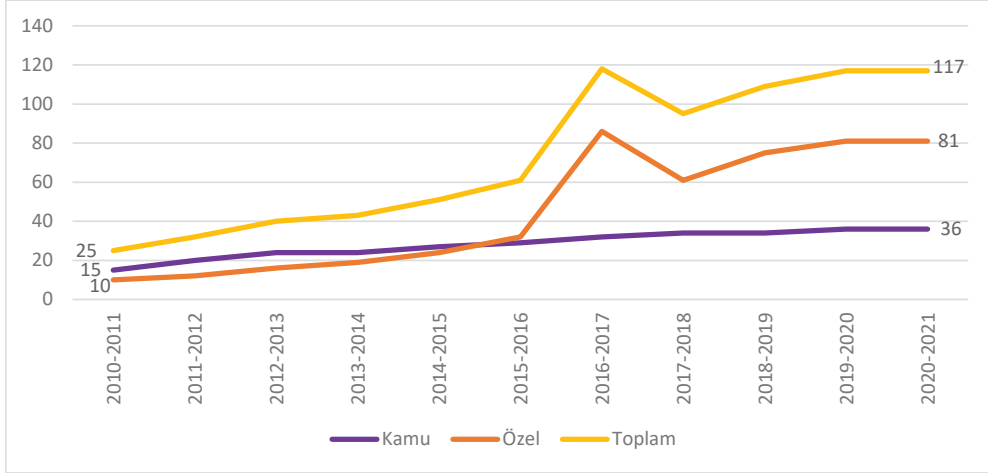

Şekil 88. Nilüfer İlçesinde 10-13 Yaşta Ortaokul Net Okullaşma Oranı⁹³

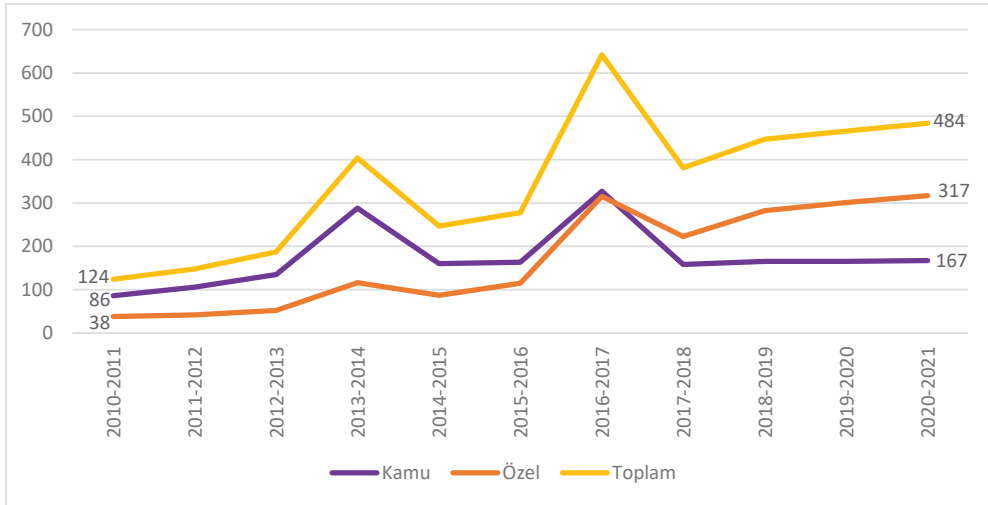
10-13 yaşta ortaokullardaki net okullaşma oranı ilkökul okullaşma oranından daha düşüktür ve 2020-2021 yılında okullaşma oranının belirgin şekilde düştüğü görülmektedir (Şekil 88). Nilüfer ilçesinin ortaokul düzeyinde net okullaşma oranı Türkiye’den (88,9)⁹⁴ bir puan yüksek, Doğu Marmara (89,6)⁹⁴ ve Bursa (89,9)⁹⁴ ile benzerdir.

5.2.3 Ortaöğretim Kurumları

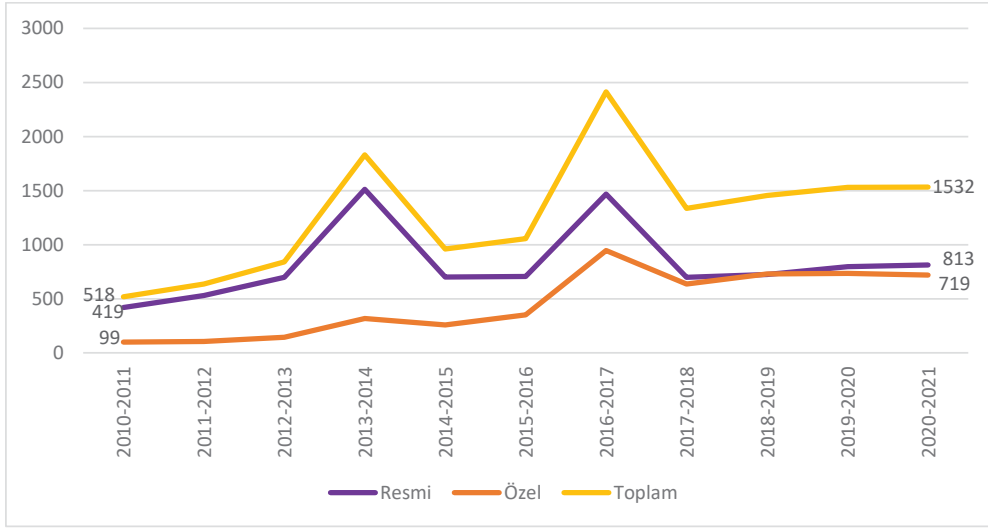
Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Nilüfer'deki ortaöğretim kurumlarına ilişkin bilgiler Şekil 88'de gösterilmiştir.

Şekil 89. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarının Sayısı⁹³

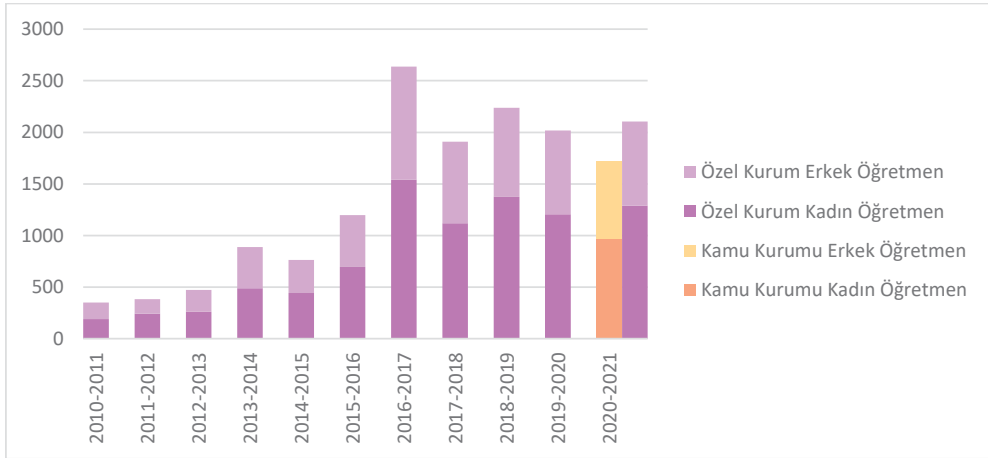

Şekil 90. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarındaki Sınıf Sayıları⁹³

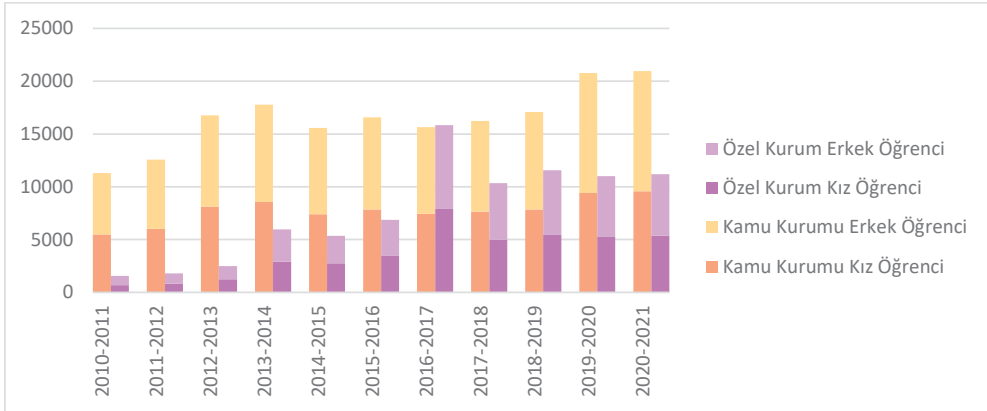
Şekil 91. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarındaki Şube Sayıları⁹³

2020-2021 yılında lise sayısı 117'dir ve bunların %69,2'u (81 okul) özel okuldur (Şekil 89). 2010-2021 yılları arasında özel lise sayısı ile sınıf ve şube sayısındaki yüksek artış dikkat çekicidir (Şekil 89-90-91).

Şekil 92. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğretmen Sayıları⁹³

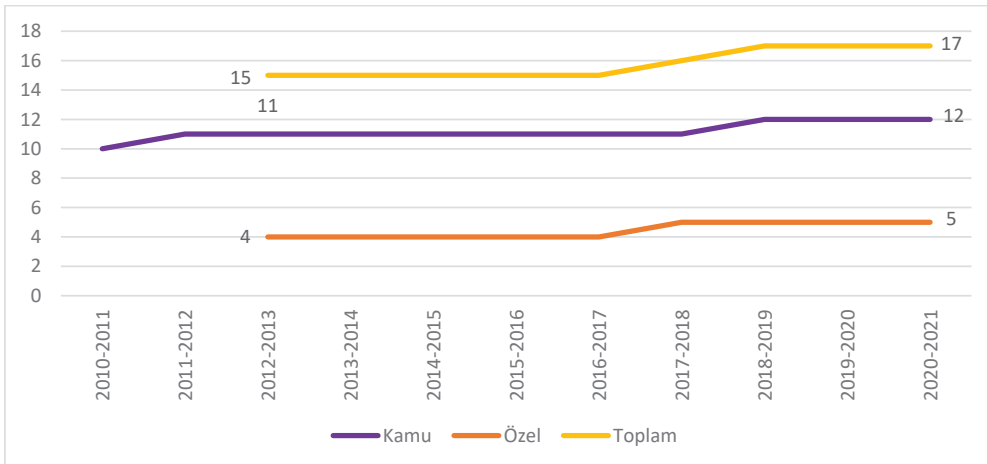
Resmi kurumlara ait veriler sadece 2020-2021 dönemine aittir. 2020-2021 yılında ortaokullarda 3823 öğretmen bulunmaktadır, bunların %55,1'i (2106 öğretmen) özel kurumlarda, %44,9'u (1717 öğretmen) ise kamu okullarında yer almaktadır (Şekil 92).

Şekil 93. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrenci Sayıları⁹³

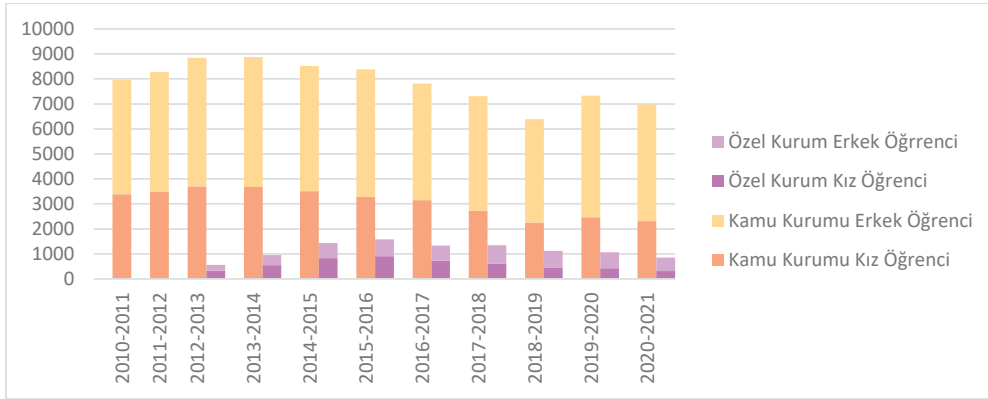
Ortaöğretim kurumlarında eğitim gören öğrenci sayısının yıllara göre arttığı görülmektedir. 2010-2011 eğitim döneminde toplam 12868 öğrenci bulunmakta, bunların %12,2'si (1564 öğrenci) özel okullara, 87,8'i (8991 öğrenci) ise kamu okullarına devam etmekteydi. 2020-2021 eğitim döneminde gelindiğinde ise toplam öğrenci sayısı 32159'a yükselmiş ve bunların %34,8'i (11195 öğrenci) özel okullara, 65,2'si (20964 öğrenci) ise kamu okullarına devam etmektedir (Şekil 93).

2020-2021 eğitim döneminde tüm liselerde şube başına 21,0 öğrenci (özel okullarda 15,6 öğrenci ve kamu okullarında 25,8 öğrenci) düşmektedir. 2020-2021 eğitim yılında Nilüfer'de şube başına öğrenci sayısının Milli Eğitim Bakanlığı İstatistiklerine göre Türkiye (25)⁹⁴, Doğu Marmara (25)⁹⁴ ve Bursa'ya (25)⁹⁴ kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir.

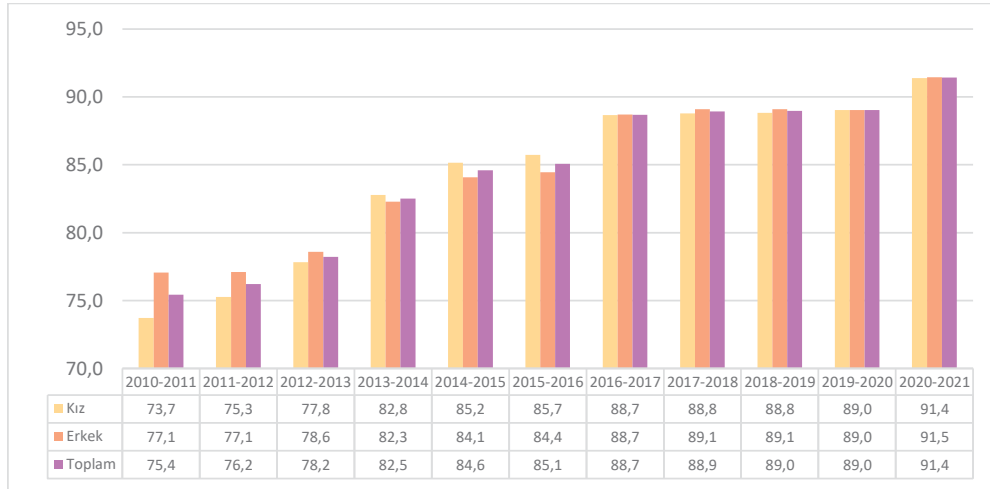
Şekil 94. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Mesleki Liselerin Sayısı⁹³

Nilüfer’de toplam 17 meslek lisesi bulunmaktadır ve son on yılda meslek lisesi sayısı 15’ten 17’ye yükselmiştir (Şekil 93).

Şekil 95. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Mesleki Liselerdeki Öğrenci Sayıları⁹³

Nilüfer’de meslek liselerindeki 2012-2013 yılında 9398 olan toplam öğrenci sayısı 2020-2021 öğretim yılında 7834’e düşmüştür. 2020-2021 yılında meslek lisesi öğrencilerinin %33,5’i kız, %66,5’i ise erkektir (Şekil 95).

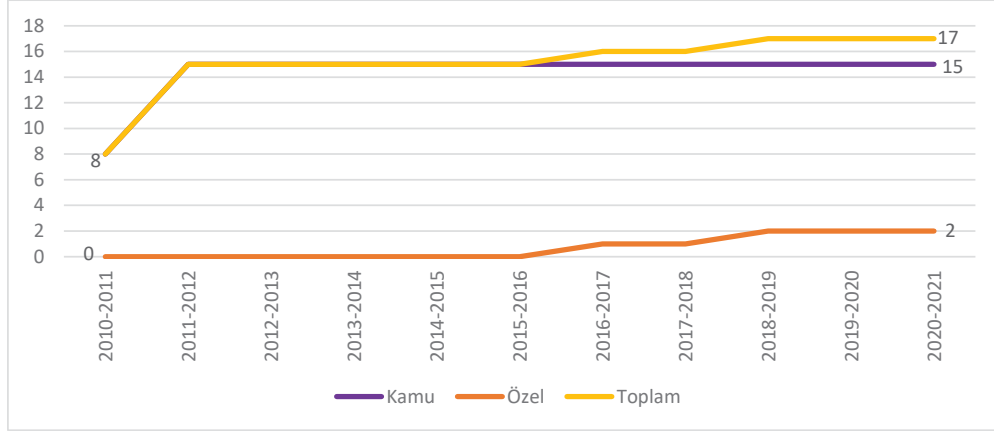

Şekil 96. Nilüfer İlçesinde 14-17 Yaşta Ortaöğretim Net Okullaşma Oranı⁹³

Nilüfer’de 14-17 yaşta ortaöğretimde net okullaşma oranlarının yıllar içinde arttığı görülmektedir. Nilüfer ilçesinin ortaöğretim düzeyinde net okullaşmasının Türkiye’den (87,9)⁹⁴ daha fazla, Bursa (91,4)⁹⁴ ile benzer, Doğu Marmara’dan ise (93,2)⁹⁴ biraz düşük olduğu görülebilmektedir (Şekil 96).

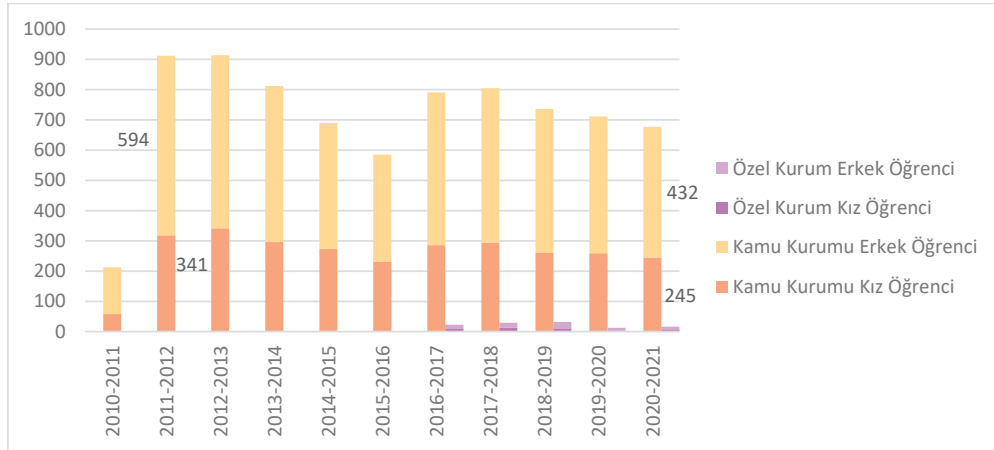
5.2.4 Özel Eğitim Okulları

Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Nilüfer'deki özel eğitim gerektiren kurumlara ilişkin bilgiler Şekil 96'da gösterilmiştir.

Şekil 97. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Özel Eğitim Gerektiren Okulları Sayıları⁹³

Nilüfer'de yıllar içinde özel eğitim gerektiren okulların sayısı büyük çoğunluğu kamu olmak üzere artmıştır (Şekil 97).

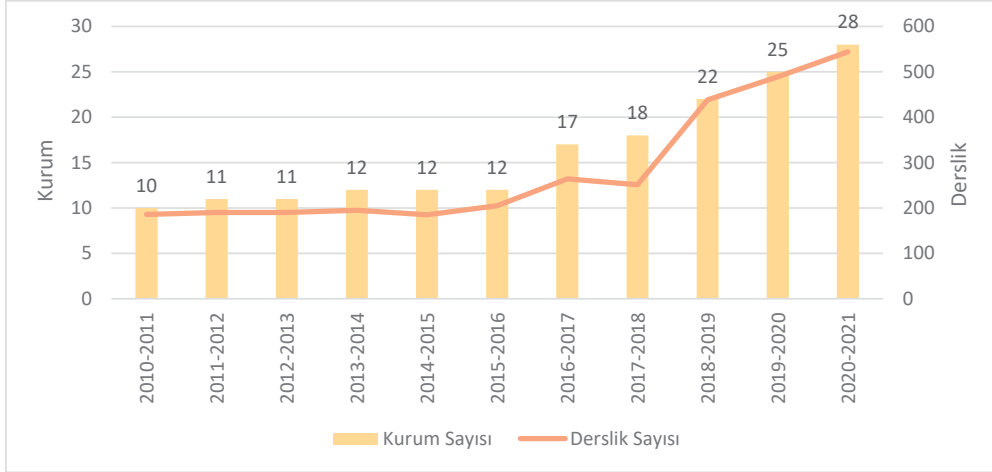

Şekil 98. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Özel Eğitim Gerektiren Okullarındaki Öğrenci Sayıları⁹³

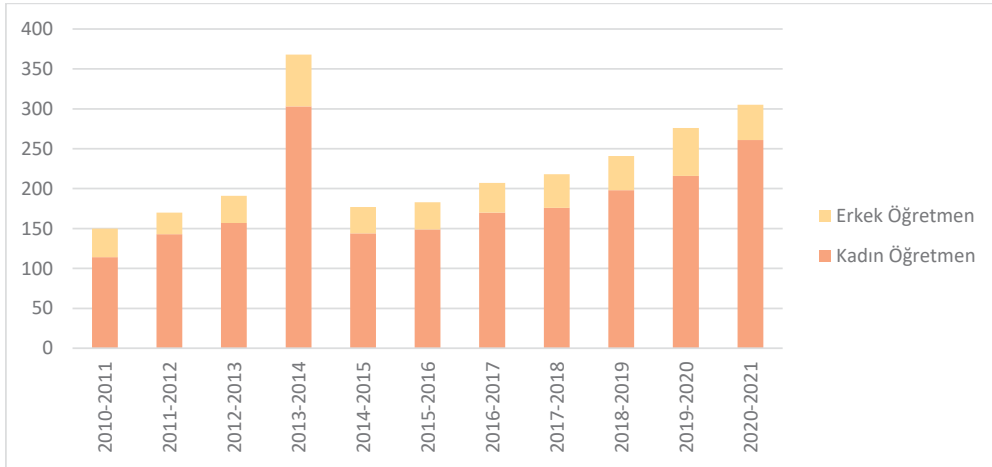
Nilüfer'de özel eğitim veren okulların gerektiren okullardaki öğrenci sayıları yıllar içerisinde dalgalanma göstermiştir, 2011 ve 2012 yıllarına kıyasla 2020-2021 döneminde kamu okullarında erkek ve kız öğrencilerin sayısında azalma gözlenmektedir (Şekil 98).

5.2.5 Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Nilüfer'deki özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine ilişkin bilgiler Şekil 99'da gösterilmiştir.

Şekil 99. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi ve Derslik Sayıları⁹³

Şekil 100. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezindeki Öğretmen Sayısı⁹³

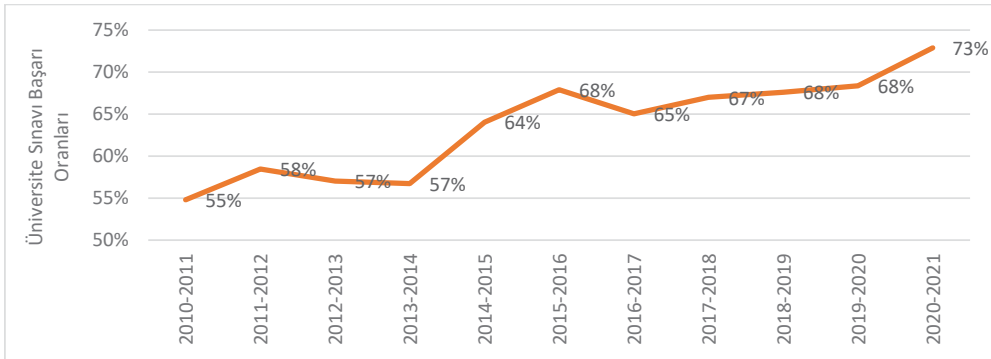

Şekil 101. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezindeki Öğrenci Sayısı⁹³

Nilüfer ilçesinde özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki öğretmen sayısı Şekil 99'da, öğrenci sayısı ise Şekil 100'de verilmektedir. Yıllar içinde genel anlamda öğretmen sayılarının arttığı ve kadın öğretmenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir (Şekil 100). Öğrencilerin de yıllar içinde genel anlamda arttığı ve erkek öğrencilerin daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 101).

5.2.6 Üniversite Sınavı Sonuçları

Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü verilerine göre üniversite sınavı başarı oranlarının yıllara göre değişimi Şekil 102'de verilmiştir.

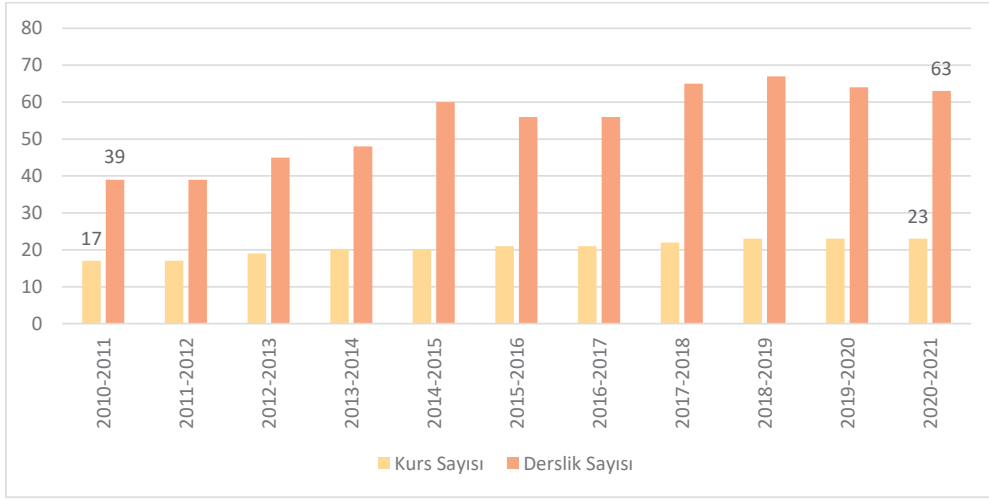
Şekil 102. Nilüfer İlçesinin Yıllara Göre Üniversite Sınavı Başarı Oranları⁹³

5.2.7 Yükseköğretim Kurumları

Nilüfer ilçesi içinde yüksek öğretim kurumu olarak Bursa Uludağ Üniversitesi'nin Görükle Kampüsü ve Fethiye Kampüsleri bulunmaktadır.

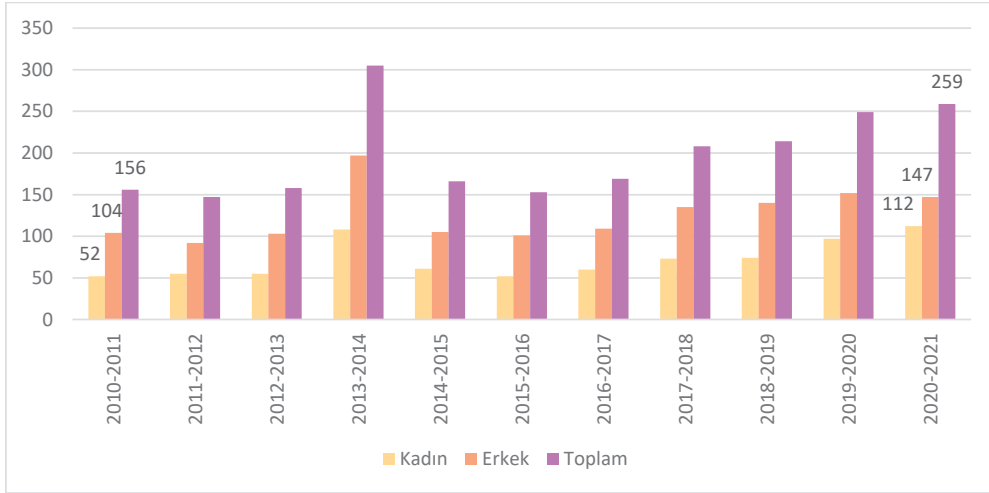
Bursa Uludağ Üniversitesi'ne bağlı olarak, 15 fakülte, 2 yüksekokul, 15 meslek yüksekokulu, 1 konservatuar, 4 enstitü, 27 uygulama ve araştırma merkezi ile 1 araştırma merkezi ve Rektörlüğe bağlı olarak kurulan 5 bölüm bulunmaktadır⁹⁵.

5.2.8 Sürücü Kursları

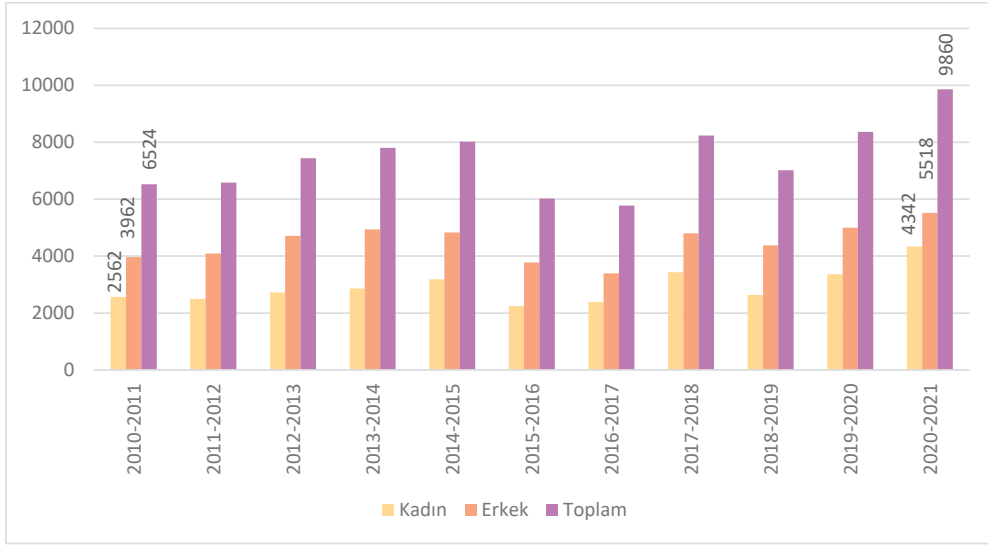
Şekil 103. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Bulunan Sürücü Kursu Sayısı ve Derslik Sayısı⁹³

Nilüfer ilçesinde 2020-2021’de Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü verilerine göre 23 kurs ve 63 derslik bulunmaktadır (Şekil 103).

Şekil 104. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Sürücü Kurslarındaki Öğretmen Sayıları ve Cinsiyet Dağılımları⁹³

Sürücü kurslarındaki öğretmen sayılarının yıllar içinde arttığı görülmektedir. 2020-2021’de öğretmenlerin %43,2’si kadın ve %56,8’i erkektir (Şekil 104).

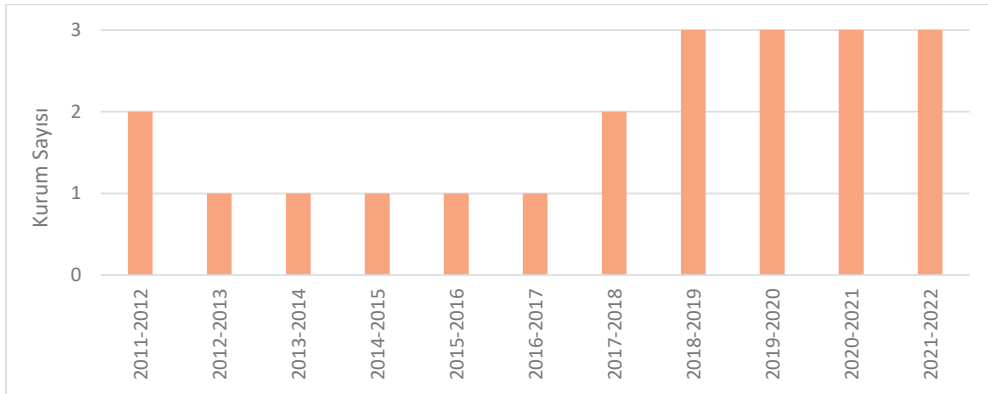

Şekil 105. Yıllara Göre Nilüfer İlçesindeki Sürücü Kurslarındaki Öğrenci Sayıları ve Cinsiyet Dağılımları⁹³

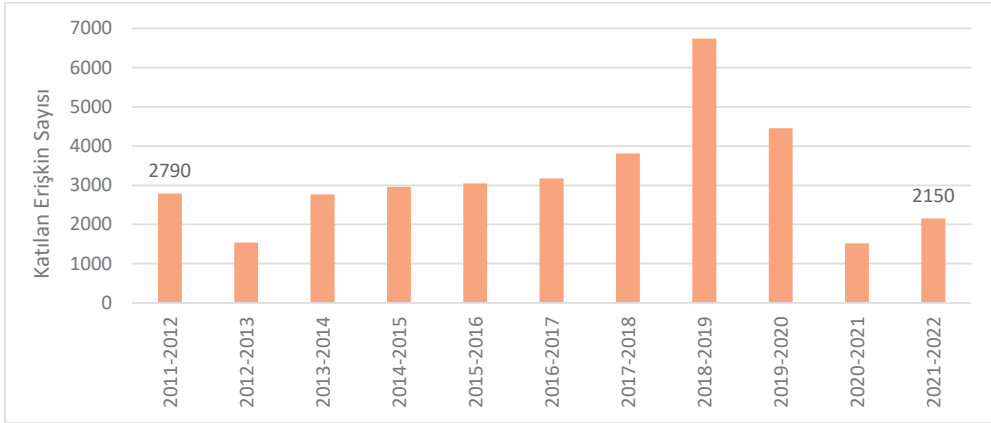
Sürücü kurslarındaki öğrenci sayılarının yıllar içinde arttığı görülmektedir. 2020-2021’de öğrencilerin %44,0’ı kadın ve %56,0’ı erkektir (Şekil 105).

5.2.9 Halk Eğitim Faaliyetleri

Bursa Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Kursları (BUSMEK) verilerine göre Nilüfer ilçesinde bulunan kursların sayısı Şekil 106’da verilmiştir.

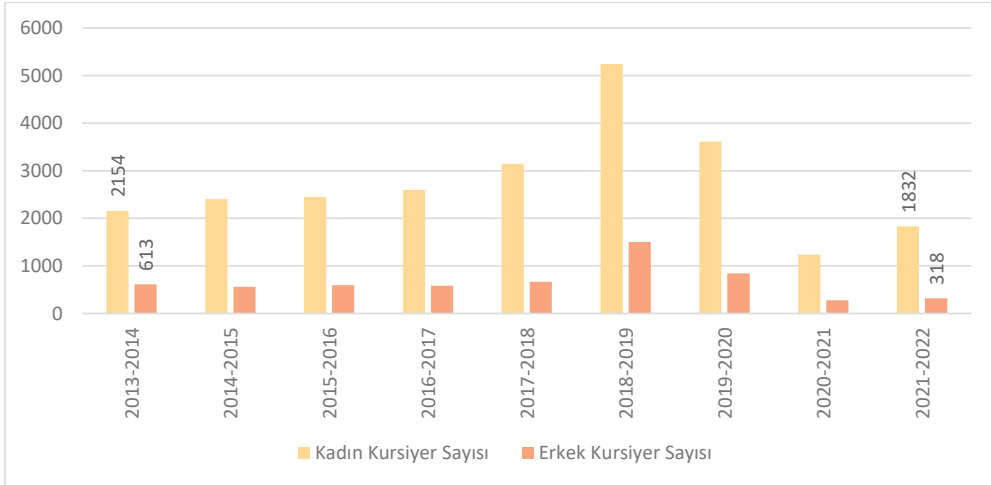

Şekil 106. Nilüfer Sınırları İçerisinde, Erişkinlerin Katılım Gösterdiği Halk Eğitim Kursları, Akşam Kursları vb. Eğitim Kurumlarının Sayısı⁹⁶

Şekil 107. Nilüfer Sınırları İçerisinde, Erişkinlerin Katılım Gösterdiği Halk Eğitim Kursları, Akşam Kursları vb. Eğitim Kurumlarına Katılan Erişkin Sayıları⁹⁶

Halk eğitimi kurslarına katılan erişkin sayılarının 2018-2019 yılına kadar arttığı görülmektedir, bu dönemden sonra düşüş yaşandığı fark edilmektedir (Şekil 107).

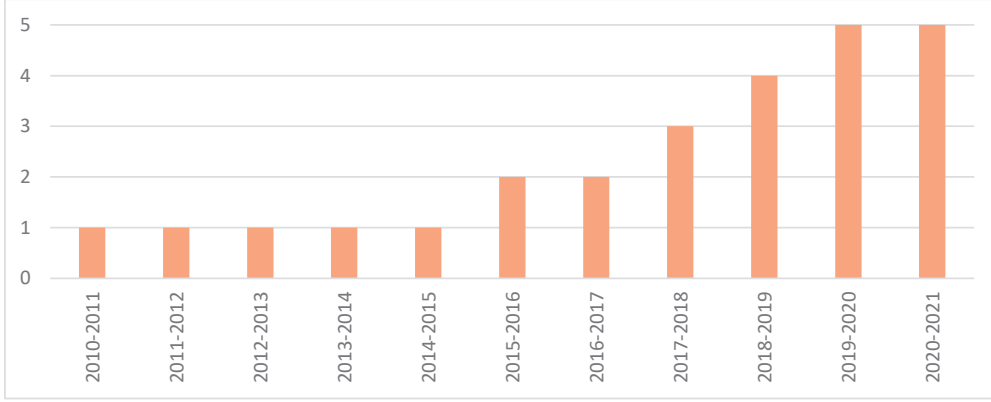

Şekil 108. Nilüfer Sınırları İçerisinde, Erişkinlerin Katılım Gösterdiği Halk Eğitim Kursları, Akşam Kursları vb. Eğitim Kurumlarına Katılan Erişkinlerin Cinsiyet Dağılımı⁹⁶

Kursiyerlerin cinsiyet dağılımların bakıldığında tüm yıllarda kadın kursiyerlerin daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 108).

5.3 Öğrenci Yurtları

Nilüfer ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Nilüfer ilçesindeki özel öğrenci yurtlarına ilişkin bilgiler Şekil 109'da verilmiştir.

Şekil 109. Yıllara Göre Nilüfer İlçesinde Bulunan Özel Öğrenci Yurdu Sayısı⁹³

Kamu öğrenci yurtlarının sayısı ve yurt kapasitelerine ilişkin bilgi alınamamıştır.

SOSYOEKONOMİK DURUM

6. Sosyoekonomik Durum

6.1 İstihdam

Bursa, geçmişten günümüze önemli bir ticaret merkezi olmuş; üzerinde bulunduğu İpekyolu ile sahip olduğu stratejik konumunu bugüne kadar sürdürmüştür. Coğrafi konumu, Bursa sanayisi için önemli bir avantaj sağlamıştır. Ekonomik yönüyle bugün hala ülke ekonomisini geliştirmeye ve ekonomiye ivme kazandırmaya devam etmektedir⁹⁷.

TÜİK 2021 yılı sektörler arası iş gücü dağılımına baktığımızda ülkemizde %27,65'lik bir pay ile en büyük kısmı hizmet sektörü oluşturmaktadır⁹⁸. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı üyelerin sektörler arası dağılımının incelendiği Tablo 52'ye baktığımızda da ilk sırada %14,47 ile hizmet sektörü yer almaktadır. Bunu ikinci sırada %14,31 ile tekstil, üçüncü sırada %14,23 ile inşaat ve dördüncü sırada %9,82 ile gıda, tarım, hayvancılık izlemektedir⁹⁹.

Tablo 52. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'na Kayıtlı Üyelerin Sektörel Sınıflamaya Göre Sayıları, Bursa Mart 2022⁹⁹

Sektörler	Üye Sayısı	% Dağılım
Hizmet Sektörü	7075	14,47%
Tekstil	6999	14,31%
İnşaat	6959	14,23%
Gıda, Tarım, Hayvancılık	4802	9,82%
Savunma Sanayi, Otomotiv ve Diğer Ulaşım Araçları	2603	5,32%
Bilişim, Elektrik, Elektronik	2453	5,02%
Makina	2206	4,51%
Ulaştırma	1974	4,04%
Metal	1800	3,68%
Kimya	1798	3,68%
Sağlık	1551	3,17%
Finans ve Sigortacılık	1334	2,73%
Mobilya, Ağaç Ürünleri	1237	2,53%
Turizm	814	1,66%
Enerji	800	1,64%
Eğitim	792	1,62%
Dış Ticaret	629	1,29%
İklimlendirme	516	1,06%
Diğer Çeşitli İmalat ve Ticaret	414	0,85%
Kâğıt, Kirtasiye, Oyun ve Oyuncak	386	0,79%
Çevre	382	0,78%
Madencilik	339	0,69%
E-Ticaret	325	0,66%
Kültür, Sanat, Spor	304	0,62%
Kuyumculuk	213	0,44%
Cam, Seramik vb. Ürünler	189	0,39%
Toplam	48894	100,00%

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nın kayıtlarına göre¹⁰⁰ Nilüfer ilçesinde ve Bursa'da açılan ve kapanan firma sayısı Tablo 53'te gösterilmiştir. Buna göre Nilüfer ilçesinde 2021 yılında 2353 firma açılırken 599 firma kapanmıştır. Bursa'da ise aynı yıl toplam 5000 firma açılmış ve 1555 firma kapatılmıştır.

Tablo 53. 2015-2021 Yılları Arası Açılan Ve Kapanan Firma İstatistikleri¹⁰⁰

Yıllar	Nilüfer İlçesi Açılan Firma Sayısı	Nilüfer İlçesi Kapanan Firma Sayısı	Bursa Açılan Firma Sayısı	Bursa Kapanan Firma Sayısı
2015	1425	333	3401	1015
2016	1615	339	3567	1093
2017	1801	371	4084	1095
2018	1804	481	4275	1285
2019	1705	447	3813	1205
2020	1969	462	4347	1197
2021	2353	599	5000	1555

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı gerçek ve tüzel kişilerin yıllar içerisindeki değişim¹⁰¹ tablosu Tablo 54'te gösterilmiştir. Buna göre Nilüfer kent sınırları içerisinde 2021 yılı itibarıyla Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı tüzel kişi sayısı 18.336 ve gerçek kişi sayısı ise 1960'tır. Bursa genelinde toplam Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı tüzel kişi sayısı 24.665 ve gerçek kişi sayısı ise 4388'e ulaşmıştır.

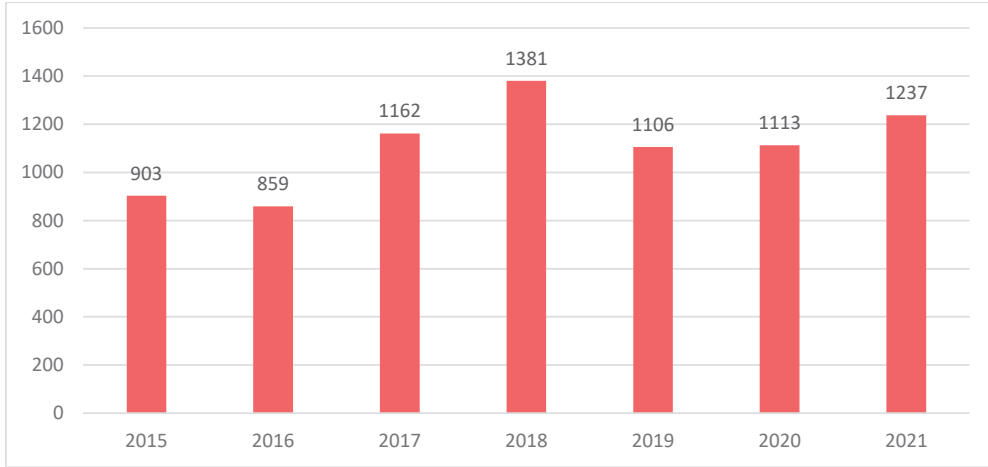
Tablo 54. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı Tüzel ve Gerçek Kişi Sayıları¹⁰¹

Yıllar	Nilüfer İlçesi Tüzel Kişi Kayıtlı Üye	Nilüfer İlçesi Gerçek Kişi Kayıtlı Üye	Bursa Tüzel Kişi Kayıtlı Üye	Bursa Gerçek Kişi Kayıtlı Üye
2015	9583	1643	19.154	5355
2016	10.910	1721	19.926	5238
2017	12.252	1810	20.467	5008
2018	13.640	1893	21.722	5005
2019	14.853	1883	22.526	4765
2020	16.474	1926	23.910	4741
2021	18.336	1960	24.665	4388

İş yerlerinin açılması ve çalışma izinlerinin verilmesi 10.08.2005 tarihli 25902 sayılı resmi gazetede yayınlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğe göre düzenlenmektedir. Ruhsatlandırma işleminin gerçekleştirilmesinden sorumlu kurumlar yetki bölgelerine göre farklılık göstermekle beraber il özel idaresi, büyükşehir belediyesi ve büyükşehir ilçe belediyeleri, büyükşehir vasfına sahip olmayıp belediye yetki alanında bulunan yerlerde belediyeler, organize sanayi bölgesi tüzel kişiliği ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı il müdürlükleri yetkili olabilmektedir¹⁰².

Nilüfer Belediyesi yetki bölgesi içerisinde ruhsat başvurusu ve ihtiyacı doğrultusunda ruhsatlandırma yapmaya devam etmektedir. Nilüfer Belediyesi Denetim Müdürlüğü tarafından 2015-2021 yılları arasında verilen ruhsatlandırma sayıları¹⁰³ Şekil 110'da verilmiştir. Müdürlük 2021 yılı içerisinde 1237 iş yerinin ruhsatlandırmasında görev

almıştır. Belediye bünyesinde yapılan ruhsatlandırmalar 2018 yılına kıyasla 2019 yılında azalmış, 2021 yılı dâhil olmak üzere son üç yıl içerisinde yapılan ruhsatlandırmalarda artış görülse de pandemi döneminde yaşanan ekonomik durgunluk sebebiyle yapılan ruhsatlandırma sayısı 2018 yılındaki sayısına erişememiştir.

Şekil 110. Nilüfer Belediyesi Denetim Müdürlüğü Tarafından Verilen Ruhsat Sayısı¹⁰³

Bursa Valiliği tarafından derlenen Ekonomik ve Sosyal Göstergeler raporuna göre 2021 yılında Bursa’da toplam 86.972 iş yeri bulunmakta, sosyal güvenlik kapsamında 1.045.956 kişi çalışmaktadır. Sosyal güvenlik kapsamında bakılmakla yükümlü olunan kişi sayısı 1.286.828’dir ve ayrıca sosyal güvenlik kapsamında 583.393 emekli bulunmaktadır. Mevcut rapora göre 2021 yılında Bursa nüfusunun %98,8’i sosyal güvenlik kapsamındadır. Bursa’da SGK kapsamında toplam iş yeri sayısı, çalışan ve bakmakla yükümlü sayısı, emekli sayısı ile SGK kapsam oranının değişimi Tablo 55’te gösterilmektedir¹⁰⁴.

Tablo 55. Bursa’da SGK Kapsamında Toplam İş Yeri Sayısı, Çalışan ve Bakmakla Yükümlü Sayısı, Emekli Sayısı ile SGK Kapsamı Oranı¹⁰⁴

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Toplam İş Yeri	68.102	72.627	78.436	78.041	78.281	81.023	86.972
SGK Kapsamında Çalışan Kişi	851.738	914.973	953.470	954.790	926.698	989.082	1.045.956
SGK Kapsamında Bakmakla Yükümlü Sayısı	1.413.230	1.269.959	1.276.544	1.246.331	1.277.264	1.282.266	1.286.828
SGK Kapsamında Emekli Sayısı	481.427	494.295	521.470	537.453	553.905	566.834	583.393
SGK Kapsamı Oranı	%96,62	%99	%99,65	%99,70	%98,78	%99,56	%98,8

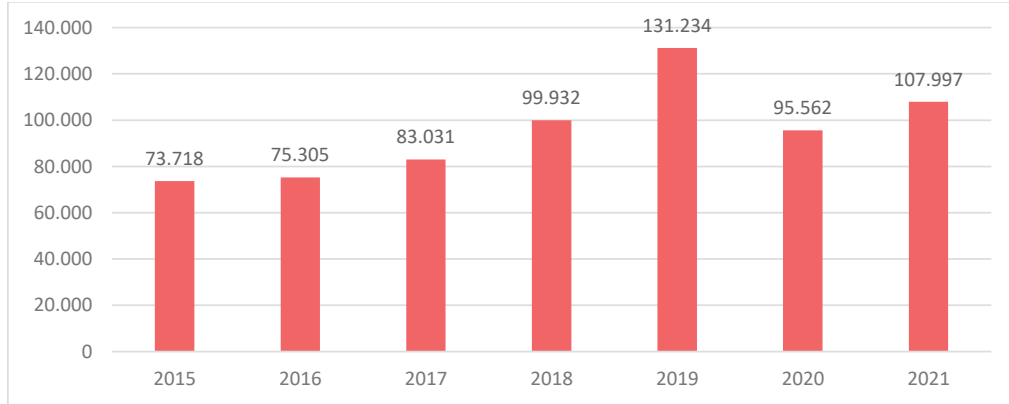
Türkiye ve Bursa’da SGK kapsamında çalışan nüfus ve bakmakla yükümlü olunan nüfusun 2015-2021 yılları arasındaki değişimi Tablo 56’da verilmiştir¹⁰⁴. SGK kapsamında çalışan nüfusun tüm nüfusa oranı 2021 yılında ülkemiz için 29,22 olup bu oran Bursa için 33,20’dir. SGK kapsamında bakmakla yükümlü olunan nüfusun tüm nüfusa oranı Türkiye

için %41,69 iken aynı oran Bursa için %40,88'dir. Emekli aylığı alanların nüfusa oranı ülkemizde %16,11 iken Bursa'da %18,53'tür.

Tablo 56. Türkiye ve Bursa'da SGK Kapsamında Çalışan Nüfus ve Bakmakla Yükümlü Olunan Nüfusun Tüm Nüfusa Oranı (2015-2021)¹⁰⁴

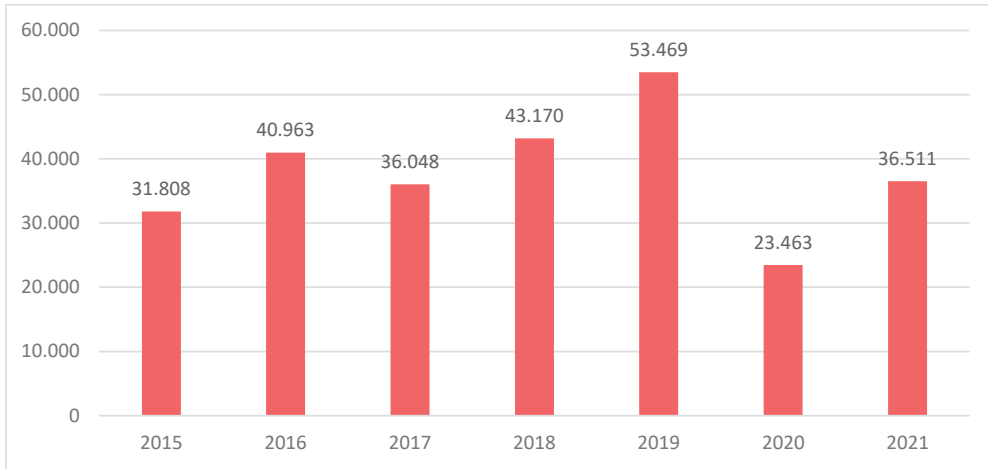
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
SGK Kapsamında Çalışan Nüfusun Tüm Nüfusa Oranı, TR (%)	26,38	26,06	27,57	27,54	26,66	28,29	29,22
SGK Kapsamında Çalışan Nüfusun Tüm Nüfusa Oranı, Bursa (%)	30,46	31,53	32,47	31,89	30,32	31,89	33,20
SGK Kapsamında Bakmakla Yükümlü Nüfusun Tüm Nüfusa Oranı, TR (%)	44,17	44,07	43,96	42,18	41,52	42,10	41,69
SGK Kapsamında Bakmakla Yükümlü Nüfusun Tüm Nüfusa Oranı, Bursa (%)	42,26	43,77	43,47	41,62	41,79	41,34	40,88

Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırması Bursa İli 2021 Yılı Sonuç Raporu'na göre 2021 yılı Ekim sonu Bursa'da kayıtlı işsizlerin sayısı 102.526 kişidir ve bu kişilerin içinde kadınların oranı %49,4; 18-24 yaş arası gençlerin oranı ise %40,8'dir¹⁰⁵. 2021 yılı sonuna gelindiğinde ise İŞKUR tarafından kayıt altına alınan işsiz sayısı 107.997'ye ulaşmıştır. Bursa'da 2015-2021 yılları arasında İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısının değişimi Şekil 111'de gösterilmiştir¹⁰⁶.

Şekil 111. Yıllara Göre İŞKUR'a Kayıtlı İşsiz Sayıları, Bursa^{105,106}

İşsizlik sigortası, kişinin bir iş yerinde çalışmasına ilişkin herhangi bir engel olmamasına rağmen, kendi istek ve hatası dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarının kısmen de olsa karşılanabilmesi için devlet tarafından kurulan bir sigorta koludur. Bursa'da yıllara göre işsizlik ödeneği hak eden kişi sayılarının değişimi Şekil 112'de verilmiştir. Buna göre Bursa'da 2020 yılında 23.463 kişi işsizlik ödeneğinden yararlanmış olup 2019 yılına göre %56,1 oranında bir azalma gözlenmiştir. Bu salgın döneminde fesih kısıtı konulması ile ilişkilidir¹⁰⁵. 2021 yılında 36.511 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır¹⁰⁶.

Şekil 112. Yıllara göre işsizlik ödeneği hak eden kişi sayılarının değişimi, Bursa¹⁰⁶

2019-2021 yılları arasında Bursa’da İŞKUR tarafından kayıt altına alınan işsiz kişi sayısının meslek grupları arasındaki dağılımı Tablo 57’de gösterilmektedir. 2019 yılında Bursa’da İŞKUR tarafından kayıt altına alınmış olan işsiz sayısı (131.234 kişi) 2020’de pandemi koşullarına rağmen azalmış, 2021’de tekrar artış eğilimine girmiştir. Kayıt altına alınmış işsiz kişiler arasında en kalabalık meslek grubunu nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar oluşturmaktadır¹⁰⁶.

Tablo 57. Kayıt Altına Alınan İşsizlik Sayılarının Meslek Grupları İçerisinde Dağılımı, Bursa 2021¹⁰⁶

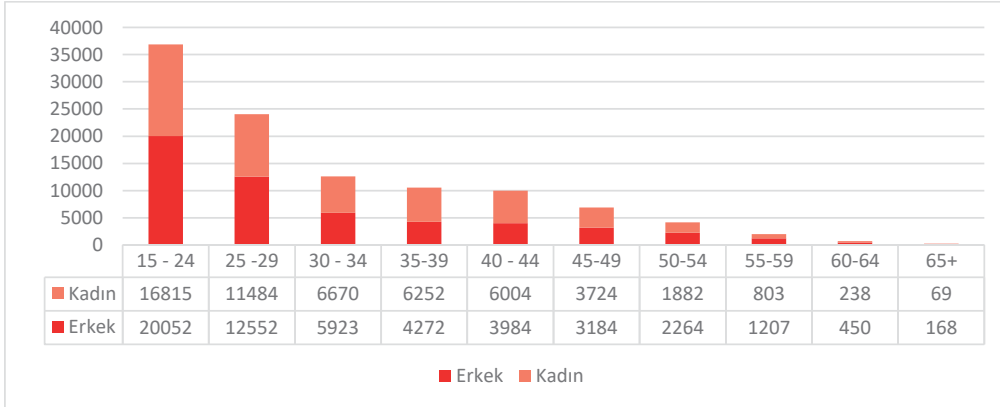
	2019	2020	2021
Büro hizmetlerinde çalışanlar	14.475	10.986	11.259
Hizmet ve satış elemanları	22.609	17.840	17.774
Nitelik gerektirmeyen meslekler	38.580	25.461	33.270
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	612	298	547
Profesyonel meslek grupları	13.170	10.826	12.107
Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	16.438	10.777	12.091
Silahlı kuvvetlerle ilgili meslekler	23	21	40
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	10.269	8.572	9.041
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	13.959	9.827	10.802
Yöneticiler	1.099	954	1.066
Toplam	131.234	95.562	107.997

Bursa’da 2021 yılında İŞKUR tarafından kayıt altına alınan işsizlerin cinsiyet ve eğitim durumlarına göre dağılımı Tablo 58’de verilmiştir. 2021 yılında Bursa’da İŞKUR tarafından kayıt altına alınan 107.997 işsiz yaklaşık yarısını (%50,05) erkekler, diğer yarısını da (%49,95) kadınlar oluşturmaktadır. Kayıt altına alınmış olan işsizlerin eğitim durumları incelendiğinde ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarının ağırlıkta olduğu karşımıza çıkmaktadır¹⁰⁶.

Tablo 58. İŞKUR Tarafından Kayıt Altına Alınan İşsizlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı, Bursa 2021¹⁰⁶

	Erkek		Kadın		Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	
Okuma-Yazma Bilmeyen	373	0,7	494	0,9	867
Okur-Yazar Olanlar	1.995	3,7	2.514	4,7	4.509
İlköğretim	19.729	36,5	17.366	32,2	37.095
Ortaöğretim	18.921	35,0	15.328	28,4	34.249
Ön lisans	4.558	8,4	6.990	13,0	11.548
Lisans	8.150	15,1	10.841	20,1	18.991
Yüksek lisans	316	0,6	391	0,7	707
Doktora	14	0,0	17	0,0	31
Toplam	54.056	100,0	53.941	100,0	107.997

Bursa'da 2021 yılında İŞKUR tarafından kayıt altına alınan işsizlerin yaş gruplarına göre dağılımı Şekil 113'te verilmiştir. Buna göre 2021'de Bursa'da kayıt altına alınan işsizlerin yaş gruplarına göre g en kalabalık grubunun 15-24 yaş olduğu görülmektedir¹⁰⁶.

Şekil 113. Kayıt Altına Alınan İşsizlerin Yaş Grubu Dağılımı Grafiği, Bursa 2021¹⁰⁶

6.1.1 İstihdam Edilenlerin İstihdam Edilme Biçimlerine Göre Dağılımı

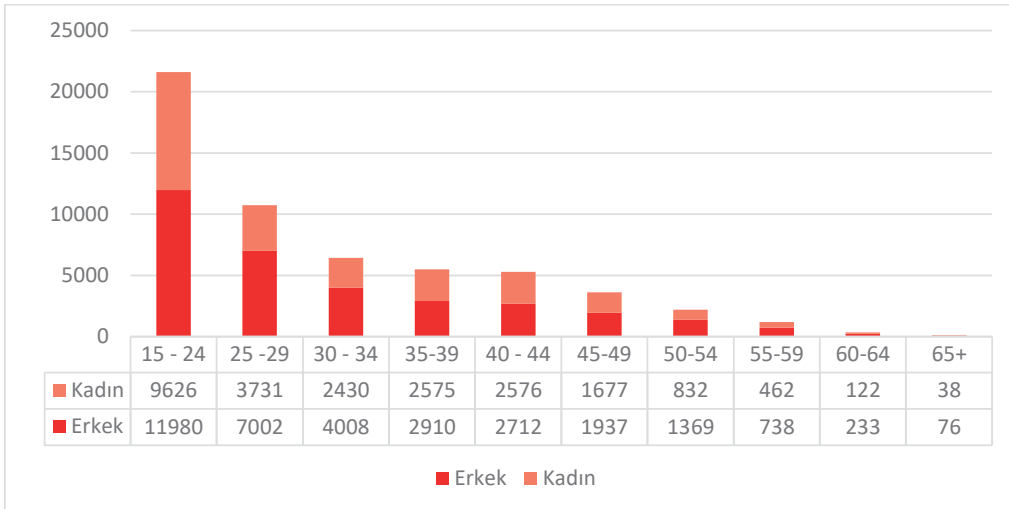
Türkiye İş Kurumu 2003 yılında 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile kurulmuştur¹⁰⁷. Türkiye İş Kurumu'nun 2021 Yılı İstatistiklerine göre ülke genelinde kurum tarafından 24.083 kişi kamuda, 1.268.451 kişi ise özel sektörde istihdam edilmiş; toplam istihdam edilen kişi sayısı ülke genelinde 1.292.534'e ulaşmıştır. İstihdam edilen nüfusun 827.851'i erkek ve 464.683 kişisi ise kadındır¹⁰⁶.

Türkiye İş Kurumu tarafından Bursa'da 2018-2021 yılları arasında kamu ve özel sektörde istihdam edilen kişi sayısının değişimi Tablo 59'da gösterilmiştir. Bursa'da 2021 yılında 65 erkek ve 22 kadın olmak üzere toplam 87 kişi kamuda; 32.900 erkek ve 24.047 kadın olmak üzere toplam 56.947 kişi de özel sektörde istihdam edilmiştir¹⁰⁶.

Tablo 59. Türkiye İş Kurumu Tarafından 2018-2021 Yılları Arasında Bursa'da Kamu ve Özel Sektörde İstihdam Edilen Kişi Sayıları¹⁰⁶

Yıllar	Özel Sektör			Kamu			Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
2018	24	9	33	32.983	21.458	54.441	33.007	21.467	54.474
2019	44	6	50	34.769	23.014	57.783	34.813	23.020	57.833
2020	137	59	196	20.200	13.899	34.099	20.337	13.958	34.295
2021	65	22	87	32.900	24.047	56.947	32.965	24.069	57.034

2021 yılında İŞKUR tarafından yapılan 57.034 işe yerleştirmenin yaş grubu ve cinsiyete göre dağılımı Şekil 114'te verilmiştir. Türkiye İş Kurumu tarafından 2021 yılında yapılan 57.034 işe yerleştirme ağırlıklı olarak 15-24 yaş grubunda yapılmış olup, bu işe yerleştirmeler Kurum tarafından 2021 yılında yapılan işe yerleştirmelerin %37,9'unu oluşturmaktadır¹⁰⁶.

Şekil 114. 2021 yılında Türkiye İş Kurumu tarafından yapılan işe yerleştirmelerin yaş ve cinsiyete göre dağılımı, Bursa 2021¹⁰⁶

Türkiye İş Kurumu tarafından 2021 yılında Bursa'da yapılan işe yerleştirmelerin eğitim durumları dağılımı Tablo 60'ta gösterilmiştir. Gerçekleştirilen 57.034 işe yerleştirmenin büyük bir kısmı ilköğretim ve ortaöğretim kurumu mezunu kişi grubunda gerçekleştirilmiştir. Toplam kişi sayısının %46,8'ini ilköğretim mezunları, %33,6'sını ise ortaöğretim kurumu mezunları oluşturmaktadır¹⁰⁶.

Tablo 60. Türkiye İş Kurumu Tarafından Gerçekleştirilen İşe Yerleştirme Sayısının Eğitim Durumları Dağılımı, 2021 Bursa¹⁰⁶

	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-Yazma Bilmeyen	19	13	32
Okur-Yazar Olanlar	152	270	422
İlköğretim	15504	11200	26704
Ortaöğretim	12045	7140	19185
Ön lisans	2504	2670	5174
Lisans	2654	2710	5364
Yüksek lisans	84	65	149
Doktora	3	1	4
Toplam	32965	24069	57034

6.1.2 Yaş Gruplarına göre İstihdam Durumu

Türkiye İstatistik Kurumu İBBS-2 alt düzeyine göre (Bursa, Eskişehir, Bilecik) iş gücüne katılım istatistiklerini yayınlamaktadır¹⁰⁸. 2015-2020 yılları arasında Bursa, Eskişehir, Bilecik (İBBS-2) bölgesinde çalışma hayatında faaliyet gösteren erkek nüfusun yaş grubu içerisindeki işgücüne katılım oranları¹⁰⁸ Tablo 61’de verilmiştir. Bu istatistikler incelendiğinde iş gücüne en fazla katılım gösteren yaş grubu erkeklerde 25-34 yaş grubudur, bu grubun %90,4’ü iş gücüne katılım göstermektedir.

Tablo 61. Erkeklerde Yaş Grubuna Göre İş Gücüne Katılım Oranları (%)¹⁰⁸

Yıllar	15-19 yaş	20-24 yaş	25-34 yaş	35-54 yaş	55 yaş+
2015	34,3	79,1	94,6	86,6	30,3
2016	29,6	75,4	93,9	88,4	33
2017	34,8	75,7	95	89,1	32,4
2018	35,7	73,6	93	88,7	33,7
2019	31,5	73,7	92,8	89,3	31,6
2020	28,9	70,9	90,4	87,3	29,4

2015-2020 yılları arasında Bursa, Eskişehir, Bilecik (İBBS-2) bölgesinde çalışma hayatında faaliyet gösteren kadın nüfusun yaş grubu içerisindeki işgücüne katılım oranları¹⁰⁸ Tablo 62’de verilmiştir. Kadınlarda işgücüne katılım oranı erkeklere göre çok düşüktür. Kadınlarda iş gücüne en fazla katılım gösteren yaş grubu 20-24 ve 25-34’tür.

Tablo 62. Kadınlarda Yaş Grubuna Göre İş Gücüne Katılım Oranları (%)¹⁰⁸

Yıllar	15-19 yaş	20-24 yaş	25-34 yaş	35-54 yaş	55 yaş+
2015	15,5	47,9	42,6	36,9	13,9
2016	21,1	48,4	45,5	36,9	10
2017	17,2	50,4	48,1	40,8	11,9
2018	18,5	52,2	52,1	45,8	12,3
2019	18,2	46,3	48,8	43,7	14
2020	14,7	44,2	44,1	42,5	14,2

6.1.3 Çırak ve Çalışan Çocuklar

Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarına göre, 2021 yılında Bursa’da çırak sayısı 31.296 kişidir ve çırakların yaşları 12-65 aralığında değişiklik göstermektedir. Aynı yıl içerisinde Nilüfer’de kayıtlı bulunan çırakların sayısı 18 yaş altındakilerin sayısı 1769 olmak üzere toplam olarak 3410’dur ve çırakların yaşları 12-44 aralığında değişmektedir¹⁰⁹. Nilüfer ilçesinde 18 yaş altı çırak sayısının yaş grupları arasındaki dağılımı Tablo 63’te gösterilmiştir.

Tablo 63. Nilüfer İlçesinde Sosyal Güvenlik Kurulu’na Kayıtlı 18 Yaş Altı Çırakların Yaş Gruplarına Göre Dağılımının Yıllar İçerisindeki Değişimi¹⁰⁹

	12 Yaş	13 Yaş	14 Yaş	15 Yaş	16 Yaş	17 Yaş	Toplam
2015	-	-	30	214	730	1667	2641
2016	-	3	75	1391	2035	2477	5981
2017	-	2	36	319	777	1658	2792
2018	-	4	64	287	714	1884	2953
2019	-	-	15	204	477	1632	2328
2020	1	19	29	87	304	1499	1939
2021	1	39	97	89	210	1333	1769

Sosyal Güvenlik Kurumu’nca kayıt altına alınan çırakların ISCO-08 meslek grupları arasında dağılımının 2015-2021 yılları arasında değişimi Tablo 64’te gösterilmiştir. Buna göre nitelik gerektirmeyen işlerde çalışan çırak sayısının 2015-2021 yılları arasında en yüksek kişi sayısına sahip grubu oluşturduğu görülmektedir. 2021 yılında 18 yaş altında kaydedilen 1769 çırığın tamamı bu grup içerisinde yer almaktadır¹⁰⁹.

Tablo 64. Sosyal Güvenlik Kurulu’nda Çırak Olarak Kaydedilen Kişilerin Kayıt Edildiği Mesleki Grupların ISCO-08 Sınıflamasına Göre Değerlendirilmesi¹⁰⁹

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Profesyonel meslek mensupları	-	-	-	145	34	-	-
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	1	-	1	264	163	-	-
Hizmet ve satış elemanları	-	-	6	10	-	-	-
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	7	-	8	12	2	-	-
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	1	-	1	1	-	-	-
Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	2632	5981	2776	2521	2129	1939	1769
Toplam	2641	5981	2792	2953	2328	1939	1769

6.2 Nilüfer İlçesinin GSYİH’den Aldığı Pay

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Aralık 2021’de il bazında yurt içi hasıla verileri açıklanmıştır. 2020 yılında ülkemizin gayri safi yurt içi hasılası 5.046.883.307.000 TL olarak tespit edilmiş; il bazında GSYH’den en yüksek payı %30,1 ile İstanbul almıştır. Ankara %9,6 pay ile ikinci, %6,1 pay ile İzmir üçüncü ve %4’lük pay ile Bursa dördüncü sırada yer almıştır.

Bursa gayri safi yurt içi hasılasının 2018-2020 yılları arasında sektörler arası dağılımı¹¹⁰ Tablo 65'te sunulmuştur. Buna göre GSYİH'nin en büyük payını sanayi ve imalat sanayisinin oluşturduğu görülmektedir.

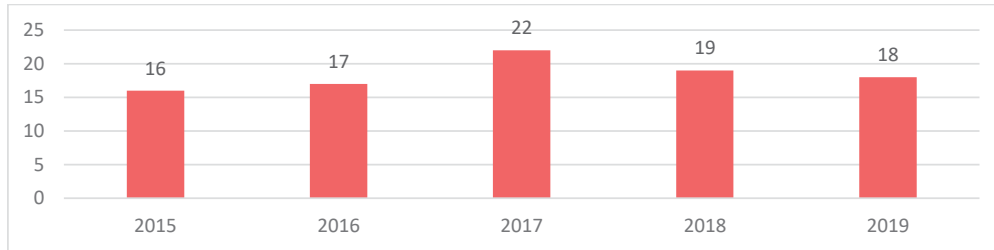
Tablo 65. Bursa Gayri Safi Yurt İçi Hasılasının 2018-2020 Yılları Arası Sektörler Arası Dağılımı¹¹⁰

	2018	2019	2020
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	5.633.148.000	6.766.271.000	8.208.826.000
Sanayi	63.508.388.000	70.099.877.000	81.187.908.000
İmalat Sanayi	60.044.634.000	65.881.935.000	76.772.092.000
İnşaat	9.257.214.000	7.926.932.000	7.128.231.000
Hizmetler	33.286.873.000	38.502.621.000	41.769.873.000
Bilgi ve İletişim	1.094.200.000	1.309.344.000	1.711.670.000
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	2.656.639.000	2.952.752.000	4.037.819.000
Gayrimenkul Faaliyetleri	9.499.426.000	10.233.415.000	11.335.921.000
Mesleki, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	5.529.330.000	6.607.545.000	7.185.463.000
Kamu Yönetimi, Eğitim, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	11.171.312.000	13.790.862.000	15.664.964.000
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2.046.398.000	2.363.926.000	2.436.512.000
Sektörler Toplamı	143.682.928.000	160.553.544.000	180.667.189.000
Vergi - Sübvansiyon	16.594.782.000	17.751.378.000	22.559.067.000
Toplam GYSİH	160.277.710.000	178.304.922.000	203.226.255.000

6.3 Kültürel Özellikler

Nilüfer ilçesinde doğal ve kültürel miras korunmaya ve geliştirilmeye çalışılmaktadır. 2020 yılında koronavirüs salgınıyla fiziksel mesafe uygulamaları ve toplu bir araya gelişlerin kısıtlanması nedeniyle kültür sanat etkinlikleri azalmıştır.

2015-2019 yılları arasında Nilüfer Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nce düzenlenen kutlama, şölen ve festival benzeri etkinliklerin sayısı Şekil 115'te gösterilmiştir. Buna göre Nilüfer'de 2019 yılında 18 ulusal ve uluslararası kutlama, şölen ve festival gerçekleştirilmiştir¹¹¹.

Şekil 115. 2015-2019 Yılları Arasında Nilüfer İlçesinde Gerçekleştirilen Ulusal ve Uluslararası Kutlama, Şölen ve Festival Benzeri Faaliyetler¹¹¹

6.3.1 Müzeler

Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden birisi olan Bursa, Hitit Devleti'nden Bitinya Krallığı'na, Pers İmparatorluğu'ndan Roma Devleti'ne ve oradan Osmanlı İmparatorluğu'na uzanan nice uygarlıkların parçası olmuştur. Bilimsel verilerin ışığında yapılan arkeolojik çalışmalar Bursa ve çevresinin 8500 yıllık tarihe tanıklık ettiğini belgelemektedir¹¹².

Bursa'da 2015-2020 yılları arasında Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı ve özel müzeler bünyesinde bulunan eser sayısı, müze sayısı ve ziyaretçi sayısının dağılımı Tablo 66'da gösterilmiştir. 2020 yılında Bursa'da Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı müze eser sayısı 80.741, müze sayısı 8, ziyaretçi sayısı 46.513'tür. Bursa'da özel müzeler de faaliyetlerini sürdürmektedir. TÜİK 2020 yılı verilerine göre özel müze sayısı 18, eser sayısı 3.055, ziyaretçi sayısı 380.257'dir¹¹³.

Tablo 66. Kültür ve Turizm Bakanlığına Bağlı Müzeler ve Özel Müzeler Bünyesinde Eser, Müze ve Ziyaretçi Sayıları¹¹³

		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kültür Turizm Bakanlığı Müzeleri	Eser Sayısı	79.365	79.586	79.917	80.040	80.149	80.741
	Müze Sayısı	7	7	7	7	7	8
	Ziyaretçi Sayısı	113.925	123.035	65.130	109.222	154.414	46.513
Özel Müzeler	Eser Sayısı	1848	1987	2188	2204	2272	3.055
	Müze Sayısı	11	12	13	15	19	18
	Ziyaretçi Sayısı	477.388	519.391	580.242	733.275	2.225.911	380.257

6.3.2 Sinema Salonları

Bursa'da 2020 yılında 365 salonda yerli, 551 salonda yabancı film vizyona girmiştir. Sinema salonlarını dolduran seyirci sayısı aynı yıl 897.298'tir¹¹⁴. Bursa'da 2015-2020 yılları arasında vizyona giren yerli ve yabancı filmler ile seyirci sayısı Tablo 67'de gösterilmiştir.

Tablo 67. Bursa'da Sinema Salonlarında Vizyona Giren Yerli ve Yabancı Film Sayısı ile Seyirci Sayılarının Yıllara Göre Değişimi¹¹⁴

	Yerli Film Sayısı	Yabancı Film Sayısı	Yerli Film Seyirci Sayısı	Yabancı Film Seyirci Sayısı
2015	603	804	1.323.224	1.058.830
2016	422	544	1.261.875	989.103
2017	713	980	1.572.228	1.152.412
2018	1018	1222	1.524.291	1.314.721
2019	912	1332	1.478.342	1.016.468
2020	365	551	685.989	193.309

Nilüfer ilçesinde sinema koltuk sayısı ile bin kişi başına düşen koltuk sayısının 2015-2019 yılları arasındaki değişimi Tablo 68'te gösterilmiştir. Nilüfer ilçesinde 2015 yılında 3182

olan sinema koltuk sayısı yıllar içerisinde artış göstermiş, 2019 yılı itibarıyla 4827'ye; bin kişi başına düşen sinema koltuğu sayısı ise 8,01'den 10,36'ya yükselmiştir¹¹⁵.

Tablo 68. Nilüfer İlçesinde Sinema Koltuk Sayısı ve Bin Kişi Başına Düşen Koltuk Sayısının Yıllara Göre Değişimi¹¹⁵

	2015	2016	2017	2018	2019
Toplam Sinema Salonu Koltuk Sayısı	3182	3182	4256	5047	4827
Bin Kişiye Düşen Sinema Salonu Koltuk Sayısı	8,01	7,65	10,02	11,44	10,36

6.3.3 Tiyatro

Bursa'da 2015-2020 yılları arasında sahnelenen tiyatro eseri, gösteri sayısı ile seyirci sayılarının değişimi Tablo 69'da gösterilmiştir. 2020 yılında Bursa ilinde 100 eser 567 gösteride 127.782 kişiye sahnelenmiştir. Pandemiden önce 2019 yılında 202 eser 1450 gösteride 284.933 kişiye sahnelenmişti¹¹⁶.

Tablo 69. Bursa'da Tiyatro Eser, Gösteri ve Seyirci Sayılarının Yıllara Göre Değişimi¹¹⁶

Yıllar	Eser Sayısı	Gösteri Sayısı	Seyirci Sayısı
2015	158	2.441	351.285
2016	133	892	174.461
2017	160	1.128	219.696
2018	194	1.000	212.273
2019	202	1.450	284.933
2020	100	567	127.782

Nilüfer ilçesinde 2020 yılında tiyatrolar salgın sebebiyle ancak 12 Mart 2020 tarihine kadar sahnelenebilmiştir. Bu tarihe kadar askıda bilet uygulaması ile 15-25 yaş arası ve 65 yaş üzeri tiyatro severlere oyunların matine seanslarında ücretsiz biletler sunulmuştur. Milyonların evde kaldığı zorlu salgın döneminde "Evde kal! Tiyatrosuz kalma!" sloganı ile oyunlar dijital ortamda evlere taşınmıştır⁷⁹.

Nilüfer ilçesinde tiyatro koltuk sayısı ve bin kişi başına düşen tiyatro koltuk sayılarının değişimi Tablo 70'te gösterilmiştir. Yıllar içerisinde kentin tiyatro koltuk sayısı artış göstermiş 2015 yılında 900 olan toplam tiyatro koltuk sayısı 2019 yılı itibarıyla 1000'e ulaşmıştır. Yıllar içerisinde karşılaşılan yüksek nüfus artışı sebebiyle 1000 kişi başına düşen koltuk sayısı ise 2,27'den 2,15'e gerilemiştir¹¹⁷.

Tablo 70. Nilüfer İlçesinde Toplam Tiyatro Koltuk Sayısı ve Bin Kişi Başına Düşen Tiyatro Koltuk Sayısının Değişimi¹¹⁷

	2015	2016	2017	2018	2019
Toplam Tiyatro Salonu Koltuk Sayısı	900	900	900	1000	1000
Bin Kişiye Düşen Tiyatro Salonu Koltuk Sayısı	2,27	2,16	2,12	2,27	2,15

6.3.4 Kütüphaneler

Pandeminin gölgesinde geçen 2020 yılında, alınan önlemler neticesinde 1 Haziran 2020 tarihine kadar kütüphaneler hizmete kapatılmıştır. 8 Haziran 2020 tarihinden itibaren Nilüfer Kütüphaneleri gerekli tüm önlemleri alarak faaliyetlerine başlamıştır⁷⁹. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2020 yılına ait kütüphane kullanım istatistikleri de pandeminin kısıtlayıcı etkisini yansıtmaktadır. 2020 yılında Bursa'da halk kütüphanelerini kullanan kişi sayısı, bin kişi başına düşen yararlanma sayısı ve ödünç verilen materyal sayısı 2019 yılına kıyasla yarı yarıya bir azalış göstermiştir¹¹⁸. Bursa'da 2015-2020 yılları arasında halk kütüphanelerinin sayısı, kütüphanelerdeki kitap sayısı ile ödünç verilen materyal sayısı, kullanıcı sayısı ve bin kişi başına düşen yararlanma sayısı Tablo 71'de verilmiştir.

Tablo 71. 2015-2020 Yılları Arasında Bursa Halk Kütüphaneleri Sayısı, Kitap Sayısı, Ödünç Materyal Sayısı, Kullanıcı Sayısı ve Bin Kişi Başına Düşen Yararlanma Sayısı¹¹⁸

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kitap Sayısı	280.511	307.440	343.150	335.019	351.179	350.671
Kullanıcı Sayısı	362.854	350.175	402.558	529.215	680.650	300.042
Bin Kişi Başına Yararlanma Sayısı	128	121	137	177	223	97
Ödünç Verilen Materyal Sayısı	118.483	110.366	132.503	154.657	170.483	81.475
Kütüphane Sayısı	17	17	17	17	17	17

Nilüfer Belediyesi'nin 2021 yılında Demirci Kütüphanesi, Akkılıç Kütüphanesi, Çocuk Kütüphanesi, Gezici Kütüphane, Üçevler Kütüphanesi ve Şiir Kütüphanesi olmak üzere faaliyet gösteren biri gezici olmak üzere toplam altı kütüphanesi bulunmaktadır. Nilüfer Belediyesi, yazın yaşamına katkıda bulunmak amacıyla Göl Yazievi ve Misi Yazievinin faaliyete sokmuş; 2020 yılında pandemi nedeniyle kütüphanelerin kapalı olduğu dönemde dijital kütüphane altyapısını güçlendirmiş, Nilüfer Kütüphaneleri'ne internet üzerinden üye olarak Hiperkitap'ın dijital kataloğuna erişim sağlamıştır¹¹⁹.

2015 yılında 364.217 olan kütüphane kullanım sayısı 2019 yılında 675.714'e ulaşmış, pandemi sebebiyle kütüphane kullanımları düşüş göstermiş ve 2020'de 214.775'e inmiştir. Kütüphaneden ödünç alınan kitap sayısı 2019 yılında 86.803 iken pandemi ile birlikte yarı yarıya azalmış ve 2020'de 40.793'e gerilemiştir¹²⁰. Nilüfer Belediyesi Kütüphane Müdürlüğü'ne bağlı kütüphane kullanım sayısı, kütüphane kullananların tüm nüfusa oranı, kitap sayısı ve ödünç alınan kitap sayısı ile nüfus başına düşen kitap sayısının değişimi Tablo 72'de gösterilmiştir.

Tablo 72. Nilüfer Belediyesi Kütüphane Müdürlüğü'ne Bağlı Kütüphanelere İlişkin Verilerin Yıllara Göre Değişimi¹²⁰

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kütüphane Kullanım Sayısı	364.217	552.028	559.111	629.264	675.714	214.775	184.870
Kütüphane Kullananların Nüfusa Oranı	0,91	1,32	1,32	1,43	1,53	0,44	0,36
Kitap Sayısı	86.033	100.002	106.290	109.170	112.271	117.027	119.304
Nüfus Başına Kitap Sayısı	0,23	0,25	0,26	0,26	0,25	0,25	0,25
Ödünç Alınan Kitap Sayısı	43287	52423	66877	75804	86803	40793	56570

6.3.5 Kitap Dağıtımı

Nilüfer Belediyesi bünyesinde kitap dağıtımı da yapılmaktadır. 2021 yılında 18 farklı şehirde, 58 farklı okulda, toplam 7524 kitap dağıtılmıştır. Nilüfer Belediyesi Kütüphane Müdürlüğü Tıp Bayramı Kitap Armağanı etkinliği kapsamında 8500, Öğretmenler Günü Kitap Armağanı etkinliği kapsamında ise 9200 kitabın dağıtımını gerçekleştirmiştir¹¹⁹.

6.4 Nilüfer İlçesinde Var Olan Tarihi, Arkeolojik, Doğal, Kentsel Sit Alanları, Dinsel ve Kültürel Alanları

Nilüfer ilçesi kent sınırları içerisinde ilgili kurullar tarafından bildirimi yapılmış 11.416.654 metre kare sit alanı bulunmaktadır. Bunların 435.785 metrekarelik kısmı nitelikli doğal koruma alanı, 2.303.349 metrekarelik kısmı birinci derece doğal sit alanı ve 774.463 metrekarelik kısmı ise üçüncü derece doğal sit alanıdır. Nilüfer ilçesi sınırları içerisinde arkeolojik sit alanları da bulunmakta olup; 2.974.403 metrekarelik birinci derece arkeolojik sit alanı, 576.095 metrekarelik ikinci derece doğal sit alanı ve 3.641.046 metrekarelik üçüncü derece arkeolojik sit alanı bulunmaktadır. Nilüfer sınırları içerisindeki kentsel sit alanı ise 711.513 metrekaredir¹²¹.

6.4.1 Doğal Sit Alanları

Nilüfer ilçe sınırları içerisinde bulunan doğal sit alanlarının mahallelere göre dağılımı Tablo 73'te verilmiştir. Buna göre Nilüfer'de yedi tane birinci derece, bir tane üçüncü derece olmak üzere toplam sekiz tane doğal sit alanı bulunmaktadır¹²².

Tablo 73. Nilüfer İlçesinde Mahallelere Göre Arkeolojik Sit Alanları¹²²

Mahalle	1. Derece	2. Derece	3. Derece
Gümüştepe Mahallesi	2	-	1
İnegazi Mahallesi	1	-	-
Odunluk Mahallesi	1	-	-
Ürnlü Mahallesi	2	-	-
Balat Mahallesi	1	-	-
Kültür Mahallesi	1	-	-
Toplam	7	-	1

6.4.2 Kentsel Sit Alanları

Nilüfer'de Gümüştepe, Gölyazı ve Ürnlü mahallelerinde kentsel sit alanı bulunmaktadır¹²².

6.4.3 Arkeolojik Sit Alanları

Nilüfer ilçe sınırları içerisinde bulunan arkeolojik sit alanlarının mahallelere göre dağılımı Tablo 74'te verilmiştir. Kent sınırları içerisinde 10 tane birinci derece, 6 tane ikinci derece ve 27 tane üçüncü derece arkeolojik sit alanı bulunmaktadır¹²².

Tablo 74. Nilüfer Arkeolojik Sit Alanları ve Dereceleri¹²²

Mahalle	1. Derece	2. Derece	3. Derece	Mahalle (Devamı)	1. Derece	2. Derece	3. Derece
Gölyazı Mahallesi	1	2	3	Çatalağılı Mahallesi	-	-	2
Tahtalı Mahallesi	4	2	3	Çaylı Mahallesi	-	-	1
Ürünü Mahallesi	-	1	-	Fadıllı Mahallesi	-	1	2
Akçalar Mahallesi	2		-	Görükle Mahallesi	1	-	2
Alaaddinbey Mahallesi	1	-	-	Hasanağa Mahallesi	-	-	2
Badırğa Mahallesi	-	-	1	İnegazi Mahallesi	-	-	1
Balkan Mahallesi	-	-	1	İrfaniye Mahallesi	-	-	1
Başköy Mahallesi	-	-	1	Karacaoba Mahallesi	-	-	1
Büyükbalıklı Mahallesi	-	-	2	Kayapa Mahallesi	1	-	-
Çalı Mahallesi	-	-	2	Konaklı Mahallesi	-	-	2
				TOPLAM	10	6	27

6.5 Topluluk Ağları

6.5.1 Nilüfer Kent Konseyi

Nilüfer Kent Konseyi kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir bir gelişme, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutarak çalışmalar yürüten özerk bir kuruluştur. Toplumun tüm aktörlerinin yönetime katılımını hedefleyerek mahallelerden gelen dinamiklerle çalışmalarına yön vermeyi amaçlamıştır. Bu amaçla Nilüfer Kent Konseyi bünyesinde faaliyet gösteren Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi vb. çeşitli çalışma grupları bulunmaktadır.

Nilüfer Kent Konseyi meclis ve çalışma grupları ile üye sayılarının dağılımı Tablo 75'te gösterilmektedir. Konseyde toplam 1012 üye, 13 meclis ve çalışma grubu mevcuttur.

Tablo 75. Nilüfer Kent Konseyi Meclis ve Çalışma Grupları Üye Sayıları

Meclis, Çalışma Grup Adı	Üye Sayısı
Kadın Meclisi	238
Gençlik Meclisi	81
Emekliler Meclisi	87
Çocuk Meclisi	103
Çevre Meclisi	72
Ahmet Cevizci Felsefe Okumaları Grubu	24
Melih Elal Okuma Grubu	60
Cevdet İrketi Çocuk Okuma Grubu	70
Bisiklet Grubu	66
Engelli Hakları Çalışma Grubu	53
Hayvan Hakları Çalışma Grubu	31
Kırsal Alan Çalışma Grubu	57
Fotoğrafçılık Grubu	70

FİZİKSEL ÇEVRE

7. Fiziksel Çevre

İsmi Nilüfer Çayı'ndan alan Nilüfer ilçesi 423.181 dönümlük yüz ölçümüne sahiptir. Kuzeyde Mudanya, güneyde Orhaneli, doğuda Osmangazi ve batıda Karacabey ile Mustafakemalpaşa ilçelerinin komşuluğunda bulunmaktadır. Bünyesinde 64 mahalleyi barındıran ilçe, hızla gelişmeye ve büyümeye devam etmektedir¹²³.

7.1 Hava Kalitesi

Hava kirliliği, yaşamımızı sürdürdüğümüz havanın çeşitli kirleticilerle sahip olduğu doğal içeriğinin tahrip edilmesi, insan ve diğer canlılar için zarar verici hale gelmesidir¹²⁴. Hava kirliliği temelde iç ortam ve dış ortam hava kirliliği olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. İç ortam hava kirliliği ocak, soba, şömine gibi ısınma ve yemek pişirme esnasında katı yakıtların kullanılmasından kaynaklanırken dış ortam hava kirliliği temelde endüstri ve çarpık kentleşme sonucu fosil yakıtların kullanılmasından kaynaklanmaktadır¹²⁵.

Hava kirliliği küresel ölçekte meydana gelen önlenemez hastalıkların ve ölümlerin temel sebeplerindendir. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre her yıl iç ortam hava kirliliğine bağlı 3,8 milyon¹²⁶, dış ortam hava kirliliğine bağlı ise 4,2 milyon¹²⁷ kişinin yaşamını yitirdiği tahmin edilmektedir.

7.1.1 Hava Kirleticilerinin Tasnifi ve Düzeyleri

Hava kirleticilerinin büyük çoğunluğu ısı ve elektrik enerji eldesi, taşıma sistemlerinin verimsiz kullanımı, zayıf kentsel gelişim, sanayi ve yakma faaliyetleri dâhil olmak üzere insani faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri Çevre Korunma Ajansı'nca tanımlanmış 187 hava kirleticisi bulunmakta, hava kirliliğinin %90'dan fazlasında 30 hava kirleticisi öne çıkmaktadır¹²⁵.

Partiküler maddeler (PM_{2,5}, PM₁₀), karbonmonoksit, ozon, azot oksitleri ve kükürt dioksit halk sağlığını en fazla tehdit eden temel kirleticileri oluşturmaktadır. Hava kirliliği kalp krizi, felç, kanser, kronik tıkalı akciğer hastalıkları, doku beslenmesinin bozulması için risk teşkil etmektedir. Dış ortam hava kirliliğine bağlı meydana gelen ölümlerin %80'lik bir kısmı kalp hastalıklarına bağlı iken, %20'si ise solunum yolu hastalıkları ve kanserlere bağlı olmaktadır¹²⁵.

Ülkemiz hava kirliliğinin değerlendirilmesi ve takip edilmesi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na ait Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı web sitesinde saatlik olarak yayınlanmaktadır. Bir merkezdeki hava kirliliğinin değerlendirilmesinde verilerin sağlıklı bir şekilde kullanılabilmesi için izleme istasyonunun yıl içerisindeki günlerin en az %75'inde ölçüm yapması gerekir. 2020 yılında hava kalitesi ölçümü yapan istasyon sayısı 257'ye yükselmiş, yetersiz ölçüm yapan istasyon sayısı 41 (%16) olarak tespit edilmiştir¹²⁸. Bazı kirleticilerin hava kalitesi ölçümlerine ait ölçüm periyodu ile Türkiye, Avrupa Birliği ve Dünya Sağlık Örgütü sınır değerleri Tablo 76'da belirtilmiştir.

Tablo 76. Hava Kalitesi Sınır Değerleri (2021, $\mu\text{g}/\text{m}^3$)¹²⁹

Hava Kirleticisi	Ölçüm Periyodu	Türkiye Sınır Değeri	AB Sınır Değeri	DSÖ Sınır Değeri
SO ₂ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	24 saat	125	125	40
	1 yıl	20	20	--
PM ₁₀ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	1 yıl	40	40	15
PM _{2.5} ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	1 yıl	--	25	5
NO ₂ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	1 yıl	40	40	10
O ₃ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	8 saat	120	120	100

Nilüfer Belediyesi'nin Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu 2015 yılında faaliyete başlamıştır. Nilüfer Belediyesi Halk Evi binasının önünde faaliyete başlayan istasyon 2020 yılının sonuna kadar burada ölçüm gerçekleştirmiştir. 2021 yılında ölçüm istasyonunun Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı'na dâhil edilmesi için başvuruda bulunulmuş, istasyon Ata Bulvarı Ata Caddesi'ndeki yeni yerine yerleştirilmiş ve deneme ölçümleri 2021 Haziran'da tamamlanmıştır.

Nilüfer Belediyesi'nin 2021'de hava kalitesi istasyonunda aylara göre kirleticilerin ortalama değeri Tablo 77'de verilmiştir¹²⁹. Bu verilere göre, PM₁₀ değerleri, altı ay süresince Dünya Sağlık Örgütü sınır değerlerinin, Ekim ve Aralık aylarına ait ölçüm değerlerinin ise ulusal sınır değerlerle, Avrupa Birliği sınır değerlerinin üzerinde tespit edildiği görülmektedir. PM_{2.5} değeri için ülkemizde bir sınır değeri olmamakla beraber Eylül, Ekim, Kasım, Aralık aylarında Avrupa Sınır değerlerinin ve 6 aylık ölçüm yapılan süre boyunca Dünya Sağlık Örgütü sınır değerlerinin üzerindedir. Eylül ayındaki azot dioksit ölçümü ulusal sınır değer üzerinde iken, Kasım ayı harici beş ay boyunca Dünya Sağlık Örgütü sınır değeri üzerinde ölçüm tespit edilmiştir. Kükürt dioksit ve ozon değerleri ulusal sınır değerleri ile Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlediği sınır değerlerin altındadır¹²⁹.

Tablo 77. Nilüfer Belediyesi Hava Kalitesi İstasyonuna Göre Hava Kirleticisi Aylık Ortalama Değerleri (2021, $\mu\text{g}/\text{m}^3$)¹²⁹

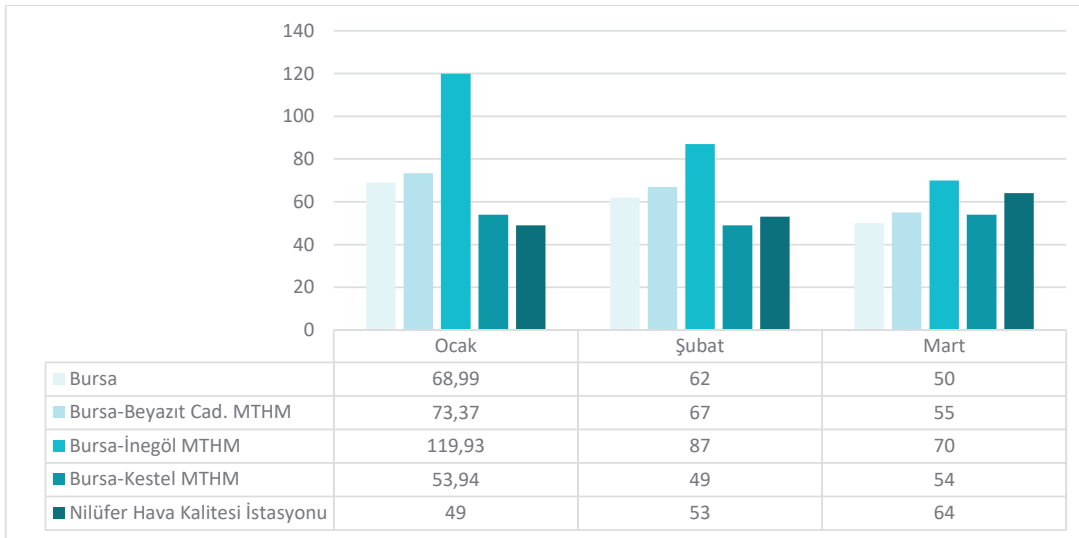
Hava kirleticisi	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
PM ₁₀	30,8	29,2	38,6	52,7	-	45,8
PM _{2.5}	17,1	23,6	26,8	35,5	53,6	29,7
SO ₂	4,4	4,6	4,3	3,4	2,7	2,6
NO ₂	36,6	42,7	48,1	32,1	9,0	12,8
O ₃	83,5	86,3	47,7	21,6	10,6	14,2

Bursa'daki hava kalitesi ölçüm istasyonlarının 2021 yılı PM₁₀ değerleri Şekil 116'da verilmiştir. Ölçüm değerlerine bakıldığında, 2021 yılındaki bütün değerlerin Avrupa Birliği'nin önerdiği PM₁₀ sınır değerlerinin üzerinde olduğu görülmektedir. Bursa-İnegöl İstasyonu Türkiye ve Avrupa Birliği'nin önerdiği sınır değerleri de aşmıştır¹³⁰.

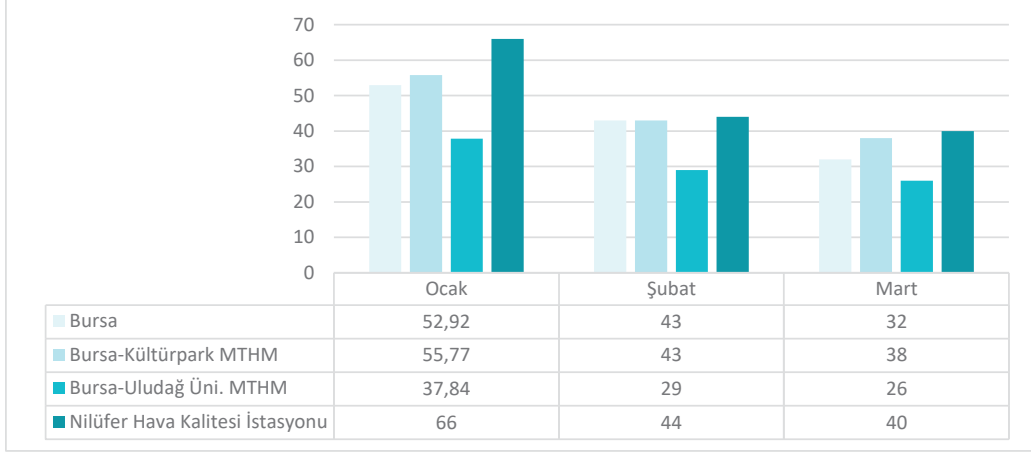
Şekil 116. Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında PM₁₀ Derişimleri (2021, µg/m³)¹³⁰

PM₁₀ ölçümü gerçekleştiren beş istasyonun 2022 yılının ilk üç ayında ölçüm değerleri Şekil 117'de verilmiştir. 2022 yılının ilk üç ayında Bursa hava kalitesi istasyonlarının beşinde de PM₁₀ değerlerinin Avrupa Birliği ve Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği sınır değerlerin üzerinde olduğu görülmektedir¹³⁰.

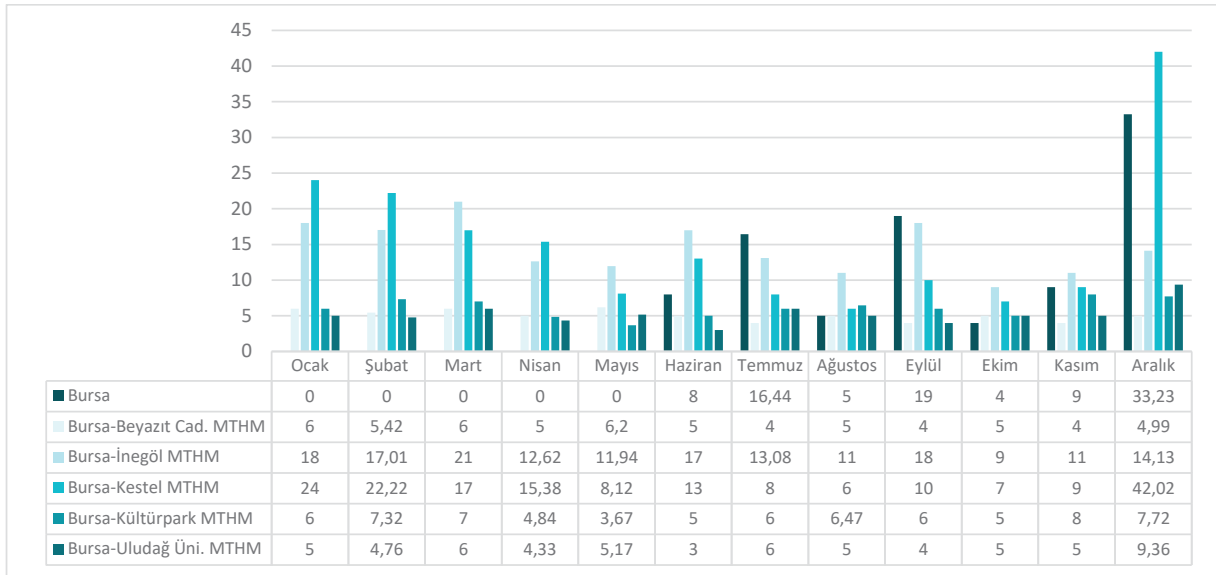
Şekil 117. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında PM₁₀ Derişimleri (2022 ilk üç ay, µg/m³)¹³⁰

2022 yılında Bursa’da dört hava kalitesi istasyonunda PM_{2.5} ölçümleri yapılmaya başlanmıştır. 2022 yılında dört istasyonda ölçümüne başlanan PM_{2.5} ölçüm değerlerinin ilk üç aydaki değişimleri Şekil 118’de verilmiştir. 2022 yılının ilk üç ayında yapılan ölçümlerde elde edilen ölçüm değerleri dört istasyonun dördünde de Avrupa Birliği ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından önerilen sınır değerlerin çok üzerindedir¹³⁰.

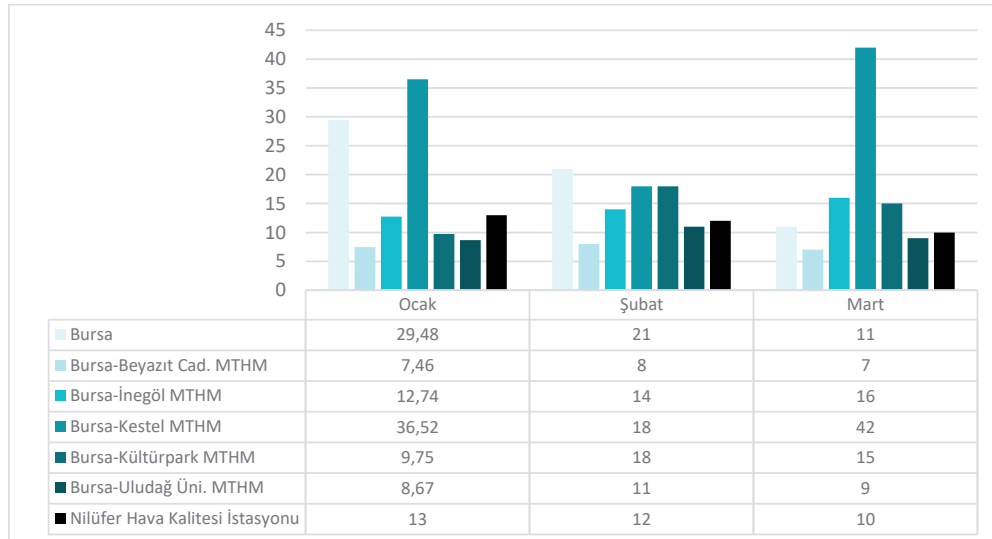
Şekil 118. Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında PM_{2.5} Derişimleri (2022 ilk üç ay, µg/m³)¹³⁰

2021 yılında SO₂ ölçümü gerçekleştirilen altı istasyonda ölçüm değerleri Şekil 119’da belirtilmiştir. SO₂ konsantrasyonları için Avrupa Birliği ve Türkiye’nin belirlemiş olduğu yıllık ortalama sınır değer 20 µg/m³ olup, 2021 yılında ölçümü gerçekleştirilen altı istasyonun üçünün aylık ortalamalarında bu sınır değer aşılması tespit edilmiştir. Bursa istasyonunda aralık ayında, Bursa-Kestel MTHM istasyonunda ocak, şubat ile aralık ayında ve Bursa-İnegöl MTHM istasyonunda mart ayında aşım meydana gelmiştir. Dünya Sağlık Örgütü’nün önerdiği 24 saatlik ortalamanın 40 µg/m³’ün altında olması gerektiği önerisi ise Aralık 2021’de Bursa-Kestel MTHM tarafından aşılmış, ölçüm yapan istasyonlar içinde 42,02 µg/m³’lük değer ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır¹³⁰.

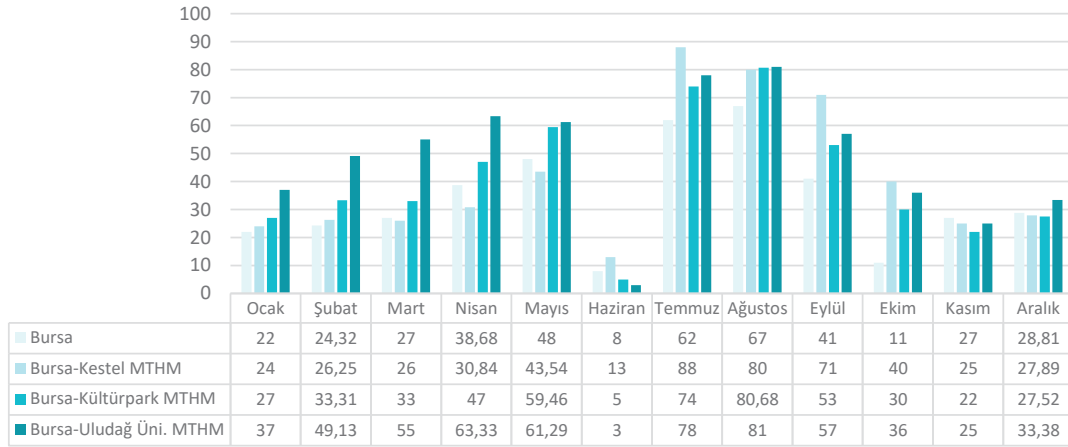
Şekil 119. Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında SO₂ Derişimleri (2021, µg/m³)¹³⁰

2022 yılında SO₂ ölçüm değerlerinin ilk üç aydaki değışimleri Şekil 120’de verilmiştir. Kükürt dioksit konsantrasyonlarının 2022 Ocak ve Şubat ayında Bursa istasyonunda ve 2022 Ocak ayında Bursa-Kestel MTHM istasyonunda Türkiye ve Avrupa Birliği sınır değęlerinin üzerinde olduğu tespit edilmiştir¹³⁰.

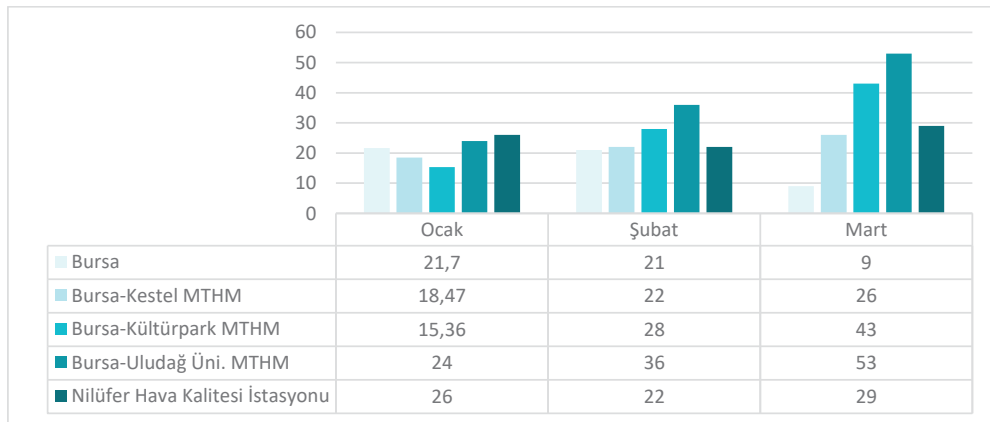
Şekil 120. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında SO₂ Derişimleri (2022 ilk üç ay, µg/m³)¹³⁰

2021 yılında hava kalitesi ölçüm istasyonlarında ölçümü gerçekleştirilen ozon değerleri Şekil 121’de verilmiştir. Türkiye’nin benimsediği sınır değer ozonda $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ olup, yıl boyunca ölçüm yapılan istasyonlarda, sınır değerinin altında kalmıştır. Bursa-Beyazıt MTHM ve Bursa-İnegöl MTHM istasyonlarında ozon ölçümü 2021’de sadece haziran ayında gerçekleşmiş; ölçüm değerleri sırasıyla $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ve $17 \mu\text{g}/\text{m}^3$ tespit edilmiştir¹³⁰.

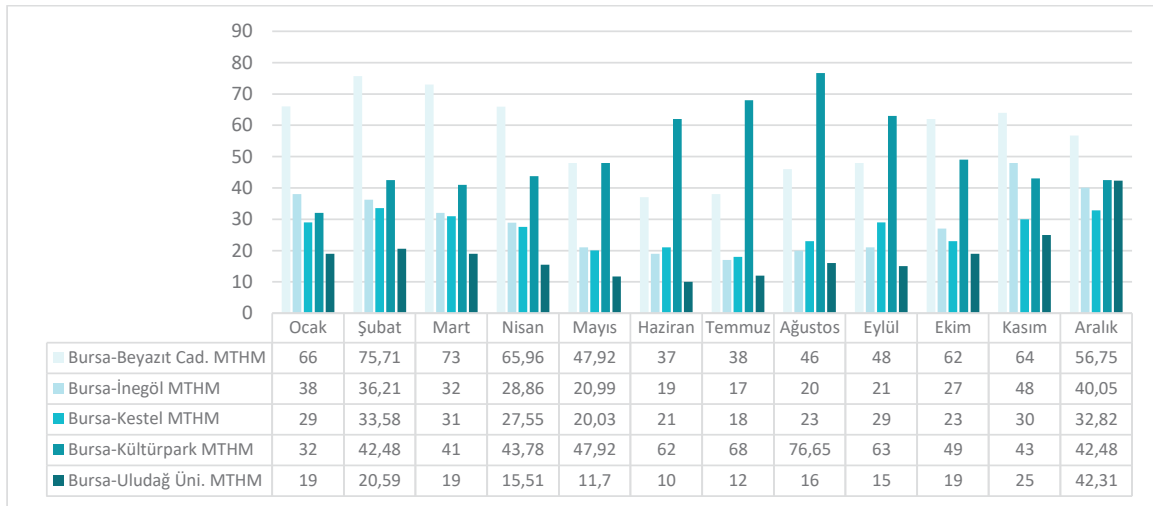
Şekil 121. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında Ozon Derişimleri (2021, $\mu\text{g}/\text{m}^3$)¹³⁰

2022 yılında ozon ölçümü yapılan istasyonlara Nilüfer Belediyesi’ne ait hava kalitesi istasyonu da eklenmiş ve ölçümlere devam edilmiştir. 2022 yılının ilk üç ayında ozon ölçüm değerleri Şekil 122’de verilmiştir. Yıl boyunca ölçüm yapılan istasyonlarda elde edilen ölçüm değerleri, ülkemizin ve Dünya Sağlık Örgütü’nün benimsediği sınır değerinin altında tespit edilmiştir¹³⁰.

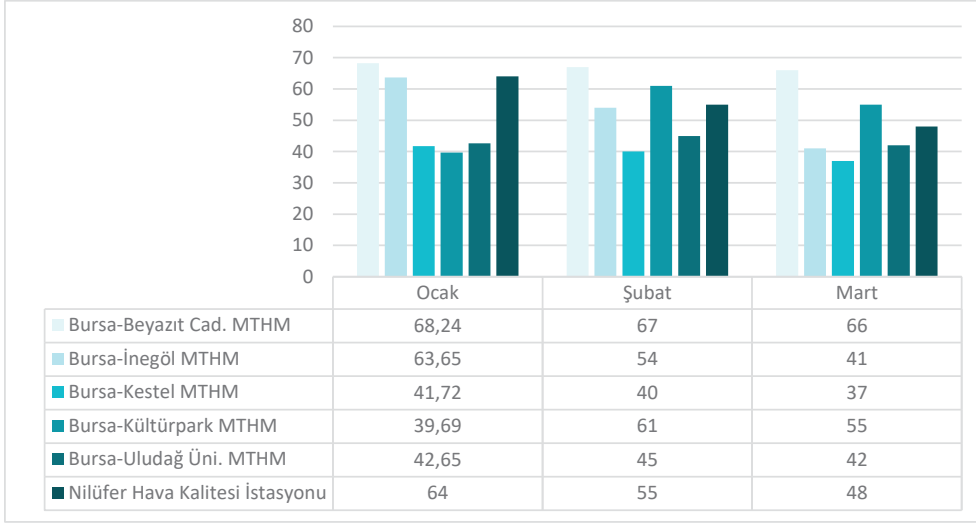
Şekil 122. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında Ozon Derişimleri (2022 ilk üç ay, $\mu\text{g}/\text{m}^3$)¹³⁰

2021 yılı boyunca hava kalitesi ölçüm istasyonlarındaki ölçümü gerçekleştirilen azot dioksit düzeyleri Şekil 123'te gösterilmiştir. Azot dioksit için Dünya Sağlık Örgütü'nün benimsediği limit değer $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ olup, 2021 yılı boyunca ölçüm gerçekleştirilen bütün istasyonlarda bu değer aşılmış; sadece Bursa-Uludağ MTHM hava kalitesi istasyonunda haziran ayında gerçekleştirilen bir ölçüm DSÖ sınır değerine eşit olarak tespit edilmiştir. Ülkemizin ve Avrupa Birliği'nin NO_2 için benimsediği sınır değer ise $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ olup; Bursa-Kestel MTHM istasyonunda yapılan bütün ölçümler bu değer altında, Bursa-Beyazıt Cad. MTHM istasyonu haziran ve temmuz ölçümü ve Bursa-Kültürpark MTHM ocak ayı ölçümü dışında bütün ölçümlerde sınır değer aşılmıştır¹³⁰.

Şekil 123. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında NO_2 Derişimleri (2021, $\mu\text{g}/\text{m}^3$)¹³⁰

2022 yılının ilk üç ayında gerçekleştirilen azot dioksit hava kalitesi ölçüm değerleri Şekil 124'te gösterilmiştir. 2022 yılında Bursa'da hava kalitesi istasyonları tarafından yapılan NO_2 düzeyleri ölçüm değerleri incelendiğinde ölçüm gerçekleştirilen altı istasyonun Dünya Sağlık Örgütü tarafından önerilen sınır değerlerin üzerinde olduğu görülmüştür. Bursa Kestel MTHM tarafından yapılan Mart 2022 ölçümünün ise Türkiye ve Avrupa Birliği tarafından önerilen NO_2 sınır değerinin altında, diğer bütün ölçümlerin bu sınır değerinin üzerinde olduğu tespit edilmiştir¹³⁰.

Şekil 124. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bursa Hava Kalitesi İstasyonlarında NO₂ Derişimleri (2022 ilk üç ay, µg/m³)¹³⁰

7.2 Su Kalitesi

Su, yaşamı sürdürmek için gereklidir ve herkes, kişisel ve evsel kullanım için yeterli, sürekli, güvenli, kabul edilebilir, fiziksel olarak erişilebilir ve elde edilebilir su hakkına sahiptir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 2010 yılında su ve sanitasyonu açık bir şekilde insan hakkı olarak tanımıştır.

Yeterli/güvenli suya erişememek önemli bir halk sağlığı sorunudur. Kentlerde yeterli su miktarı için Güvenli İçme Suyu Vakfı kişi başına günde 235 litreyi önerirken, kişi başına günde en az 150 litrenin üzerinde su sağlanması beklenmektedir.

Kirlenmiş su ve kötü sanitasyon, kolera, ishal, dizanteri, hepatit A, tifo ve çocuk felci gibi hastalıkların bulaşmasına yol açabilir. Yetersiz ve/veya uygunsuz şekilde yönetilen su ve sanitasyon hizmetleri toplumu önlenabilir sağlık riskleri ile karşı karşıya bırakmaktadır. Kentlerde güvenli içme suyu sağlamak için sağlık temelli hedeflere uygun olarak etkili bir planlamayla hazırlanmış ve yeterli altyapıya sahip, etkin ve düzgün yönetilen bir sistem kurulmalıdır. Bu sistem içerisinde içme suyu kalitesi sürekli ve düzenli olarak izlenmeli ve değerlendirilmelidir¹³¹.

7.2.1 İçme Suyu

Bursa maalesef su yoksulu bir kenttir. TÜİK verilerine göre Türkiye’de 2020 yılında Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesine kişi başına günde ortalama 228 litre su çekilirken , Bursa’da Türkiye ortalamasının altında, 199 litre su çekilebilmiştir¹³².

BUSKİ Faaliyet Raporuna göre kente 2020 yılında yalnızca %46’sı içme suyu arıtma tesislerinden olmak üzere toplam olarak 225.219.508 m³ su verilmiştir. BUSKİ Faaliyet

Raporunda yer alan su tahakkuk miktarı, çekilen suyun ancak %70,5'inin (158.760.303 m³) abonelere verilebildiğini ortaya koymaktadır.

Bursa'da ilçelere göre içme suyu tüketiminde büyük farklılıklar söz konusudur. Örneğin Tablo 78'de gösterildiği gibi; 2020 yılında kişi başına günlük su tüketimi Nilüfer'de 186 litreyi bulurken, İnegöl'de 113 litreye düşmektedir. Bursa'da abone başına en yüksek tüketim günde 398 litre ile Nilüfer'de iken en düşük tüketim 150 litre ile Büyükşehir'dir¹³¹.

Tablo 78. Bursa'da İlçelere Göre Günlük Su Tüketimi (2020)¹³¹

	Abone Sayısı	Su Tüketimi (m ³)	Nüfus	Abone Başına Tüketim (Gün/Litre)	Kişi Başına Tüketim (Gün/Litre)
Osmangazi	374.484	41.780.213	881 459	306	130
Yıldırım	247.879	29.742.807	657 176	329	124
Nilüfer	226.464	32.922.725	484 832	398	186
İnegöl	110.322	11.559.172	281 384	287	113
Gemlik	80.015	5.955.883	115 404	204	141
Mudanya	70.788	6.767.681	102 523	262	181
Mustafakemalpaşa	54.255	5.342.224	101 820	270	144
Görsu	32.880	4.229.164	96 985	352	119
Karacabey	51.904	4.177.893	84 666	221	135
Orhangazi	38.416	4.372.653	80 118	312	150
Kestel	32.439	4.054.924	70 865	342	157
Yenişehir	26.979	3.342.844	54 315	339	169
İznik	21.758	2.115.586	44 102	266	131
Orhaneli	13.790	1.027.947	19 055	204	148
Keles	8.775	608.407	11 499	190	145
Büyükorhan	7.862	429.822	9 485	150	124
Harmancık	4.469	330.358	6 145	203	147
Bursa	1.403.479	158.760.303	3 101 833	310	140

Nilüfer ilçesinde kişi başına gerçekleşen su tüketimi miktarlarının, abone sayılarının ve kişi başına tüketim miktarlarının 2011-2020 yılları arasındaki değişimi Tablo 79'da gösterilmiştir. Nilüfer ilçesinde kişi başına gerçekleşen su tüketimi 2011-2020 yılları arasında günlük 146 ile 186 litre arasında değişmektedir. Bu tüketim miktarı genel olarak kentlerde bir kişinin tüketmesi gereken 150 litrenin (2014 yılı dışında) üzerindedir¹³¹.

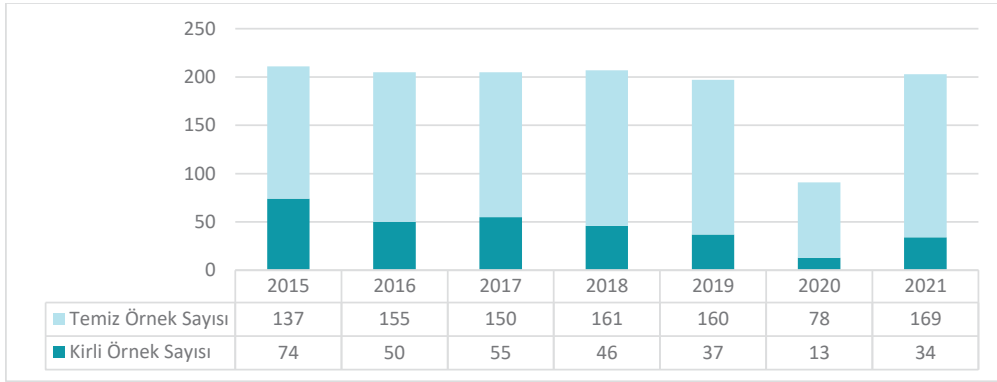
Tablo 79. Nilüfer'de Yıllara Göre Abone Sayısı ve İçme Suyu Tüketimi¹³¹

Yıl	Abone Sayısı	Su Tüketimi (m ³)	Nüfus	Kişi Başına Tüketim (Gün/Litre)
2020	226.464	32.922.725	484 832	186
2019	216.640	27.813.213	465.956	164
2018	204.992	25.804.765	441.299	160
2017	193.210	26.518.793	424.909	171
2016	183.495	25.316.875	415.818	167
2015	173.702	22.773.856	397.303	157
2014	162.471	19.960.977	375.474	146
2013	151.646	23.798.285	358.265	182
2012	141.000	22.082.254	339.667	178
2011	132.000	20.429.819	316.753	177

Nilüfer Belediyesi, ilçe sınırları içerisinde belirlenen noktalardan kentsel alandaki 42 mahalleden ayda bir ve kırsal alandaki 22 mahalleden iki ayda bir örnek olmak üzere periyodik olarak su örneği alınmakta ve suda klor düzeyi bakılmaktadır. Su örnekleri Nilüfer Belediyesi Çevre Kontrol ve Koruma Müdürlüğü'nde görev yapan ve bu konuda eğitim almış bir Laboratuvar Teknikeri tarafından alınmaktadır.

2021 yılı içerisinde kentsel alan mahallelerinden toplam 828 su örneği alınmış, bakteriyolojik açıdan analiz edilen örneklerin tamamı temiz bulunmuştur, 2015-2021 yılları arasında kentsel mahalle alanlarında yapılan su analizlerinin tamamı temizdir¹³¹.

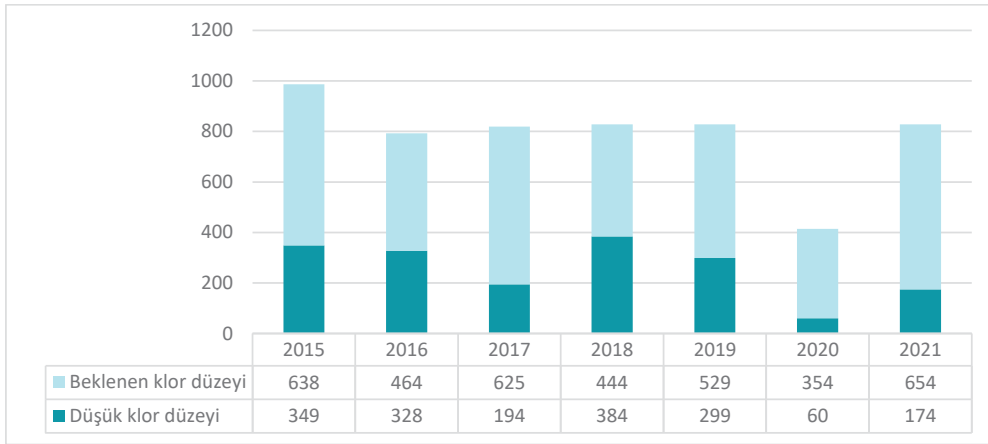
2015-2021 yılları arasında kırsal mahallelerdeki su analizi sonuçları Şekil 125'te gösterilmiştir. Kırsal mahallelerden 2021 yılında 203 su numunesi alınmış, bunun 34'ü (%16,7'si) kirli olarak tespit edilmiştir¹³¹.

Şekil 125. Nilüfer'de Kırsal Mahallelerde Su Analizi Sonuçları^{131*}

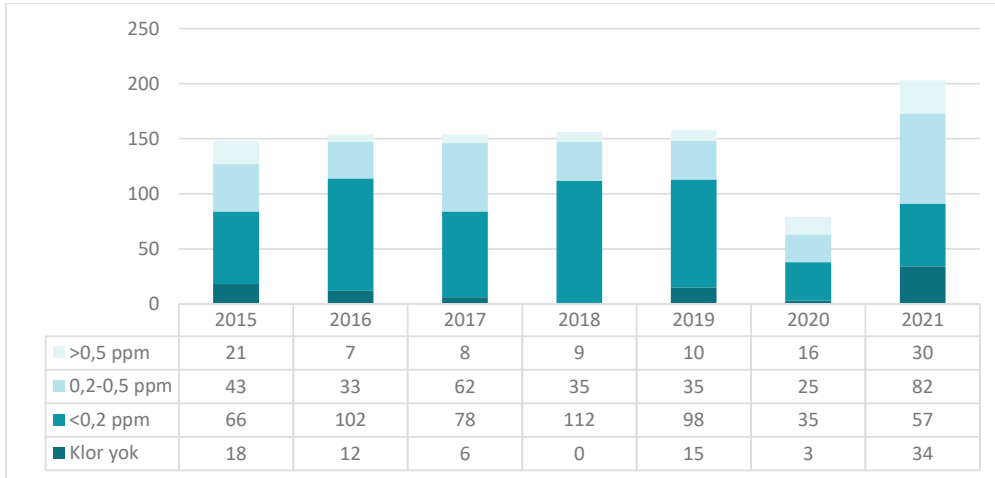
İçme suyunda dezenfeksiyonun sağlanması için bulunması gereken bakiye klor konsantrasyonu Dezenfeksiyon Teknik Tebliği'nde 0,2-0,5 ppm olarak belirtilmektedir¹³³. Nilüfer'de kentsel mahallelerde suda klor seviyesi Şekil 126'da gösterilmiştir. Kentsel mahallelerde 2021'de bakılan 828 örnekten 174'ünde (%21,0) klor düzeyi düşük bulunmuştur¹³¹.

* Not: 2020 yılı ve önceki dönemlerde hayrat çeşmelerinden de numune alınıp değerlendirilmiştir. Bu grafiğe hayrat çeşmelerinden alınan numune sonuçları dâhil edilmiştir.

Şekil 126. Nilüfer Kentsel Mahallelerinde Suda Klor Seviyesi^{131*}

2015-2021 yılları arasında kırsal mahallelerde suda klor seviyeleri Şekil 127’de verilmiştir. Nilüfer kırsal mahallelerinde 2021 yılında alınan 203 numunenin %16,7’sinde (34 numune) klor tespit edilememiş, 57 örneğin ise bakiye klorü 0,2 ppm altında bulunmuştur. 2015-2021 yılları arasında kırsal mahallelerde hayrat dışından alınan numuneleri hesaba kattığımızda klorsuz su numunesi tespit oranının en yüksek tespit edildiği yıl 2021 olmuştur. Dezenfeksiyon Teknik Tebliği’nde önerilen 0,2-0,5 ppm’lik¹³³ klor konsantrasyonlarının sağlanması için ileri çalışmaların yapılması gerekmektedir; zira 2021 yılında alınan numunelerin sadece %40’lık bir kısmı istenilen düzeydedir¹³¹.

Şekil 127. Nilüfer Kırsal Mahallelerinde Suda Klor Seviyesi^{131†}

* Beklenen klor düzeyi 0,2 ppm’in üzeri olup, düşük klor düzeyi 0,2 ppm değerinin altındadır.

† Not: 2020 yılı ve önceki dönemlerde hayrat çeşmelerinden de numune alınıp değerlendirilmiştir. Bu tabloya hayrat çeşmelerinden alınan numune sonuçları dâhil edilmemiştir.

7.3 Su ve Kanalizasyon Hizmetleri

7.3.1 Atık Sular ve Arıtma Sistemleri

Bursa içinde, iki tanesi Nilüfer sınırları içerisinde bulunmak üzere, toplam 16 tane bölgesel büyük arıtma tesisi bulunmaktadır. Batı Atıksu Arıtma Tesisi ve Akçalar Atıksu Arıtma Tesisi, Nilüfer’de bulunan atıksu arıtma tesisleridir¹³⁴. Bursa’daki büyük bölgesel atıksu arıtma tesislerinin ilçeler arasındaki dağılımları Tablo 80’de gösterilmiştir.

Tablo 80. Bölgesel Büyük Atıksu Arıtma Tesisleri (2020)¹³⁴

İlçe	Tesis Adı	Kapasite(m3)
Gemlik	Gemlik Atıksu Arıtma Tesisi	18.850
Gemlik	Kumla Atıksu Arıtma Tesisi	5.350
Gemlik	Kurşunlu Atıksu Arıtma Tesisi	4.725
Gemlik	Narlı Atıksu Arıtma Tesisi	1.000
İznik	İznik Atıksu Arıtma Tesisi	8.500
İznik	İznik Boyalıca Atıksu Arıtma Tesisi	375
Karacabey	Karacabey Atıksu Arıtma Tesisi	8.500
Mudanya	Mudanya Atıksu Arıtma Tesisi	21.850
Mudanya	Nilüfer Atıksu Arıtma Tesisi	12.000
Mustafakemalpaşa	Mustafakemalpaşa Atıksu Arıtma Tesisi	16.900
Nilüfer	Batı Atıksu Arıtma Tesisi	87.500
Nilüfer	Akçalar Atıksu Arıtma Tesisi	4.561
Orhaneli	Orhaneli Atıksu Arıtma Tesisi	1.000
Orhangazi	Orhangazi Atıksu Arıtma Tesisi	19.000
Osmangazi	Doğu Atıksu Arıtma Tesisi	240.000
Yenişehir	Yenişehir Atıksu Arıtma Tesisi	7.000

Bursa’da, 16 bölgesel büyük atıksu arıtma tesisi haricinde, daha küçük ölçekli 42 paket atıksu arıtma tesisi ve 64 doğal atıksu arıtma tesisi* faaliyet göstermektedir¹³⁴.

2020 yılında ülkemizde atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı %77,7 iken, Bursa için bu oran %93,0’tür. 2020 yılında kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusu ülke nüfusunun %91,1’ini, Bursa nüfusunun %98’ini oluşturmaktadır¹³⁵.

7.4 Gürültü Kirliliği

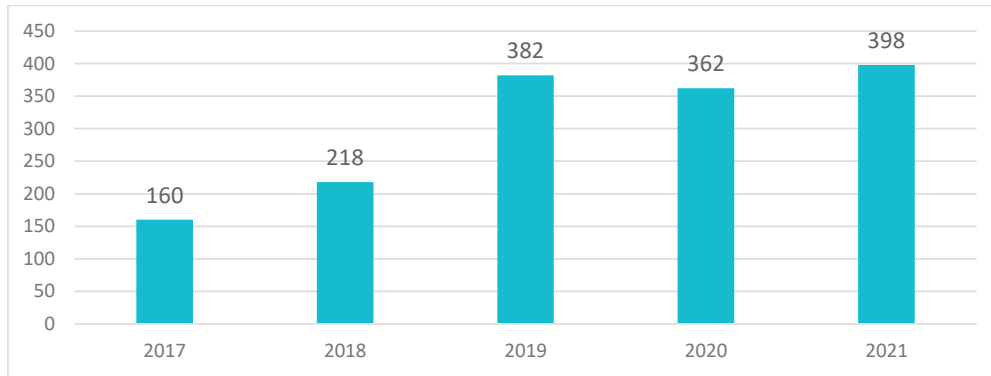
7.4.1 Gürültünün İzlenmesi

Gürültü maruziyeti yaşam kalitesini olumsuz olarak etkilemektedir. Gürültü “hoşa gitmeyen, rahatsız edici ses” olarak tanımlanabilmektedir. Ses her ne kadar nesnel bir kavram olup ölçülebilirse de gürültü bir o kadar öznel bir kavramdır. Karşılaşılan seslerin gürültü olarak nitelendirilmesi kişiden kişiye farklılık göstermektedir¹³⁶.

* Ülkemizde atıksu arıtma uygulamaları kabaca doğal ve paket arıtma sistemleri şeklinde sınıflandırılmaktadır. Doğal arıtma sistemleri enerji veya kimyasal bir katkı gerektirmeden organik bileşenlerin biyolojik olarak parçalanması prensibini benimserken, paket arıtma sistemleri çeşitli fiziksel ve kimyasal işlemlere maruz bırakılarak arıtma yapılması prensibine dayanır.

Gürültüye maruziyet kişiler arası iletişim bozukluklarına sebep olurken devamlı işitme bozukluğu riski teşkil etmekte, psikolojik ve fiziksel rahatsızlıklara da sebep olmaktadır. 27601 sayılı Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi Yönetmeliği ile gürültü düzeylerinin kontrol altına alınması amaçlanmıştır¹³⁶.

Nilüfer Belediyesi'ne yapılan şikâyet başvurularının yıllar içerisindeki değişimi Şekil 128'de gösterilmiştir. Yapılan gürültü şikâyeti sayısı 2017 yılında 160'tan 2021 yılında 398'e yükselmiştir. Şikâyetler sonucunda gerekli değerlendirmeler yapılmış, öncesi ve sonrası olmak üzere iki defa ölçüm gerçekleştirilmiştir¹³⁷.

Şekil 128. Nilüfer Gürültü Şikâyetleri Sayısı¹³⁷

7.5 Açık ve Yeşil Alanlar

Sağlık ve iyi olma haline tartışmasız etkisi olan kentsel yeşil alanların evrensel olarak kabul edilen bir tanımı yoktur. Kentsel yeşil alanlar doğal olarak bırakılan, dokunulmamış yeşil alanlar, doğala yakın ayarlanmış yeşil alanlar, cadde etrafını süsleyen ağaçlar, kamuya ayrılan parklar, özel bahçeler, ormanlık alanlar, çocuk oyun alanları, yol kenarlarındaki yeşillendirilen alanlar, nehir kenarındaki patikalar ve plajları içerebilmektedir¹³⁸.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'ne göre yeşil alanlar toplumun yararlanması için ayrılan oyun bahçesi, çocuk bahçesi, dinlenme, gezinti, piknik, eğlence, rekreasyon ve rekreatif alanları toplamını (Metropol ölçekteki fuar, botanik ve hayvan bahçeleri ile bölgesel parklar bu alanlar kapsamındadır) içermektedir¹³⁹.

Yıllar içerisinde yeşil alanların sağlık etkileri üzerine yapılan çalışmalar artmış, kentsel yeşil alanların barındırdığı sağlık etkileri sistematik bir şekilde ortaya konmuştur. Yeşil alanlar ruh sağlığı ve bilişsel fonksiyonları geliştirmekte, kardiyovasküler hastalıklara bağlı ölümleri ve diyabet hastalığı yaygınlığını azaltmakta, gebeliği olumlu etkilemektedir. Dünya Sağlık Örgütü kentsel yeşil alanların olumlu sağlık çıktıları göz önüne alındığında kişi başına düşen yeşil alan miktarının en az 9 metrekare olacak şekilde düzenlenmesini önermekte, optimum kişi başına düşen yeşil alan miktarının 50 metrekare olması

gerektiğini ifade etmektedir¹³⁸. Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı'nın 2020 yılında TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu için hazırlamış olduğu raporda ülkemizin kişi başına düşen yeşil alan miktarı hedefinin 15 metrekare olduğu açıklanmıştır¹⁴⁰.

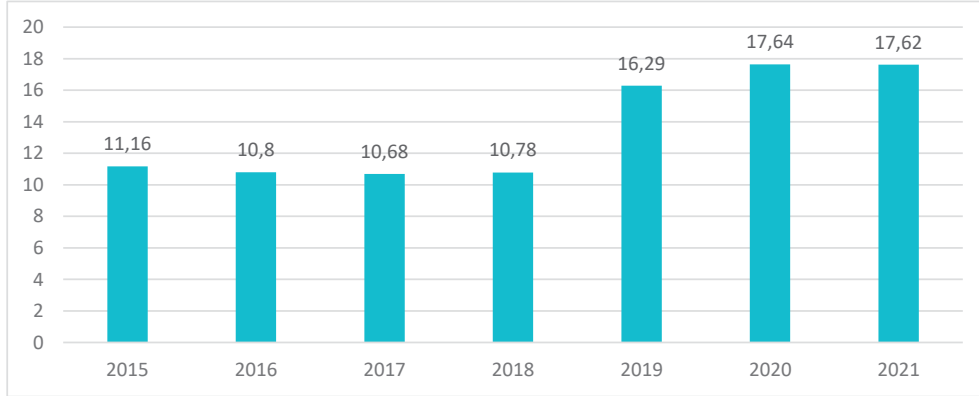
7.5.1 Hektar Başına Kamuya Açık Alanlar

Nilüfer ilçesi yeşil alan miktarlarının değişimi Tablo 81'de gösterilmiştir. Buna göre 2011 yılında 1.252.900 m² olan yeşil alan miktarı 2021 yılında 2.260.740m²'ye yükselmiştir¹⁴¹.

Tablo 81. Nilüfer İlçesinde Yıllara Göre Yeşil Alan Miktarı (m²)¹⁴¹

Yıllar	Yeşil Alan Miktarı (m ²) (Park, Ağaçlandırma, Çim Alanlar)
2011	1.252.900
2012	1.286.880
2013	1.313.720
2014	1.393.480
2015	1.468.910
2016	1.576.370
2017	1.645.180
2018	1.744.045
2019	1.789.215
2020	2.190.614
2021	2.260.740

Nilüfer'de kişi başına düşen yeşil alan miktarının yıllar içerisindeki değişimi Şekil 129'da gösterilmiştir. 2021 yılında Nilüfer'de kişi başına düşen yeşil alan miktarı 17,62 m² olup Dünya Sağlık Örgütü'nün tavsiye etmiş olduğu en az değerin üzerindedir¹⁴².

Şekil 129. Nilüfer İlçesi Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı (m²)¹⁴²

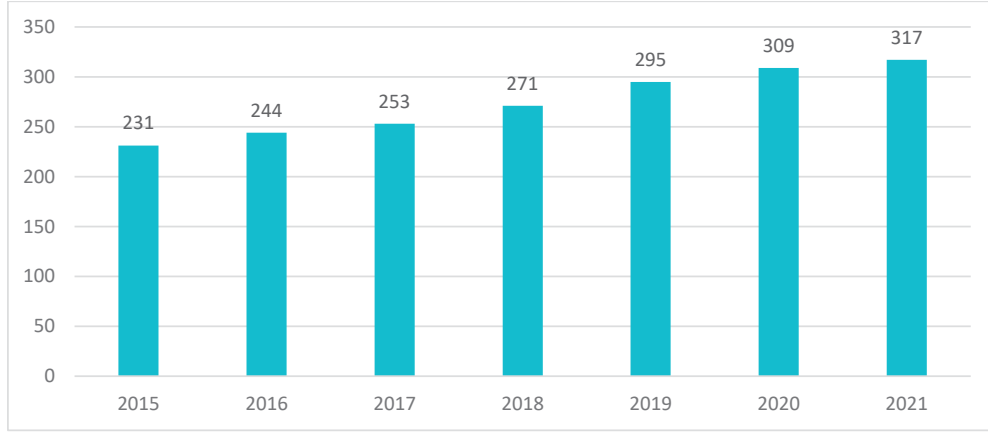
Nilüfer ilçesi 2021 yılı park sayısı, toplam park alanı ve toplam park yeşil alanı miktarlarının mahallelere göre dağılımı Tablo 82'de gösterilmiştir. 2021 yılı itibarıyla Konak ve İhsaniye mahalleleri en fazla sayıda parka sahip mahallelerdir. Balat Mahallesi ise en yüksek toplam park alanına ve toplam park yeşil alanına sahiptir¹⁴³.

Tablo 82. 2021 Yılı Park Sayısı, Toplam Park Alanı ve Toplam Park Yeşil Alanı¹⁴³

Mahalleler	Park Sayısı	Toplam Park Alanı	Toplam Park Yeşil Alanı
19 Mayıs	5	14.700	8.910
23 Nisan	6	14.840	6.080
29 Ekim	5	35.560	22.850
30 Ağustos	1	6.120	1.730
Ahmet Yesevi	3	3.530	2.420
Akçalar	4	8.840	5.565
Alaattinbey	3	1.840	930
Altınşehir	9	51.070	18.830
Ataevler	9	86.260	52.050
Balat	6	300.662	287.477
Balkan	7	24.420	15.010
Barış	14	46.260	29.400
Beşevler	19	62.396	36.186
Büyükbalklı	1	240	-
Cumhuriyet	12	34.450	22.150
Çalı	7	13.825	9.250
Çamlıca	16	93.688	28.540
Çatalağıl	1	240	-
Çaylı	1	240	-
Dağyenice	1	240	-
Demirci	5	7.716	4.055
Doğanköy	2	310	-
Dumlupınar	9	29.830	20.320
Ertuğrul	10	58.520	32.152
Esentepe	12	30.360	18.510
Fethiye	11	36.330	26.370
Gökçeköy	1	240	-
Gölyazı	2	5.240	4.700
Görükle	13	41.130	19.450
Gümüştepe	2	4.250	2.480
Hasanağa	2	1.800	1.150
Işıktepe	2	1.130	610
İhsaniye	28	83.100	50.210
İrfaniye	2	1.240	520
Karacaoba	1	240	-
Karaman	14	28.510	17.130
Kayapa	2	2.330	1.870
Kızılcıklı	1	8.000	6.200
Konak	33	84.870	41.957
Konaklı	2	240	-
Kurtuluş	6	20.050	11.300
Kültür	13	26.470	19.120
Minareliçavuş	6	9.872	3.070
Odunluk	5	22.370	12.320
Özlüce	1	8.625	7.007
Tahtalı	1	240	-
Unçukuru	1	240	-
Üçevler	15	54.159	34.795
Üçpınar	1	240	-
Ürnlü	1	900	510
Yaylacık	1	240	-
Yüzüncüyıl	10	45.700	28.270
Toplam	345	1.413.913	911.454

7.5.2 Çocuk Bahçesi

Nilüfer ilçesi sınırları içerisinde 2015-2021 yılları arasındaki çocuk parkı sayısının değişimi Şekil 130'da gösterilmiştir. Çocukların büyüme ve gelişmeleri için kritik öneme sahip olan çocuk parkı ve oyun alanlarının sayısı 2021 yılı itibariyle 317'dir¹⁴⁴.

Şekil 130. Nilüfer'de Çocuk Park ve Oyun Alanı Sayısının Değişimi¹⁴⁴

7.5.3 Koşu ve Yürüme Yolları

Nilüfer'de 2021 yılında toplam koşu yolu sayısı ve koşu yolu uzunluklarının mahallelere göre dağılımı Tablo 83'te gösterilmiştir. Nilüfer Belediyesi'nde 2021 yılı itibariyle bulunan koşu yolu sayısı 111, koşu yollarının uzunluğu ise 34.744 metredir. En fazla koşu yoluna sahip mahalle 9 adet koşu yolu ile Beşevler iken, Üçevler Mahallesi 5 koşu yolu ve 2786 metrelik parkuru ile en uzun koşu yoluna sahip olan mahalledir¹⁴⁵.

Tablo 83. Mahallelerin Toplam Koşu Yolu Sayısı ve Koşu Yolu Uzunlukları (2021)¹⁴⁵

Mahalleler	Yol Sayısı	Yol Uzunluğu	Mahalleler (Devamı)	Yol Sayısı	Yol Uzunluğu
29 Ekim	3	1435	Esentepe	3	685
23 Nisan	4	950	Ertuğrul	4	2001
30 Ağustos	1	200	Fethiye	5	1305
19 Mayıs	2	758	Görükle	7	2049
Ahmet Yesevi	1	97	İşiktepe	1	50
Akçalar	3	592	İhsaniye	7	2151
Alaattinbey	1	132	Karaman	1	664
Altınşehir	4	1641	Kızılıklı	1	350
Ataevler	5	2075	Konak	6	1678
Balat	2	620	Kurtuluş	6	865
Balkan	1	150	Kültür	4	2620
Barış	2	1118	Minareliçavuş	2	197
Beşevler	9	2182	Odunluk	2	675
Cumhuriyet	4	922	Özlüce	1	325
Çalı	2	320	Üçevler	5	2786
Çamlıca	3	590	Ürünü	1	170
Demirci	1	156	Yüzüncü Yıl	4	1795
Dumlupınar	3	440	Toplam	111	34744

7.5.4 Bisiklet Yolları

Nilüfer ilçesinde bisiklet yolu uzunluklarının yıllar içerisindeki değişimi Tablo 84'te gösterilmiştir. Nilüfer Belediyesi tarafından yapılmış olan bisiklet yollarının uzunluğu yaklaşık 166 kilometredir¹⁴⁴.

Tablo 84. Nilüfer İlçesi Bisiklet Yolları Uzunluklarının (m) Mahalleler Arası Dağılımının Yıllar İçerisindeki Değişimi¹⁴⁴

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
19 Mayıs	3.025	4.310	4.310	4.710	4.710	4.710
23 Nisan	3.550	3.670	3.670	3.970	3.970	3.970
29 Ekim	4.060	4.060	4.060	4.060	4.215	4.215
Ahmet Yesevi	1.044	1.044	1.044	1.044	1.044	1.044
Akçalar	2.249	2.249	2.249	2.249	2.249	2.769
Altınşehir	10.190	10.190	10.190	10.190	10.270	10.270
Ataevler	5.920	5.920	5.920	5.920	5.324	6.364
Balat	3.095	5.426	5.426	5.426	5.426	5.576
Balkan	1.450	1.450	1.450	1.450	2.650	2.650
Barış	1.230	1.230	1.230	1.230	1.230	1.230
Beşevler	1.640	1.640	1.640	1.640	1.640	1.640
Cumhuriyet	3.860	3.860	3.860	3.860	3.860	3.860
Çalı	967	1.877	1.877	3.192	3.192	3.192
Çamlıca	13.745	13.745	14.020	14.020	14.020	14.020
Demirci	4.908	5.208	5.208	5.608	6.128	6.128
Dumlupınar	10.690	11.257	11.247	11.557	11.779	12.705
Ertuğrul	3.450	3.450	3.450	3.450	3.450	3.450
Esentepe	3.860	3.860	3.860	3.860	3.980	3.980
Fethiye	2.990	2.990	2.990	2.990	2.990	2.990
Gölyazı	632	632	632	632	632	632
Görükle	11.310	11.730	11.730	11.730	11.880	11.880
Gümüştepe	470	470	470	470	470	470
Işıktepe	430	430	430	430	430	430
İhsaniye	4.109	4.109	4.109	4.109	4.109	4.109
Karaman	3.170	3.170	3.170	3.170	3.170	3.170
Kayapa	480	480	480	480	480	480
Kızılçıklı	-	-	-	-	-	971
Konak	6.003	6.003	6.003	6.003	6.092	6.337
Kurtuluş	3.720	4.820	4.820	4.820	5.340	5.340
Kültür	10.632	10.632	16.632	17.132	17.132	17.132
Odunluk	2.377	2.377	2.337	2.377	2.377	2.377
Özlüce	482	482	482	482	542	542
Üçevler	9.393	9.393	9.393	9.693	10.358	10.358
Yüzüncüyıl	7.295	7.295	7.295	7.295	7.295	7.295
Toplam	142.426	149.459	155.734	159.249	163.434	166.286

7.6 Vektör Kontrolü

Vektörle mücadele hastalık oluşturabilecek mikroorganizmaları insanlara taşıyan canlıların kontrol altına alınmasını sağlamaktadır. Rutin vektörle mücadele programı sivrisinek ve karasinekler üzerinden yürütülmektedir. Vektörle mücadele programı sivrisineklerin larva ilaçlaması, yeni vektör kaynaklarının keşif çalışması ile karasinek konteyner ilaçlaması gibi farklı görevlerin dönemsel olarak yürütülmesi ile oluşturulmaktadır¹⁴⁶.

Nilüfer Belediyesi vatandaş talepleri doğrultusunda açık ve kapalı alanlarda haşere ve kemirgenlere karşı ilaçlama çalışmalarını yürütmektedir. Kene ile mücadelede alınan örnekler tür tayini amacıyla Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Parazitoloji Anabilim Dalı'na gönderilmekte, yapılan inceleme sonucu kenenin Kırım Kongo Kanamalı Ateşi Hastalığı açısından risk teşkil edip etmediği belirlenmektedir¹⁴⁷.

7.7 Hayvan Hastanesi Bakım ve Barınma Merkezi

2003 yılında 7500 metrekarelik bir alanda Nilüfer Belediyesi Hayvan Bakım ve Tedavi Merkezi kurulmuştur. Bu tesiste ameliyathaneler, röntgen ve muayene odaları, laboratuvar, doğum locaları, kuduz müşahade ve karantina bölümleri, kedi ve yavru bölümleri, kedi yeni doğan üniteleri, kaloriferli kafes ve sahiplendirme bölümleri yer almaktadır¹⁴⁸. Tesiste poliklinik hizmetleri ile beraber sokak hayvanlarının bakım ve barınma işlemleri de gerçekleştirilmektedir. Sokak hayvanlarının kısırlaştırılma ve aşılama işlemleri gerçekleştirildikten sonra sosyal medya aracılığıyla aile edinmesine çalışmakta veya alındıkları bölgelere geri bırakılmaktadır. Tesis aynı zamanda sahipli hayvanlar için otel hizmeti de sağlamaktadır¹⁴⁸.

Nilüfer Belediyesi Hayvan Bakım ve Tedavi Merkezi'nde sunulan hizmetler ve sahiplendirme sayılarının 2015-2021 yıllarındaki değişimi Tablo 85'te gösterilmiştir. Merkezde yapılan girişimler yıllar içerisinde artış göstermiş olup; 2021 yılında 2294 cerrahi tedavi, 2251 dahili tedavi, 2265 sahipsiz hayvana çip uygulaması, 1879 kısırlaştırılma işlemi yapılmış ve 711 hayvan sahiplendirilmiştir¹⁴⁹.

Tablo 85. Nilüfer Belediyesi Hayvan Bakım ve Tedavi Merkezi'nde Yapılan Girişimler¹⁴⁹

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Cerrahi tedavi sayısı	1339	1209	991	1389	1576	1809	2294
Dahili tedavi sayısı	558	874	947	1242	1378	1488	2251
Çip uygulaması yapılan sahipsiz hayvan sayısı	484	911	1060	902	1577	1643	2265
Kısırlaştırılan hayvan sayısı	1283	1818	1378	943	982	1072	1879
Sahiylendirilen hayvan sayısı	1280	1364	1514	1019	1131	627	711

Koronavirüs pandemisi ile birlikte 2020 yılı Mart-Aralık döneminde 72.661, 2021 yılı boyunca ise 40.178 dezenfeksiyon uygulaması gerçekleştirilmiştir¹⁵⁰.

7.8 Gıda Güvenliği

Gıdaların üretimi, tüketimi ve denetlenmesi 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun ve Gıda Güvenliği ve Kalitesinin Denetimi ve Kontrolüne Dair Yönetmelik ile Tarım ve Köyşleri Bakanlığı (yeni adıyla Tarım ve Orman Bakanlığı) tarafından yürütülmektedir. Nilüfer Belediyesi 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. Maddesi'nin I bendinde geçen "gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek." yetkisine dayanarak sınırlı bir biçimde gıda denetim çalışmaları yapmaktadır.

Nilüfer Belediyesi 2019'da 144, 2020'de 890 ve 2021 yılında 1351 adet denetim yapmıştır¹⁵¹. 2021 yılındaki 1351 denetimden 1243 'ü gıda, diğer sıhhi, gayrisihhi iş yerleri ve berber/kuaför işkolundaki işyerlerinde yapılmıştır. Bunların 232 'si berber/kuaför, güzellik salonlarına, 1119' u ise gıda ve diğer sıhhi, gayrisihhi iş yerlerine yapılmıştır. Yapılan toplam 1351 denetimin 1157 tanesi rutin, 92 tanesi takip, 102 tanesi ise şikâyet ve diğer denetimleri oluşturmaktadır.

Tablo 86'da 2019, 2020, 2021 yıllarında Nilüfer sınırları içerisinde en fazla denetim yapılan 24 işkolu ve yapılan toplam denetim sayıları görülmektedir. Yapılan denetimler rutin, takip, şikâyet ve diğer denetimleri kapsamaktadır. 2021 yılı içerisinde toplam 1119 gıda ve diğer sıhhi, gayrisihhi iş yerlerine denetim yapılmıştır. Yapılan 1119 denetimin 947 adedi rutin, 82'si takip, 90'ı ise şikâyet ve diğer denetimi kapsamaktadır.¹⁵¹

Tablo 86. Gıda İşkollarına Göre Denetim Sayıları¹⁵¹

İş Yeri Türü	2019	2020	2021
Aperatif Yiyecek-Hazır Yemek Salonu	69	43	82
Büfe	49	16	42
Çiğ Köfte Satış Yeri	21	16	28
Döner Salonu	15	-	31
Ekmek Fırını	39	33	41
Izgara Salonu	27	32	48
İçkili Restoran	27	16	-
Kafeterya	114	103	76
Kahvehane	64	13	20
Kasap	38	-	35
Kantin	75	68	-
Kebap Salonu	29	17	23
Kuruyemiş Satışı	18	-	21
Lokanta-Restoran	74	58	62
Market	96	63	106
Pastane	17	15	-
Pide Salonu	38	21	33
Perakende Bakkal	82	16	81
Süpermarket	38	33	23
Şarküteri	29	20	29
Tatlı Satış Yeri	18	21	34
Toptan Gıda Satış Yeri	74	-	-
Unlu Mamül Satış Yeri	96	27	52
Unlu Mamül Üretim Yeri	38	20	60

Tablo 87’de gıda denetimlerinin yapılmış olduğu iş yerlerindeki uygunsuzluk tespitlerinin nedenlerine göre dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 87. Gıda İş Yerlerindeki Uygunsuzluk Dağılımı¹⁵¹

Denetim Başlıkları	2019	2020	2021
Gıda Güvenliği	88	72	42
Alet- Ekipman Hijyeni	37	33	10
İş Yeri Hijyeni	191	129	93
Personel Hijyeni	2	-	-

7.8.1 Nilüfer Kadın Dernekleri

Nilüfer’de kadın dernekleri için Nilüfer Dernekler Yerleşkesi’nde bulunan Uygulama Mutfağı kullanıma sunulmuştur. Belediye tarafından kadın derneklerinin üretiminde bir gıda mühendisi de görevlendirilmiştir. Üretim esnasında kişisel hijyen, gıda güvenliği ve iş hijyeni konusunda belirli kurallar ve ilkelerin benimsenmesi gerekliliği doğrultusunda Nilüfer Belediyesi tarafından üretime katılacak kadın dernekleri üyelerine Gıda Güvenliği (Gıda Hijyeni ve Sanitasyon), Kişisel Hijyen ve İş Hijyeni (Endüstriyel Hijyen) ile ilgili eğitimler verilmiştir.

7.8.2 Nilüfer Belediyesi Hasanağa Gıda Merkezi’nde Gıda Güvenliği

Nilüfer Belediyesi Hasanağa Gıda Merkezi örnek teşkil etmesi istenen gıda işleme ve depolama merkezlerinin ilkidir. Yaklaşık 800 m² kapalı alana sahip olan Hasanağa Gıda Merkezi’nde tarımsal ürünlerin soğuk hava deposunda depolanması, gıda ürünlerinin işlenmesi, gıda analizi laboratuvarında üretilen her ürünün kalite kontrol analizleri yapılmaktadır. Merkez bünyesinde gıda ürünlerinin hijyen ve sanitasyon koşullarında üretilmesi, işlenmesi, uygun koşullarda depolanması (soğuk ve kuru depo) ve dağıtılması aşamalarının desteklenmesi hedeflenmektedir.

7.8.3 Üretici Pazarlarında Gıda Güvenliği

Gıda güvenliği çalışmaları kapsamında 4 adet üretici pazarı sürekli olarak denetlenmektedir. Pazar yerlerinde üreticilerin kullandığı tanıtım ve kimlik levhaları tezgahlarında bulunmaktadır. Hazırlanan Nilüfer Belediyesi Üretici Pazarları Şartnamesi’nde yer alan “Süt ve süt ürünleri satan üreticilerin, tüketici sağlığını ve gıda güvenliğini koruması için ürünlerinin satışını +4 °C’de dolapta yapması zorunludur.” ibaresi doğrultusunda gerekli kontroller her pazarda yapılmaktadır.

7.8.4 Örnek İşyeri Projesi

Vatandaşların gıda satın alırken gıda güvenliği konusunda endişeye kapılmamalarını sağlamak için yapılan tüm denetimlerde sürekli uygun raporu alan, standartlara uygun bir kalite ve temizlik bilinci ile çalışan iş yerlerine “Örnek İşyeri Belgesi” verilmektedir. 2021 yılında 2 adet iş yeri Örnek İş Yeri Belgesi almaya hak kazanmıştır.

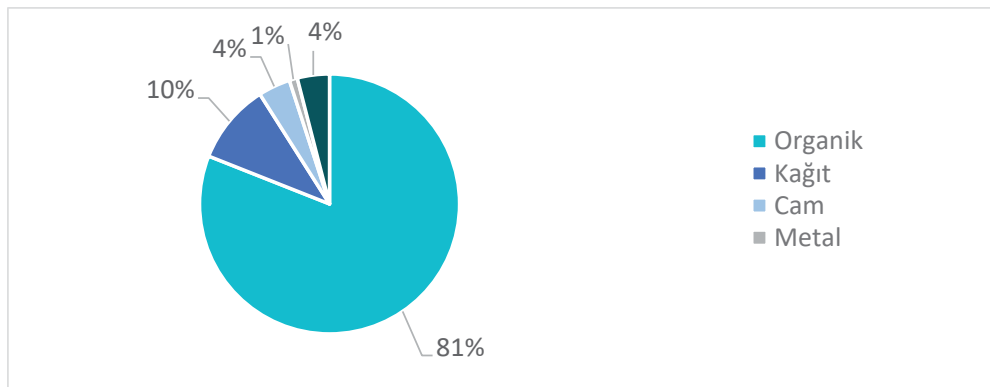
7.9 Atık Yönetimi

Nüfusun hızlı bir şekilde artması, kentleşmenin artışı, yaşam biçimi ve tüketim alışkanlıklarının değişmesi ile birlikte katı atıklar önemli bir çevre sorunu haline gelmiş;

günümüzde katı atıkların yönetimi ve bertaraf edilmesi önem kazanmıştır. Nitekim Nilüfer ilçesi gibi kentleşme oranı yüksek ve bünyesinde sanayi barındıran kentlerde katı atık yönetiminin planlanması büyük önem taşımaktadır.

Evsel atıkların yönetimi ve bertaraf edilmesi 2015 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan çıkarılan 29314 sayılı Atık Yönetimi Yönetmeliği'nce düzenlenmektedir¹⁵². Belediye sınırları içerisinde evsel katı atıkların toplanması, toplanan evsel atıkların transferi ve bertaraf edilmesi Nilüfer Belediyesi tarafından gerçekleştirilmektedir¹⁵³.

2019 yılı itibariyle Bursa'nın atık kompozisyonu incelendiğinde (Şekil 131) %81'lik bir kısmının organik atıklardan, %10'luk bir kısmının kâğıt atıklarından oluştuğu görülmektedir¹⁵⁴.

Şekil 131. Bursa ilinde 2019 Yılı İtibariyle Katı Atık Kompozisyonu¹⁵⁴

Üç büyük merkez ilçenin atık kayıtları Tablo 88'de sunulmaktadır.

Tablo 88. Üç Merkez Belediyesinin Atık Üretim Miktarları Değişimi¹⁵⁵

	Evsel Atık Miktarları (ton)		
	Nilüfer	Osmangazi	Yıldırım
2015	121.236,2	274.123	-
2016	130.838,3	288.266	191.482,6
2017	141.686,8	-	-
2018	146.998,4	-	-
2019	140.465,6	280.000	-
2020	144.992,9	272.000	-
2021	152.193,1	-	197.403

Nilüfer Belediyesi sokak hayvanları tarafından çöplerin karıştırılmasının ve evsel atıklar içerisinde bulunan sıvı maddelerin (çöp sızıntı suyu) sızıntı yolu ile çevreye pis koku ve bakteri yayarak insan sağlığına ve doğaya zarar vermesinin önüne geçmek için yeraltı konteynerlerinin kullanımı uygulamaya koymuştur. 2021 yılı itibariyle ilçe sınırları içerisinde aktif olarak kullanılan 878 yeraltı konteyneri bulunmaktadır. Belediye bünyesinde ayrıca 30.000 adet 400 lt'lik galvaniz konteyner, 3.000 adet vatandaşlara ait muhtelif ebatlarda plastik kova ve 2500 adet el çöpü kovası bulunmaktadır¹⁵⁶.

7.10 Geri Kazanım Projesi

Etkili atık yönetiminde esas olan geri kazanılabilir maddeleri kaynağında ayrı toplamaktır. Bu şekilde düzenli depolama yapılacak, çöplerin hacminin azaltılması sağlanacak, düzenli depolama alanlarının ömrü uzatılmış olacaktır. TÜİK verilerine göre 2018 yılında ülkemizde 32.209.222 ton atık üretilmiştir. Bu atık miktarının 6.520.657 tonu belediye çöplüklerine yollanmış, 21.643.796 ton düzenli depolama tesislerine gönderilirken 3.970.889 tonluk kısım ise geri kazanım tesislerine gönderilmiştir¹⁵⁷.

2020 yılı TÜİK verisine göre Bursa’da 1.078.245 ton kadar atık üretilmiş; bu atığın 19.210 tonluk kısmı belediye çöplüğüne, 1.078.245 tonluk kısmı düzenli depolama tesislerine, 69.591 tonluk kısmı ise geri kazanım tesislerine gönderilmiştir¹⁵⁷.

Nilüfer Belediyesi tarafından 1995 yılından beri geri kazanılabilir atıklar toplanmaktadır. Geri kazanılabilir atık toplama işi 30283 sayılı Ambalaj Atıklarının Kontrolü yönetmeliği ve 30829 sayılı Sıfır Atık Yönetmeliği ile yürütülmektedir. Nilüfer ilçesi sınırları içerisinde bulunan sanayi ve organize sanayi bölgelerine yönetmelik dışında kalmalarından dolayı atık geri kazanım toplama hizmeti verilememektedir.

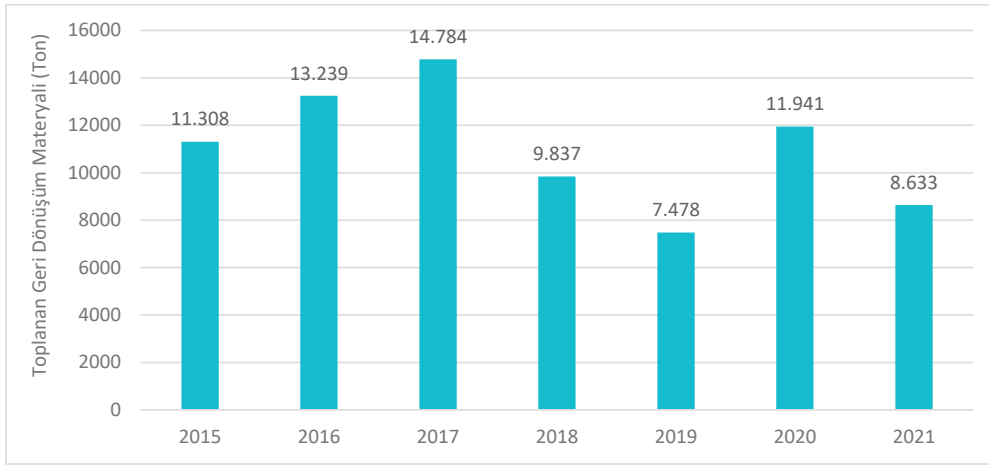
Geri kazanılabilir atıklar mevzuat gereği belirlenen renk poşetlerde biriktirilmekte; Nilüfer Belediyesi Ambalaj Atığı Toplama Aracı tarafından alınmakta ve dolu poşet sayısı kadar boş poşet bırakılmaktadır. Nilüfer sınırlarına dâhil merkez mahallerden haftada 1, kırsal alan mahallelerinden 15 günde bir ambalaj atığı toplanmaktadır. Nilüfer ilçesinde 2019 yılında 12.582 adet, 2020 yılında 7.725 adet, 2021 yılında 5.773 adet geri dönüşüm kutusu vatandaşa teslim edilmiştir.

Nilüfer Belediyesi’nde 2021 yılında geri kazanılan çöp miktarı 8.634,2 tondur. ¹⁵⁸. Üç büyük ilçenin 2015-2021 yılları arasında atık geri kazanım miktarları Tablo 89’da sunulmaktadır.

Tablo 89. Üç Büyük Merkez İlçede Atık Geri Kazanım Miktarları (ton)¹⁵⁸

	Geri Kazanım Miktarları (ton)		
	Nilüfer	Osmangazi (Ambalaj)	Yıldırım
2015	11.275,2	7.475	-
2016	13.240,8	16.269	22.536
2017	14.783,2	-	24.739
2018	9.838,7	11.000	24.197
2019	7.478,8	3.167	-
2020	11.946,8	3.752	28.276
2021	8.634,2	-	7.810

Atıkların geri kazanımı kavramı, mevcut atıkların fiziksel ve kimyasal işlemden geçirilmesi sonrasında hammadde olarak kullanılmasını ifade eder. Geri dönüşüm ise, mevcut atıkların herhangi bir işleme tabi tutulmaksızın yeniden kullanımıdır¹⁵⁹. 2021 yılında Nilüfer Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü’nün kayıtlarına göre 8.633 ton atığın geri dönüşümü meydana gelmiştir¹⁶⁰. Nilüfer’de 2015-2021 yılları arasında kayıt altına alınan geri dönüşüm miktarlarının değişimi Şekil 132’de gösterilmiştir.

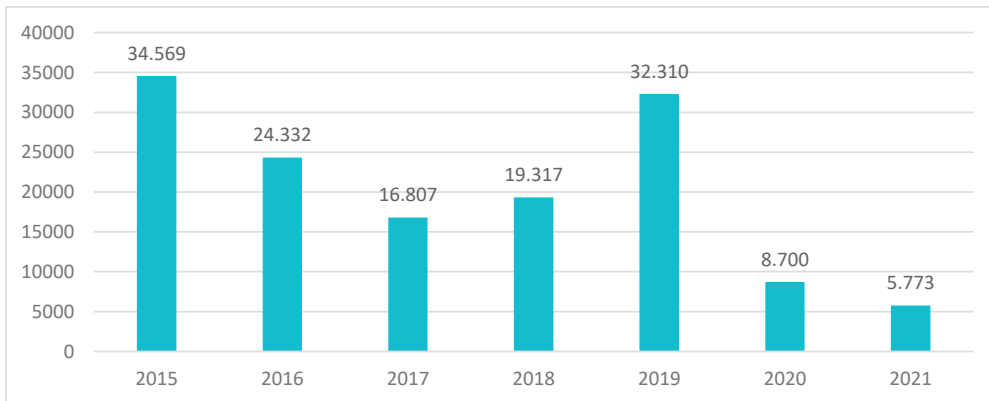

Şekil 132. Nilüfer’de Toplanan Geri Dönüşüm Materyallerinin Değişimi (ton)¹⁶⁰

Nilüfer Belediyesi tarafından Sıfır Atık Yönetmeliği kapsamında Bursa Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü’ne 1. Sınıf Atık Getirme Merkezi için başvuru yapılmış ve onaylanmıştır. İlçe sakinleri 2021 Ocak ayından bu yana geri kazanılabilir atıklarını Atık Getirme Merkezi’ne getirmeye başlamıştır. 1.Sınıf Atık Getirme Merkezi atıkların ayrıştırılarak toplanması sürecine %10’luk bir katkı sağlamıştır.

İlçe genelinde atık ilaçlar Nilüfer Belediyesi ile sözleşme imzalayan çevre izin ve lisanslı firma tarafından, Bursa Eczacılar Odası’nca belirlenen 41 adet eczaneden ayda 1 kez olmak üzere yıl içerisinde toplanarak nihai bertarafa gönderilmektedir. 2021 yılında toplamda 3.380 kg atık ilaç toplanmış olup bu miktarın 322 kg’ı Atık Getirme Merkezi’nden toplanmıştır.

Nilüfer’de geri dönüşüm hakkında eğitim ve bilgilendirme yapılan kişi sayısının 2015-2021 yılları arasındaki değişimi Şekil 133’te verilmiştir. Nilüfer’de 2020 yılında 8700, 2021 yılında 5773 kişiye geri dönüşüm hakkında eğitim ve bilgilendirme yapılmıştır¹⁶¹.

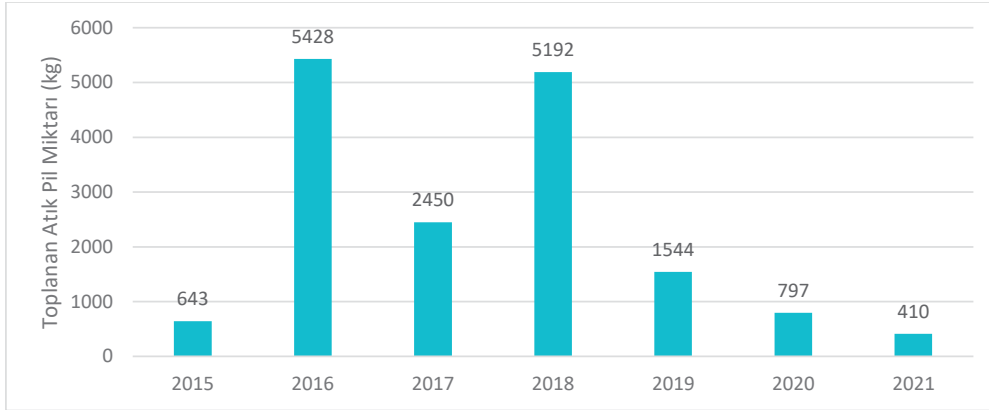

Şekil 133. Nilüfer’de Geri Dönüşüm Eğitim ve Bilgilendirme Yapılan Kişilerin Değişimi¹⁶¹

7.11 Atık Pil Projesi

Piller üretiminden bertaraf edilmesine kadar Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği'nce kontrol edilmektedir¹⁶². Kullanım süresi dolup, atık hale geldiğinde insan ve çevre sağlığı için zarar teşkil etmemesi için atık hale gelmiş piller geçici depolama, geri kazanım veya bertaraf tesislerine teslim edilmelidir. Belediyeler diğer katı atıklarla birlikte düzenli depolama alanlarında pilleri bertaraf etmemekte, pil bertarafı görevini üstlenen tesisleri denetlemektedir¹⁶³.

Nilüfer Belediyesi tarafından 2015-2021 yılları arasında toplanan atık pil miktarlarının değişimi Şekil 134'te verilmiştir. Nilüfer Belediyesi atık pillerin toplanması ve bertaraf edilmesi için okullarda pil toplama yarışması, muhtarlıklar arası pil toplama yarışması gibi projeler hayata geçirmiştir. Belediye, toplamayı daha hızlı ve sürekli yapabilmek için haftada bir gün tüm belediye sınırlarına erişimi sağlayan geri kazanım sistemini kullanmaktadır¹⁶³. 2021 yılında 410 kg atık pil toplanmıştır¹⁶⁴.

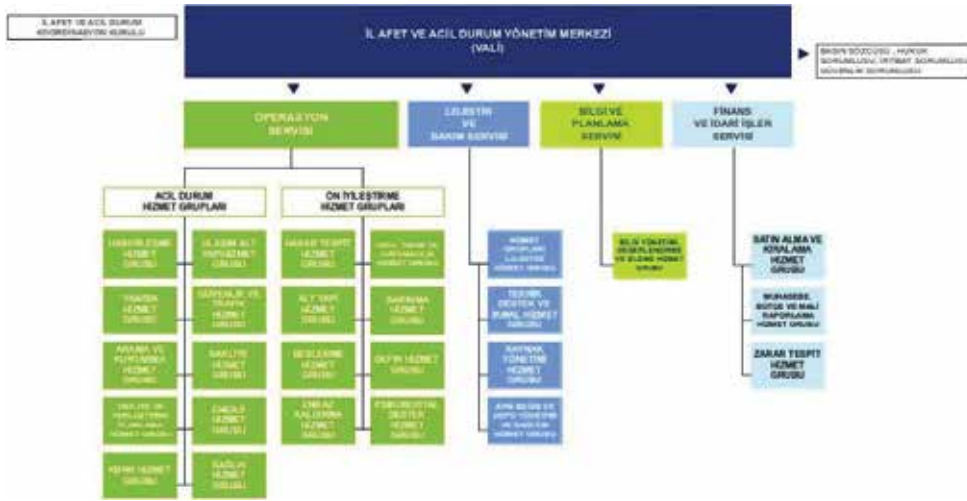

Şekil 134. Nilüfer'de Toplanan Atık Pillerin Miktarı

7.12 Olağandışı Durum Yönetimi

Afetlerin sayısı ve sıklığı ile beraber vermiş oldukları sosyoekonomik zararlar da son yıllarda katlanarak artmaktadır. Bu kayıplarla mücadelenin en etkin yolu salt müdahale odaklı bir yaklaşımdan ziyade risk odaklı bir yaklaşımın benimsenmesinden geçmektedir. Bu noktada İl Afet Risk Azaltma Planları, afet risklerinin azaltılmasında etkili araçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İl Afet Risk Azaltma Planları ile şehirlerde güvenli bir yaşam oluşturma, afetlere bağlı meydana gelecek can ve mal kayıplarını azaltma, sektörler arası iş birliğini arttırma amaçlanmaktadır¹⁶⁵.

Afet ve acil durum yönetimi, düzeni ve koordinasyonunun sağlanması için 08.09.2015 tarihli ve 2015/7 no'lu genelge ile Türkiye Afet Müdahale Planı yürürlüğe girmiştir. Bu kapsam doğrultusunda Bursa Afet Müdahale Planı (BAMP) hazırlanmış; bu kapsamda yürütülecek hizmetler ve bu hizmetlerden sorumlu kurum ve kuruluşlar belirlenmiştir¹⁶⁵. Şekil 135'te Bursa Afet Müdahale Planı'nın yerel düzeydeki müdahale organizasyon şeması verilmiştir.

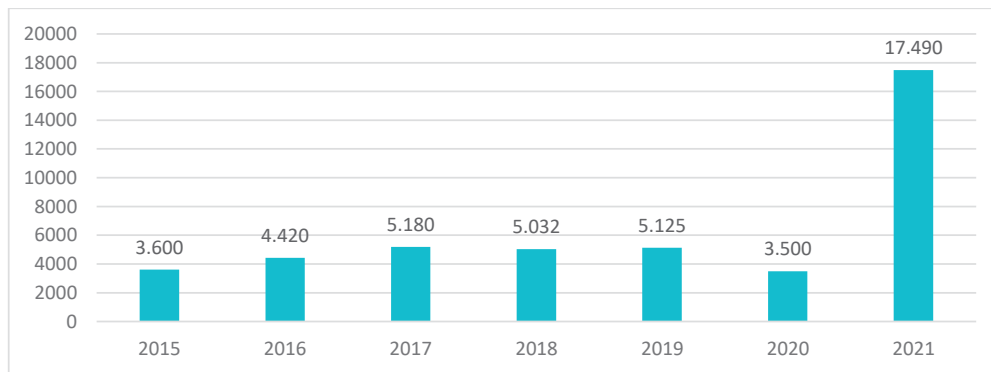

Şekil 135. Bursa Afet Müdahale Planı Yerel Düzey Müdahale Organizasyon Şeması¹⁶⁵

Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında il AFAD grubunda her yıl bir masa başı tatbikat, Bursa'nın bölge merkezi olması sebebiyle bir bölgesel saha tatbikatı düzenlenmektedir. İl içerisinde hali hazırda bir siren sistemi bulunmakta ve faaliyet göstermektedir. İl içerisinde İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü'nden sorumlu kişiler vali ve vali yardımcısıdır¹⁶⁵. Bursa İl Afet Müdahale Planı'nda belirlenen 880 toplanma alanından 538'i Nilüfer sınırları içerisinde yer almaktadır¹⁶⁵.

Nilüfer Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi, Deprem Öncü İşaretleri İzleme ve Tahmin İstasyonları, mahallelerde afet konteynerleri, Afet Bilgi Sistemi ve eğitim çalışmalarıyla kenti olası afetlere hazırlamaya çalışmaktadır¹⁶⁶.

Nilüfer Belediyesi tarafından dış paydaşlara yönelik yapılan sivil savunma, deprem, yangın ve temel afet bilinci eğitimi verilen kişi sayılarının değişimi Şekil 136'da gösterilmiştir.

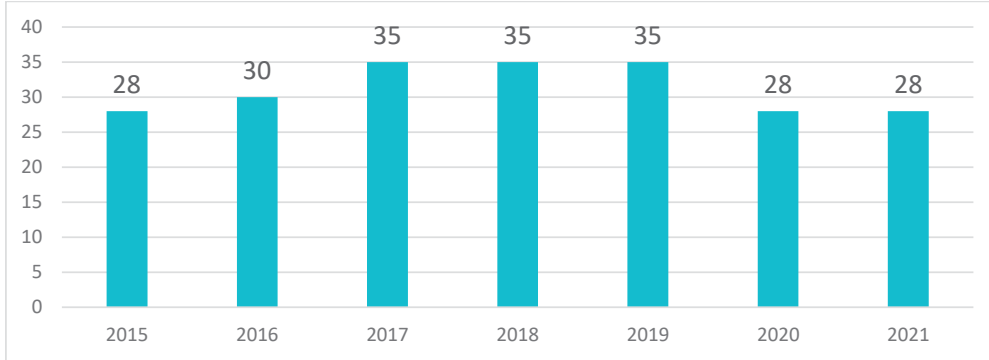
Şekil 136. Nilüfer Belediyesi Tarafından Dış Paydaşlara Yönelik Sivil Savunma, Deprem, Yangın ve Temel Afet Bilinci Eğitimi Verilen Kişi Sayısı¹⁶⁷

Nilüfer Belediyesi, Deprem Öncü İşaretleri İzleme ve Tahmin İstasyonları ile Deprem Önceden Belirlenmesi Projesi yürütmektedir. Bursa'daki ana fay hattının Nilüfer ayağına kurulan Deprem Öncü İşaretleri İzleme İstasyonları ile hedeflenen, deprem olmadan önce ölçülebilir parametrelerdeki değişimlerle deprem sinyallerini tespit etmek ve zararı en aza indirmektir. Tablo 90'da görüldüğü gibi Nilüfer'de 22 tane Deprem Öncü İşaretleri İzleme İstasyonu faaliyet göstermektedir⁷⁹.

Tablo 90. Nilüfer'de Faaliyet Gösteren Deprem Öncü İşaretleri İzleme İstasyonları⁷⁹

Deprem Öncü İşaretleri İzleme İstasyonları			
Akçalar	Çalı	Hasanağa	Kültür
Alaaddinbey	Dağyenice	Karaman	Özlüce
Atlas	Fadıllı-1	Kayapa-1	Unçukuru
Badırğa	Fadıllı-2	Kayapa-2	Ürnlü
Balat	Fethiye	Kent ormanı	
Balkan	Gölyazı	Kuruçeşme	

Nilüfer Belediyesi olası bir afet durumunda vatandaşların acil ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için kentin farklı yerlerine afet konteynerleri yerleştirmiştir. Nüfusun yoğun olduğu mahallelerde taksi duraklarının yakınında yerleştirilen afet konteynerlerinde deprem sonrasında kullanılacak ekipmanlar hazır olarak bekletilmektedir. Nilüfer ilçesi sınırları içinde bulunan afet konteyneri sayısının 2015-2021 yılları arasındaki değişimi Şekil 137'deki gibi olup 2021 yılı itibarıyla 28 mahallede afet konteyneri bulunmaktadır¹⁶⁸.

Şekil 137. Mahallelere Konan Toplam Afet Konteyneri Sayılarının Değişimi¹⁶⁸

Nilüfer ilçesinde afetle mücadele kapsamında faaliyetlerini sürdüren sivil savunma kuruluşu (NAK Arama Kurtarma) 232 kayıp, 78 trafik kazası, 56 yangın ve 53 suda boğulma olayında aktif bir şekilde görev almıştır¹⁶⁹.

Nilüfer Belediyesi, COVID-19 hastalığıyla ilgili Dünya Sağlık Örgütü tarafından 30 Ocak 2020'de "Uluslararası Halk Sağlığı Acil Durumu" ilan edilmesinin ardından 1 Mart 2020'de hastalık, yol açabileceği salgının boyutları ve korunma yolları ile ilgili konferans düzenlemiş; 11 Mart 2020'de ülkemizde ilk vakanın çıkmasıyla birlikte kriz masası oluşturmuş ve halk sağlığı çalışmalarına başlamıştır¹⁷⁰.

Bilim insanlarının önerileriyle konser, sinema, tiyatro, sergi, açılış, kurs, atölye gibi bir araya gelmesi gereken etkinlikler iptal edilmiş; aynı nedenle kütüphanelerin okuyucu bölümlerini, müzeleri ve kadın-çocuk akademilerini ileri bir tarihe kadar kapatmıştır. Belediye binası giriş-çıkışlarında el antiseptiği kullanımına yönelik uygulamalar geliştirmiş; pandeminin ilk aylarında bina girişlerinde ateş ölçümü uygulaması yapmış, ateşi 37,3 °C üzerindeki vatandaşları sağlık kuruluşlarına yönlendirmiştir¹⁷⁰.

Nilüfer Belediyesi İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi 27 Mart 2020’de COVID-19 Acil Durum Eylem Planı’nı hazırlamış ve uygulamaya koymuştur. Can kayıplarının en aza indirilmesi ve çevrenin olumsuz yönde etkilenmesinin önüne geçilmesi amacıyla görev, yetki ve sorumluluklar bu planda tanımlanmıştır. Salgının önüne geçilmesi için toplu taşıma araçlarında, işe giriş çıkışlar ve iş yerlerinde, yemekhanelerde, toplantılar, eğitimler, dinlenme alanlarında uyulması gereken temizlik ve hijyen kuralları tanımlanmıştır. 11 Mayıs 2020’de COVID-19 atıklarını toplama ve bertaraf yönergeleri oluşturulmuş, çalışma ortamlarının salgına uygun düzenlemesine dair yayınlanan genelgeler doğrultusunda denetlemeler gerçekleştirilmiştir¹⁷⁰.

13 Mart 2020’den itibaren Veteriner İleri Müdürlüğü ve Temizlik İşleri Müdürlüğü’nün iş birliği ile kamusal alanlarda dezenfeksiyon çalışmaları yapılmıştır. Hastalıktan korunmanın en etkili yolu olan ve kullanımı zorunlu hale getirilen maskeler başta sağlık çalışanlarına olmak üzere ücretsiz bir şekilde dağıtılmaya başlanmıştır. 6 Nisan 2020’de maske satışının yasaklanmasıyla birlikte maske üretim atölyesi hayata geçirilmiş; Tekstil Mühendisleri Odası ve Bursa Tabip Odası’nın görüşleri doğrultusunda üretim şekillendirilmiştir¹⁷⁰.

Sağlık kuruluşlarına ya da sağlık kuruluşlarından evlerine nakil ihtiyacı olan vatandaşların hafta sonu ya da resmi tatil gözetilmeksizin ulaşımı sağlanmış; yaşlılık, yalnızlık ya da hastalık gibi sebeplerden kişisel bakımı ya da ev temizliğini yapamayan vatandaşlara hizmet götürülmüştür. 10 Nisan-29 Temmuz 2020 tarihlerinde 1528 sağlık çalışanına konaklama hizmeti verilmiştir. Salgın sürecinde kaygı bozukluğu yaşayan vatandaşların aradıkları desteğe ulaşabilmeleri amacıyla hafta içi her gün görevli psikologlar vasıtasıyla psikolojik destek verilmesi sağlanmıştır. Cenaze ve defin hizmetlerine aralıksız bir şekilde devam edilmiştir¹⁷⁰.

Bursa İl Hıfzısıhha Kurulu’nun kararları doğrultusunda yoğunluğun fazla olduğu semt pazarlarında denetimler gerçekleştirmiş; tiyatro, sinema salonu, gösteri merkezi, kiraathane, kafeterya, kır bahçesi gibi umuma açık eğlence yerlerinin kapalı olup olmadığı düzenli olarak denetlenmiştir. 11 Mart-30 Eylül tarihleri arasında 7478 işyeri bazlı denetim gerçekleştirilmiştir¹⁷⁰.

FİZİKSEL VE SOSYAL ALTYAPI

8. Fiziksel ve Sosyal Altyapı

8.1 Ulaşım

Bursa’da şehirlerarası demiryolu yoktur, hava ve deniz ulaşımı da sınırlıdır. İstanbul, İzmir ve Ankara şehirlerine ulaşımında kavşak görevi gören Bursa karayolları, Osmanlı Dönemi’nden beri bu görevi sürdürmektedir¹⁷¹. Nilüfer’de 2020 yılı itibarıyla 120.486,31 metre stabilize yol, 845.828,22 metre asfalt yol, 86.128,78 metre ise parke yol bulunmaktadır¹⁴⁴. Nilüfer ilçesi stabilize yol, soğuk asfalt yol ve parke yol uzunluklarının 2015-2021 yılları arasındaki değişimleri Tablo 91’de gösterilmiştir.

Tablo 91. 2015-2021 Yılları Arasında Stabilize Yol, Soğuk Asfalt Yol ve Parke Yol Uzunluklarının Değişimi¹⁴⁴

	Stabilize Yollar (m)	Asfalt Yollar (m)	Parke Yollar (m)
2015	134.825,34	726.788,33	88.415,91
2016	134.825,34	767.377,89	86.238,43
2017	140.809,30	779.673,59	86.269,88
2018	140.836,25	789.278,82	86.092,24
2019	137.178,01	805.969,76	85.313,16
2020	116.894,29	838.386,61	85.960,56
2021	120.486,31	845.828,22	86.128,78

8.1.1 Taşımacılık Sistemleri

Nilüfer kent sınırları içerisinde otobüs, mikrobüs, minibüs ve hafif raylı sistem araçları ile toplu taşıma hizmeti verilmektedir. Güzergahının tamamı ilçe sınırları içerisinde bulunan 30 toplu taşıma hattı ve güzergahının bir kısmı ilçe sınırları içerisinde bulunan 43 toplu taşıma hattı bulunmaktadır (Bu hatlara minibüs hatları dâhil değildir.).¹⁷²

2015-2021 yılları arasında ilçe içerisinde faaliyet gösteren metro istasyonlarının yolcu girişlerinin değişimi Tablo 92’de gösterilmiştir.

Tablo 92. İstasyonların* Yıllara Göre Yolcu Girişi Sayıları¹⁷²

Metro Durakları	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Üniversite	3.821.046	4.080.181	4.262.364	4.708.342	5.220.288	2.561.444	3.390.398
Batıkent	482.672	461.134	502.651	594.343	661.664	289.176	430.979
Yüzüncüyıl	1.291.153	1.347.869	1.360.718	1.440.798	1.607.455	799.516	1.008.006
Özlüce/29 Ekim	937.010	988.112	1.124.747	1.255.204	1.377.235	803.276	955.526
Ertuğrul	1.691.356	1.715.895	1.800.919	1.867.536	1.950.968	957.937	1.198.663
Altınşehir	341.596	343.791	352.343	333.120	379.304	228.778	275.146
Küçük Sanayi	2.828.551	2.582.768	2.943.196	2.905.870	2.977.094	1.990.655	2.462.500
Ataevler	902.180	926.468	1.064.026	1.280.390	1.408.394	850.670	1.119.697
Beşevler	1.403.265	1.407.782	1.486.769	1.521.075	1.480.731	811.037	1.024.811
Fatih Sultan Mehmet	1.902.066	1.862.504	1.925.411	1.984.612	2.029.397	1.145.350	1.452.241
Nilüfer	3.472.279	3.314.231	3.536.618	3.755.076	3.902.661	2.161.232	2.616.855
Odunluk	0	0	0	0	0	0	338.354
Emek	3.208.949	3.257.854	3.579.898	3.728.443	4.112.909	2.326.670	2.685.435
Korupark	2.377.293	1.957.079	2.415.193	2.463.793	2.425.007	1.407.389	1.645.922
Organize Sanayi	1.467.204	1.433.395	1.455.763	1.464.042	1.500.280	886.322	1.002.793
Hamitler/Fethiye	1.460.170	1.455.836	1.530.979	1.558.159	1.546.894	879.416	1.045.450
Bağlarbaşı/Esentepe	2.162.246	2.165.030	2.273.847	2.388.766	2.488.507	1.467.088	1.735.472
İhsaniye	1.308.860	1.258.539	1.283.212	1.326.204	1.349.190	762.828	689.233
Karaman	1.719.309	2.021.923	1.668.388	1.768.970	1.797.020	1.028.287	1.103.928

8.1.2 Araç Sahipliği

2015-2021 yılları arasında Bursa'da araç sayısının değişimi Tablo 93'te gösterilmiştir. Bursa ilinde 2015 yılında 732.651 olan araç sayısı 2021 yılında 1.000.851'e ulaşmıştır. 2021 yılında toplam araç sayısının neredeyse yarısını otomobiller oluşturmaktadır¹⁷³.

Tablo 93. Motorlu Taşıt Sayılarının Yıllar İçindeki Değişimi (Bursa)¹⁷³

Yıllar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Minibüs	12.432	13.351	14.173	14.735	15.027	15.611	15.622
Otomobil	398.668	436.504	473.250	496.501	508.805	536.091	565.707
Otobüs	9.046	8.937	8.734	8.482	8.126	8.111	7.856
Kamyonet	142.497	151.536	161.616	167.849	170.626	177.319	186.426
Kamyon	25.771	27.131	27.976	28.229	28.556	29.016	29.845
Motosiklet	84.332	88.351	93.179	98.188	104.002	112.435	122.475
Özel amaçlı taşıtlar	1.513	1.679	1.915	2.051	2.142	2.371	2.774
Traktör	58.392	60.888	63.143	64.635	65.697	67.514	70.146
Toplam	732.651	788.377	843.986	880.670	902.981	948.468	1.000.851

* Emek, Korupark, Organize Sanayi, Hamitler/Fethiye, Bağlarbaşı/Esentepe, İhsaniye, Karaman Osmangazi ve Nilüfer ilçelerinin ortak metro istasyonlarıdır.

2015-2021 yılları arasında Bursa'da bin kişi başına düşen araç sayısının değişimi Tablo 94'te gösterilmiştir.

Tablo 94. Bin Kişi Başına Düşen Motorlu Taşıt Sayısının Yıllar İçinde Değişimi (Bursa)¹⁷³

Yıllar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Minibüs	4,37	4,60	4,83	4,92	4,92	5,03	4,96
Otomobil	140,25	150,45	161,14	165,80	166,49	172,83	179,71
Otobüs	3,18	3,08	2,97	2,83	2,66	2,61	2,50
Kamyonet	50,13	52,23	55,03	56,05	55,83	57,17	59,22
Kamyon	9,07	9,35	9,53	9,43	9,34	9,35	9,48
Motosiklet	29,67	30,45	31,73	32,79	34,03	36,25	38,91
Traktör	20,54	20,99	21,50	21,58	21,50	21,77	22,28
Toplam	257,74	271,72	287,38	294,09	295,47	305,78	317,95

2013-2017 yılları arasında Bursa'da ilçeler arası araç tescil sayılarının değişimi Tablo 95'te gösterilmiştir. Bursa Trafik Tescil Şube Müdürlüğü'nden elde edilen bilgiye göre 2017 yılında Nilüfer ilçesinde 156.881 araç tescil edilmiştir. Mevcut tescilli araç sayısı 2013 yılından itibaren %50'lik bir artış göstermiştir¹⁷⁴.

Tablo 95. İlçeler Arası Araç Tescil Sayısının Yıllar İçerisinde Değişimi¹⁷⁴

	2013	2014	2015	2016	2017
Nilüfer	105.553	116.092	129.944	144.875	156.881
Yıldırım	87.707	93.857	101.629	110.091	117.690
Gemlik	23.252	25.497	26.295	28.301	30.141
Mudanya	15.787	16.500	19.884	22.167	24.174
Kestel	9.428	10.326	11.462	12.630	13.831
Gürsu	6.175	9.317	10.398	11.534	12.798
İnegöl	49.912	53.493	57.529	61.712	66.451
Mustafakemalpaşa	30.458	32.128	33.917	35.724	37.368
Yenişehir	16.596	17.448	18.475	19.378	20.366
İznik	14.496	15.189	16.047	16.963	17.794
Orhangazi	18.322	19.381	20.663	22.197	23.633
Karacabey	24.155	25.293	26.641	28.077	29.295
Orhaneli	8.789	8.850	8.968	9.274	9.604
Keles	2.175	2.276	2.420	2.604	2.739

8.1.3 Kentlinin Toplu Taşıma Sisteminden Memnuniyeti

2016 yılında BURULAŞ, Bursa'da şehir içi ulaşım hizmetlerinde yolcunun bakış açısı ile eksiklikleri belirlemek ve ulaşım hizmetlerinden memnuniyeti belirlemek için bir anket çalışması yapmıştır. Hem kadın hem de erkek katılımcılar ulaşım süresince en memnun olmadıkları konunun sürücülerin tutum ve davranışları olduklarını belirtmişlerdir¹⁷⁵.

8.1.4 Kentsel Alanda Yaralanmalı ve Ölümlü Trafik Kazası Sayısı

Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre 2021 yılında ülkemizde 1.186.353 trafik kazası meydana gelmiş olup bu kazaların 187.963'ü ölümlü ya da yaralanmalı trafik kazasıdır. 2021 yılında trafik kazalarında 274.615 kişi yaralanmış, 2421 kişi kaza yerinde, 2941 kişi ise kaza sonrasında yaşamını kaybetmiştir.

2015-2021 yılları arasında Bursa'da trafik kazasına bağlı ölüm ve yaralanma sayılarının değişimi Tablo 96'da gösterilmiştir. 2021 yılında Bursa'da 6681 ölümlü yaralanmalı trafik kazası meydana gelmiş, bu kazalarda 9433 kişi yaralanmış, 134 kişi yaşamını yitirmiştir. Bir milyon nüfus başına 2997 trafik kazasına bağlı yaralanma ve 134 ölüm meydana gelmiştir. Bir milyon araç başına düşen yaralanma sayısı 9425, ölüm sayısı 134'tür. Yıllar içerisinde trafik kazasına bağlı yaralanma sayısı büyük bir değişiklik göstermese de nüfus artışı göz önüne alındığında milyon nüfus başına yaralanma ve ölüm sayısı azalmıştır¹⁷⁶.

Tablo 96. Bursa'da Trafik Kazaları, Kazaya Bağlı Ölüm ve Yaralanma Sayılarının Yıllar İçerisinde Değişimi¹⁷⁶

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ölümlü yaralanmalı trafik kazası sayısı	6.172	6.633	6.480	6.602	6.392	5.418	6.681
Bir milyon nüfusta trafik kaza sayısı	2.171	2.286	2.206	2.205	2.205	2.092	1.747
Trafik kazalarında ölü sayısı	204	212	213	153	133	119	134
Bir milyon nüfusta ölü sayısı	72	73	73	51	44	38	43
Bir milyon araç başına ölü sayısı	278	269	252	174	147	125	134
Bir milyon otomobil başına ölü sayısı	512	486	450	308	261	222	237
Trafik kazalarında yaralı sayısı	9.760	10.259	9.954	10.160	9.847	7.793	9.433
Bir milyon nüfusta yaralı sayısı	3.434	3.536	3.389	3.393	3.222	2.512	2.997
Bir milyon araç başına yaralı sayısı	13.321	13.013	11.794	11.537	10.905	8.216	9.425
Bir milyon otomobil başına yaralı sayısı	24.482	23.503	21.033	20.463	19.353	14.537	16.675

EŞİTSİZLİKLER

9. Eşitsizlikler

Yöneticiler ve politika yapıcılar genellikle eşitsizliklerin nedenlerine yönelik çalışma yapmaktan ziyade sonuçlarını kabullenmeye ya da değiştirmeye çalışmıştır. Bu durum 19. yüzyıldan itibaren sistematik bir şekilde ortaya konmuş olan eşitsizlik sorununun günümüzde halen aktif olarak mücadele etmek zorunda olduğumuz bir problem olarak kalmasına sebep olmuştur¹⁷⁷.

22 Temmuz 1946 yılında Dünya Sağlık Örgütü Anayasası imzalanmış; sağlık hizmetlerine erişimde ırk, din, siyasi inanç, ekonomik veya sosyal durum ayrımı yapılmaksızın her insan için temel haklardan birisi olarak tanımlanmıştır¹⁷⁸. 1948 yılında imzalanan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 25. maddesi herkesin, kendisinin ve ailesinin sağlığı ve iyi yaşayabilmesi için beslenme, giyim, konut, tıbbi bakım gibi sahip olması gereken yeterli yaşam standartlarından bahsetmiştir¹⁷⁹.

Bugün halen sağlık hizmetlerinde erişimde yaşanan sınırlılıkların en büyük sebebi olarak eşitsizlikler karşımıza çıkmaktadır. Sağlıkta eşitsizlikler; doğal değil, toplumsal nedenlerden kaynaklanmaktadır. Toplumsal nedenlerden dolayı etki gösterdikleri için önlenemez, önlenemez oldukları için kabul edilemez niteliktedir. Toplumsal olarak ele alınmalı, incelenmeli ve savaşılmalıdır¹⁸⁰.

Bölgeler arası ve iller arası sosyoekonomik gelişmişlik farkı tarih boyunca var olmakla birlikte uluslararası literatürde yoğun bir şekilde ele alınmış olup; 1960'lı yıllardan günümüze ülkemizde araştırmalarca incelenen en önemli konular arasında yer almaktadır¹⁸¹. Bu çalışmanın bir örneği de Nilüfer ilçesinde gerçekleştirilmiş; araştırmada sağlık eşitsizliklerinin sosyal belirleyicileri irdelenmiştir. Eğitim, istihdam durumu, iyi ev sahipliği, araç sahipliği, gelir durumu ve para biriktirmenin kentsel ve kırsal bölgelerde farklılık gösterdiği; çıktıların kentsel alanlarda çok daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Sosyoekonomik çıktıların daha iyi olduğu kentsel bölgelerde yaşayan kişilerin kendilerini çok daha fazla sağlıklı hissettiği gösterilmiştir¹⁸².

Sosyoekonomi, ekonomik faaliyetlerin sosyal süreçler üzerine etkisini ele alan bir bilim dalıdır. Sosyoekonomik gelişmişlik ise toplumların yerel, bölgesel veya küresel durumlarının ekonomik ve sosyal yönleriyle ortaya konulması ve analiz edilmesidir¹⁸³.

Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE) Araştırmaları ülkemizde bölgesel gelişme politikalarının izleme ve değerlendirmesinde öne çıkan araştırmaların başında gelmektedir. Çalışmalarda, sosyo-ekonomik gelişmişliği ölçen değişkenler kullanılarak Düzey-2 bölgelerinin, illerin ve ilçelerin gelişmişlik düzeyleri istatistiksel tekniklerle analiz edilmekte ve söz konusu birimlerin gelişmişlik sıralaması ortaya konmaktadır. Bugüne kadar 1966, 1981, 1985, 1996, 2004, 2017 ve 2022 yılında İlçe SEGE Çalışmaları yapılmıştır¹⁸⁴.

İlçe SEGE-2017 çalışmasında 970 ilçenin sıralaması ortaya konulmuştur. Bu çalışma ile birlikte Bursa merkez ilçeleri ilk kez ayrı olarak değerlendirilmiştir, daha önceki çalışmalarda büyükşehirlerin merkez ilçeleri tek bir ilçe gibi kabul edilerek analize dâhil edilmiştir. İlçe SEGE-2017 çalışmasında sosyo-ekonomik gelişmişliği temsil eden, girdi ve çıktı değişkenlerinden oluşan ve veri kalitesi yeterli olarak değerlendirilen 32 değişken kullanılmıştır. Değişkenler demografi, istihdam, eğitim, sağlık, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali, erişilebilirlik ve yaşam kalitesi değişkenleri olmak üzere sekiz gruba ayrılmaktadır. Analiz sonucunda, ilçe endeks skorları belirlenmiş ve skor kırılımlarına göre ilçeler 6 gelişmişlik kademesine ayrılmıştır. Altı gelişmişlik kademesine göre ayrılan ilçelerin kademeler arası dağılımına baktığımızda birinci kademedede 56 ilçe, ikinci kademedede 173 ilçe, üçüncü kademedede 229 ilçe, dördüncü kademedede 205 ilçe, beşinci kademedede 197 ilçe ve altıncı kademedede 110 ilçe bulunmaktadır¹⁸⁵.

İlçe SEGE-2022 çalışmasında 973 ilçenin sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi ortaya konulmaya çalışılmış, bu sebeple demografi, istihdam ve sosyal güvenlik, eğitim, sağlık, finans, rekabetçilik, yenilikçilik ve yaşam kalitesi olmak üzere 56 değişkenden faydalanılmıştır. Analiz sonucunda, ilçe endeks skorları belirlenmiş ve skor kırılımlarına göre ilçeler 6 gelişmişlik kademesine ayrılmıştır. Altı gelişmişlik kademesine göre ayrılan ilçelerin kademeler arası dağılımına baktığımızda birinci kademedede 67 ilçe, ikinci kademedede 173 ilçe, üçüncü kademedede 175 ilçe, dördüncü kademedede 215 ilçe, beşinci kademedede 222 ilçe ve altıncı kademedede 121 ilçe bulunmaktadır¹⁸⁶.

2017 yılında İlçe Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE) Araştırması'nda 9. sırada yer alan Nilüfer ilçesi 3,349 puan almış¹⁸⁵; 2022 yılında yapılan İlçe Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE) Araştırması'nda ise toplam puanını 4,072'ye yükseltmiş ve sekizinci sırada yerini almıştır¹⁸⁶. 2017 ve 2022 yıllarında ilk on sırada yer alan ilçelerin değişimi Tablo 97'de gösterilmiştir¹⁸⁶.

Tablo 97. 2017 ve 2022 Yılı SEGE Nilüfer İlçe Sıralamasının Değişimi^{185 186}

Sıralama	İlçe SEGE-2017		İlçe SEGE-2022	
	İl	İlçe	İl	İlçe
1	İstanbul	Şişli	İstanbul	Şişli
2	İstanbul	Beşiktaş	Ankara	Çankaya
3	Ankara	Çankaya	İstanbul	Beşiktaş
4	İstanbul	Kadıköy	İstanbul	Kadıköy
5	İstanbul	Bakırköy	Ankara	Yenimahalle
6	İzmir	Konak	İstanbul	Bakırköy
7	Ankara	Altındağ	İstanbul	Fatih
8	İstanbul	Fatih	Bursa	Nilüfer
9	Bursa	Nilüfer	İstanbul	Ataşehir
10	Gaziantep	Şehitkamil	İstanbul	Başakşehir

İnsani gelişme ya da insani gelişme yaklaşımı insan yaşamının iyileştirilmesi, insanlara değer verdikleri hayatı yaşayabilmeleri için daha fazla özgürlük ve fırsat elde edilmesine odaklanmakta; insani gelişme endeksi insani gelişmedeki gerçek ilerlemeyi ölçmenin bir

yolu olarak kullanılmaktadır. 1990 yılında Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan İnsani Gelişme Raporu refah düzeyinin geliştirilmesi için yeni bir yaklaşım ortaya koymuştur¹⁸⁷.

Odak noktasında yetenek ve yetkinlik yaklaşımını barındıran insani gelişme kavramı; bireylerin kendileri için en yüksek doyumunu sağlayacak şekilde yaşamını şekillendirmesini sağlayacak yetenek ve yetkinlik kazanması, kişilerin istedikleri hayatı yaşamaları için daha fazla özgürlük ve imkân sağlanması ile ilgilidir¹⁸⁸.

Ülkemizde İnsani Gelişim Vakfı tarafından ilçeler düzeyinde insani gelişim endeksi çalışması ilk olarak 2017 senesinde yapılmıştır. 2017 Ocak ayında yayınlanan, İnsani Gelişim Endeksi-İlçeler (İGE-İ) olarak adlandırılan çalışmada 150 ilçe yer almaktadır. Araştırma yönetim, sosyal kapsama, ekonomik durum, eğitim, sağlık, sosyal yaşam, belediye çevresel performans ve ulaşım başlıkları olarak 7 ana kategoride gruplandırılan 50 değişkenden oluşmaktadır¹⁸⁹. 2018 Mart'ında ikincisi yayınlanan İGE-İ araştırmasında 161 ilçeye yer verilmiş; yönetim, sosyal kapsama, ekonomik durum, eğitim, sağlık, sosyal yaşam, belediye çevresel performans ve ulaşım başlıkları olarak 7 ana kategoride 52 değişkene yer verilmiştir¹⁹⁰. Nisan 2021'de yayınlanan 3.'sü yayınlanan İGE-İ araştırmasında ise 138 ilçeye yer verilmiş; yönetim ve saydamlık, sosyal kapsama, ekonomik durum, eğitim, sağlık, sosyal yaşam, çevresel performans, ulaşım ve erişilebilirlik ile toplumsal cinsiyet eşitliği başlıkları altında 9 ana kategoride 228 değişkene yer verilmiştir¹⁹¹.

2017,2018 ve 2020 yıllarında İnsani Gelişim Endeksi-İlçeler çalışmasında ilk onda yer alan ilçelerin sıralaması Tablo 98'de gösterilmiştir. 2017 yılındaki İGE-İ çalışmasında 0,511 puan ile 6. sırada yer alan Nilüfer ilçesi araştırma kapsamında aile, çocuk, yaşlı, genç, hasta, kadın ve mülteci kategorilerinde yer alan aktivitelerin derlenmesiyle oluşan sosyal kapsama endeksi, ekonomik durum endeksi, sağlık endeksi, belediye çevresel performans ve ulaşım endeksinde ortalamanın altında kalmıştır¹⁸⁹. 2018'deki İGE-İ çalışmasında 0,698 puan ile 5. sırada yer alan Nilüfer ilçesi araştırma kapsamında aile, çocuk, yaşlı, genç, hasta, kadın ve mülteci kategorilerinde yer alan kategorilerinde yer alan aktivitelerin derlenmesiyle oluşan sosyal kapsama endeksi, ekonomik durum endeksi, sosyal yaşam endeksinde ortalamanın altında yer almıştır¹⁹⁰. 2020 yılında yayınlanan İGE-İ çalışmasında 55,4 puan ile 8. sırada yer alan Nilüfer ilçesi araştırma kapsamında aile, çocuk, yaşlı, genç, hasta, kadın ve mülteci kategorilerinde yer alan aktivitelerin derlenmesiyle oluşan sosyal kapsama endeksi, ekonomik durum endeksi, belediyelerin çevre ve afetlere yönelik çalışmaları ile sokak hayvanlarına yönelik hizmetleri de kapsayan çevresel performans endeksi ve toplumsal cinsiyet endeksinde ortalamanın altında kalmıştır¹⁹¹. 2018 yılından 2020 yılına bakıldığında yönetim ve saydamlık endeksinde düşüğe olsa bir artış meydana gelse de Nilüfer ilçesi geri kalan bütün indekslerde bir düşüş eğilimi göstermiş ve 2020 yılında sekizinci sıraya gerilemiştir^{190,191}.

Tablo 98. 2017, 2018 ve 2020 Yılı İGE-İ Nilüfer İlçe Sıralamasının Değişimi^{189 190 191}

Sıralama	İGE-İ 2017		İGE-İ 2018		İGE-İ 2020	
	İl	İlçe	İl	İlçe	İl	İlçe
1	Ankara	Çankaya	İstanbul	Beşiktaş	İstanbul	Kadıköy
2	İstanbul	Kadıköy	İstanbul	Kadıköy	İstanbul	Beşiktaş
3	İstanbul	Beşiktaş	Ankara	Çankaya	Ankara	Çankaya
4	Antalya	Muratpaşa	İstanbul	Şişli	İstanbul	Şişli
5	Eskişehir	Odunpazarı	Bursa	Nilüfer	İstanbul	Bakırköy
6	Bursa	Nilüfer	Antalya	Muratpaşa	İstanbul	Sarıyer
7	Ankara	Yenimahalle	İzmir	Karşıyaka	İzmir	Karşıyaka
8	Kocaeli	İzmit	Eskişehir	Tepebaşı	Bursa	Nilüfer
9	İstanbul	Beyoğlu	İstanbul	Bakırköy	Antalya	Muratpaşa
10	İstanbul	Bakırköy	İstanbul	Maltepe	İstanbul	Üsküdar

Toplum hayatı içerisinde kadın ve erkeğe yaşadıkları toplum tarafından yüklenen rol ve yükümlülükler toplumsal cinsiyet (gender) ismi verilmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri toplumların farklı bölgelerinde, toplumlardan toplumlara ve zaman içerisinde farklılık göstermektedir. Ulusal ve uluslararası yürütülen politikalar bireyler arasındaki eşitsizliği beslemekte; oluşan eşitsizlik ortamında kadınlar daha az sağlıklı, daha düşük eğitilmiş, daha az iş gücüne katılan, daha az gelir getiren işlerde çalışan pozisyona düşmektedir.¹⁹²

Ülkeler ve bölgeler arası toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortaya koymayı amaçlayan çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalar ülke içinde farklı coğrafik mekânlar arasında eşitsiz bir şekilde dağılmış olan şiddet, eğitime erişim, siyasal katılım, istihdam düzeyi gibi toplumsal durumları şeffaf bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ülkemizde ilçeler arası toplumsal cinsiyet eşitsizliğini irdeleyen araştırma 2020 yılında Yanındayız Derneği tarafından yayınlanmıştır. Çalışmaya nüfusu 100.000'in üzerinde olan 81 ilde 234 ilçe dâhil edilmiştir. Araştırmaya ilçe düzeyinde erişilebilir olan 27 gösterge dâhil edilmiş; göstergeler politik katılım ve karar alma, eğitim, ekonomik yaşam ve kaynaklara erişim ile spor olmak üzere dört boyutta irdelenmiştir. Endekse dâhil olan ilçe skorları belirlenen göstergelerde yer alan kadın sayısının erkek sayısına bölündükten sonra 100 ile çarpılması ile bulunmuştur¹⁹³.

İlçe Düzeyinde Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'ne göre Nilüfer ilçesinin hesap edilen toplumsal cinsiyet eşitsizliği skoru 70 olup, endeks hesaplaması yapılan 234 ilçe içerisinde 15.sıradadır¹⁹³. Nilüfer ilçesinin eşitsizlik skor puanı ve alt boyutlarından aldığı puan gösterimi Şekil 138'de yer almaktadır.

Şekil 138. Nilüfer İlçesi Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Araştırması Skor Diyagramı ¹⁹³

Nilüfer Belediyesi Türkiye’de ilk Eşitlik Birimi’ni kuran belediye olup çalışmalarına halen devam etmektedir. Eşit bir Nilüfer oluşturmak için cinsiyet eşitliği farkındalığını önce çalışanlarında oluşturan Nilüfer Belediyesi, kentleşme politikası içerisine tüm cinsel yönelimleri kapsayacak şekilde cinsiyet eşitliğini eklemiş ve politikalarını düzenlemiştir. Eşitlikçi bakış açısının oluşturulması adına bilinçlendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve cinsiyet eşitliğinin toplumsal gelişim sürecinin önemli bir itici gücü haline gelmesi için belediye bünyesinde çalışmalar yürütülmektedir. Nilüfer Belediyesi Eşitlik Birimi toplumsal farkındalık oluşturmayı, eşitlik anlayışının toplumda yaygınlaşmasını sağlayacak çalışmalar üretmeyi, şiddetin her türü ile mücadele etmeyi ve hak temelli bir bakış açısıyla savunuculuk yapmayı amaçlamaktadır. Nilüfer Belediyesi Eşitlik Birimi bünyesinde ayrıca Kadın Dayanışma Merkezi ve Toplumsal Eşitlik Merkezi çalışmalarını yürütmektedir.

KAYNAKÇA

1. The WHO Health Promotion Glossary, 1998 version, <https://www.who.int/healthpromotion/HPG/en/>.
2. Healthy city checklist, <http://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/urban-health/who-european-healthy-cities-network/what-is-a-healthy-city/healthy-city-checklist>.
3. Marmot, M (2011) Social Determinants of Health – What Doctors Can Do, BMA.
4. Mikkonen J, Raphael D (2010). Social Determinants of Health: The Canadian Facts. Toronto: York University, School of Health Policy and Management.
5. WHO Regional Office for Europe. WHO Healthy Cities—Revised baseline Healthy Cities Indicators. Centre for Urban Health. March 1998.
6. ECHI - European Core Health Indicators, https://ec.europa.eu/health/indicators/echi/list_en#id1.
7. Türkiye Geneline Kent Sağlık Göstergeleri, <http://www.skb.gov.tr/wp-content/uploads/2013/12/skb-100-246-2.pdf>.
8. Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2021 Verileri.
9. Saroha J. Types and Significance of Population Pyramids. World Wide J Multidiscip Res Dev. 2018;4(4):59-69. Accessed March 5, 2022. www.wjmr.com.
10. Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2022 Verileri.
11. OECD Glossary of Statistical Terms - Population density - UN Definition. Published September 25, 2001. Accessed March 8, 2022. <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=2083>.
12. National Geographic Society. Population Density | National Geographic Society. Published July 8, 2021. Accessed March 8, 2022. <https://www.nationalgeographic.org/encyclopedia/population-density/>.
13. Nilüfer Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü 2021 İstatistikleri.
14. WHO. Annual population growth rate. Accessed March 8, 2022. <https://www.who.int/data/gho/indicator-metadata-registry/imr-details/1120>.
15. Population Growth Rate. Accessed March 8, 2022. https://esdac.jrc.ec.europa.eu/public_path/shared_folder/projects/DIS4ME/indicator_descriptions/population_growth_rate.htm.
16. Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Nüfus ve Göç Verileri.
17. Dependency Ratio Demographics Population Core indicator. Accessed March 8,

2022. <http://www.un.org/esa/population/unpop.htm>.
18. OECD Glossary of Statistical Terms - Marital status Definition. Accessed March 8, 2022. <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1597>.
 19. Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi - Medeni Duruma Göre 15 Yaş ve üzeri Nüfus 2021 Verileri.
 20. Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Göç İstatistikleri.
 21. OECD. OECD Glossary of Statistical Terms - Crude birth rate Definition. Published September 25, 2013. Accessed May 29, 2022. <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=490>
 22. Türkiye İstatistik Kurumu Doğum İstatistikleri 2021 Verileri.
 23. UNFPA. Measuring fertility - Child/Woman Ratio. Accessed May 29, 2022. http://papp.iussp.org/sessions/papp101_s04/PAPP101_s04_050_010.html.
 24. WHO. Total fertility rate (per woman). Accessed May 29, 2022. <https://www.who.int/data/gho/indicator-metadata-registry/imr-details/123>.
 25. Türkiye İstatistik Kurumu Doğum İstatistikleri – Toplam Doğurganlık Hızı 2020 verileri.
 26. *Sağlık Bakanlığının Kuruluşunun 100. Yılında Türkiye’de Bebek Ölümleri Durum Raporu.*; 2021.
 27. WHO. Maternal, Newborn, Child and Adolescent Health and Ageing - Data Portal: Stillbirth rate (per 1000 total births). Accessed June 1, 2022. <https://www.who.int/data/gho/indicator-metadata-registry/imr-details/2444>.
 28. Bursa İl Sağlık Müdürlüğü ÖBS Sistemine Kayıtlı Ölüm Verileri.
 29. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması.; 2019. Accessed June 3, 2022. www.hips.hacettepe.edu.tr.
 30. WHO. The Global Health Observatory - Stillbirth rate (per 1000 total births). Published October 12, 2020. Accessed June 3, 2022. [https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/stillbirth-rate-\(per-1000-total-births\)](https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/stillbirth-rate-(per-1000-total-births)).
 31. TÜİK Bursa Bölge Müdürlüğü’nün 22.04.2022 gün E-59805075-655.03[622.03]-34412 sayılı yazısı ve eki.
 32. Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME). GBD Compare - IHME Viz Hub. Accessed June 1, 2022. <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>.
 33. The World Bank. Glossary | DataBank - Death rate, crude (per 1,000 people). Accessed March 17, 2022. <https://databank.worldbank.org/metadataglossary/gender-statistics/series/SP.DYN.CDRT.IN>.

34. TÜİK Ölüm İstatistikleri İlçelere Göre Ölüm Sayıları ve Kaba Ölüm Hızları.
35. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü'nün 2011-2021 Defin Verileri.
36. TÜİK Ölüm İstatistikleri – İkametgaha Yerine Göre Ölüm Sayısı ve İlçelere Göre Ölüm Sayıları.
37. Eurostat. Glossary: Excess mortality - Statistics Explained. Accessed June 21, 2022. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Excess_mortality.
38. Wang H, Paulson KR, Pease SA, et al. Estimating excess mortality due to the COVID-19 pandemic: a systematic analysis of COVID-19-related mortality, 2020–21. *Lancet*. 2022;0(0). doi:10.1016/S0140-6736(21)02796-3.
39. Excess Deaths Associated with COVID-19. Accessed March 17, 2022. https://www.cdc.gov/nchs/nvss/vsrr/covid19/excess_deaths.htm#dashboard.
40. Excess mortality during the Coronavirus pandemic (COVID-19) - Our World in Data. Accessed March 17, 2022. <https://ourworldindata.org/excess-mortality-covid>.
41. Graphs and maps — EUROMOMO. Accessed August 28, 2020. <https://www.euromomo.eu/graphs-and-maps/#>.
42. YARDIM M, ESER S. COVID-19 Pandemic and Excess Mortality: The Case of Istanbul. *Türkiye Halk Sağlığı Derg*. 2020;18:14. doi:10.20518/tjph.776138.
43. TURCOVID19 - Türkiye - Fazladan Ölüm. Accessed March 17, 2022. <https://datastudio.google.com/embed/u/0/reporting/d4dd0ecb-c165-4f60-b253-944d4b3f4b06/page/QwW2B>.
44. Pala K, Yurekli N, Cagac NK, Turkkan A. All-cause excess mortality in 2020: The example of Bursa City in Turkey. *Infect Dis Clin Microbiol*. 2021;3(3):110-119. doi:10.36519/IDCM.2021.86.
45. Bursa İl Sağlık Müdürlüğü ÖBS Sistemi Nilüfer'de gerçekleşen bebek ölümleri verisi ve TÜİK Ölüm İstatistikleri – Bebek Ölüm Hızı (binde) veritabanı.
46. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü'nün 2011-2021 Yıllarına Ait Defin Verileri ve TÜİK Ölüm İstatistikleri – Beş Yaş Altı Ölüm Hızı (binde) veritabanı.
47. Baykan Z. Özürlülük, Engellilik, Sakatlık Nedenleri ve Korunma. *Sürekli Tıp Eğitim Derg*. Published online September 2000. Accessed March 8, 2022. <https://www.ttb.org.tr/STED/sted0900/4.html>.
48. Büyükbayrak B. Engelli Bireylerin İstihdamı Azalıyor | Doğruluk Payı. *Doğruluk Payı*. Published November 3, 2020. Accessed March 8, 2022. <https://www.dogrulukpayi.com/bulten/3-aralik-uluslararası-engelliler->

gunu?gclid=Cj0KCQiA95aRBhCsARIsAC2xvfwRsWAO7xC5V6.

49. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, Türkiye Cumhuriyeti Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı. Türkiye Özürlüler Araştırması 2002.; 2002. Accessed March 8, 2022. <https://kutuphane.tuik.gov.tr/pdf/>.
50. Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni - Ocak 22.; 2022. Accessed March 8, 2022. https://www.aile.gov.tr/media/98625/eyhgm_istatistik_bulteni_ocak_2022.pdf.
51. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Türkiye Sağlık Araştırması, 2019. Published June 4, 2020. Accessed March 8, 2022. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Saglik-Arastirmasi-2019-33661>.
52. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Türkiye Sağlık Araştırması 2019 Raporu.; 2019. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkey-Health-Survey-2019-33661>.
53. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü Bakımı ve Onarımı Yapılan Tekerlekli Sandalye Verileri.
54. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü Engelli Vatandaşlara Yönelik Verilen Ulaşım Hizmeti Sayısı.
55. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü Engelli Bireylere Yönelik Düzenlenen Atölye Çalışmalarına Katılım Sayısı Verileri.
56. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü Engelli Birey ve Yakınlarına Yönelik Yapılan Etkinlik Sayısı Verileri.
57. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü Engelliler Hizmet Birimine Gelen Talep Sayısı Verisi.
58. Bursa İl Sağlık Müdürlüğü Resmi Sitesi Sağlık Kurumları, Bursa Tabip Odası kayıtlı muayenehane sayıları.
59. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı (Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü). T.C. Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2020.; 2022.
60. Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2020 Yılı verileri.
61. Bursa İl Sağlık Müdürlüğü 2019 Sağlık İstatistikleri Yıllığı.
62. Eczacılar Odası Verileri.
63. T.C. Sağlık Bakanlığı. T.C. Sağlık Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı (Güncellenmiş Versiyon).; 2022.
64. Bursa İl Göç İdaresi Nilüfer İlçesinde Bulunan Yabancılar ve Statüleri Verileri 2022.
65. Medical doctors (per 10 000 population). Accessed October 12, 2020.

- [https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/medical-doctors-\(per-10-000-population\)](https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/medical-doctors-(per-10-000-population))).
66. OECD. Health at a Glance 2021: OECD Indicators.; 2021. doi:10.1787/ae3016b9-en.
 67. World Health Organization. State of the World's Nursing 2020: Investing in Education, Jobs and Leadership.; 2020. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/331677>.
 68. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. Resmi Gazete. 2012;52(28339).
 69. T.C. Sağlık Bakanlığı. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2019.; 2020. Accessed March 8, 2022. <https://sbsgm.saglik.gov.tr/Eklenti/40564/0/saglik-istatistikleri-yilligi-2019pdf.pdf>.
 70. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Serviks Kanseri Tarama Programı Ulusal Standartları. Accessed March 17, 2022. <https://hsqm.saglik.gov.tr/tr/kanser-tarama-standartlari/listesi/serviks-kanseri-tarama-programi-ulusal-standartlari.html>.
 71. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Meme Kanseri Tarama Programı Ulusal Standartları. Accessed March 17, 2022. <https://hsqm.saglik.gov.tr/tr/kanser-tarama-standartlari/listesi/meme-kanseri-tarama-programi-ulusal-standartlari.html>.
 72. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Kolorektal Kanseri Tarama Programı Ulusal Standartları. Accessed March 17, 2022. <https://hsqm.saglik.gov.tr/tr/kanser-tarama-standartlari/listesi/kolorektal-kanser-tarama-programi-ulusal-standartlari.html>.
 73. OECD. OECD Health Statistics 2021-Frequently Requested Data. Published 2021. <https://www.oecd.org/health/OECD-Health-Statistics-2021-Frequently-Requested-Data.xls>.
 74. Betran AP, Ye J, Moller A-B, Souza JP, Zhang J. Trends and projections of caesarean section rates: global and regional estimates. BMJ Glob Heal. 2021;6:5671. doi:10.1136/bmjgh-2021-005671.
 75. World Health Organisation (WHO). Sezaryen Doğum Hızları ile İlgili DSÖ Açıklaması.; 2015. Accessed March 10, 2022. http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/161442/WHO_RHR_15.02_tur.pdf;jsessionid=52E120037869696CAC16233784331E42?sequence=11.
 76. T.C. Sağlık Bakanlığı. Genişletilmiş Bağışıklama Programı (GBP). Accessed March 17, 2022. <https://covid19asi.saglik.gov.tr/TR-77803/genisletilmis-bagisiklama-programi-gbp.html>.
 77. Our World In Data. Share with alcohol or drug use disorders, men vs. women,

2019. Accessed March 10, 2022. <https://ourworldindata.org/grapher/alcohol-or-drug-use-disorders-male-vs-female>.
78. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü Bağımlılıkla Mücadele Birimi Verileri.
 79. Nilüfer Belediyesi, Nilüfer Belediyesi 2020 Yılı Faaliyet Raporu.
 80. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Birimi Dağıtılan Bisiklet Verisi.
 81. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Birimi.
 82. Nilüfer Belediyesi Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü.
 83. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü.
 84. TÜİK Bölgesel İstatistikler, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi - Hanehalkı Tiplerine Göre Hanehalkı Sayısı.
 85. TÜİK Bölgesel İstatistikler, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi - Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü.
 86. TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi - Hanehalkı Sayısı.
 87. World Health Organization. WHO Housing and Health Guidelines.; 2018. <http://www.who.int/phe%0Ahttp://apps.who.int/bookorders>.
 88. TÜİK Yapı İzin İstatistikleri Veritabanı.
 89. Milli Eğitim Bakanlığı. Milli Eğitim Örgün Eğitim İstatistikleri 2020-2021 - Metaveri.; 2021.
 90. Nilüfer Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Planlama Bürosu.
 91. TÜİK, 2008-2019 Yılları Bitirilen Eğitim Durumlarına Göre Nüfus (6 Yaş ve Üstü).
 92. TÜİK, 2008-2019 Yılları Bitirilen Okuma Yazma Durumlarına Göre Nüfus (6 Yaş ve Üstü).
 93. Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Nilüfer İlçesi Eğitim İstatistikleri 2022.
 94. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2020/'21.; 2022. Accessed June 24, 2022. <http://www.meb.gov.tr>.
 95. Bursa Uludağ Üniversitesi Hakkında. Bursa Uludağ Üniversitesi Resmi Sitesi. Published September 7, 2019. Accessed June 23, 2022. <https://www.uludag.edu.tr/konu/view/15/bursa-uludag-universitesi-hakkinda>.
 96. Bursa Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Kursları (BUSMEK) Verileri.
 97. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası. Bursa Ekonomisine Genel Bakış.
 98. Türkiye İstatistik Kurumu, 2021 yılında Türkiye'de işgücünün sektörler arası dağılımı verisi.

99. Bursa'da Sektörlerin Durumu. Bursa'da Sektörlerin Durumu.
100. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası. Açılan-Kapanan Firma İstatistikleri.
101. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası. 2015-2021 Yılları Arası Tüzel ve Gerçek Kişi Üye İstatistikleri. Published online 2022.
102. Resmi Gazete. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik.
103. Nilüfer Belediyesi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü, Verilen İş Yeri Ruhsatı Sayısı.
104. Bursa Valiliği. *Bursa Ekonomik ve Sosyal Göstergeler.*; 2022.
105. Türkiye İş Kurumu. *Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırması Bursa İli 2021 Yılı Sonuç Raporu.*; 2021.
106. Türkiye İş Kurumu. *Türkiye İş Kurumu 2021 Yıllık Tabloları.*; 2021.
107. İŞKUR. Tarihçe.
108. Türkiye İstatistik Kurumu, İBBS-2 alt düzeyine göre Bursa, Eskişehir ve Bilecik bölgesinin 2015-2020 yılları arası yaş ve cinsiyete göre iş gücüne katılım oranlarının değişimi.
109. Sosyal Güvenlik Kurumu, 2015-2021 yılları arası Bursa ili ve Nilüfer ilçesi çırak verilerim.
110. Türkiye İstatistik Kurumu, 2018-2020 yıllar arası Bursa ili gayrisafi yurt içi hâsıla verisi.
111. Nilüfer Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Nilüfer ilçesinde 2015-2019 arası ulusal, uluslararası kutlamalar, şöenler ve festival benzeri faaliyetlerin sayısı.
112. Bursa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. Bursa Tarihçesi.
113. Türkiye İstatistik Kurumu, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve özel müzeler bünyesinde eser, müze ve ziyaretçi sayıları.
114. Türkiye İstatistik Kurumu, 2015-2020 yılları arası Bursa'da vizyona giren yerli ve yabancı film sayısı ile seyirci sayısının değişimi.
115. Nilüfer Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, 2015-2019 yılları arası Nilüfer Belediyesi sinema istatistikleri.
116. Türkiye İstatistik Kurumu, 2015-2020 yılları arası Bursa tiyatro verileri.
117. Nilüfer Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, 2015-2019 yılları arası Nilüfer Belediyesi tiyatro istatistikleri.
118. Türkiye İstatistik Kurumu, 2015-2020 yılları arası Bursa kütüphane istatistikleri.
119. Nilüfer Belediyesi, Nilüfer Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu.

120. Nilüfer Belediyesi Kütüphane Müdürlüğü, 2015-2021 arası Nilüfer Belediyesi Kütüphane Müdürlüğü'ne bağlı kütüphanelerin kullanım sayısı, kütüphane kullananların nüfusa oranı, kütüphane kitap sayısı, nüfus başına kitap sayısı ve ödünç alınan kitap sayılarının.
121. Nilüfer Belediyesi Plan Proje Müdürlüğü, Nilüfer ilçe sınırları içerisindeki sit alanlarının büyüklüğü.
122. Nilüfer Belediyesi Plan Proje Müdürlüğü, Nilüfer ilçesi kentsel arkeolojik ve doğal sit alanları ile tescilli yapılar, kültür ve doğa varlıkları verisi.
123. Bursa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. Nilüfer.
124. Sümer GÇ. Hava Kirliliği Kontrolü: Türkiye'de Hava Kirliliğini Önlemeye Yönelik Yasal Düzenlemelerin Ve Örgütlenmelerin İncelenmesi. *Int J Econ Adm Stud*. 2014;0(13):37-56.
125. Pala K. *Bursa'da Hava Kirliliği*. Bursa Tabip Odası; 2019.
126. Household air pollution and health.
127. Ambient (outdoor) air pollution.
128. Temiz Hava Hakkı Platformu. *Kara Rapor.*; 2021.
129. Nilüfer Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü, Nilüfer Hava Kalitesi Raporu 2021.
130. Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü. Hava Kalitesi Haber Bültenleri.
131. Nilüfer Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü, Nilüfer 2021 Yılı İçme Suyu Raporu.
132. Türkiye İstatistik Kurumu, Su ve Atık Su İstatistikleri.
133. Dezenfeksiyon Teknik Tebliği.
134. BUSKİ, BUSKİ 2021 Performans Programı.
135. Türkiye İstatistik Kurumu, 2020 Yılı Su Ve Atıksu İstatistikleri.
136. Gürültü Kirliliği Kontrolü ve Denetimleri.
137. Nilüfer Belediyesi, Gürültü Şikayeti Sayısı.
138. WHO Regional Office for Europe. Urban Green Spaces and Health. Published online 2016:92.
139. Mevzuat Bilgi Sistemi. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği. 2017.
140. Türkiye Cumhuriyeti Çevre Şehircilik ve İklim Bakanlığı. 2020 Yılı Bütçe Sunuşu. Published online 2019.

141. Nilüfer Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Yıllara Göre Yeşil Alan Değişimleri.
142. Nilüfer Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı (m2/kişi).
143. Nilüfer Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Mahalle Bazlı Park Sayısı ve Toplam Park Alanı ile Toplam Yeşil Alanı Miktarı.
144. Nilüfer Belediyesi, Nilüfer Belediyesi 2015,2016, 2017, 2018, 2019, 2020 ve 2021 Yılı Faaliyet Raporları.
145. Nilüfer Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü, 2021 Yılı Mevcut Koşu Yolları.
146. Nilüfer Belediyesi Veteriner İşleri Müdürlüğü, Vektörle Mücadele Verisi.
147. Nilüfer Belediyesi. Nilüfer’de çevre zararlıları ile mücadele sürüyor.
148. Nilüfer Belediyesi Veteriner İşleri Müdürlüğü. Hayvan Bakım ve Tedavi Merkezi.
149. Nilüfer Belediyesi Veteriner İşleri Müdürlüğü, Nilüfer Belediyesi Hayvan Bakım ve Tedavi Merkezi’nde Yapılan Müdahaleler.
150. Nilüfer Belediyesi Veteriner İşleri Müdürlüğü, Dezenfeksiyon Uygulama Sayısı.
151. Nilüfer Belediyesi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü.
152. Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. Atık Yönetimi Yönetmeliği.
153. Nilüfer Belediyesi, Nilüfer Belediyesi Temizlik İşleri Çalışma Yönetmeliği.
154. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü. Bursa İli 2019 Yılı Çevre Durum Raporu. Published online 2020.
155. Nilüfer Belediyesi Temizlik İşleri Müdürlüğü, Üç merkez ilçe evsel atık miktarları.
156. Nilüfer Belediyesi Temizlik İşleri Müdürlüğü, Yeraltı konteynır sayısı mahalleler arası dağılımı.
157. Türkiye İstatistik Kurumu, 2020 Yılı Belediye Atık İstatistikleri.
158. Nilüfer Belediyesi Temizlik İşleri Müdürlüğü, Üç merkez ilçe atık geri kazanım miktarları.
159. Gündüzalp AA, Güven S. Atık, Çeşitleri, Atık Yönetimi, Geri Dönüşüm ve Tüketici: Çankaya Belediyesi ve Semt Tüketicileri Örneği.
160. Nilüfer Belediyesi Temizlik İşleri Müdürlüğü, Geri Dönüşüm ve Geri Kazanım Miktarları.
161. Nilüfer Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü, Yıllık Geri Dönüşüm Eğitim Ve Bilgilendirme Yapılan Kişi Sayısı.

162. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği.
163. Nilüfer Belediyesi, Nilüfer Belediyesi 2017 Yılı Faaliyet Raporu.
164. Nilüfer Belediyesi 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 Yılı Faaliyet Raporları Atık Pil Toplama Miktarı.
165. AFAD. *Bursa İl Afet Risk Azaltma Planı*.; 2022.
166. Nilüfer Belediyesi. Nilüfer Olası Afetlere Hazır.
167. Nilüfer Belediyesi Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Dış Paydaşlara Yönelik Sivil Savunma, Deprem, Yangın Ve Temel Afet Bilinci Eğitimi Verilen Yıllık Kişi Sayısı.
168. Nilüfer Belediyesi Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Mahallelere Konan Toplam Afet Konteyneri Sayısı.
169. NAK Arama Kurtarma.
170. Güleş Z, Pala K. *COVID- 19 Pandemisi Raporu*.; 2020.
171. Bursa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü. Bursa İli 2020 Yılı Çevre Durum Raporu. Published online 2021.
172. BURULAŞ, BURULAŞ Ulaşım Verileri.
173. TÜİK, Ulaştırma Verileri.
174. Bursa Trafik Tescil Şube Müdürlüğü, Ulaştırma İstatistikleri.
175. BURULAŞ, Yolcu Memnuniyeti Anket Çalışması.
176. Türkiye İstatistik Kurumu, Karayolu Trafik Kazası İstatistikleri.
177. Şimşek H, Kılıç B. Sağlıkta eşitsizliklerle ilgili temel kavramlar. *Türkiye Halk Sağlığı Derg.* 2012;10(2).
178. WHO. *BASIC DOCUMENTS*.; 2020.
179. United Nations. Universal Declaration of Human Rights.
180. Pala K. Sağlıkın Sosyal Belirleyicileri. In: *Birinci Basamakta Kamu Sağlık Yönetimi El Kitabı*. Palme Yayıncılık; 2015:25-31.
181. Kart RB, Keser İK. Türkiye’deki İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi Ve Yerel Seçim Oy Dağılımlarının Karşılaştırılması. *Türkiye Sosyoloji Araştırmalar Derg.* 2019;23(1):25-52.
182. Turkkın A, Pala K. Sağlık ve Sağlık Eşitsizliklerinin Sosyal Belirleyicileri: Kentsel ve Kırsal Alanlar Arasındaki Farklar. *Parad J Econ Sociol Polit.* 2021;17(2):151-166.
183. İnan M. Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Açısından Ordu İli (Ülke Geneli ve Karadeniz Bölgesi Bir Karşılaştırma). *Econharran Harran Üniversitesi İİBF Derg.*

2020;4(6).

184. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmaları (SEGE).
185. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması-2017.
186. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması-2022.
187. UNDP. About Human Development.
188. İNGEV. İnsani Gelişme Nedir?
189. Şeker M, Bakış Ç, Dizeci B. *İnsani Gelişme Endeksi-İlçeler.*; 2017.
190. Şeker M, Bakış Ç, Dizeci B. *İnsani Gelişme Endeksi - İlçeler.*; 2018.
191. Şeker M, Ozan C, Yaman B. *İnsani Gelişme Endeksi-İlçeler.*; 2020.
192. Demirgöz Bal M. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Genel Bakış. *KASHED*. 2014;1(1):14.
193. Şeker M, Akduran Ö, Saldanlı A, Bektaş H. İlçe Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi. *Yayındayız Derneği*. Published online 2020.

NİLÜFER
BELEDİYESİ
BURSA

444
1603

nilufer.bel.tr
f t i g NiluferBel